

A S S O C I A T I E
U N I V E R S I T E I T G E N T

JAARVERSLAG 2015

VZW ASSOCIATIE UNIVERSITEIT GENT
AUGENT
HET PAND
ONDERBERGEN 1
9000 GENT

TEL. +32 9 264 82 24
FAX. +32 9 264 83 94
WWW.AUGENT.BE

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Organisatiestructuur.....	6
2.1	Algemene Vergadering en Raad van Bestuur	6
3	Werkingsverslag	7
3.1	Onderwijs.....	7
3.1.1	Onderwijsinnovatie en –technologie	7
3.1.2	Validerende Instantie	8
3.1.3	HAVO-piste	11
3.1.4	Afstudeerbeurs.....	12
3.1.5	Postgraduaat Stomatherapie en Wondzorg.....	13
3.1.6	Doctoraat in de Kunsten	14
3.1.7	Internationale samenwerkingsplatformen.....	14
3.1.8	Opvolging diverse ontwikkelingen in het Vlaams hoger onderwijs.....	15
3.2	Expertisenetwerk Lerarenopleidingen (ENW) binnen de AUGent	17
3.2.1	Organisatiestructuur	17
3.2.2	Participatie aan externe overlegfora	19
3.2.3	Beleidslijnen ENW AUGent: missie, visie en strategische doelen	20
3.2.4	Projecten	22
3.3	Onderzoek.....	24
3.3.1	Onderzoek en innovatie.....	24
3.3.2	IOF-raad	24
3.3.3	Associatieonderzoeksplatformen.....	25
3.3.4	Herculesmechanisme	26
3.3.5	Behaalde doctoraten	27
3.3.6	Expertisecel Wetenschapscommunicatie	28
3.3.7	Vlaams Supercomputer Centrum	30
3.4	Valorisatiecel	32
3.5	Sport.....	33
4	Personele inzet AUGent	34
5	Financiën	35
5.1	Financiële verdeelsleutel	35
5.2	Jaarrekening	35

1 Inleiding

Het structuurdecreet van 4 april 2003 bepaalt dat associaties worden opgericht en kent aan de associaties een aantal bevoegdheden toe. De decretale bevoegdheden werden aangepast door het integratiedecreet van 13 juli 2012.

De Associatie Universiteit Gent, hierna AUGent, werd opgericht op 29 april 2003 en bestaat uit vier instellingen: de Universiteit Gent, de Hogeschool Gent, de Arteveldehogeschool en de Hogeschool West-Vlaanderen. De vier instellingen samen tellen circa 67.500 studenten en 12.500 personeelsleden.

Op de Raad van Bestuur van 1 december 2014 werd beslist om een werkgroep op te richten die een intern debat zou voeren over de toekomstige rol van de AUGent na de integratie en, bij uitbreiding, over de toekomstige rol van de associaties als organisatie. Het overleg binnen deze werkgroep resulteerde in de nota "Krachtlijnen voor de associatiewerking" die op 5 oktober 2015 door de Raad van Bestuur werd goedgekeurd. Deze krachtlijnen werden geformuleerd vanuit de visie dat de associatie een netwerk is, waarvan de leden vanuit hun autonomie en met respect voor hun eigenheid en dynamiek samenwerken om gezamenlijke meerwaarde te genereren. Mogelijke krachtlijnen zijn wetenschapscommunicatie, onderwijsinnovatie en -technologie, de financiering van het hoger onderwijs, ondernemerschap en gemeenschappelijke speerpunten voor fundamenteel en praktijkgericht onderzoek. De implementatie van deze krachtlijnen is volop in ontwikkeling. De nota wordt als bijlage 1 opgenomen.

Voorliggend jaarverslag biedt een weergave van de organisatiestructuur, de werking, de personele inzet en de jaarrekening van de AUGent in 2015.

2 Organisatiestructuur

2.1 Algemene Vergadering en Raad van Bestuur

De AUGent is opgericht als vzw door de Universiteit Gent, de Hogeschool Gent, de vzw Arteveldehogeschool en de Hogeschool West-Vlaanderen. De vzw AUGent heeft, conform de statuten, volgende organisatiestructuur ingesteld voor het algemeen en dagelijks bestuur: de Algemene Vergadering, de Raad van Bestuur en de associatieoverleggroepen. De dagelijkse werking van de AUGent wordt gecoördineerd door een directeur die daarbij ondersteund wordt door een team van stafmedewerkers.

De werking en de wijze van samenstelling van de verschillende geledingen in de organisatiestructuur is bepaald in de statuten en het huishoudelijk reglement. Bij het nemen van beslissingen gaat de AUGent uit van het consensusmodel, met respect voor de eigenheid van de vier instellingen.

De Algemene Vergadering is het hoogste orgaan in de vzw en bestaat uit vertegenwoordigers van de vier partnerinstellingen. De huidige samenstelling van de Algemene Vergadering is opgenomen in bijlage 2.

Het dagelijks bestuur van de AUGent berust bij de Raad van Bestuur. Dit orgaan houdt toezicht op de uitvoering van het algemeen beleid van de AUGent en controleert de inkomsten en uitgaven. De huidige samenstelling van de Raad van Bestuur is opgenomen in bijlage 3.

3 Werkingsverslag

3.1 Onderwijs

3.1.1 Onderwijsinnovatie en –technologie

Onderwijsinnovatie en –technologie worden als krachtlijn opgenomen voor de associatiewerking na de integratie. De vergadering van de directeurs onderwijs van de vier partnerinstellingen maakte in 2015 een aantal specifieke afspraken om de samenwerking op het vlak van onderwijsinnovatie te concretiseren. Het betreft enerzijds de elektronische leeromgeving en digitale leerplatformen en anderzijds het didactisch professionaliseringsaanbod.

3.1.1.1. Elektronische leeromgeving en digitale leerplatformen

In 2015 werd er nagegaan welke digitale leeromgeving het meest geschikt is om alle partnerinstellingen te bedienen en om de uitwisseling van gegevens mogelijk te maken. Nu worden er twee verschillende systemen gebruikt: Minerva (de Universiteit Gent en de Hogeschool West-Vlaanderen) en Chamilo (de Arteveldehogeschool en de Hogeschool Gent). Het leek niet opportuun of haalbaar om boven deze systemen een overkoepelende structuur of bovenbouw te creëren. De technische specialisten van de partnerinstellingen werden samengebracht om zich uit te spreken over de (on)mogelijkheden van het aspect toenadering of partiële overlapping.

Binnen hetzelfde thema stond het delen van *good practices* voorop, vooral met betrekking tot nieuwe leervormen (zoals MOOC's). Ook andere toepassingen die bijvoorbeeld zouden kunnen bijdragen tot de uitstraling van de instellingen werden als interessant gezien. Op het overleg van de verantwoordelijken voor onderwijstechnologie werd besproken in welke mate een gemeenschappelijke ontsluiting mogelijk is. Ook expertisedeling bleek een opportuniteit.

3.1.1.2. Didactisch professionaliseringsaanbod

Sinds het academiejaar 2008-2009 worden "Onderwijskundige Seminaries voor lesgevers hoger onderwijs" gezamenlijk georganiseerd door de instellingen van de AUGent. Deze seminaries richten zich tijdens vijf sessies op hete hangijzers uit de onderwijskunde van het hoger onderwijs. De formats van die sessies verschillen, maar vaak wordt gebruik gemaakt van een programma-opbouw waarbij deelnemers kunnen kiezen uit drie parallelsessies waarin *good practices* besproken worden, gevolgd door een *keynote lecture* of debat. De volgende thema's zijn in 2015 aan bod gekomen:

- Seminarie 1: Docenten – studenten – in team (29 januari 2015)
- Seminarie 2: Taalontwikkeling – taalfeedback – taalvaardig (24 februari 2015)
- Seminarie 3: eGames – eTools - eLearning (25 maart 2015)
- Seminarie 4: Duurzaam – docent – student (28 april 2015)
- Seminarie 5: Onderwijs – onderzoek – nexus (29 mei 2015).

Na evaluatie bleek dat deze seminaries nog steeds als zeer gunstig worden ervaren maar wellicht qua vormgeving kunnen worden opgefrist. Voor de seminaries onderwijskunde in 2016 wordt voor het format van een hybride *webinar* geopteerd. Dit laat toe een sessie zowel op afstand als ter plaatse te volgen. Ook het interessante materiaal dat gegeneerd wordt zal beter ontsloten worden. Het basisprincipe blijft: door de docenten voor de docenten.

Sinds een aantal jaar wordt aan de lesgevers in het kader van professionalisering ook een Stagewebsite (zie o.a. www.ugent.be/stage) aangeboden met informatie en tips bij het organiseren, begeleiden en beoordelen van een stage. Deze website is ontwikkeld vanuit een samenwerkingsverband tussen de diverse partnerinstellingen van de AUGent.

3.1.2 Validerende Instantie

Conform de bepalingen van het flexibiliseringsdecreet installeerde de AUGent een Validerende Instantie die verantwoordelijk is voor het beleid met betrekking tot de Erkenning van Verworven Competenties. De Validerende Instantie is ook verantwoordelijk voor de procedure van het toelatingsonderzoek voor de bacheloropleidingen van de AUGent-instellingen.

3.1.2.1. Eerder Verworven Competenties (EVC)

In het academiejaar 2014-2015 werden binnen de Universiteit Gent 20 nieuwe begeleidingsdossiers opgestart met het oog op het verkrijgen van vrijstellingen voor opleidingsonderdelen in verschillende opleidingen. Er werden dit jaar 4 portfolio's effectief ingediend. De andere kandidaten namen geen verder contact op na een inleidend gesprek en/of mail. Er werden 2 portfolio's ingediend voor de opleiding handelswetenschappen (1 kandidaat verkreeg 11 van de 11 aangevraagde competenties, de andere kandidaat geen van de 17). Er werd een portfolio ingediend binnen de faculteit psychologie (5/5 competenties) en een voor bestuurskunde en publiek management (0/13).

Aan de hogescholen werden in het academiejaar 2014-2015 in totaal 215 nieuwe begeleidingsdossiers opgestart. Aan de Hogeschool Gent ging het om 197 EVC-dossiers, waarvan er 70 werden afgewerkt met positief gevolg. Aan de Arteveldehogeschool liepen er in totaal 8 dossiers. Bij alle dossiers werden competenties erkend en vrijstellingen gegeven op basis van de Bewijzen van Bekwaamheid. Aan de Hogeschool West-Vlaanderen werden er 10 EVC-dossiers begeleid. Ook hier werden alle dossiers ingediend met vrijstellingen tot gevolg.

Van de 88 EVC-dossiers die in 2014-2015 aan de drie hogescholen met positief gevolg werden afgerond, waren er in totaal 78 dossiers voor de opleidingen verpleegkunde (89%). Bij de Hogeschool Gent gaat het om 70 dossiers die tot alle vrijstellingen hebben geleid. Bij

de Hogeschool West-Vlaanderen gaat het om 8 van de 10 dossiers. Aan de Arteveldehogeschool werden in 2014-2015 geen EVC-dossiers voor verpleegkunde begeleid.

In 2015 maakte de AUGent op vraag van de Vlaamse minister van onderwijs een vijfjaarlijks rapport inzake EVC op. Hierin werd ook gerapporteerd over de samenwerking met het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) en over de procedure in het kader van afwijkende toelatingsvoorwaarden. Dit rapport werd uitgewerkt door de AUGent-werkgroep EVC en op 18 september 2015 besproken en goedgekeurd door de Validerende Instantie.

3.1.2.2. Toelatingsonderzoek voor bacheloropleidingen

In 2015 werd het toelatingsonderzoek voor bacheloropleidingen voor de achtste keer door de AUGent georganiseerd. Hierdoor wordt de decretale regelgeving ingevuld die een toelatingsonderzoek mogelijk maakt voor wie niet voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarden.

Volgende kandidaten worden tot het onderzoek toegelaten:

- kandidaten die minstens 21 jaar oud zijn
- virtuozen: zonder leeftijdsbeperking, op basis van een bekwaamheidsonderzoek door internationale experts
- vluchtelingen en ontheemden: zonder leeftijdsbeperking
- SenSe (opleiding Secundair-Na-Secundair): zonder leeftijdsbeperking.

Kandidaten dienen eveneens aan de geldende taalvoorwaarden te voldoen.

Het AUGent-toelatingsonderzoek is generiek, gratis, kan slechts één keer per academiejaar doorlopen worden en is in hoofdzaak gebaseerd op het portfolio van de kandidaat.

De toelatingsprocedure bestaat uit zes fasen:

1. Intakegesprek met beleidsmedewerker.
2. Kandidaat stelt portfolio op.
3. Portfolio wordt door drie "assessoren" beoordeeld.
4. Eventuele toelatingstest indien de bewijswaarde van het portfolio niet voldoende is.
5. Bij toelating ontvangt de kandidaat van de "Validerende instantie" van de AUGent een "Bewijs van Toelating" voor de inschrijving in het eerste bachelorjaar van een opleiding aangeboden door een instelling binnen de AUGent. De kandidaat ontvangt in ieder geval een "Samenvattend Verslag" over de beoordeling van het portfolio.
6. Vóór de inschrijving: een verplicht oriënterend gesprek van de kandidaat met de traject- of studiebegeleider in de opleiding die de kandidaat wil aanvatten.

In 2015 werden via dit toelatingsonderzoek in totaal 100 studenten toegelaten tot inschrijving in een eerste bachelor aan een instelling van de AUGent.

De Validerende Instantie van de AUGent heeft in haar vergaderingen van 27 februari en 12 mei 2015 beslist om een aantal aanpassingen door te voeren in het toelatingsonderzoek die vanaf januari 2016 van kracht zullen zijn. Het gaat concreet om wijzigingen op het vlak van de procedure, de uitwisselbaarheid van de toelatingsbewijzen en afspraken over de samenstelling van de Validerende Instantie. De bedoeling van deze aanpassingen is om de efficiëntie te verhogen en de procedure zoveel mogelijk af te stemmen op die van de andere associaties, waardoor de bewijzen van toelating onderling maximaal uitwisselbaar zullen zijn.

De standaardprocedure is dat kandidaat-studenten die niet voldoen aan de algemene toelatingsvoorwaarden zich op grond van artikel II.179 van de Codex Hoger Onderwijs toch kunnen inschrijven in een bacheloropleiding, indien ze slagen voor het toelatingsonderzoek. Kandidaat-studenten die willen deelnemen aan het toelatingsonderzoek, moeten voldoen aan de taalvoorwaarden en moeten minimum 21 jaar oud zijn op 31 december van het academiejaar waarvoor ze zich na het toelatingsonderzoek kunnen inschrijven.

Op deze algemene procedure zijn twee afwijkingen voorzien: studenten die mogen afwijken op de leeftijdsvoorwaarde en studenten die mogen afwijken op de test. Doordat deze afwijkingen niet binnen alle associaties dezelfde zijn, verloopt het uitwisselen van toelatingsbewijzen moeilijk. De Validerende Instantie van de AUGent besliste om de afwijkingen zoveel mogelijk te beperken. Een achterliggende doelstelling blijft immers dat studenten zoveel mogelijk gestimuleerd worden om het diploma secundair onderwijs toch te behalen.

De Validerende Instantie heeft beslist om afwijkingen op de leeftijd van 21 jaar niet (meer) toe te staan aan studenten met een uitzonderlijke begaafdheid, aan houders van een getuigschrift secundair-na-secundair en aan houders van een attest van twee modules HBO5 verpleegkunde (zorgkundigen). Afwijkingen op de leeftijd van 21 jaar liggen decretaal vast voor vluchtelingen en ontheemden. Binnen de AUGent worden afwijkingen op de leeftijd van 21 jaar toegestaan voor studenten die hebben deelgenomen aan de HAVO-piste. Binnen de andere associaties worden de bewijzen van toelating van HAVO-pistekandidaten niet erkend.

Wat de afwijkingen op de toelatingstest betreft, heeft de Validerende Instantie beslist om geen "light procedure" meer te organiseren. Studenten met een creditcontract volgen vanaf 2016 de volledige standaardprocedure. Studenten die een attest van toelating van een andere associatie hebben, moeten enkel nog een oriëntatiegesprek hebben voor ze inschrijven in de opleiding. De procedure voor anderstalige nieuwkomers blijft behouden: zij nemen deel aan het standaard toelatingsonderzoek na hun voorbereidingsjaar hoger onderwijs.

De Validerende Instantie heeft beslist om vanaf januari 2016 een strengere algemene procedure voor het toelatingsonderzoek te hanteren. Nieuw is dat alle kandidaten de Davis Reading Test (DRT) afleggen alvorens hun portfolio al dan niet wordt beoordeeld.

Kandidaten die minder dan 28 op 60 behalen worden niet toegelaten. Kandidaten die meer dan 35 op 60 behalen worden zonder verdere test toegelaten. Enkel de portfolio's van kandidaten die tussen 28 en 35 op 60 behalen worden nog door de assessoren beoordeeld. Door de wijziging in volgorde zou de werkbelasting van de assessoren moeten verminderen.

Voor virtuozen is er een specifieke procedure binnen de School of Arts van de Hogeschool Gent. Virtuozen worden duidelijker gedefinieerd als "jongeren die de leeftijd van 21 jaar nog niet bereikt hebben, en waarvan het talent en de volgehouden wil binnen een kunstdiscipline duidelijk verder gaan dan wat door het leerplichtonderwijs of deeltijds kunstonderwijs aangeboden kan worden". Zij dienen wel een portfolio in maar leggen geen DRT af. In plaats van de algemene beoordeling op portfolio verschijnen zij voor een expertencommissie en leggen ze een artistieke toelatingsproef af. Meestal gaat het om jongeren tussen 15 en 18 jaar.

3.1.3 HAVO-piste

Op 29 november 2010 werd tussen de AUGent, het Voortgezet en Middelbaar Beroepsonderwijs Zeeuws-Vlaanderen (ondertussen Regionaal Opleidingscentrum (ROC) Scalda), de Stad Gent, de Gemeente Hulst, de Gemeente Sluis, de Gemeente Terneuzen en de Zeeuws-Vlaamse bedrijven een intentieverklaring ondertekend die tot doel heeft een intensieve en structurele samenwerking tot stand te brengen. Die stipuleert o.a. dat *"ongeacht de mogelijke uitwerking van andere samenwerkingsvormen [de] samenwerking onder meer het ontwikkelen van pilootprojecten als voorwerp zal hebben, uitgaande van de volgende doelstellingen:*

- *Het bevorderen van onderwijskundige samenwerking tussen Zeeuws-Vlaamse studenten en onderwijsinstellingen die partner zijn van de Associatie Universiteit Gent."*

Tijdens gesprekken die volgden op dit akkoord werden enkele concrete mogelijkheden tot samenwerking aangehaald, waarbij de interesse vooral uitging naar acties om studenten met een HAVO-diploma te kunnen toelaten tot het hoger onderwijs in Vlaanderen. Er werd afgesproken om de toelating van Havisten aan de instellingen van de AUGent onder voorwaarden, nl. het succesvol afronden van een voorbereidingsprogramma (de zogenaamde "HAVO-piste"), mogelijk te maken. Studenten met (enkel) een HAVO-diploma hebben immers geen rechtstreekse toegangsmogelijkheden tot de bacheloropleidingen aan de instellingen van de AUGent.

In het programma van de HAVO-piste worden twee grote delen voorzien: studievaardigheden en studieloopbaanoriëntatie. In het eerste blok staat de Vlaamse studiecultuur centraal, terwijl het tweede veeleer inzoomt op studiestructuur. Het programma vindt deels plaats bij de hogescholen van de AUGent en deels bij Scalda (locatie Vlietstraat in Terneuzen). Ongeveer de helft van deze modules bestaat uit contactmomenten met studie(loopbaan)adviseurs en experts studievaardigheden van de Vlaamse

hogescholen. De rest van de tijd gaan de studenten met opdrachten aan de slag en werken ze op die manier aan een persoonlijk portfolio. Daarbij kunnen zij rekenen op de individuele ondersteuning en feedback van een mentor. Het programma wordt afgerond in één schooljaar. Minimaal één dagdeel per week wordt besteed aan de invulling van dit programma. Studenten die positief geëvalueerd worden, krijgen een Bewijs van Toelating waarmee ze zich kunnen inschrijven.

De HAVO-piste liep in het academiejaar 2013-2014 als pilootproject. In het academiejaar 2014-2015 volgden 25 studenten de Havo-piste, waarvan 19 studenten een Bewijs van Toelating behaalden. 14 van deze studenten stroomden door naar een partnerinstelling van de AUGent. In het academiejaar 2015-2016 zijn er 18 deelnemers.

Voor het werkjaar 2014-2015 werd door het Scheldemondfonds een subsidie toegekend van 12.000 euro, te verdelen over Scalda en de hogescholen van de AUGent. De administratieve afronding van het dossier en de verdeling van de toegekende middelen werden evenwel pas afgehandeld begin 2016. De beslissing van de West-Vlaamse deputatie tot het finaal toekennen van een toelage voor de uitvoering van het project "HAVO-piste: een rode loper voor Zeeuwse studenten naar het Vlaams hoger onderwijs" van het Scheldemondfonds werd genomen op 4 februari 2016. De toelage uit het Euregio Scheldemondfonds is even hoog als het destijds aangevraagde bedrag.

3.1.4 Afstudeerbeurs

De twaalfde editie van de Afstudeerbeurs van de AUGent vond plaats op 31 maart 2015 in het Gentse ICC. Meer dan 5000 studenten bezochten het evenement dat bestaat uit drie algemene onderdelen: een jobmarkt, een verderstudeerbeurs en een infoprogramma. Voor de vierde keer werd daar nog een specifiek luik aan toegevoegd dat gericht is op doctoraatsstudenten en doctores, de Jobmarket for Young Researchers.

De jobmarkt verwelkomde 175 bedrijven die zich richten op hooggeschoolde jobstarters. Er waren heel wat ondernemingen uit de private sector aanwezig, maar onder andere ook overheidswerkgevers en grote ziekenhuizen. Ook de partnerinstellingen van de AUGent informeerden de afstuderenden over de jobkansen en verderstudeermogelijkheden binnen de instellingen zelf.

De verderstudeerbeurs bood informatie over alle verdere studiemogelijkheden binnen de AUGent. Studenten die hun studies willen verderzetten vernamen er alles over de schakel- en voorbereidingsprogramma's, de masters, ma-na-ma's, ba-na-ba's, de lerarenopleiding, doctoreren, postgraduat, permanente vormingen, enzovoort.

Het infoprogramma bood infosessies over loopbaanthema's, bedrijfspresentaties en persoonlijke dienstverlening (de individuele cv-analyse). Ook het ondernemen en het starten

als zelfstandige kwamen aan bod. Voor de eerste keer was er ook een samenwerking met Metro als mediapartner. Metro organiseerde op de beurs zelf twee debatten en publiceerde hierover achteraf een artikel. Studenten die willen werken in Europa of denken aan een loopbaan bij de Europese of internationale instellingen konden terecht op één van de verschillende "Europese" infosessies.

Van dit grootschalig evenement werd ook een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie uitgevoerd, waarin een analyse van de bezoekers en de deelnemende bedrijven wordt gepresenteerd. Het overgrote deel van de deelnemende bedrijven vindt dat de vooropgestelde doelstellingen bereikt werden, wellicht omdat het merendeel actief is in "economisch hardere" sectoren (en op zoek is naar daarbij passende profielen) en het ook overwegend studenten met deze profielen zijn die op de Afstudeerbeurs afkomen. Vanuit deze optiek rendert deelname aan de beurs zeker voor de meeste deelnemende bedrijven. Dit verklaart ook waarom een groot aantal van de bedrijven steeds terugkomt (tot 80% schrijft zich het jaar nadien weer in). De volledige evaluatie werd opgenomen in bijlage 4.

3.1.5 Postgraduaat Stomatherapie en Wondzorg

EduWond is een overkoepelend samenwerkingsplatform tussen de Universiteit Gent, de hogescholen van de AUGent en het Universitair Ziekenhuis Gent. Het samenwerkingsplatform werd geformaliseerd en gestructureerd in overleg met de verschillende partners. In december 2008 keurde het toenmalige Directiecomité van de AUGent een overkoepelende raamovereenkomst "Samenwerkingsplatform EduWond" goed en onmiddellijk ook een aanvullende overeenkomst betreffende het oprichten van een Postgraduaat Stomatherapie en Wondzorg.

De doelstellingen van EduWond zijn:

- 1.het opvolgen van actuele wetenschappelijke inzichten m.b.t. wondzorg
- 2.het nastreven van een eigen wetenschappelijke bijdrage binnen wondzorg
- 3.het implementeren van inzichten in de praktijk en
- 4.het ter beschikking stellen van actuele wetenschappelijke inzichten voor alle professionele gezondheidswerkers.

Om dit doel na te streven werd door de partners de EduWond-vorming ontwikkeld. De EduWond-vorming omvat het AUGent Postgraduaat Stomatherapie en Wondzorg en de WondTopics:

- Het AUGent Postgraduaat Stomatherapie en Wondzorg omvat 30 studiepunten en bestaat uit 9 modules. In de opleiding wordt ruim aandacht besteed aan theoretische en praktische aspecten van wondzorg, diabetische voetzorg, decubitus, stomatherapie, ulcus cruris, brandwonden, acute wonden, oncologische wonden en wetgeving.
- De WondTopics zijn korte vormingsinitiatieven omtrent specifieke, zorgvuldig geselecteerde wondzorg-topics voor (huis-)artsen, verpleegkundigen, studenten,

kinesitherapeuten en apothekers. Het doel is om tijdens een twee uur durend avondsymposium de meest actuele tendensen met betrekking tot wondzorg toe te lichten. Gerenommeerde experts uit binnen- en buitenland worden tijdens deze sessies als sprekers uitgenodigd. Via deze weg wordt ook een belangrijke samenwerking gerealiseerd tussen EduWond en de wondzorgindustrie.

3.1.6 Doctoraat in de Kunsten

Het doctoraat in de Kunsten werd op 10 mei 2007 goedgekeurd op het Bestuurscollege van de Universiteit Gent in het kader van de samenwerking op associatieniveau.

In het academiejaar 2014-2015 werden 26 inschrijvingen geregistreerd met volgende verdeling:

Doctoraat in de Kunsten: Beeldende Kunsten: 11

Doctoraat in de Kunsten: Audiovisuele kunsten: 6

Doctoraat in de Kunsten: Muziek: 8

Doctoraat in de Kunsten: Drama: 1

Deze cijfers zijn vergelijkbaar met die van vorig academiejaar.

In 2015 werden in samenwerking met de School of Arts van Hogeschool Gent 3 doctoraten behaald. Al deze doctoraten werden behaald in de Beeldende kunsten. (Voor een volledig overzicht van het aantal doctoraten dat in 2015 werd behaald, zie 3.3.6.)

3.1.7 Internationale samenwerkingsplatformen

Binnen de AUGent zijn een aantal internationale samenwerkingsplatformen actief die erop gericht zijn de bestaande expertise m.b.t. bepaalde regio's samen te brengen en gezamenlijk nieuwe expertise op te bouwen.

Zo heeft de AUGent in het kader van het India-platform ondertussen tientallen samenwerkingen lopen met Indiase partners, zowel in Karnataka als in andere staten van India. Een overzicht van die samenwerkingen is te vinden op www.india-platform.org.

De AUGent heeft daarnaast ook een Afrika Platform (GAP, zie ook <http://www.gap.UGent.be>), een interfacultair samenwerkingsverband dat alle Afrika-expertise en -actoren (onderzoekers, administrators, tijdschriften, onderzoeksgroepen) verenigt. GAP verspreidt informatie over academische/onderzoeks- en onderwijsactiviteiten over en in Afrika en de Afrikaanse diaspora. Het Platform faciliteert samenwerking met Afrikaanse instellingen op het vlak van onderwijs en onderzoek, het werkt rond sensibilisering van Afrika-gerelateerde vraagstukken en problematieken, het fungeert als contactpunt met betrekking tot Afrika-expertise voor niet-academische stakeholders en het ontwikkelt waar mogelijk beleidsdocumenten in verband met Afrika.

GAP heeft twee initiële doelstellingen:

1. als academisch platform wil het onderzoekssamenwerking met Afrikaanse instellingen bevorderen, netwerking tussen AUGent-onderzoekers in de hand werken, en inzetten op de visibiliteit van de Afrika-expertise van de AUGent
2. die wetenschappelijke expertise stelt GAP ook ten dienste van de maatschappij, zowel in België als in Afrika.

GAP speelt steeds meer een ondersteunende rol voor studenten van de instellingen van de AUGent die op zoek zijn naar onderzoekslocaties of veldwerkplaatsen in Afrika. GAP wordt op regelmatige basis aangeschreven door studenten met vragen naar projecten in bepaalde Afrikaanse landen of binnen bepaalde onderzoeksdisciplines. Samen met de Afdeling Internationalisering van de UGent tracht GAP ook een coördinerende rol te spelen bij het afsluiten van bilaterale samenwerkingsverbanden tussen de UGent en Afrikaanse instellingen. Een van de belangrijkste activiteiten in 2015 was de organisatie van het "9th symposium of the Africa Platform: Trading places: The role of trade with Africa" op 17 december.

Verder blijft ook het associatieoverleg internationalisering actief. Er werden onder meer afspraken gemaakt voor de deelname aan de EAIE-conferentie in Glasgow in september 2015.

3.1.8 Opvolging diverse ontwikkelingen in het Vlaams hoger onderwijs

De AUGent-staf volgde ook in 2015 van nabij diverse relevante ontwikkelingen in het Vlaams hoger onderwijs op en wisselde hierover informatie uit met de collega's uit de partnerinstellingen. Deze opvolging gebeurt op verschillende manieren: door deelname aan overleggroepen (bijvoorbeeld op VLOR-niveau of bij de NVAO), door betrokkenheid bij studiedagen of publicaties.

Wat duurzaamheid betreft, participeerde de AUGent-staf aan ontwikkelingen op Gents niveau, met name door een actieve bijdrage aan het project "Transitie UGent: samen voor een duurzame universiteit!". Een tweehonderdtal koplopers, geëngageerde personeelsleden, studenten, experts en beleidsmensen van de Universiteit Gent vormden een denktank, onder de naam Transitie UGent, en werkten de afgelopen jaren samen een ambitieuze langetermijnvisie uit op het vlak van duurzaamheid die ondertussen als één van de pijlers in het Strategisch Plan van de Universiteit Gent werd opgenomen. In aanloop naar de internationale klimaatop in Parijs werd in 2015 heel wat actie ondernomen onder de noemer "Tipping Point – de klimaatop in Gent – weerwerk bij de Universiteit Gent".

Op het vlak van diversiteit werden in 2015 het nieuwe convenant en de bijhorende samenwerkingsovereenkomst voor het Steunpunt Hoger Inclusief Onderwijs (SIHO)

voorbereid, waarin de Hogeschool West-Vlaanderen als administratief coördinerende instelling fungeert. Er werd ook geregeld teruggekoppeld vanuit de Commissie Diversiteit en de daaronder ressorterende werkgroepen van de VLOR waarin de AUGent-staf vertegenwoordigd is.

3.2 Expertisenetwerk Lerarenopleidingen (ENW) binnen de AUGent

3.2.1 Organisatiestructuur

Het Expertisenetwerk Lerarenopleidingen (ENW) van de AUGent werd opgericht binnen de Associatie Universiteit Gent naar aanleiding van het decreet betreffende de lerarenopleiding in Vlaanderen van 6 december 2006. Omwille van de besparingsmaatregelen financierde de overheid in het kalenderjaar 2015 de werking van het ENW AUGent slechts met een gehalveerd budget. De financiering werd verkregen op basis van de thema's in de tweede beheersovereenkomst 2012-2015 en het addendum voor 2015 bij de beheersovereenkomst. Binnen deze besparingscontext besliste de overheid uiteindelijk de werking van de Expertisenetwerken op 31 december 2015 stop te zetten.

De AUGent is de penvoerende instelling van het ENW AUGent. Volgende instellingen maken deel uit van het Expertisenetwerk:

- Universiteit Gent
- Hogeschool Gent
- Arteveldehogeschool
- Hogeschool West-Vlaanderen
- CVO Panta Rhei de Avondschoot
- CVO De Vlaamse Ardennen
- PCVO Het Perspectief
- CVO IVO Brugge
- Cvo Kisp

- Stuurgroep

De Stuurgroep van het ENW AUGent werkt beleidsvoorbereidend en beleidsuitvoerend. De Stuurgroep telt 16 leden, bestaande uit 14 vertegenwoordigers van de partnerinstellingen, de voorzitter en de coördinator van het ENW AUGent en komt op regelmatige basis samen. In 2015 is de Stuurgroep bijeengekomen op 12 januari 2015, 2 maart 2015, 27 april 2015 en 23 november 2015.

De Stuurgroep bestaat uit de volgende leden:

- de voorzitter van het ENW AUGent
- de coördinator van het ENW AUGent
- drie vertegenwoordigers van de SLO UGent
- drie vertegenwoordigers van GLO Arteveldehogeschool
- twee vertegenwoordigers van GLO Hogeschool Gent
- één vertegenwoordiger van GLO Hogeschool West-Vlaanderen
- één vertegenwoordiger van SLO CVO Panta Rhei de Avondschoot
- één vertegenwoordiger van SLO CVO De Vlaamse Ardennen
- één vertegenwoordiger van SLO PCVO Het Perspectief
- één vertegenwoordiger van SLO CVO IVO Brugge

- één vertegenwoordiger van SLO Cvo Kisp.

- Kerngroep

De Kerngroep ENW AUGent bestaat uit een afvaardiging per type lerarenopleiding van de partnerinstellingen van het ENW AUGent. De leden van de Kerngroep worden aangeduid door de Stuurgroep ENW AUGent. De Kerngroep komt op regelmatige basis samen ter voorbereiding van de Stuurgroep. In 2015 is de Kerngroep niet bijeengekomen, aangezien alle punten dienden voorbereid en besproken te worden met de Stuurgroep.

De Kerngroep bestaat uit de volgende leden:

- De voorzitter van het ENW AUGent
- De coördinator van het ENW AUGent
- 1 vertegenwoordiger van de SLO UGent
- 2 vertegenwoordigers van de SLO CVO's
- 2 vertegenwoordigers van de GLO Hogescholen.

De samenstelling van de Kerngroep wordt jaarlijks, nl. in het begin van het academiejaar (uiterlijk in oktober), herbevestigd door de Stuurgroep van het ENW AUGent.

De Kerngroep heeft de volgende functies:

- een ondersteunende functie t.a.v. de voorzitter en de coördinator van het ENW AUGent in het kader van de algemene werking van het ENW AUGent;
- een voorbereidende functie t.a.v. de Stuurgroepvergaderingen van het ENW AUGent aangaande de beleidsontwikkelingen, de algemene werking, de vertegenwoordiging, initiatieven, acties en projecten van het ENW AUGent;
- een signaal- en een adviesfunctie zowel t.a.v. de voorzitter en de coördinator van het ENW AUGent als t.a.v. de Stuurgroep van het ENW AUGent m.b.t. de communicatie, het verloop van initiatieven, acties en projecten van het ENW AUGent.

- Expertencommissie

De Expertencommissie van het ENW AUGent zetelt voor een periode van vier jaar, namelijk van 1 januari 2012 tot 31 december 2015. Indien er zich wijzigingen voordoen bij de samenstelling van de Expertencommissie, wordt dit voorgelegd aan de Stuurgroep. De Expertencommissie beoordeelt de projecten inhoudelijk en verleent de Stuurgroep een inhoudelijk advies. De commissie is samengesteld uit experts en hun plaatsvervangers die afgevaardigd zijn vanuit de diverse soorten partnerinstellingen van het ENW AUGent, namelijk de universiteit, hogescholen en CVO's, en die geen deel uitmaken van de Stuurgroep van het ENW AUGent:

- Minstens één persoon uit elke soort partnerinstelling (universiteit, hogescholen, CVO's) die niet verbonden is aan de lerarenopleiding en die geen deel uitmaakt van de Stuurgroep.
- Voor elk effectief lid van de Expertencommissie, is er één plaatsvervanger aangeduid. De plaatsvervanger vervangt het lid van de Expertencommissie zowel bij zijn/haar

verontschuldiging omwille van andere verplichtingen als bij zijn/haar rechtstreekse betrokkenheid als partner bij één van de projecten.

- De commissie wordt voorgezeten door de voorzitter van het ENW AUGent; de coördinator van het ENW AUGent treedt op als secretaris.

- *Resonantiegroep*

De Resonantiegroep van het ENW AUGent komt jaarlijks minstens één keer samen om te overleggen over o.a. de stageproblematiek en andere actuele thema's met geschikte partners uit het werkveld.

- *Projectgebonden interne overleggroepen*

- Stuurgroep Kennis- en Vormingscentrum voor Vakdidactiek
- Expertengroep ICT-Project
- Expertengroep Taal- en Diversiteitsbeleid

3.2.2 Participatie aan externe overlegfora

- *Overheid*

- Overleg met de overheid i.v.m. het addendum voor 2015 in het kader van de tweede beheersovereenkomst 2012-2015
- Werkgroep VLOR in het kader van het STEM-actieplan

- *Inter-ENW-/RP-niveau*

De verschillende Expertisenetwerken en het Regionaal Platform plegen regelmatig overleg op het interENW/RP-overleg. In 2015 zijn ze bijeengekomen op 14 januari, 23 januari, 2 februari, 25 februari en 18 juni. Tijdens deze bijeenkomsten werden de gemeenschappelijke thema's voor het addendum m.b.t. 2015 in het kader van de tweede beheersovereenkomst 2012-2015 opgevolgd. Daarnaast werden ook de gemeenschappelijke pijnpunten besproken, waaronder de besparingsmaatregelen van de overheid, de stageproblematiek en de uitkomsten van de beleidsevaluatie lerarenopleiding. Rekening houdend met de noden en wensen van de lerarenopleidingen werden diverse toekomstscenario's voor de periode vanaf 2016 geformuleerd en voorgesteld aan de overheid.

Voor de realisatie en opvolging van de gemeenschappelijke projecten die telkens door één ENW/RP wordt getrokken en gefinancierd, zijn er projectgebonden resonantiegroepen opgericht, waar de andere ENW's/RP als partnerinstelling aan participeren:

- Inter-ENW/RP-Resonantiegroep Project STEM voor de Basis (ENW AUGent)
- Inter-ENW/RP-Resonantiegroep Project ICT-Competenties (ENW AUGent)
- Inter-ENW/RP-Resonantiegroep Project Vakdidactiek Nijverheidstechnieken (NoVELLe)
- Inter-ENW/RP- Resonantiegroep Project Onderzoekend handelen (BEO)
- Inter-ENW/RP- Resonantiegroep Project Edurama (SoE)

- Inter-ENW/RP-Resonantiegroep Project Ontwikkelingsprofiel Vlaamse Lerarenopleider (ELAnt)

Verder nam het ENW AUGENT ook deel aan volgende beleidsgebonden inter-ENW-/RP-overleggroepen:

- Inter-ENW/RP-Werkgroep Stages
- Inter-ENW/RP-Werkgroep Vakdidactiek
- Inter-ENW/RP-Lerend netwerk diversiteit
- Inter-ENW/RP-Werkgroep Buitengewoon Onderwijs en Zorg
- Inter-ENW/RP-Resonantiegroep Hervorming secundair onderwijs

- Pedagogische begeleidingsdiensten

- Werkgroep ENW's/RP en de pedagogische begeleidingsdiensten, waar gewerkt werd aan een tekst rond gebruiksvriendelijkheid van de leerplannen.

3.2.3 Beleidslijnen ENW AUGent: missie, visie en strategische doelen

- Missie

- Vanuit de decretale opdrachten creëert het ENW AUGent op het vlak van lerarenopleiding, nascholing en wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening inzake professionalisering van leraren en lerarenopleiders een samenwerkingsverband dat de waardevolle eigenheid en identiteit van de instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent valoriseert.
- De instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent bieden een ruime waaier van opleidingen aan binnen het domein van de lerarenopleiding, waarbij ze zich als individuele instelling in een Vlaamse, Europese en mondiale ruimte van hoger onderwijs willen profileren.
- De onderlinge samenwerking tussen de partnerinstellingen zal groeien vanuit de sterktes en de behoeften van de verschillende instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent. Bij de uitbouw van het samenwerkingsverband wordt expliciet rekening gehouden met de eigenheid en profilering van de verschillende lerarenopleidingen, i.c. het specifieke opleidingsaanbod, de levensbeschouwelijke identiteit, de maatschappelijke missie, het pedagogisch project, de regionale situering en gedifferentieerde waarden, benaderingen en belangen.
- Het ENW AUGent profileert zich als een dynamisch en op kwaliteit gericht netwerk.
- Het ENW AUGent realiseert de opdrachten vanuit deze missie met respect voor de identiteit van de partnerinstellingen.
- Het ENW AUGent streeft doelbewust een diversiteitsbeleid na.

- Visie

Hieronder worden een aantal principes opgesomd die alle instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent in hun pedagogisch project onderschrijven en vanuit een eigen identiteit gestalte geven.

- De instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent bieden een competentiegericht lerarenopleiding aan. Dit veronderstelt een opleidingsaanbod waarin een geïntegreerd geheel van kennis, vaardigheden en attitudes vervat zit. De decretaal bepaalde basiscompetenties voor leraren zijn hierbij richtinggevend.
- De doelstellingen van de lerarenopleiding worden gedragen door een verruimde visie op de professionaliteit van de leraar en de lerarenopleider. Verantwoordelijkheid, een kritische houding en reflectie om ethisch gefundeerde en verantwoorde beslissingen te nemen, staan centraal.
- De lerarenopleidingen onderschrijven een emancipatorische, leerlinggerichte onderwijsvisie die o.m. de eindtermen en ontwikkelingsdoelen bepaalt. Ook aandacht voor gelijke onderwijskansen en zorgbreedte staan voorop. Het onderwijs in de lerarenopleiding focust op actief leren, zoekt aansluiting bij het persoonlijk interpretatiekader en de praktijkervaringen van de student/cursist en biedt hierbij de gepaste begeleiding. Er wordt daarbij expliciet de keuze gemaakt voor een opleiding die, gesteund op een wetenschappelijke basis, aansluit bij de praktijk van het onderwijs.
- De leeromgeving van de aspirant-leraar past in een professioneel ontwikkelingsproces, waarbij wordt uitgegaan van een perspectief van levenslang leren. De instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent erkennen dat de lerarenopleiding slechts de eerste fase van een professioneel ontwikkelingsproces is. Om dit proces optimale kansen te geven is een samenwerking tussen de lerarenopleidingen en het brede werkveld in de hele regio Vlaanderen doorheen de verschillende fasen van dit ontwikkelingsproces noodzakelijk.
- Gezamenlijke initiatieven m.b.t. professionalisering van lerarenopleiders, leraren, scholen en directies worden aangemoedigd en ook – indien wenselijk en mogelijk – gefaciliteerd door het ENW AUGent.
- De lerarenopleidingen bieden flexibele vormen van onderwijs en leertrajecten aan. De instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent houden rekening met eerder verworven competenties (EVC's) en eerder verworven kwalificaties (EVK's).
- De instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent bieden in het kader van diversiteit en studentgericht onderwijs een divers en ruim aanbod aan van studentondersteunende diensten.

- Strategische doelen

- Het ENW AUGent bundelt de bestaande expertise binnen de verschillende lerarenopleidingen die deel uitmaken van het ENW AUGent en bevordert de expertise-deling en onderlinge samenwerking inzake de professionalisering van lerarenopleiders, leraren en schoolteams.

- Het ENW AUGent draagt bij tot de verhoging van de kwaliteit van de lerarenopleidingen en de professionalisering van de lerarenopleiders door het opstarten en faciliteren van vernieuwende projecten, in overleg met de partnerinstellingen.
- Het ENW AUGent zet in op de professionalisering van de lerarenopleiders, zodat de onderwijsleeromgeving die zij creëren voor de studenten/cursisten en leraren in opleiding inspirerend is voor toekomstige leraren.
- Het ENW AUGent ondersteunt de lerarenopleidingen bij het ontplooiën van een actief diversiteitsbeleid.
- Het ENW AUGent stimuleert samenwerking inzake onderzoek tussen de partnerinstellingen en speelt een actieve rol in de innovatie van het Vlaamse onderwijs als partner voor de Vlaamse Overheid.
- Het ENW AUGent ondersteunt de lerarenopleidingen op het vlak van pedagogisch, onderwijskundig en vakdidactisch onderzoek en versterkt deze met nationale en internationale uitstraling.
- Het ENW AUGent ondersteunt de lerarenopleidingen in het uitbouwen van een constructieve samenwerking met het werkveld.
- Het ENW AUGent staat open voor een associatieoverschrijdende samenwerking en werkt samen met de andere expertisenetwerken en het regionaal platform in het kader van specifieke beleidsopdrachten en projecten. De instellingen die deel uitmaken van het ENW AUGent kunnen – mits goedkeuring van het ENW AUGent en de respectievelijke instellingen in geval van financiering door externen – voor specifieke beleidsopdrachten en projecten samenwerken met de andere expertisenetwerken/het regionaal platform en hun partnerinstellingen.

3.2.4 Projecten

Het ENW AUGent heeft een aantal initiatieven en acties die reeds opgestart waren in het kader van de eerste beheersovereenkomst verder gezet. Daarnaast werd ook ruimte gecreëerd voor nieuwe initiatieven en acties die groeiden vanuit veranderende contexten en beleidsontwikkelingen in het kader van de tweede beheersovereenkomst en het aangepaste addendum voor 2015. De financiering van de specifieke acties en projecten door het ENW AUGent wijzigen naargelang de prioriteiten en actuele beleidsaccenten per werkjaar. De partnerinstellingen kunnen projectvoorstellen indienen. Bij de toekenning van de projecten wordt gestreefd naar een evenwichtige spreiding over de verschillende aanvragers.

De projecten van het ENW AUGent hebben tot doel de kwaliteit van de lerarenopleidingen te verhogen, bij te dragen aan de verdere professionalisering van de lerarenopleiders en de samenwerking tussen diverse actoren uit het werkveld te stimuleren. Naast het stimuleren van de samenwerkingsverbanden tussen de partners wordt er prioritair aandacht besteed aan de structurele verankering van de ontwikkelde instrumenten binnen de lerarenopleidingen. De projectomschrijvingen en de resultaten hiervan zijn raadpleegbaar op <http://www.augent.be/enw> of via de contactpersoon en/of website vermeld bij ieder project.

De thema's van de projecten zijn heel divers en gerelateerd aan de opdrachten die in de beheersovereenkomst met de overheid vervat zitten, nl.:

- **Professionalisering van lerarenopleiders** op vlak van:
 - Vakdidactiek
 - ICT-competenties
- **Stages/organisatie praktijkcomponent**
 - Centrale opvolging van de stageproblematiek
 - Mentorenvormingen
 - Aanbod van elektronische leeromgeving aan stagescholen
 - STEL: op Stage met Twee Effectief Leren
 - Onderzoeksproject Stages
- **Taal- en Diversiteitsbeleid**
 - Centrale opvolging van Taal- en Diversiteitsbeleid
 - Ear Openers voor Lerarenopleiders en hun studenten
- **Onderzoeksondersteuning**
 - Lerarenopleiders onderzoeksvaardig
 - Motiverend beoordelen
- **STEM-acties**
 - STEM voor de Basis
 - Big Ideas en onderzoekend leren in het Secundair Onderwijs

Een gedetailleerd overzicht is opgenomen in bijlage 5.

3.3 Onderzoek

3.3.1 Onderzoek en innovatie

Het wetenschappelijk onderzoek en innovatie vormen evenzeer een pijler voor de associatiewerking na de integratie. De krijtlijnen krijgen gestalte via de adviesverlenende vergadering van de directeurs Onderzoek van de AUGent.

De vergadering van de directeurs Onderzoek heeft in 2015 volgende onderwerpen behandeld:

- Stimuleren van de onderzoekssamenwerking binnen de associatie door identificatie van relevante parameters die effectieve samenwerking kunnen bevorderen;
- Aanvraag tot oprichting van de associatieonderzoeksplatformen.

3.3.2 IOF-raad

De IOF-raad is het adviserende en beslissingsvoorbereidende orgaan dat tot taak heeft het strategisch basisonderzoek binnen de partnerinstellingen te stimuleren met het oog op het opbouwen van een portefeuille aan potentieel toepassingsgerichte kennis met economische finaliteit. De IOF-raad adviseert hiertoe onder meer over de aanwending van de financiële middelen toegekend voor mandaten en valorisatieprojecten aan het Industrieel Onderzoeksfonds, rekening houdend met de bepalingen van het IOF-besluit.

Voor zijn werkzaamheden kwam de IOF-raad in 2015 in totaal 4 keer samen. Deze activiteiten hadden in belangrijke mate betrekking op beleidsvoorbereidende initiatieven en acties, het financiële beheer van het IOF, alsook op de bespreking, opvolging en beoordeling van nieuwe, lopende en afgelopen valorisatieprojecten. De jaarlijkse rapporteringen, de tweejaarlijkse evaluaties en de aanstelling van IOF-mandatarissen kwamen eveneens aan bod.

Hieronder worden nog enkele belangrijke werkzaamheden van de IOF-raad voor het werkjaar 2015 opgesomd:

- Procedure nieuwe IOF-consortia: Eind 2014 besliste de IOF-Raad om een open oproep te lanceren voor nieuwe IOF-valorisatieconsortia. In een eerste fase kon een intentie tot indiening met beknopte toelichting van het nieuwe consortium worden ingediend. Uit 9 intentieverklaringen werden 6 dossiers geselecteerd. Uiteindelijk besliste de IOF-raad tot goedkeuring van twee nieuwe IOF-valorisatieconsortia: CropFit/Biostimulantia (promotor prof. Geert Haesaert) en Metals (promotor prof. Patrick De Baets). De respectieve IOF-mandaathouders starten hun mandaat aan de Universiteit Gent in februari 2016.

- Werking IOF-consortia in de kijker: De IOF-raad van 13 maart 2015 stemde in met het voorstel van de IOF-mandaathouders om elke IOF-raad een tijdsslot te voorzien met toelichting over wat er in de IOF-valorisatieconsortia leeft. Op deze wijze wordt de IOF-raad regelmatig gebriefd over de meest recente samenwerkingen en informatie op vlak van de IOF-werking.
- Vernieuwd loopbaanmodel IOF-mandaathouders: In oktober 2014 keurde de Raad van Bestuur van Universiteit Gent de krijtlijnen en principes van het vernieuwde loopbaanmodel goed. In 2015 is dit model verder uitgewerkt in een reglement en referentiekader voor de gepersonaliseerde doelstellingen. Het nieuwe loopbaanmodel voor IOF-mandaathouders werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur van de Universiteit Gent van 15 januari 2016 en treedt in voege vanaf 1 januari 2016.
- Invoering van en beslissing tot financiering van hefboomprojecten: De IOF-raad besliste in december 2015 over te gaan tot IOF-hefboomprojectfinanciering. Het betreft een tijdelijke ondersteuning voor IOF-valorisatieconsortia om bijkomende valorisatieactiviteiten te genereren met als doel een groei in de valorisatieoutput te bekomen. Een cofinancieringsmodel werd uitgewerkt, waarbij het deelnemende consortium/de deelnemende consortia minstens 50% cofinancieren binnen het project. De eerste oproep voor hefboomprojectfinanciering zal begin 2016 worden gelanceerd.

3.3.3 Associatieonderzoeksplatformen

Bij de integratie van de academiserende opleidingen in de Universiteit Gent hielden de toenmalige associatieonderzoeksgroepen op te bestaan. Geheel in lijn met art. 47 van het "Decreet betreffende de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten" van 5 juli 2012 (Artikel II. 11 Codex Hoger Onderwijs), dat onder meer de samenwerking tussen de professionele bachelors en de academische opleidingen wenst aan te halen en te stimuleren, stelde de adviesverlenende vergadering van de directeurs onderzoek voor om de structurele onderzoekssamenwerking tussen professionele bachelor- en academische opleidingen vorm te geven door middel van associatieonderzoeksplatformen.

Een associatieonderzoeksplatform verenigt onderzoekers uit de academische en professionele bacheloropleidingen die actief zijn in een gemeenschappelijk thematisch afgebakend onderzoeksgebied. Een associatieonderzoeksplatform heeft dan ook tot doel de samenwerking op het vlak van onderzoek en dienstverlening tussen meerdere associatiepartners uit de academische en professionele bacheloropleidingen uit te bouwen en zichtbaar te maken, het beschikbare onderzoekspotentieel te bundelen en gemeenschappelijk naar buiten toe te profileren.

Om de oprichting van associatieonderzoeksplatformen aan te moedigen en te ondersteunen, worden volgende incentives aangeboden:

- de toekenning van het statuut van geaffilieerd onderzoeker binnen de Universiteit Gent aan hogeschoolonderzoekers die lid zijn van een associatieonderzoeksplatform. Via dit statuut krijgen hogeschoolonderzoekers toegang tot een aantal faciliteiten binnen de Universiteit Gent, waaronder de digitale bibliotheek.
- om de oprichting en werking van de associatieonderzoeksplatformen te ondersteunen, heeft de Universiteit Gent beslist om een financiering toe te kennen aan erkende associatieonderzoeksplatformen met een coördinator vanuit de Universiteit Gent.

In 2015 werd 1 associatieonderzoeksplatform opgericht:

“MYTOX – Mycotoxins and Toxigenic Moulds” - promotor: prof. dr. Apr. Sarah De Saeger

Medewerkers: HoGent: 5; UGent: 29.

3.3.4 Herculesmechanisme

Met het Herculesmechanisme beschikt Vlaanderen sinds 2007 over een structureel financieringskanaal voor (middel)zware onderzoeksinfrastructuur voor fundamenteel en strategisch basisonderzoek. Het reglementair kader voor dit financieringskanaal bestaat uit het Besluit van de Vlaamse Regering van 11 oktober 2013 betreffende de codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs (“Codex Hoger Onderwijs”), het Decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (“W&I-decreet”), het Besluit van de Vlaamse Regering van 26 oktober 2007 betreffende de subsidiëring van onderzoeks- en innovatie-infrastructuur in Vlaanderen (“Herculesbesluit”) en de wijzigingen van de Vlaamse Regering van 24 april 2015 aan het Herculesbesluit.

Binnen het Herculesmechanisme wordt er een onderscheid gemaakt tussen middelzware en zware onderzoeksinfrastructuur. De middelzware onderzoeksinfrastructuur betreft initiatieven tussen 150.000 en 1.000.000 euro, terwijl de zware onderzoeksinfrastructuur initiatieven hoger dan 1.000.000 euro omvat.

De aanvragen middelzware infrastructuur wordt binnen elke associatie ingediend en geëvalueerd, terwijl de categorie zware infrastructuur op Vlaams niveau rechtstreeks bij de Herculesstichting wordt aangevraagd. Van de door de Vlaamse Overheid ter beschikking gestelde middelen is 60-70% bestemd voor de financiering van middelzware uitrusting en 30-40% voor zware uitrusting. Beide categorieën worden opengesteld via tweejaarlijkse oproepen.

Op 2 maart 2015 werd de oproep 2015-2016 gelanceerd. Het betrof zowel de oproep Middelzware als de oproep Zware Onderzoeksinfrastructuur. De indiendatum voor beide programma’s lag op 14 september 2015.

Voor de oproep Middelzware Onderzoeksinfrastructuur werden bij de AUGent 23 dossiers ingediend. Daarnaast waren er nog drie dossiers die werden ingediend aan de Associatie KULeuven, waarbij ook financiering werd gevraagd voor het UGent-gedeelte van de aanvraag. In totaal werden dus 26 dossiers beoordeeld door de Herculescommissies aan de AUGent. De beoordeling verliep in drie stappen:

- Een ontvankelijkheidsanalyse door de afdeling Onderzoekscoördinatie van de Universiteit Gent.
- Een beoordeling van de dossiers volgens wetenschapsdomein in een Alfa-, Beta- en Gamma commissie. Deze commissies werden samengesteld vanuit de Onderzoeksraad en IOF-raad van de Universiteit Gent. Deze commissies gaven een wetenschappelijke evaluatie van de dossiers en stelden een rangschikking op.
- Een overkoepelende AUGent-Hercules Expertenkamer maakte een globale rangschikking op. De AUGent-Hercules Expertenkamer is samengesteld uit vertegenwoordigers van de drie wetenschappelijke commissies, aangevuld met de directeurs onderzoek van de Universiteit Gent, Hogeschool Gent, Arteveldehogeschool en Hogeschool West-Vlaanderen. De globale rangschikking werd voorgesteld aan de Raad van Bestuur van de AUGent, die op 17 december 2015 besliste om de lijst voor subsidiëring voor te dragen aan de Herculesstichting.

Uiteindelijk werden vanuit de AUGent 13 projecten voorgesteld voor subsidiëring. Deze dossiers vertegenwoordigen samen een investeringsbedrag van 6.275.564 euro, voor een subsidie van 5.373.554 euro.

Daarnaast was er ook een AUGent-deelname aan 8 zware Herculesdossiers (waarvan 4 met een AUGent-hoofdpromotor) die in deze ronde werden ingediend, ditmaal rechtstreeks bij de Herculesstichting. Begin 2016 wordt door de Herculesstichting bekendgemaakt welke projecten gehonoreerd worden.

3.3.5 Behaalde doctoraten

In 2015 werden aan de Universiteit Gent 675 doctoraten behaald. De spreiding over de faculteiten is als volgt:

- Faculteit Letteren en Wijsbegeerte: 51
- Faculteit Rechtsgeleerdheid: 22
- Faculteit Wetenschappen: 122
- Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen: 110
- Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur: 117
- Faculteit Economie en Bedrijfskunde: 31
- Faculteit Diergeneeskunde: 58
- Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen: 39
- Faculteit Bio-Ingenieurswetenschappen: 89
- Faculteit Farmaceutische Wetenschappen: 14

- Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen: 22.

Hiervan werden 3 doctoraten behaald door medewerkers van de Hogeschool Gent onder promotorschap van de Universiteit Gent. Het gaat om 3 doctoraten in de Beeldende kunsten (zie ook 3.1.7).

3.3.6 Expertisecel Wetenschapscommunicatie

De medewerkers van de Expertisecel Wetenschapscommunicatie van de AUGent werkten in 2015 aan twee gemeenschappelijke grote projecten: de wetenschapscafés in Gent, Kortrijk en Brugge en de kinderuniversiteit. Daarnaast waren er tal van projecten waaraan twee of meerdere instellingen samen participeerden. Het meest opmerkelijke daarvan is ongetwijfeld het wetenschapsfestival "Waar of niet waar" op 22 november 2015 in het Pand, naar aanleiding van de Dag van de Wetenschap. Hiervoor werkten de drie Gentse partnerinstellingen van de AUGent samen met de hogescholen van de Associatie KU Leuven in Gent. Verder zorgden de partnerinstellingen van de AUGent ook voor input voor verschillende TEDxGhent-events zoals de "PhD-contest" en het "TEDxGhent main event". Ten slotte werden er ook een aantal initiatieven genomen in het kader van STEM (Science Technology Engineering & Mathematics).

Het jaarverslag 2015 van de Expertisecel Wetenschapscommunicatie ligt als afzonderlijk document ter beschikking op het secretariaat van de AUGent. Hieronder volgt een verslag van de activiteiten die gezamenlijk ondernomen werden (naast eigen activiteiten van iedere partnerinstelling).

3.3.6.1 Wetenschapscafés

In 2015 organiseerde de Expertisecel Wetenschapscommunicatie 16 wetenschapscafés, met in Gent gemiddeld zo'n 90 deelnemers, in Kortrijk gemiddeld 50 en in Brugge gemiddeld 25. Voor de cafés in Kortrijk werd samengewerkt met Vormingplus West-Vlaanderen, de Stad Kortrijk en het Vrijzinnig Centrum Mozaïek.

- 20 januari – De hervorming van het secundair onderwijs. Hoe ver staan we? – Wetenschapscafé Kortrijk
- 10 februari – Zzzz... Over slapen – Wetenschapscafé Gent
- 10 maart – Autisme. Een andere kijk – Wetenschapscafé Brugge
- 17 maart – Stilstaan bij mobiliteit. Tijd voor vooruitgang – Wetenschapscafé Kortrijk
- 24 maart – De evolutietheorie geëvolueerd – Wetenschapscafé Gent
- 31 maart – Klonen. Wat kunnen we ermee? – Wetenschapscafé Brugge
- 21 april – Klimaatverandering. Wordt het te warm onder onze voeten? – Wetenschapscafé Gent
- 28 april – Ruimtevaart. Ik ga naar Mars en ik neem mee... – Wetenschapscafé Kortrijk

- 5 mei – Kinderrechten. Struikelblok of springplank? – Wetenschapscafé Brugge
- 8 september – Staat de wifi niet te hard? Straling en gezondheid – Wetenschapscafé Gent
- 15 september – Kanker. (On)geneeslijk ziek? – Wetenschapscafé Kortrijk
- 13 oktober – Alle kinderen in dezelfde klas! Zin en onzin van inclusief onderwijs – Wetenschapscafé Gent
- 27 oktober – Licht. Technologie van de toekomst? – Wetenschapscafé Kortrijk
- 10 november – Waarom er oorlog is in Gaza – Wetenschapscafé Gent
- 1 december - Depressie en burn-out. Voorkomen, genezen, aanvaarden? – Wetenschapscafé Kortrijk
- 8 december – Ruimtevaart. Ik ga naar Mars en ik neem mee... – Wetenschapscafé Gent

Het opzet van de wetenschapscafés is om wetenschappelijke thema's onder de aandacht te brengen van een breed publiek in een ontspannen setting. Wetenschappers geven een korte inleiding over het onderwerp en daarna mag het publiek vragen en opmerkingen naar voor brengen, waardoor samen met een moderator een pittige discussie wordt opgebouwd.

3.3.6.2 Kinderuniversiteit

In navolging van de KU Leuven en de Universiteit Antwerpen startte de Expertisecel Wetenschapscommunicatie van de AUGent in 2011 met het project kinderuniversiteit. In 2015 werden in totaal acht edities georganiseerd, zowel in Gent als in Brugge. Kinderen van vier tot zeven à acht jaar en van negen à tien tot twaalf jaar konden telkens een zondagvoormiddag echte lessen en practica volgen aan de universiteit en hogescholen. Ze waren even een echte student, kregen les in een echt auditorium van een echte professor en kregen achteraf een "echt" diploma. Bedoeling van het project is kinderen op een actieve manier kennis te laten maken met wetenschappen en met het hoger onderwijs. Per editie namen gemiddeld 100 tot 150 kinderen deel. Alle voorbije edities zijn terug te vinden in het archief op www.kinderuniversiteit.be.

3.3.6.3 TEDxGhent

TEDxGhent is een lokaal georganiseerde variant van de grote TED-events. Het biedt elk jaar gedurende één volledige dag een podium aan zo'n 16 à 20 sprekers die een groot publiek inspireren en organiseert daarnaast ook enkele kleinere events. Sinds het najaar van 2015 bestaat op het niveau van de AUGent een samenwerking met TEDxGhent op financieel en inhoudelijk vlak. De expertisecel wetenschapscommunicatie zal TEDxGhent bijstaan in het vinden van overtuigende sprekers die een bepaald topic vanuit een ander standpunt durven belichten (vb. Chris Callewaert, Sylvia Van Peteghem, ...). In ruil daarvoor is er uitgebreide logovermelding en kunnen de filmpjes van de sprekers gebruikt worden in de eigen communicatie. Ook voor het afsluiten van de overeenkomst werd – op lossere basis – al met de partnerinstellingen samengewerkt. Op 26 maart 2015 werd bijvoorbeeld een "PhD-

contest” georganiseerd waarbij een 15-tal onderzoekers meedongen naar een plaats op het hoofdpodium van TEDxGhent. Het ging voornamelijk om onderzoekers uit de partnerinstellingen van de AUGent. Meer informatie is terug te vinden op www.tedxghent.be.

3.3.6.4 STEM

Een belangrijke opdracht van de expertisecellen wetenschapscommunicatie binnen het convenant met de Vlaamse overheid is het opzetten van acties om meer mensen warm te maken voor STEM (kinderen en jongeren voor STEM-opleidingen; volwassenen voor STEM-beroepen). Rond dit thema werd minder vaak met alle partners samengewerkt, al vonden de hogescholen en hun lerarenopleidingen elkaar hier wel in, bijvoorbeeld door een gezamenlijk model voor een wetenschapsacademie uit te werken. De meeste STEM-initiatieven werden echter genomen binnen de respectievelijke partnerinstellingen. In de gezamenlijke projecten komt STEM vaak als onderwerp aan bod. In op één na alle edities van de kinderuniversiteit en – afhankelijk van de manier van tellen – bijna de helft van de edities van de wetenschapscafés werd ingezet op STEM.

3.3.7 Vlaams Supercomputer Centrum

In 2007 werd door de Vlaamse overheid het Vlaams Supercomputer Centrum (VSC) opgericht. Dit virtueel centrum, dat de vijf Vlaamse universitaire associaties samenbrengt, heeft als opdracht het op elkaar afstemmen en integreren van de eigen supercomputerinfrastructuren (Tier-2), op Vlaams niveau voorzien in Tier-1-capaciteit, en het ter beschikking stellen van hun expertise rond High Performance Computing (HPC) ten behoeve van het publiek en privaat gefinancierd onderzoek, en ter ondersteuning van bedrijven.

Op 5 juli 2013 keurde de Vlaamse Regering een decreet goed betreffende een structurele regeling voor “grote rekencapaciteit” voor onderzoek en innovatie. Daarin wordt essentieel de Herculesstichting belast om de uitbouw van de Tier-1- en Tier-2-infrastructuur in Vlaanderen op te volgen en te financieren: enerzijds door de Tier-2-infrastructuur aan de universitaire associaties te subsidiëren, anderzijds door het beheer van de Tier-1-infrastructuur op zich te nemen en het investeringsritme aan te houden om elke drie à vier jaar deze machine te vernieuwen, waarbij de technische exploitatie van deze Tier-1-supercomputers wel telkens wordt toevertrouwd aan een universiteit. Sinds 1 januari 2016 werden de taken van de Herculesstichting overgeheveld naar het FWO - Vlaanderen. De opvolging van het VSC wordt verder opgevolgd door het FWO - Vlaanderen.

In 2008 besliste het toenmalige Directiecomité om de opdracht voor de AUGent in het kader van het VSC uit te besteden aan de Universiteit Gent. Onder uitbesteding wordt de opbouw van de personeelscapaciteit, de integratie van de bestaande infrastructuur van de instellingen van de AUGent in het VSC en deelname aan het overleg voor en de redactie van

het beschreven financieel en technisch plan verstaan. Een ondersteunende werkgroep garandeert de betrokkenheid van alle associatiepartners.

Het financieel verslag van het Vlaams Super Computer Centrum voor het werkingsjaar 2015 bevindt zich in bijlage 6.

3.4 Valorisatiecel

Het onderzoeks- en samenwerkingsreglement van de AUGent bepaalt dat de afdeling Technologietransfer van de Universiteit Gent optreedt als Valorisatiecel voor alle partnerinstellingen binnen de AUGent. Het rapport van de Valorisatiecel voor wat betreft de werkzaamheden in 2015 is opgenomen in bijlage 7.

3.5 Sport

In het kader van het sportbeleidsplan van de AUGent werden in 2015 in de schoot van het Overlegplatform en de Sportraad volgende activiteiten georganiseerd:

- drie gratis laagdrempelige sport- en beweegevents voor alle studenten van de AUGent: de HoGent Challenge Run op 1 april in Gent, de Late Night Swim op 28 september in Brugge en de Bibberduik op 24 november in Blankenberge
- enkele meer kleinschalige sporttornooien voor de studenten, waaronder de mini-voetbalclashes op 25 maart en 21 oktober en "Padel on the move" van 21 september tot 31 oktober, beide georganiseerd door de Hogeschool Gent in Gent
- het samenstellen en trainen van associatieploegen, dit o.m. in het kader van deelname aan het "Tournoi des Cinq Ballons" (T5B) van 19 tot 24 april in Parijs (volleybal, basketbal, voetbal en handbal) en de Vlaamse Studentenregatta op 30 april in Gent
- het uitreiken van een sportsubsidie ter ondersteuning van sportactiviteiten georganiseerd door een studentenclub/vereniging of –raad (procedure operationeel sinds 2011)
- het organiseren van een gemeenschappelijke kampioenenhuldiging voor zowel de individuele als de ploegsporten en dit op Vlaams en Belgisch niveau
- het uitreiken van een aanvullende premie voor topsporters bij deelname aan een EUC/WUC/universiade (procedure operationeel sinds 2011), meer bepaald voor de winteruniversiade in Granada en de zomeruniversiade in Gwangju
- het uitwerken van verschillende gezondheidsacties waarbij studenten aangezet worden tot (meer) bewegen en het eten van gezonde voeding, dit in het kader van de week van de gezonde voeding van 30 maart tot 5 april
- het jaarlijks afstemmen en optimaliseren van het sportaanbod binnen de vier partnerinstellingen
- het intern voorbereiden van de bestuursvergaderingen van de VSSF (Algemene Vergadering en Raad van Bestuur)
- het voorbereiden van het activiteitenplan en inherente begroting voor het werkingsjaar 2016 met o.a. deelname aan EuroMilano voor balsporten en het Roeirivierkamp in Amsterdam
- het opstellen van het jaarverslag 2014 (inclusief financiële rapportering) t.a.v. het ministerie van sport (Sport.Vlaanderen).

Net als de andere vier associaties is de AUGent lid van de vzw Vlaamse Studentensportfederatie (VSSF) die in het sportdecreet door de overheid officieel werd erkend als overkoepelende studentensportvereniging. Via de VSSF probeert AUGent o.m. de bij decreet vooropgestelde associatieoverschrijdende recreatieve en competitieve sportinitiatieven concreet gestalte te geven.

4 Personele inzet AUGent

In 2015 wordt de halftijdse directeur van de AUGent ondersteund door 3 VTE: een algemeen secretaris, een stafmedewerker onderwijs en een administratief secretaris. In december 2015 werd door de Raad van Bestuur beslist de totale omkadering vanaf 2016 te beperken tot 3 VTE: een directeur (die eveneens de werkzaamheden van de stafmedewerker onderwijs opneemt), een algemeen secretaris en een administratief secretaris. De stafmedewerker onderzoek maakt sinds 2011 deel uit van de unit onderzoekscoördinatie van de Universiteit Gent.

Het ENW AUGent werd in haar werking gedragen door 2,5 VTE: een voltijdse coördinator en drie halftijdse projectmedewerkers, met name de projectmanager voor vakdidactiek, de projectmanager voor ICT en een medewerker die instaat voor de ondersteuning van de digitale leeromgeving van de stagescholen. Door de beleidsbeslissing van de Vlaamse regering tot afbouw van de expertisenetwerken en het halveren van het budget wordt de ondersteuning in 2015 afgebouwd tot 1,5 VTE. Per 1 januari 2016 komt een definitief eind aan de gewaardeerde werking van het ENW AUGent en worden de detachering van de coördinator en het resterende halftijds contract beëindigd.

5 Financiën

5.1 Financiële verdeelsleutel

Jaarlijks wordt een verdeelsleutel berekend om de kosten en opbrengsten van de AUGent over de partnerinstellingen te verdelen. De verdeelsleutel wordt berekend aan de hand van het gemiddelde over de laatste drie boekjaren van de werkingsuitkering aan de Universiteit Gent en van de werkingsmiddelen voor de basisopleidingen aan de hogescholen, m.a.w. de eerste geldstroom. Op basis van de verdeelsleutel en de goedgekeurde begroting bepaalt de Raad van Bestuur jaarlijks de bijdrage van de partnerinstellingen.

Voor het boekjaar 2015 is de verdeelsleutel als volgt vastgelegd:

- Universiteit Gent: 65,3%
- Hogeschool Gent: 16,7%
- Arteveldehogeschool: 12,4%
- Hogeschool West-Vlaanderen: 5,6%.

Deze verdeelsleutel wordt in principe voor alle kosten en opbrengsten tijdens het betrokken boekjaar gebruikt, met uitzondering van die activiteiten waarvoor de Raad van Bestuur vooraf een andere verdeelsleutel vastlegt.

5.2 Jaarrekening

De opdracht voor revisorale controle van het kalenderjaar 2015 werd toegewezen aan Figurad Bedrijfsrevisoren BVBA uit Gent.

De jaarrekening 2015 wordt weergegeven in bijlage 8.

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGEN

1. Nota krachtlijnen van de associatie	p. 2
2. Samenstelling Algemene Vergadering	p. 4
3. Samenstelling Raad van Bestuur	p. 8
4. Evaluatie Afstudeerbeurs 2015	p. 11
5. Overzicht projecten ENW 2015	p. 16
6. Financieel verslag Vlaams Supercomputer Centrum 2015	p. 92
7. Verslag Valorisatiecel 2015	p. 98
8. Jaarrekening 2015	p. 122

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGE 1

Nota krachtlijnen AUGent

KRACHTLIJNEN VAN DE ASSOCIATIEWERKING

(na de inkanteling van de masteropleidingen in de Universiteit)

1. Visie

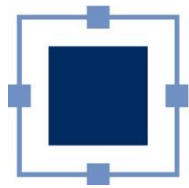
- De associatie is een netwerk.
- De leden werken samen vanuit hun autonomie en dus met respect voor hun eigenheid en hun dynamiek.
- De leden zetten via de associatie in op meerwaarde, wat betekent dat de processen die op de agenda van de associatie gezet worden een specifieke meerwaarde dienen te genereren die niet behaald zou worden, lees moeilijker behaald zou worden, zonder de werking van de associatie.

2. Juridisch kader

- Het is de bedoeling van de Minister van Onderwijs om de wettelijke opdracht te herbekijken en mondeling heeft ze zich al voorstander verklaard om de opdrachtenlijst te herschrijven vanuit het principe van de meerwaarde.
- Belangrijk is het om de evolutie in deze bij de concretisering van dit principe van zo nabij als mogelijk te volgen, en de lijn meerwaarde zo sterk als mogelijk waar te maken in de legistische teksten.
- Uiteraard zal de associatie bij haar werking dienen rekening te houden met deze decretale bepalingen.

3. Mogelijke krachtlijnen

1. Wetenschapscommunicatie (is in feite een voortzetting van een nu al goed functionerende activiteit van de associatie)
2. Onderwijsinnovatie en onderwijstechnologie
3. Proactief inspelen op de items die door het beleid op de politieke agenda gezet worden. Op heden in de eerste plaats op de financiering van het hoger onderwijs naar aanleiding van de nakende publicatie van de evaluatie van het financieringsdecreet
4. Ondernemerschap: samen ontwikkelen en naar buiten treden
5. Gemeenschappelijke speerpunten definiëren en rond die speerpunten fundamenteel en praktijkgericht werken in wetenschappelijk onderzoek met het oog onder meer op het formuleren van projecten die bv ter subsidiëring kunnen ingediend op de diverse bestaande niveaus.

A S S O C I A T I E
UNIVERSITEIT GENT

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGE 2

Samenstelling Algemene Vergadering

VZW Associatie Universiteit Gent, Het Pand, Onderbergen 1, 9000 Gent
Ondernemingsnummer 0861892411

**Leden Algemene Vergadering
vzw Associatie Universiteit Gent (AUGent)
23 november 2015**

Voorzitter

Van den Bossche, Luc, (°470916), Dom Modest Van Asschelaan 63, 9320 Erembodegem

Regeringscommissaris bij de UGent, het UZ Gent en de AUGent

De Clercq, Yannick, (°541028), Cederdreef 15, 9230 Wetteren

1ste lid: rechtspersoon Arteveldehogeschool vertegenwoordigd door

- de voorzitter van de Raad van Bestuur

Van Parys, Tony, (°510621), St. Markoenstraat 18, 9032 Wondelgem

- de ondervoorzitter van de Raad van Bestuur

Verdonck, Pascal, (°631228), Rijsenbergstraat 58, 9000 Gent

- de algemeen directeur

Veeckman, Johan, (°520926), Graaf L. de Lichterveldestraat 35, 9890 Dikkelvenne

- één lid van het personeel

Vande Moortel, Jan, (°590305), Groot-Brittanniëlaan 8, 9000 Gent, vertegenwoordiger personeel

- één lid van de studenten

Mardaci, Naomi, (°900717), Hovenierstraat 142, 9160 Lokeren, vertegenwoordiger studenten

2de lid: rechtspersoon Hogeschool Gent vertegenwoordigd door

- de voorzitter van het bestuurscollege

Van Cauwenberge, Paul, (°490402), Baron de Giey laan 60, 9840 De Pinte

- de ondervoorzitter van het bestuurscollege

Decruynaere, Elke, (°810612), Aannemersstraat 26, 9000 Gent

- de algemeen directeur

Hoogewijs, Robert, (°501006), Adelaarsstraat 13, bus 0004, 9051 Sint-Denijs-Westrem

- één lid van het personeel

De Temmerman, Wim, (°621002), Krijgslaan 55, 9000 Gent, vertegenwoordiger personeel

- **één lid van de studenten**

Feys, Bart, (°941225), Zandstraat 10C, 9810 Eke, vertegenwoordiger studenten

3de lid: rechtspersoon Hogeschool West-Vlaanderen vertegenwoordigd door

- **de voorzitter van het bestuurscollege**

Durnez, Jan, (°530606), Capucienenstraat 104, 8900 Ieper

- **de ondervoorzitter van het bestuurscollege**

Pertry, Gunter, (°580303), Eikenlaan 9, 8900 Ieper

- **de algemeen directeur**

De Geyter, Lode, (°591104), Dr. Vannestestraat 14, 8510 Marke

- **één lid van het personeel**

Anné, Danny, (°580915), Eikvarenweg 26, 9031 Drongen, vertegenwoordiger personeel

- **één lid van de studenten**

Kint, Roel, (°940410), De Sevillastraat 113, 2100 Deurne, vertegenwoordiger studenten

4de lid: rechtspersoon Universiteit Gent vertegenwoordigd door

- **de rector**

De Paepe, Anne, (°551004), Bruggenhoek 34, 9620 Zottegem

- **de vicerector**

Mortier, Freddy, (°580322), Hofstraat 28, bus 301, 9000 Gent

- **de twee beheerders**

Goethals, Koenraad, (°611219), Kouter 84, 9000 Gent, academisch beheerder

Vanden Berghe, Jeroen, (°751104), Ottergemsesteenweg 360, 9000 Gent, logistiek beheerder

- **drie gekozen decanen**

De Soete, Geert, (°570305), Derbylaan 74, bus 0105, 8450 Bredene, decaan faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen

Dejonghe, Herwig, (°571123), Adolf Baeyensstraat 210, 9040 Sint-Amandsberg, decaan faculteit Wetenschappen

Vanderstraeten, Guy, (°510801), Kasteeldreef 31, 9270 Laarne, decaan faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen

- **één lid van het assisterend academisch personeel**

Dolphens, Mieke, (°830409), Eekhoutstraat 5, 9790 Wortegem-Petegem, vertegenwoordiger assisterend academisch personeel

- **één lid van het administratief en technisch personeel**

Soons, Jan, (°761103), Moerlandstraat 51, 9100 Sint-Niklaas, vertegenwoordiger administratief en technisch personeel

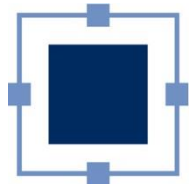
- **één lid van de studenten**

Wittevrongel, Arnout, (°911110), Lindenlaan 253, 9120 Beveren, vertegenwoordiger studenten

Opgemaakt te Gent op 23 november 2015

De voorzitter

Luc Van den Bossche

A S S O C I A T I E
U N I V E R S I T E I T G E N T

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGE 3

Samenstelling Raad van Bestuur

VZW Associatie Universiteit Gent, Het Pand, Onderbergen 1, 9000 Gent
Ondernemingsnummer 0861892411

**Leden Raad van Bestuur
vzw Associatie Universiteit Gent (AUGent)
23 november 2015**

Voorzitter

Van den Bossche, Luc, (°470916), Dom Modest Van Asschelaan 63, 9320 Erembodegem

Regeringscommissaris bij de UGent, het UZ Gent en de AUGent

De Clercq, Yannick, (°541028), Cederdreef 15, 9230 Wetteren

1ste lid: rechtspersoon Arteveldehogeschool vertegenwoordigd door

- de voorzitter van de Raad van Bestuur

Van Parys, Tony, (°510621), St. Markoenstraat 18, 9032 Wondelgem

- de algemeen directeur

Veeckman, Johan, (°520926), Graaf L. de Lichterveldestraat 35, 9890 Dikkelvenne

2de lid: rechtspersoon Hogeschool Gent vertegenwoordigd door

- de voorzitter van het bestuurscollege

Van Cauwenberge, Paul, (°490402), Baron de Giey laan 60, 9840 De Pinte

- de algemeen directeur

Hoogewijs, Robert, (°501006), Adelaarsstraat 13, bus 0004, 9051 Sint-Denijs-Westrem

3de lid: rechtspersoon Hogeschool West-Vlaanderen vertegenwoordigd door

- de voorzitter van het bestuurscollege

Durnez, Jan, (°530606), Capucienenstraat 104, 8900 Ieper

- de algemeen directeur

De Geyter, Lode, (°591104), Dr. Vannestestraat 14, 8510 Marke

4de lid: rechtspersoon Universiteit Gent vertegenwoordigd door

- de rector

De Paepe, Anne, (°551004), Bruggenhoek 34, 9620 Zottegem

- de vicerector

Mortier, Freddy, (°580322), Hofstraat 28, bus 301, 9000 Gent

- de twee beheerders

Goethals, Koenraad, (°611219), Kouter 84, 9000 Gent, academisch beheerder

Vanden Berghe, Jeroen, (°751104), Ottergemsesteenweg 360, 9000 Gent, logistiek beheerder

5de lid: één lid van het personeel, aangeduid in onderling overleg door de geledingen personeel van de verschillende partners

Vande Moortel, Jan, (°590305), Groot-Brittanniëlaan 8, 9000 Gent, vertegenwoordiger personeel

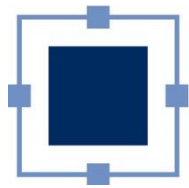
6de lid: één student aangeduid op de wijze bepaald door de studentenraad van de AUGent conform de decretale bepalingen ter zake

Piccavet, Frédéric, (°901019), Dam 63, 8500 Kortrijk, vertegenwoordiger studenten

Opgemaakt te Gent op 23 november 2015

De voorzitter

Luc Van den Bossche

A S S O C I A T I E
UNIVERSITEIT GENT

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGE 4

Evaluatie Afstudeerbeurs 2015

Evaluatie Afstudeerbeurs AUGent 2015

1 Inleiding

Op dinsdag 31 maart 2015 vond in het ICC in Gent de 12de editie van de Afstudeerbeurs van de Associatie Universiteit Gent plaats, tot grote tevredenheid van alle direct betrokkenen uit de partnerinstellingen. Toch blijft het wenselijk om na afloop van een dergelijk grootschalig evenement, dat tegelijkertijd een jobbeurs en verderstudeerbeurs biedt, een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie uit te voeren. Hierna worden achtereenvolgens de resultaten van de bevraging van de bezoekers en de deelnemende bedrijven gepresenteerd.

In een laatste deel worden een aantal conclusies getrokken.

2 Bevraging van de bezoekers aan de Afstudeerbeurs

2.1 Totaal aantal bezoekers

Een eerste variabele om het succes van de Afstudeerbeurs aan af te meten is het aantal bezoekers. Hun aanwezigheid werd op 3 verschillende manieren geregistreerd:

Registratiemethode	Aantal
Vooraf geregistreerde bezoekers (via de online registratiemodule)	3076
Ter plaatse geregistreerde bezoekers (via de gescande code op studentenkaart) Bij de start van de beurs stonden de studenten een hele tijd aan te schuiven tot op de openbare weg. Daardoor heeft de organisatie besloten de studenten door te laten zonder te scannen om de veiligheid te garanderen en het binnenkomen op de beurs vlotter te laten verlopen – er zijn voor deze editie dus geen representatieve cijfers.	nvt
Ter plaatse geregistreerde bezoekers (via manueel ingevulde registratieformulieren – het gaat hier in de eerste plaats om bezoekers van niet-AUGent-instellingen en bezoekers die problemen ondervonden bij het inscannen van de studentenkaart of die vergeten waren)	147
Aantal uitgedeelde infofolders	± 5000

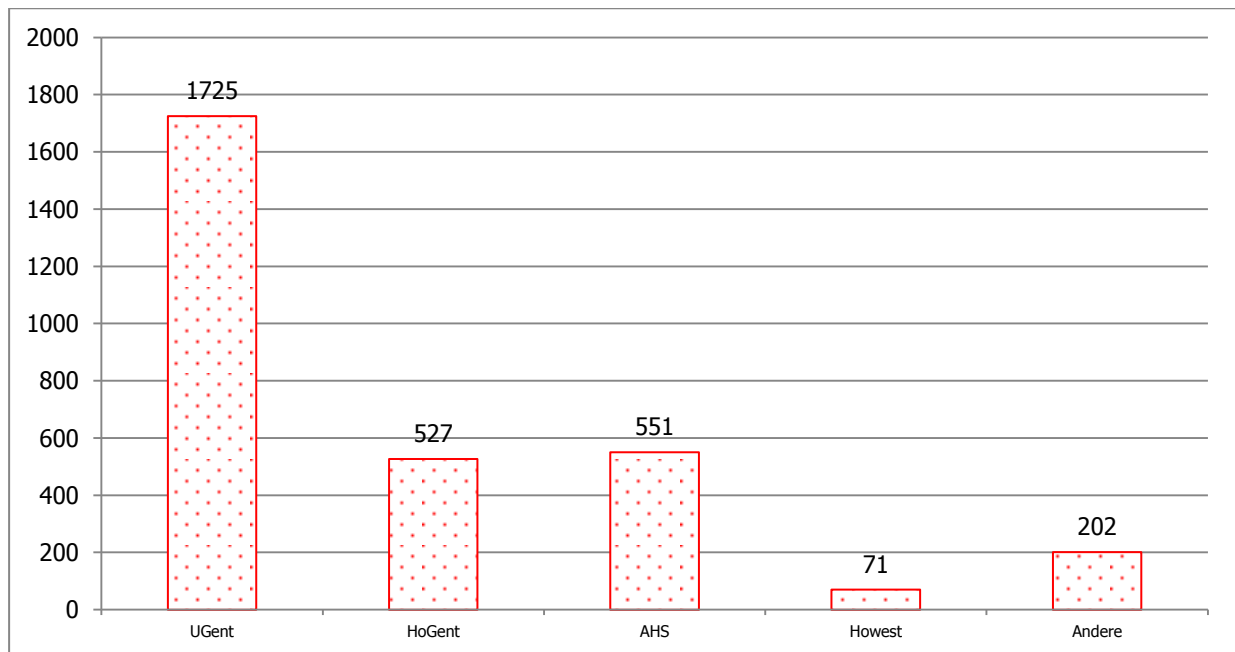
We kunnen dus besluiten dat er meer dan 5000 unieke bezoekers de beurs bezochten. 3076 studenten registreerden zich vooraf via de website, wat het hoogste aantal vooraf geregistreerde studenten is van alle edities sinds 2003. Voor deze categorie bezoekers beschikken we over heel wat gegevens, waar we hierna in detail op ingaan.

2.2 Details van de vooraf geregistreerde bezoekers

Van de vooraf geregistreerde bezoekers weten we dat er veel meer vrouwelijke (65% of 2009) dan mannelijke bezoekers (35% of 1067) zich voor het evenement aanmeldde.

44% is (vooral) geïnteresseerd in het jobaanbod; 27% (meer dan één op vier) in het verderstudeerluik; 10% kwam specifiek voor de Job Market for Young Researchers en 17% om deel te nemen aan een infosessie, workshop of cv-analyse. 2% gaf geen specifieke reden van bezoek op.

De aantallen van de vooraf geregistreerde deelnemers kunnen per instelling als volgt worden weergegeven:

Grafiek 1: Vooraf geregistreerde studenten per instelling

56,1% van de bezoekers is geaffilieerd aan de Universiteit Gent, 17,1% aan de Hogeschool Gent, 17,9% aan de Arteveldehogeschool en 2,3% aan de Hogeschool West-Vlaanderen.¹ Ten slotte is 6,6% van de vooraf geregistreerde studenten niet geaffilieerd aan één van de AUGent-instellingen. Deze laatste groep, die vooral bestaat uit studenten van andere associaties, is interessant voor het verderstudeerluik van de Afstudeerbeurs. Bovendien kunnen we ervan uitgaan dat deze groep ondervertegenwoordigd is bij de vooraf geregistreerde bezoekers en dus in totaliteit niet te negeren valt.

Met betrekking tot de studenten verdienen onderstaande gegevens verdere aandacht:

- 43% van de studenten bezoekt de beurs na ontvangst van een gepersonaliseerde uitnodiging in briefvorm die de AUGent aan hen richt;
- 17% van alle deelnemers volgt één of meerdere infosessies / bedrijfspresentaties die op de beurs worden aangeboden. Bovendien geeft zowat 79% aan hierover tevreden tot zeer tevreden te zijn;
- 17% van alle deelnemers laat het CV analyseren – hiervoor dient op voorhand een afspraak te worden vastgelegd;
- 75% van de studenten geeft aan tussen 1 en 5 effectieve contacten met bedrijven te hebben gehad op de beurs;
- 28% heeft effectief gesolliciteerd op de Afstudeerbeurs.

¹ De volgende verdeelsleutel was geldig voor de AUGent in 2015:

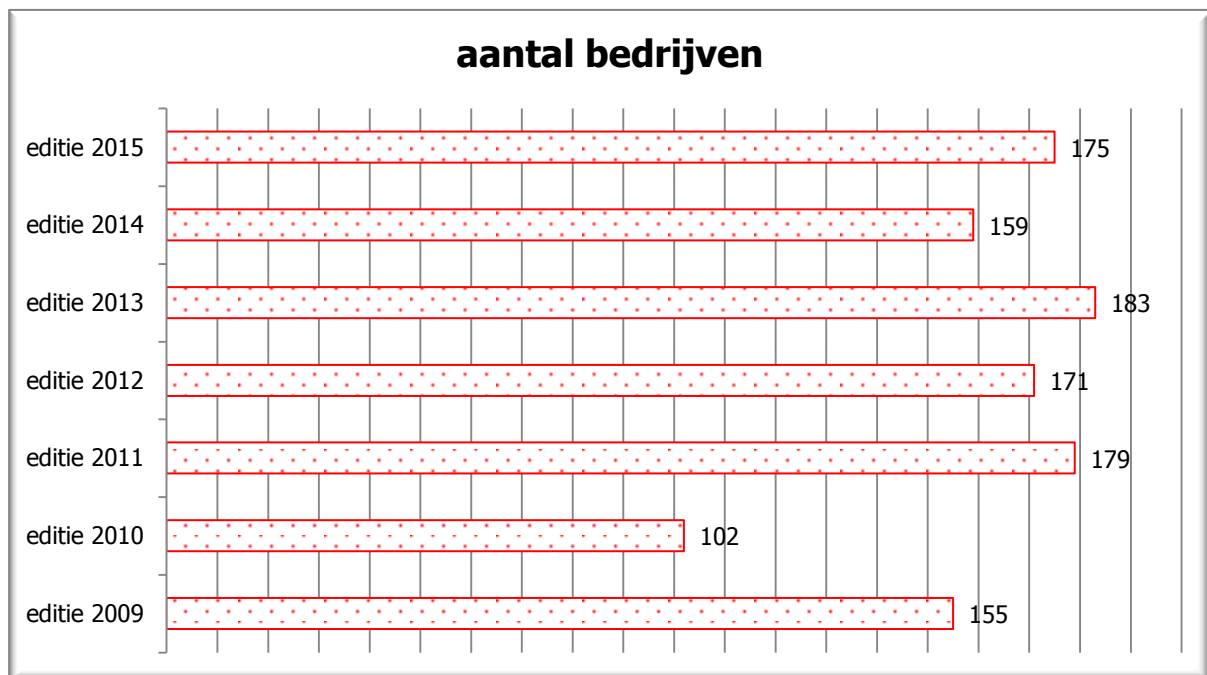
- 12,1% voor de Arteveldehogeschool
- 5,4% voor de Hogeschool West-Vlaanderen
- 16,8% voor de Hogeschool Gent
- 65,7% voor de Universiteit Gent

3 Bevraging van de deelnemende bedrijven

3.1 Algemeen overzicht deelnemende bedrijven

Aan de editie 2015 van de Afstudeerbeurs namen 175 bedrijven deel. In vergelijking met vorige edities spraken de bedrijven bij de editie 2015 zich positiever uit over het aanwerven van jonge, talentvolle werknemers.

De laatste jaren blijft het aantal deelnemende bedrijven relatief stabiel, zoals uit onderstaande grafiek kan worden afgeleid. Ook de tevredenheid van de bedrijven blijft stabiel. 77% van de deelnemende bedrijven schrijft zich elk jaar opnieuw in.

Grafiek 2: evolutie aantal deelnemende bedrijven

3.2 Evaluatie door bedrijven (algemene jobbeurs en Job Market for Young Researchers)

Na afloop werd aan de deelnemende bedrijven gevraagd om de organisatie van het event te evalueren. 34,9% (61 bedrijven) reageerde hierop. Meer dan 90% toonde zich tevreden tot zeer tevreden met de locatie, de website en de communicatie met de organisatoren. Het overgrote deel (82%) sprak ook zijn grote tevredenheid uit over de praktische organisatie (standen, voorzieningen). 75% is tevreden tot zeer tevreden over het onthaal; 95% is tevreden tot zeer tevreden over de interesse van de studenten en het bereiken van de doelgroep. 89% vindt dan ook dat de vooropgestelde doelstellingen bereikt werden.

De individuele reacties van de deelnemende bedrijven over zowel de organisatie als de bereikte doelgroep waren overwegend (zeer) positief:

- *"Er waren veel interessante studenten"*
- *"prima organisatie die veel volk op de been bracht"*
- *"WELL DONE! volgend jaar zijn we 100% zeker weer van de partij!"*

De negatieve individuele reacties bleven beperkt tot:

- *"De kleurcodes zouden nog verder opgesplitst moeten worden"*
- *"Parking zou beter geregeld moeten worden – signalisatie!"*
- *"De beurs vroeger laten beginnen en vroeger stoppen om 17u"*

Uit de occasionele tegenstellingen tussen de individuele reacties kan worden besloten dat de individuele appreciatie vanuit een bedrijf sterk afhankelijk is van de vooropgestelde verwachtingen, die – zoals hierboven reeds werd aangehaald – voor het overgrote deel van de aanwezigen (89%) ingelost werden.

Gezien de meerderheid van de jonge onderzoekers de externe arbeidsmarkt opgaat, biedt de Job Market for Young Researchers hen een unieke opportuniteit tot het leggen van kwalitatieve contacten met bedrijven die PhD's werven. De PhD's en postdoctorale onderzoekers waren dan ook doorgaans tevreden tot zeer tevreden over het aanbod aan bedrijven (40) en appreciëren de organisatie van een aparte beurs voor jonge onderzoekers. De jonge onderzoekers zijn tevreden over het diverse aanbod aan workshops, infosessies en CV-analyse binnen het omkaderend programma. Ook Minister Muyters, die deelnam aan het panelgesprek "Get up, start up! Academics reach out", uitte zijn tevredenheid over de Job Market for Young Researchers: "Ik was zeer blij met de grote opkomst. Dat is uitstekend bewijs dat de jobbeurs erin slaagt bruggen te slaan tussen de academische en de ondernemingswereld. Ook tijdens het panelgesprek waaraan ik kon deelnemen samen met Arne Smolders (PhD student en drijvende kracht achter Academic Labs) en Dominique Neerincx (CTO Bekaert en binnenkort Secretaris Generaal van BiR&D) bleek dat we de visie delen dat nauwe samenwerking tussen het onderzoek- en het bedrijfsleven erg belangrijk is en dat ieder vanuit zijn domein bereid is hiertoe grote inspanningen te leveren. Een veelbelovend signaal voor ieders toekomst!"

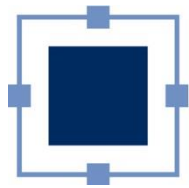
4 Conclusies

Het jaarlijks terugkerende evenement waartoe de Afstudeerbeurs de afgelopen jaren is uitgegroeid, blijft succesvol. Grote aantallen (laatstejaars-)studenten en jonge onderzoekers deden ook in 2015 de beurs aan en de belangstelling van bedrijven blijft bestaan. Het overgrote deel van de deelnemende bedrijven vindt dat de vooropgestelde doelstellingen bereikt werden. Dit verklaart ook waarom een groot aantal van de bedrijven steeds terugkomt (77% neemt opnieuw deel).

Net iets meer dan een vierde van de op voorhand geregistreerde bezoekers heeft interesse om verder te studeren. Dit is dus een belangrijke doelgroep van de Afstudeerbeurs voor de partnerinstellingen van de AUGent.

In 2015 werd, na een 3 succesvolle edities, verder ingezet op een verbreding van het doelpubliek met doctorandi, doctores en postdoctorale onderzoekers alsook bedrijven die zich exclusief tot deze doelgroep wensen te richten. Gezien de positieve bevindingen over de Job Market for Young Researchers zal dit zeker worden herhaald en verder uitgebreid worden bij de volgende edities van de Afstudeerbeurs.

Vanaf editie 2015 werd gewerkt met een nieuw campagnebeeld en een nieuwe website die het publiek beter aanspreekt en duidelijker maakt wat de Afstudeerbeurs te bieden heeft.

A S S O C I A T I E
UNIVERSITEIT GENT

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGE 5

Overzicht projecten ENW 2015

Overzicht projecten ENW AUGent 2015

1. Thema Professionalisering van lerarenopleiders

1.1 Kennis- en Vormingscentrum voor Vakdidactiek

Het Expertisenetwerk AUGent bouwt de werking van het oorspronkelijke Kennis- en Vormingscentrum voor Vakdidactiek verder uit. De vakdidactieken zijn een belangrijke component in de lerarenopleidingen. Het gaat om de vertaling en de link leggen tussen de vakexpertise en het pedagogisch-didactisch handelen in de klas. Met behulp van het Kennis- en Vormingscentrum voor Vakdidactieken van het Expertisenetwerk AUGent worden de vakdidactische componenten in de lerarenopleidingen geoptimaliseerd en versterkt. Kansen tot synergie worden gezien in het samenbrengen van bestaande expertise en het uitwerken van nieuwe initiatieven, niet alleen m.b.t. de invulling van het opleidingscurriculum, maar ook in functie van de ondersteuning van de vakmentoren. De professionalisering van de lerarenopleiders staat hier voorop.

Doorlooptijd: 01.01.2012 – 31.12.2015

Meetfactoren 2015:

- Een jaarlijkse "Dag van de vakdidactiek voor lerarenopleiders" in samenwerking met de andere expertisenetwerken en het regionaal platform, waar telkens een ander specifiek thema of vakgebied centraal staat.
- Een gedifferentieerd professionaliseringstraject per specifieke vakdidactiek voor lerarenopleiders en vakdidactici, uitgestippeld door de intervisiegroepen. Er wordt hiervoor beroep gedaan op binnen- en buitenlandse expertise.
- Een digitaal platform waar de leden van de verschillende intervisiegroepen reeds met elkaar in contact worden gebracht via online groepen per specifieke vakdidactiek die binnen de partnerinstellingen van het ENW AUGent worden aangeboden, in afwachting van de officiële overlegmomenten.
- Een upload zone per online groep op het digitale platform waar reeds bestaande innovatieve didactische materialen kunnen gedeeld worden om de uitwisseling tussen de verschillende partnerinstellingen van het ENW AUGent wat betreft de vakdidactieken te maximaliseren. Deze uploadzone kan ook gebruikt worden voor het kenbaar maken van de resultaten van de uitgestippelde professionaliserings-trajecten.
- Een voorstel van een stappenplan m.b.t. vervolgacties in 2015.

Overzicht realisaties Project 'Kennis- en Vormingscentrum voor Vakdidactiek' in 2015

Financiering 2015: 47.230,88 euro

Projectverantwoordelijke: Bram Pynoo (50% FTE) - ENW AUGent

Projectpartners: Alle partnerinstellingen van het ENW AUGent

Algemene doelstellingen 2015

- Het bundelen van de krachten om het vakdidactisch aanbod te versterken en te optimaliseren en bij te dragen tot de verdere ontwikkeling van vakdidactiek en vakdidactisch onderzoek.
- Het voorzien van een aanbod aan vormings- en professionaliseringsinitiatieven voor lerarenopleiders en leraren in opleiding. Dit met het oog op het uitwisselen van de vakdidactische expertise, het uitbreiden en verder stroomlijnen van het bestaande vakdidactisch aanbod.
- Het verwerven van inzicht in de wijze waarop er aan vakdidactiek vorm wordt gegeven binnen de verschillende betrokken instellingen om te komen tot verdere afstemming.

Realisaties in 2015

- Een **jaarlijkse "Dag van de Vakdidactiek voor Lerarenopleiders" in samenwerking met de andere Expertisenetwerken**, waar elk jaar een ander specifiek thema of vakgebied centraal staat.

- **Organisatie en evaluatie: Dag van de Vakdidactiek 2015**

Op donderdag 30 april 2015 vond in de gebouwen van de VUB de 5^e dag van de Vakdidactiek plaats die dit jaar in het teken stond van het Project Algemene Vakken. De dag werd georganiseerd door de interENW/RP-werkgroep vakdidactiek in samenwerking met de PAV-werkgroep van VELOV. Omwille van de besparingen werd dit jaar voor de eerste maal geopteerd voor een betalende formule en gegeven het lage aantal lerarenopleiders PAV werden ook leerkrachten PAV expliciet uitgenodigd op de studiedag. Er namen een 85-tal mensen deel aan de studiedag die opgevat was als projectdag.

Na de plenaire introductiesessie werden de deelnemers verdeeld in projectgroepen die gedurende het verloop van de dag samenwerkten rond een zelf te kiezen thema, onder begeleiding van een lid van de VELOV PAV-werkgroep of een interENW/RP-lid. Tussendoor werden vier sessies gegeven; 2 parallelsessies in de voormiddag en twee parallelsessies in de namiddag.

- **Verderzetting Dag van de Vakdidactiek in 2016**

De InterENW/RP-werkgroep vakdidactiek kwam samen om te brainstormen over het organiseren van de 'Dag van de Vakdidactiek in 2016' met een nieuwe thema die eind april 2016 kan plaatsvinden en kan getrokken worden door de diverse medewerkers van de lerarenopleidingen zelf, omwille van het einde van de werking van de Expertisenetwerken in 2015.

- **Gedifferentieerd professionaliseringstraject per specifieke vakdidactiek**

Ter professionalisering van de lerarenopleiders per specifieke vakdidactiek startte het ENW AUGent verschillende **interviewgroepen** op.

Het **opzet** van de interviewgroepen bestaat erin om lerarenopleiders uit de verschillende partnerinstellingen per specifieke vakdidactiek samen te brengen en hen onderling kennis en expertise te laten delen.

Voor de **samenstelling** van de interviewgroepen werden de diensthoofden van de partnerinstellingen aangeschreven door de projectmanager voor vakdidactiek van het ENW AUGent met de vraag om de contactgegevens van hun lerarenopleiders voor de geselecteerde vakdidactieken door te spelen. Deze lerarenopleiders werden vervolgens

vanuit het ENW AUGent op de hoogte gebracht over de oprichting van de nieuwe intervisiegroepen.

Per intervisiegroep werd een **trekker** aangesteld, die de coördinatie van de specifieke intervisiegroepen op zich nam. Hij of zij was verantwoordelijk voor het beleggen van de vergaderen, het opmaken van de agenda en het uitbrengen van het verslag aan de leden van de intervisiegroep.

De trekkers stonden garant voor het streven naar volgende **doelstellingen** in samenwerking met de leden van hun intervisiegroep:

- Vakdidactici die verbonden zijn aan de partnerinstellingen van het ENW AUGent en die gespecialiseerd zijn in dezelfde vooropgestelde vakgebieden, laten kennismaken.
- Deze vakdidactici hun expertise m.b.t. hun vakdidactiek laten delen met elkaar.
- De verdere bestaande expertise m.b.t. hun vakdidactiek laten verkennen.
- Het signaleren van de leemtes en de noden die er nog bestaan binnen hun vakdidactiek.
- Het realiseren van een gedragen professionaliseringsinitiatief voor de vakdidactici in kwestie dat tegemoet komt aan één van de gesignaleerde noden.

Om een degelijke opvolging van de werking van deze intervisiegroepen te garanderen, was er op regelmatige basis een **overleg tussen de trekkers van de intervisiegroepen en de projectmanager**. Hij woonde de verschillende intervisiegroepvergaderingen zo vaak als mogelijk bij, verzorgde de correspondentie met de trekkers en volgde de vorderingen binnen de intervisiegroepen op.

De trekkers van de intervisiegroepen lichtten de werking binnen hun intervisiegroep toe op de **trekkersvergaderingen**. De verslagen van de trekkersvergaderingen werden door de projectmanager voorgelegd en toegelicht aan de **Stuurgroep van het Kennis- en Vormingscentrum voor Vakdidactiek**.

Toegepaste methodologie binnen de intervisiegroepen:

- De werkwijze per intervisiegroep was verschillend. Binnen de meeste intervisiegroepen werd gestart met een aantal kennismakende vergaderingen.
- Op deze vergaderingen werd meestal informatie uitgewisseld over de werking van de eigen lerarenopleiding en de gehanteerde materialen (handboeken, syllabi, cursussen, etc.).
- In de daaropvolgende vergaderingen werd veelal intensiever overlegd over de vooropgestelde doelstellingen. Het kon gaan om concrete vakinhoudelijke kwesties, maar net zo goed om de concrete voorbereiding van de werkbezoeken of studiedagen.
- In de laatste fase werd vaak aan de concrete output van de intervisiegroep gewerkt.

De **twee intervisiegroepen, nl. Geschiedenis en Wiskunde** die opgestart werden in **januari 2014**, hebben met hun restbudget **hun werking in 2015 verder gezet**.

1. Intervisiegroep Geschiedenis: Trekker Bruno De Wever - Universiteit Gent

- *Vorming van een netwerk vakdidactiek geschiedenis binnen het ENW AUGent.*

Er bestaat vandaag een formeel Netwerk Vakdidactiek Geschiedenis (NVG) waar op dit moment alle vakdidactici geschiedenis van het ENW AUGent actief in participeren. Het gaat over 20 docenten, praktijkassistenten en onderzoekers

(zie: <http://www.vakdidactiekgeschiedenis.ugent.be/over-het-netwerk/>).

Het netwerk werd opgebouwd in de eerste jaarhelft van 2014 d.m.v. 6 gesloten vergaderingen waarin gereflecteerd werd over de zin en de doelstellingen van een netwerk. Het belang van het delen en gezamenlijk verruimen van expertise werd erkend. Er werd ook gezocht naar concrete manieren om samen te werken.

In een collegiale sfeer hebben de telkens goed bijgewoonde vergaderingen ertoe geleid dat de participanten het netwerk hebben geadopteerd als een instrument van henzelf.

Reeds in 2014 werd een concrete samenwerking gerealiseerd tussen de UGent, HoGent en Arteveldehogeschool. Studenten van de UGent werden ingeschakeld als tutors in de lessen vakdidactiek aan de hogescholen.

Het experiment werd gunstig geëvalueerd, ook door de betrokken studenten van UGent en de hogescholen en dit werd herhaald in 2015.

De continuïteit van het NVG is verzekerd o.m. door de organisatie van een jaarlijkse 'Dag van de Vakdidactiek Geschiedenis'.

De activiteiten van het NVG worden bekend gemaakt via een website: <http://www.vakdidactiekgeschiedenis.ugent.be/>. Dit platform wordt ook gebruikt om informatie te delen en het NVG uit te breiden met nieuwe leden.

- *Opstart van het platform Zotero voor informatie-uitwisseling en als databank voor vakdidactische informatie.*

Er werd een Bibliografie Vakdidactiek Geschiedenis (BVG) gemaakt in de vorm van een online Zotero platform. De BVG is ontsloten via een thesaurus en via de zoekmogelijkheden van Zotero (woorden in titels en abstracts). De BVG bevat heel wat originele bronteksten waarvan sommige onderworpen zijn aan copyright. Daarom is de BVG een gesloten instrument dat enkel toegankelijk is voor de leden van het NVG.

- *Expertiseverruiming en -verdieping.*

Er werden 4 workshops en masterclasses gepland die in de tweede jaarhelft van 2014 plaatsvonden. Ze hadden de bedoeling de expertise van het NVG te verruimen en te verdiepen en bij te dragen tot de ontwikkeling van een eigen visie op het vakgebied. De workshops en masterclasses werden als zeer inspirerend ervaren en leidden tot de planning van een jaarlijkse Dag van de Vakdidactiek Geschiedenis op 16 oktober 2015.

2. Intervisiegroep Wiskunde: Brian Baert - Howest

- De intervisiegroep nam deel aan een navorming "Dit is triviaal", waarin de focus lag op het aanbrengen en verwerken van wiskundige bewijzen, dat onmiddellijk toepasbaar is in de klaspraktijk.
- De intervisiegroep beoogt in de toekomst een netwerk op te zetten met vakexperten zodat er over de landsgrenzen contacten worden gelegd met mogelijke onderzoeksopportuinititeiten als gevolg.
- De verworven kennis en inzichten m.b.t. het visualiseren van wiskunde en het aanbrengen van bewijzen is onmiddellijk toepasbaar in de klaspraktijk.
- Eenmaal het onderzoeksnetwerk opgesteld is kunnen er op regelmatige basis voor de associatiepartners sprekers uitgenodigd worden waaraan ook andere leraren(opleiders) kunnen deelnemen.

In 2015 werden **twee nieuwe intervisiegroepen**, nl. **Bewegingsvakken en Gedragswetenschappen opgestart**.

Op de Stuurgroepvergadering van het Kennis- en Vormingscentrum voor vakdidactiek van 9 oktober 2014 werd beslist om in de loop van het werkjaar 2015 twee intervisiegroepen vakdidactiek te financieren. Er werd gekozen Bewegingsvakken (trekker: Leen Haerens, Universiteit Gent) en Gedragswetenschappen (trekker: Katrien De Maegd, HoGent).

1. Intervisiegroep Bewegingsvakken: Trekker Leen Haerens - Universiteit Gent

Deze intervisiegroep heeft als doelstelling om de lesgevers binnen de betrokken instellingen te professionaliseren met betrekking tot het integreren en evalueren van rollen in de les Lichamelijke Opvoeding. Dit in functie van een meer effectieve en geïntegreerde realisatie van bewegingsdoelen (zelfstandig leren, reflecteren over bewegen) en persoonsdoelen. Deze doelstelling werd gerealiseerd.

Er werden zes vergaderingen vooropgesteld in de oorspronkelijke projectplanning. Uiteindelijk werd gekozen voor **negen vergaderingen** en **één projectdag** (31-08-2015) om de vooropgestelde doelstellingen te kunnen realiseren. Op deze vergaderingen zijn de betrokken partners steeds aanwezig. De eerste twee vergaderingen werden door de penvoerende instellingen voorbereid.

Nadien werden, waar mogelijk, de taken meer gelijkmatig over de partners verdeeld. De werkwijze die gehanteerd werd (en ook zal toegepast worden de komende maanden) is dat er twee-maandelijks vergaderd wordt.

Voor de vergaderingen met beroepsleraren werd volgende werkwijze gehanteerd: aan de hand van concrete opdrachten werd gevraagd aan de lesgevers om zichzelf en de leerlingen te filmen met de ipad. Daarna werd het filmmateriaal in een gesloten facebookgroep gepost (ENW Project vakdidactiek LO) en werd door de leden van de intervisiegroep online feedback gegeven. Op die manier werden problemen en bekommernissen gedeeld en bediscussieerd.

De interactie tussen enerzijds de opleidingen onderling, en anderzijds de opleidingen en het werkveld wordt zo ook gegarandeerd. Bovendien wordt er met dropbox gewerkt voor het archiveren van alle materialen. Tijdens de vergaderingen met de partners werd het geposte materiaal besproken en verder ook bekeken hoe men het vervolg van het project optimaal zou kunnen invullen.

- *Informatie-uitwisseling tussen partners*

De voorbije maanden werd informatie uitgewisseld over hoe de verschillende opleidingsinstituten het werken met rollen in functie van het expliciet realiseren van bewegingsdoelen in verband met zelfstandig leren en reflecteren over bewegen, en de persoonsdoelen in de context van de Lichamelijke Opvoeding invullen. Materialen en denkkaders werden gedeeld en er werd een gezamenlijk concept ontwikkeld. Hiertoe werd reeds 7 maal vergaderd.

- *Ontwikkeling good practices*

De voorbije maanden werden verschillende good practices ontwikkeld, zowel onder de vorm van beeldmateriaal als ondersteunende leermiddelen. Deze good practices versterken de vakdidactische opleidingsonderdelen aan de verschillende opleidingsinstituten. Meer specifiek werd, samen met zes beroepsleraren Lichamelijke Opvoeding, in de praktijk uitgetest hoe de integratie en evaluatie van ondersteunende rollen (coach, scheidsrechter, feedbackgever,...) kan bijdragen tot effectieve realisatie van bovengenoemde doelstellingen. De werkwijze die gehanteerd werd (en ook zal toegepast worden de komende maanden) is dat er tweemaandelijks vergaderd werd en dat leerkrachten tussen de vergaderingen door, aan de hand van concrete opdrachten zichzelf als lesgever en hun leerlingen filmen met de ipad. Daarna werd het filmmateriaal en bijhorende opdrachten in een gesloten facebookgroep gepost (ENW Project vakdidactiek LO).

Daarna werd door de leden van de intervisiegroep online feedback gegeven. Problemen en bekommernissen worden hier gedeeld en bediscussieerd. Bovendien werd er met dropbox gewerkt voor het archiveren van alle materialen. Op die manier werd de interactie tussen de opleidingen onderling en de opleidingen en het werkveld langdurig geïntensifieerd.

- *Verspreiding van good practices - disseminatie*

Elk van de betrokken vakdidactici gebruikt de materialen ter ondersteuning van de eigen lessen en herwerkt de eigen cursussen op basis van het huidig project. Bovendien staat elke betrokken partner in voor de verspreiding van de projectresultaten binnen het eigen opleidingsinstituut en voor het verzorgen van een workshop op de studiedag van de (BVLO) voor Lichamelijke Opvoeding, die plaatsvond op 13 november 2015 in Gent. Bovendien stond in de periode september-december 2015 een bredere disseminatie van de resultaten centraal en is er een engagement van de leden van de intervisiegroep om de werking van de intervisiegroep verder te zetten.

2. Intervisiegroep Gedragswetenschappen: Trekker Katrien De Maegd - HoGent

Binnen de intervisiegroep gedragswetenschappen werd een platform gecreëerd met de onderstaande doelstellingen:

- *Doelstelling 1: praktijken rond het werken aan EDO met elkaar delen en erover reflecteren, met een sterke focus op de EDO principes: systeemdenken, waardenontwikkeling en omgaan met emoties.*

- De intervisiegroep koos ervoor om de focus te versmallen naar waardenontwikkeling en de koppeling met duurzame ontwikkeling. Deze focus sluit het meest aan bij de dagelijkse praktijk van de verschillende leden in de intervisiegroep en de vakdidactiek gedragswetenschappen, waar 'waarden en normen' expliciet als thema in het leerplan aan bod komt.

- Er vonden 5 werkvergaderingen (ongeveer 2u./ vergadering) plaats met een screening van het bruikbaar materiaal en uitwisseling van de gebruikte methodieken. De vergaderingen vonden vier keer in HoGent en een keer in CVO Kisp plaats (dit omwille van een collega die net voor het vergadermoment les geeft op de campus van HoGent).
 - Met de versmalde focus wisselde de groep sinds mei 2015 literatuur en bronnen uit met als doel zich te bekwamen in de ontwikkeling van waarden en normen. Een eerste actie hierbij is het verder onderzoeken van het verhelderen van waarden bij studenten (leraar in opleiding) en hun leerlingen. Hiertoe werd Kristof Van Rossem uitgenodigd die samen met de intervisiegroep methodieken uitwisselde bij het stellen van filosofische vragen en het evalueren van die vragen.
 - Indicatoren: verslagen van de vergaderingen (22/01, 23/02, 16/03, 20/04 en 18/05) en bijhorend materiaal (inbreng K. Van Rossem).
- *Doelstelling 2: diverse internationale informatiebronnen en materialen verzamelen en bespreken naar relevantie en bruikbaarheid binnen de vakdidactiek (literatuuronderzoek).*
 - Er werden verschillende internationale bronnen geïnventariseerd. Aan het einde van dit project gebruiken de leden het document om een selectie te maken bij het videoverslag dat online voor geïnteresseerden ter beschikking staat. De bronnen zelf worden vrijgegeven indien ze vrij zijn van auteursrecht. Bij bronnen met auteursrecht zal enkel een bronvermelding te zien zijn.
 - Elk lid engageert zich een bron/ maand in een formulier te bespreken (google-drive). De leden bezitten ook een gebruikersnaam van UGent. De gegevens uit het formulier staan in een excell-document, beschikbaar voor de leden van de intervisiegroep- telkens voorzien van een "wist-je-datje" met als doel dit te vermelden bij het online videoverslag (verwijzing naar extra bronnen). Op dit moment staat de teller op 12 geïnventariseerde formulieren.
 - Een andere manier van bronnen verzamelen, was het uitnodigen van experts over het thema waardenontwikkeling en EDO. Zo was er een uitwisseling met Kristof Van Rossem (2*2u.) en was er een bezoek naar Tilburg (tweede week van september 2015). Een afspraak met Wouter Sanderse (lerarenopleider aan de Fontyshogeschool) staat vast.
 - Indicatoren: Online formulier en Google-drive map met resultaten en verslagen, beschikbaar voor de leden.
 - *Doelstelling 3: het ontwerpen van een videoverslag van de reflecties tijdens een uitgebreide intervisiegroep. Bij het verslag horen de door de intervisiegroep gescreende documenten en materialen.*
 - De intervisiegroep bereidt een studiedag voor en is tevens bezig aan het videoverslag. Er werd gesproken met de personen van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, betrokken bij Ecocampus en NME. De intervisiegroep zal mee de organisatie van de studiedag op 10 december 2015 waarnemen. Daarnaast zijn er voorbereidende contacten gelegd met een maker van documentaires om het videoverslag te verzorgen.

- Ontwikkeling Digitaal Platform ENW AUGent

Met het oog op de disseminatie van de output van de intervisiegroepen ontwikkelde het ENW AUGent een digitaal platform. De bestaande website van het Kennis- en Vormingscentrum voor Vakdidactiek werd geïntegreerd in de website van het ENW AUGent om de informatie m.b.t. de projecten beter te centraliseren.

Bij de lancering van de vernieuwde website werd er voor het Kenniscentrum eveneens een uploadzone gecreëerd, waardoor de trekkers van de intervisiegroepen de output van de professionaliseringsinitiatieven op een efficiënte wijze kunnen delen met de geïnteresseerde vakdidactici.

Het nieuw digitaal platform is sinds april 2013 actief. Per intervisiegroep wordt via het digitaal platform alle informatie gedeeld. Alle materialen die naar aanleiding van de studiedagen werden ontwikkeld, zijn beschikbaar via de nieuwe website van het ENW AUGent onder de link: http://enwaugent.be/?page_id=335.

- Disseminatie en implementatie projectresultaten

- Op de website van het ENW AUGent: <http://www.augent.be/enw> onder de rubriek "vakdidactiek" zijn alle resultaten beschikbaar.
- In maart 2015 lanceerde de intervisiegroep Geschiedenis de website: <http://www.vakdidactiekgeschiedenis.ugent.be/>. De website omschrijft de doelstellingen van het NVG, bevat een presentatie van de leden van het netwerk, verspreidt informatie die nuttig is voor vakdidactici geschiedenis en verschaft informatie over de BVG.
- In maart 2015 ontwikkelde de intervisiegroep Geschiedenis het platform Zotero met de BVG: <https://www.zotero.org/groups/174529> alleen voor leden van het NVG. Alle leden van het NVG hebben een login en kunnen zelf informatie posten op het platform. Ze zijn op de hoogte van de werking van Zotero en beschikken over instructies om zich verder te bekwamen. De BVG op het Zotero-platform verspreidt vakdidactische informatie die alleen binnen het NVG beschikbaar is om redenen van copyrights op bepaalde full text-bestanden. Het NVG is in principe een open organisatie waar alle geïnteresseerde vakdidactici geschiedenis (en eventueel aanverwante vakgebieden zoals Cultuurwetenschappen) tot kunnen toetreden (via een contactformulier op <http://www.vakdidactiekgeschiedenis.ugent.be/>).
- De 5^e interENW/RP Dag van de Vakdidactiek stond in het teken van PAV en werd op 30 april 2015 georganiseerd in de gebouwen van de VUB. Voor de invulling van de studiedag werd samengewerkt met de werkgroep PAV van VELOV. Er namen een 85-tal mensen deel aan de studiedag, voornamelijk leerkrachten PAV.
- Voorstelling Projectresultaten Vakdidactiek op het Symposium van het ENW AUGent op 11 mei 2015.
- Op 16 oktober 2015 organiseerde de Intervisiegroep Geschiedenis een 'Dag van de Vakdidactiek Geschiedenis' met als thema 'Evaluatie in het geschiedenisonderwijs'.
- Intervisiegroep Bewegingsvakken:
 - Elk van de betrokken vakdidactici gebruikt de materialen ter ondersteuning van de eigen lessen en ontwikkelt de eigen cursussen op basis van de resultaten van het huidige project. Bovendien staat elke betrokken partner in voor de verspreiding van de projectresultaten binnen het eigen opleidingsinstituut.
 - UGent: Project, good practices en getuigenissen werden voorgesteld op een interne navorming voor praktijkslesgevers op 24 september 2015.
 - Howest – lerarenopleiding: Project, good practices en getuigenissen worden voorgesteld in het kader van de herwerking van de leerlijnen vakdidactiek met betrokken lesgevers.
 - HoGent : Project, good practices en getuigenissen worden voorgesteld op de uitwisselingsdag van de vakgroep die doorging op 10 september 2015. Het project werd op de voorbije vergadering van de vakgroep reeds kort voorgesteld.
 - Arteveldehogeschool: Resultaten worden besproken in vakgroepvergaderingen LO. Er moet nog beslist worden of er verdere acties genomen zullen worden.
 - Op 13 november 2015: BVLO studiedag. Er werden drie sessies verzorgd op de BVLO studiedag, waarbij de intervisiegroep Bewegingsvakken werd toegelicht en er aan de hand van getuigenissen van beroepsleraren good practices gedeeld werden.

- Intervisiegroep Gedragswetenschappen:
 - Studiedag samen met LNE – Ecocampus op 10 december 2015.
 - Videoverslag met bronnenverwijzing tegen 31 december 2015.

Dit project werd jaarlijks geëvalueerd en eindigt op 31 december 2015.

1.2 Vakdidactiek voor Praktijkonderwijs Hout

In het najaar 2014 werd beslist om in 2015 een nieuw project rond vakdidactiek voor praktijkvakken te financieren. Doel van dit project is de vakdidactiek bij de CVO-partners te versterken. Na onderling overleg met de verschillende CVO-partners werd beslist om voor Praktijkonderwijs Hout te kiezen.

Start- en einddatum Project: 01.02.2015 - 31.01.2016

Financiering 2015: 59.996 euro

Projectverantwoordelijke: Evelyne Coucke - CVO Kisp

Projectpartners: CVO De Vlaamse Ardennen, CVO Panta Rhei De Avondschool, CVO IVO Brugge, PCVO Het Perspectief

Doelstellingen:

- Volgende deeldoelstellingen zijn reeds bereikt:

- Het uitwerken van kijkwijzers voor evaluatie-instrumenten (zowel proces als product) binnen het vakgebied hout en instructiefiches voor praktijkgerichte werkvormen;
- Het ontwikkelen van een didactisch pakket en good practice waarbij het didactisch raamwerk wordt toegepast en waarbij handvatten worden aangereikt in functie van de didactische aanpak;
- De afstemming met NOVELLe in functie van de toepasbaarheid en disseminatie van de onderzoeksresultaten.

- Volgende deeldoelstellingen worden doorheen het voltooien van het project bereikt:

- Het aftoetsen van het didactisch raamwerk en good practice aan de praktijk;
- Het verfijnen en aanpassen van dit didactisch raamwerk op basis van deze resultaten;
- Het uitwerken van een attractieve publicatie met bijhorende CD-rom/DVD met:
 - good practices, verschillende lesaanpakken met aandacht voor lesstart, motivatie, differentiatie, variatie in werkvormen, ICT, ...
 - een projectdossier met doelstellingen (leerplan), criteria, werktekeningen, oefeningen voor instructiefiches, leerlingenbundels, evaluatieinstrumenten, handvatten ...
 - extra film- en fotomateriaal;
- Een workshop en/of studiedag waarop de resultaten van het project worden voorgesteld (januari 2016).

Realisaties:

De hoofddoelstelling van het project "Open Ramen - Vakdidactiek voor Praktijkonderwijs Hout" is deels bereikt, en wordt volledig bereikt bij het voltooien van het project.

- Fasering

Op dit moment zijn 2 van de 4 geplande fasen (fase 1: verkenning en analyse van het werkveld en fase 2: opstellen van een didactisch raamwerk) gerealiseerd. Het aftoetsen van dit didactisch raamwerk (fase 3) aan de praktijk en de implementatie van de resultaten (fase 4) worden in de komende weken/maanden uitgevoerd.

- *Fase 1: Verkenning en analyse van het werkveld*

Deze fase werd meer afgebakend, zowel wat betreft de planning als wat betreft de bevraging en analyse van het werkveld.

Het pad van een brede elektronische bevraging voor de analyse van het werkveld werd verlaten, na bespreking met de resonantiegroep. Er werd gekozen om een beperkter aantal actoren kwalitatief te bevragen. Focus van de bevraging blijft de bestaande materialen/good practices, maar ook de noden/tekorten die ervaren worden binnen dit vakgebied.

Volgende personen werden geïnterviewd in functie van het project:

- Elly De Keyser + Alex Maes: inspecteurs hout/bouw
- Bart Billiet: TA hout , volwassenenonderwijs Kisp
- Marleen Carlé: vakdidacticus hout – bouw, cvo Kisp
- Ivan Demeyer: pedagogisch begeleider hout – bouw SO VSKO
- Peter Römers: pedagogisch begeleider hout – bouw SO GO!
- Guido Claeys: leerkracht houtbewerking - KTA Dendermonde
- Dirk Raes: leerkracht houtbewerking uit het TechniGO! Aalst
- Geert Van Colen: leerkracht houtbewerking, VTI Deinze + volwassenenonderwijs
- Geert Mylaert: leerkracht hout, Victor Hortaschool Brussel
- Kris Waelput: leerkracht PCVo Waas en Durme

Vanuit de hogescholen (lectoren techniek lerarenopleiding) werden volgende personen gecontacteerd:

- Tim De Bie: Howest
- Sabine Vanderghynst: HoGent
- Peter Hantson en Bart Huyghe: Arteveldehogeschool

Bij het selecteren van deze personen werd er rekening gehouden met een aantal factoren:

- de drie onderwijsnetten worden bevraagd;
- alle niveaus worden betrokken (inspectie, pedagogisch adviseurs, vakleerkrachten);
- relevante ervaring binnen het vakgebied hout.

Een tweede insteek in deze inhoudelijke verkenning zijn de doorlichtingsverslagen waarbij de doorlichtingsfocus specifiek op het vakgebied hout lag.

Er werd gekeken naar de doorlichtingsverslagen en leerplannen (opgesteld tussen 2005 – 2013) van de verschillende netten. Hierbij werd er gefocust op volgende richtingen/onderwijsvormen:

	BSO	TSO
Tweede graad	Hout	Houttechnieken
Derde graad	Houtbewerking	Houttechnieken

Bij het literatuuronderzoek werd er ook bekeken wat er in binnen- en buitenland wordt aangeboden (onder andere, Novelle, Duitsland). Het vakdidactisch gebied hout wordt vaak

geclusterd samen met het vakgebied bouw en nijverheidstechnieken. Deze piste wordt verder onderzocht.

Op basis van deze gegevens werd een bronnenlijst opgesteld (en blijvend aangevuld). Deze bronnenlijst werd ook opgenomen in de eindpublicatie.

NOvELLE (Netwerk voor de Ontwikkeling van Expertise voor de Limburgse Lerarenopleidingen) werd in deze fase ook gecontacteerd en is enthousiast om samen te werken.

- *Fase 2: opstellen didactisch raamwerk*

Binnen deze fase werd een good practice uitgewerkt. Dit project (Rood – blauwe stoel van Rietveld) bevat zowel kijkwijzers voor evaluatie-instrumenten (zowel proces – als product), handvatten voor de didactische aanpak, instructiefiches voor praktijkgerichte werkvormen, ... Het uitgewerkte project zal zich focussen op de tweede graad.

De grotere complexiteit, de langere periodes dat er aan werkstukken wordt gewerkt en het belang van de randvoorwaarden (beschikbare materialen, opstellingen, technieken, ...) in de derde graad maken het moeilijker om standaarddocumenten op te stellen en liggen aan de basis van deze beslissing. De generieke documenten, ontwikkeld binnen dit project, zullen ook in de andere graden geïmplementeerd en ingezet kunnen worden.

Dit project geeft ons bovendien de mogelijkheid om aan een aantal specifieke doelstellingen te werken die zowel door het werkveld als binnen de leerplannen als belangrijk worden beschouwd: het laten kennismaken met design en hedendaagse ontwerpen; het toepassen van verschillende technieken en het gebruik van meerdere machines; het gebruik van verschillende materialen (zowel plaatmateriaal als vol hout) in functie van de duurzaamheid en brede toepasbaarheid.

Bij deze onderdelen gaat telkens bijzondere aandacht uit naar de mogelijkheden van ICT als facilitator en worden een aantal relevante en concrete ICT-tools verzameld en aangereikt.

Overzicht realisaties Vakdidactiek voor praktijkvakken Hout

- Samenwerking tussen de partners

- Binnen het project werden de verschillende partners opgenomen in een resonantiegroep die de voortgang van het project op regelmatige tijdstippen opvolgt.
- In de periode tussen de start van het project (1 februari 2015) en 30 augustus is deze resonantiegroep 5 keer samengekomen om advies te geven en de stand van zaken van het project te bespreken. Deze resonantiegroep vervult met andere woorden de rol van een "critical friend" en zorgt enerzijds voor feedback en suggesties, anderzijds voor de bewaking van het verloop van het project
- Relevante expertise en materialen werden binnen deze resonantiegroep gedeeld.

- De toegepaste methodologie

- Het projectteam bestond in het eerste semester uit een onderwijspedagoog en een leerkracht/vakdidacticus. De onderwijspedagoog ontwikkelde het conceptueel kader en deed de verkenning en analyse van het werkveld. Hierbij werd er onder andere gebruik gemaakt van kwalitatieve interviews bij de bevestigingen en werd er een beperkt literatuuronderzoek uitgevoerd. De onderwijspedagoog ondersteunde de vakdidacticus bij het uitwerken van materiaal en good practices. Bij de uitwerking van dit materiaal werd er extra aandacht besteed aan het competentiegericht werken binnen het onderwijs, het gebruik van

alternatieve evaluatieinstrumenten en werkvormen, de specifieke onderwijsbehoeftes van de leerlingen binnen het vakgebied hout, differentiatie, ...

- Voor de start en afronding van ieder werkpakket leggen de projectmedewerkers hun voortgang voor aan een *resonantiegroep*, representatief samengesteld uit de cvo-partners van ENW AUGent.

- Disseminatie

- *Visueel attractieve publicatie i.p.v. een openbaar platform.*

In de oorspronkelijke projectaanvraag werd er voorzien om het gerealiseerde project onder andere te dissemineren door een visueel attractief en gebruiksvriendelijk openbaar platform waarin een didactisch raamwerk en good practices worden aangeboden. Met het uitdoofscenario van de ENW's in het achterhoofd, kon de continuïteit en de opvolging van een online platform niet gegarandeerd worden.

- *Een workshop en/of studiedag waarop de publicatie wordt voorgesteld.*

De studiedag zal georganiseerd worden op 27 januari 2016. Op deze manier wordt er zowel rekening gehouden met het drukken van de publicaties als met de einddatum van het project.

Zowel lerarenopleiders, pedagogische begeleiders, projectpartners als cursisten zullen uitgenodigd worden. Ook de redactie van Klasse zal mee uitgenodigd worden. Deze sessie zal doorgaan in de gebouwen van het Cvo Kisp. De informatie/uitnodiging zal verspreid worden door middel van een flyer en een mailinglist.

- Implementatie

De uitgewerkte materialen worden opgenomen in de curricula van de lerarenopleidingen van de CVO's. Daarnaast zal ook de transfereerbaarheid naar andere praktijkvakken bekeken worden.

Het materiaal heeft ook een relevantie voor het secundair onderwijs. Het materiaal zal via de pedagogische begeleidingsdiensten en de nieuw opgeleide leerkrachten (via de SLO) verspreid worden in het werkveld.

- Optimalisatie/bijsturing van het project

De verhouding onderwijspedagoog – vakdidactus werd herbekeken in het kader van het project. De periode van aanstelling en de totale omvang van de gevraagde personeelskosten werd hierbij gerespecteerd.

Er werd afgestapt van het volledig uitwerken van een online platform (website). De middelen die voorzien waren voor een grafisch vormgever, zullen ingezet worden op een vormgever die de vorm en layout van de publicatie onder handen neemt. De publicatie zal op 100 à 150 exemplaren begroot worden.

Dit project loopt over 1 jaar en eindigt op 31 januari 2016.

1.3 ICT-competenties

Het Expertisenetwerk AUGent ondersteunt en professionaliseert de lerarenopleiders op vlak van ICT-competenties met het oog op het realiseren van de ICT-competenties bij de studenten/cursisten (toekomstige leraren) in de lerarenopleidingen. Het professionaliseren van de manier waarop ICT in het onderwijs op een doordachte en deontologisch verantwoorde manier kan geïmplementeerd worden, wordt vooropgesteld.

Doorlooptijd: 01.01.2012 – 31.12.2015

Meetfactoren 2015:-

- Het reeds opgestelde ICT-competentieprofiel (in 2012) is zowel bij de partnerinstellingen van het ENW AUGent als bij de andere ENW's/RP verspreid.
- De bouwstenen voor een ICT-beleidsplan zijn aangereikt op basis van het reeds omschreven ICT-competentieprofiel.
- Verschillende acties en projecten in de lerarenopleidingen zijn ontwikkeld met als doel de professionalisering van de lerarenopleiders te ondersteunen, rekening houdend met de specifieke behoeften van de partnerinstellingen.
- De instrumenten en methodes m.b.t. het evalueren van ICT-competenties, op maat van de instellingen zijn ontwikkeld en geïmplementeerd.
- Een voorstel van een stappenplan m.b.t. vervolgacties in 2015.

Overzicht realisaties Project "ICT-competenties"

Financiering 2015: 31.527,71 euro

Projectverantwoordelijke: Bram Pynoo (50% FTE) - ENW AUGent

Projectpartners:

Het ENW AUGent is de penvoerende instelling van dit InterENW/RP-project.

De andere ENW/RP's volgen dit project inhoudelijk mee op door een afvaardiging in de resonantiegroep.

De betrokken interne partners zijn alle partnerinstellingen van het ENW AUGent. Alle ENW's zijn betrokken externe partners.

Doelstelling:

Het ondersteunen en professionaliseren van de lerarenopleiders op vlak van ICT-competenties met het oog op het realiseren van de ICT-competenties bij de studenten/cursisten (toekomstige leraren) in de lerarenopleidingen.

Realisaties in 2015:

- **Er is een draagvlak gecreëerd voor het reeds in 2012 ontwikkelde ICT-competentieprofiel** bij de partnerinstellingen van het ENW AUGent en bij de andere ENW's/RP.

- Opleidingsverantwoordelijken, kwaliteitszorgcoördinatoren, ICT gerelateerde vakgroepen en ICT verantwoordelijken werden gesensibiliseerd tot het gebruiken van het ICT-ontwikkelingsprofiel.

- Het ICT-ontwikkelingsprofiel is bezorgd aan het Departement Onderwijs en ook toegelicht op diverse internationale conferenties.

- *Verdere professionalisering van lerarenopleiders op het vlak van ICT-competenties*

Deze doelstelling werd gerealiseerd via het financieren, opstarten en ondersteunen van vier **ICT-Design Teams** (looptijd 1 april 2014 - 31 augustus 2015) met focus op:

- Expertisedeling tussen de verschillende partners werd gerealiseerd tijdens de verschillende (in)formele samenkomsten van de verschillende ICT design teams. Opzetten van verschillende websites/blogs. Sessie op het Symposium van het ENW AUGent.
- Ontwikkeling van diverse (curriculum)materiaal: stappenplan blended learning (+ website), ondersteunende handleidingen, diverse (instructie)video's concreet lesmateriaal, teasers door studenten lerarenopleiding.
- Versterken van ICT-competenties van de docenten lerarenopleiding: dit werd gerealiseerd in de loop van de verschillende bijeenkomsten van de ICT design teams, en in het tussentijds ontwikkelen van materialen. Er werden extra workshops voor lerarenopleiders georganiseerd.

1. ICT-Design Team "Gecombineerd onderwijs als krachtige tool ter ondersteuning van de didactiek van de talen" - Trekker Véronique Sanctobin - PCVO Het Perspectief

De volgende projecten werden in het leven geroepen:

- Werken aan mediawijsheid via blogging
- Bloggen doorheen de opleiding (leerlijn + scorewijzer)
- Een CoP rond het zelfstandig naamwoord
- Skypen over de taalgrens
- Edmodo in het VWO Italiaans
- Taal- en praktijkleraren leren van elkaar

Wegens ziekte van de ICT-coördinator kon het project niet helemaal uitgevoerd worden, waardoor een aantal projecten in de premature fase bleven hangen. Volgende projecten werden wel uitgetest in de praktijk:

- Werken aan mediawijsheid via blogging
- Skypen over de taalgrens
- Edmodo in het VWO Italiaans

Verschillende leden van het design team gaven aan dat ze hun opgedane expertise zullen delen met hun studenten/cursisten.

2. ICT-Design Team "Shaken not stirred: hertekenen van het klassikale instructiemodel naar een blended leeromgeving" - Trekker Griet Lust - Arteveldehogeschool

- Het designteam werd opgezet met als doel bestaande praktijkverhalen rond blended learning te bespreken en hieruit richtlijnen te formuleren voor collega-docenten. Het projectvoorstel beoogde het ontwikkelen van een stappenplan 'blended learning' dat docenten kan ondersteunen om blended learning te realiseren. Gegeven deze nadruk op praktijkvoorbeelden werd er gekozen voor een community of practice als methodiek. De community of practice werd opgezet met de volgende drie pijlers:

- Leren van elkaar. De werking van het design team is gebaseerd op maximale expertise-deling.
- Teach as you preach. Het design team is een blended opzet/aanpak; online werden praktijkverhalen verzameld om deze offline te bespreken. Hierbij werden diverse tools gebruikt o.a., lino-pagina om te brainstormen, google-drive om tussentijdse resultaten te bespreken en een weebly-website voor het eindresultaat.
- Dubbele leerervaring. Het in kaart brengen van het eigen praktijkvoorbeeld aan de hand van een sjabloon is tevens een leerervaring voor de inbrenger van het voorbeeld.

Hoewel betrokkenheid van de initiële groep deelnemers niet vanzelfsprekend was, kon men met een kernteam van 5 personen bovenstaande werking aanhouden doorheen de projectduur.

- Onderstaande einddoelstellingen werden bereikt:
 - Verzamelen en inventariseren van diverse praktijkvoorbeelden 'Blended Learning';
 - Extraheren van richtlijnen uit de praktijkvoorbeelden die verankerd zijn in de literatuur;
 - Ontwikkelen van een stappenplan op basis van de richtlijnen en de praktijkvoorbeelden;
 - Digitaliseren van het stappenplan in een website;
 - Ontwikkelen van professionaliseringssessies op basis van de website;
 - Dissemineren van de website via nationale (ENW symposium, praktijkdag blended learning) en internationale (EAPRIL 2015) congressen.
- Op de website werden de concrete realisaties gevisualiseerd. (<http://designteamblendedleren.weebly.com>). Laagdrempelige sessies werden ontwikkeld op basis van de website. Deze sessies werden reeds georganiseerd aan de Arteveldehogeschool. Een vergelijkbaar aanbod werd gedaan naar de betrokken lerarenopleidingen uit het design team. Deze sessies werden georganiseerd door de projectmanager van het ENW AUGent en vonden plaats tijdens het eerste semester van het Academiejahr 2015-2016.

3. ICT-Design Team "Smart Science" - Trekker Jouri Van Landeghem - HoGent

- Werksessie rond het maken van een introductiefilmpje omtrent introductie labowerk. Zowel scenarioschrijven, storyboarding, opnames als editeren kwam hier aan bod.
- Introductie van "hoe filmpjes maken voor de flipped classroom" in zowel lerarenopleiding fysica aan HoGent en Artevelde, en in opleidingsonderdeel "Wetenschapsdidactiek" aan UGent. De beste resultaten werden gedeeld.
- Bachelorproef van Cédric Van Laethem rond "Flipped Classroom in wetenschapsonderwijs" aan HoGent.
- Het opzetten van een ICT Design Team heeft zeker geleid tot een versterking van het netwerk van de lerarenopleiders die actief zijn in wetenschappen, maar dit is niet kunnen uitgroeien tot een volwaardige community of practice.
- De resultaten uit het design team zijn verwerkt in zowel de lerarenopleiding aan de universiteit in het vak "Didactiek wetenschappen", als in de lerarenopleidingen fysica aan de Arteveldehogeschool en HoGent. In elk van deze opleidingsonderdelen krijgen studenten de opdracht een filmpje te maken voor gebruik in flipped classroom, volgens richtlijnen gebaseerd op de ervaringen van het design team.
- Aan HoGent is er een bachelorproef geschreven in samenwerking met leden van het design team actief aan Hogent ("Flipped classroom in wetenschapsonderwijs" – Cédric Van Laethem).
- Concrete plannen voor het voorjaar 2016 zijn:

- Opnemen van een specifieke workshop rond flipped classroom in het curriculum van de lerarenopleiding wetenschappen.
- Deze workshop opnemen in het aanbod van navormingen van HoGent, gericht naar leraren secundair.
- Uitbrengen van een syllabus bij deze workshop en ter beschikking stellen van het voorbeeldmateriaal.

4. ICT-Design Team "Kunst & Cultuur" - Trekker Mark Verbeke - Cvo Kisp

- Volgende *hoofddoelstelling* werd volledig bereikt:

Het versterken van de ICT- en mediacompetenties van de lerarenopleiders van de betrokken partnerinstellingen bij hun vakdidactische praktijk van Kunst en Cultuurvakken. De deelnemers aan het project hebben tussen de twee en vier van de vier georganiseerde *workshops* gevolgd (video maken en bewerken + social media + Apps in de klas + geocaching). Een deel van de vaardigheden is dus verworven.

Om deze hoofddoelstelling te realiseren heeft het Design Team een Kunst en Cultuurproject 'Street Art in Gent' uitgewerkt. In dit project wordt gebruik gemaakt van diverse ICT- en mediatools om de deelnemers (letterlijk) actief op zoek te laten gaan naar informatie over Street Art via geocaching, tablets, websites, en het sociale medium GooglePlus. Het gebruik van de tools had tegelijk tot gevolg dat de deelnemers aan het project met de tools konden experimenteren, deze leerden kennen en inspiratie opdeden voor hun eigen praktijk.

- Concrete *subdoelstellingen* die bereikt werden:
 - Betrokken lerarenopleiders zijn vaardig in het gebruik van nieuwe en sociale media binnen de vakdidactiek Kunst en Cultuur (en breder);
 - Een aantal concrete professionaliseringssessies rond ICT- en mediatools (tablets, apps, geocaching, GooglePlus, video bewerken en gebruiken als instructie- en feedbackinstrument);
 - Handleidingen bij de ICT- en mediatools;
 - Een uitgewerkt project Street Art in Gent met bijhorende handleidingen en materialen;
 - Een aantal good practices rond de meerwaarde van ICT binnen Kunst en Cultuur didactiek;
 - Een nauwe samenwerking tussen de verschillende lerarenopleidingen betrokken bij het Design Team.
- De bedoeling van het concept van een Design Team was dat de partners samen het curriculum voor het project effectief uitwerken en ontwikkelen, en doorheen dit proces hun expertise met de andere partners delen en terzelfdertijd ook nieuwe kennis genereren. Dit collaboratief curriculum design verliep echter moeilijk, gezien de beperkte tijd die de deelnemers voor participatie en engagement kregen. Wél werd een geïntegreerde geocaching route ontwikkeld door de coördinatoren van het ICT-Design Team dat vervolgens door de deelnemers werd doorlopen (workshop 4).
- Data en thema's van de workshops:
 - Workshop 3: Apps in de klas (29/01/2015)
 - Workshop 4: Geocaching (integratie van de drie voorgaande workshop) (13/05/2015)
- Ontwikkelde handleidingen
 - Workshop 1: Handleiding videobewerking + aanvullende materialen bij videobewerking:
 - <http://projectstreetartgent.weebly.com/i-video--en-audio.html>

- Workshop 2: Handleiding Google Plus + aanvullende materialen bij Social Media
<http://projectstreetartgent.weebly.com/ii-social-media.html>
- Workshop 3: Presentatie Tim Van den Hende:
<http://projectstreetartgent.weebly.com/iii-applicaties-in-de-klas.html>
- Workshop 4: Handleidingen Weebly + instructiefilmpje Weebly + Handleiding QR-code + Geocaching: Wat en Hoe? + tutorial Powtoon:
<http://projectstreetartgent.weebly.com/iv-geocaching.html>
- Uitwerken projectblog (weebly adres: <http://projectstreetartgent.weebly.com/>)

Gebeurt telkens voor en na de workshops: permanent opgevolgd door Evelien Flamez en Cato De Baets.

- Reeds gerealiseerde implementatie van de projectresultaten in de SLO van Cvo Kisp:
 - Gebruik van Social Media zoals Facebook en Google Plus bij debatten in en buiten de klas;
 - Gebruik van video bij het geven van feedback (voornamelijk in SLO@Home);
 - Gebruik van video bij het geven van instructies en demonstraties (bv. videoduiding portfolio in zowel SLO@Home als contact);
 - Integratie van laagdrempelige, gebruiksvriendelijke en didactisch/pedagogisch zinvolle applicaties in de klas in een workshop omtrent vernieuwende media binnen de module Didactische Competentie praktijkinitiatie;
 - Geocaching als methode om een excursie te organiseren (Specifieke Vakdidactiek 2 Gedragwetenschappen, o.l.v. Cato De Baets).

- Fora voor expertisedeling tussen de partnerinstellingen en relevante actoren binnen en buiten de Associatie

Deze doelstelling werd gerealiseerd via o.a. de ICT-Expertengroep, ICT-Design Teams, het 'inter-trekker overleg', de interENW/RP-resonantiegroep, Werkgroep Digitaal Leren van SoE, de organisatie van een praktijkdag Blended Learning, een sessie georganiseerd in het kader van het symposium van het ENW AUGent.

Op **internationale fora** werd het ICT-ontwikkelingsprofiel ook voorgesteld in het kader van soortgelijke projecten: VELON (ICT werkgroep) en EAPRIL-Conferentie.

- De **disseminatie van de projectresultaten van het ENW AUGent** en de afstemming hiervan met de gerelateerde projecten vanuit andere ENW's/RP (m.b.t. ICT-competenties en/of professionalisering op vlak van digitale didactiek) is gerealiseerd **op interENW/RP-niveau**.

- Alle ENW's/RP werden over het ICT-ontwikkelingsprofiel ingelicht. Lerarenopleidingen van de andere ENW's/RP zijn aangemoedigd het ICT- ontwikkelingsprofiel verder te gebruiken, via opvolging door het eigen ENW/RP.
- Ontwikkelen van samenwerkingsverbanden rond blended learning zowel binnen UGent als met experts uit verschillende Vlaamse hogescholen.
- Betrokkenheid in de oprichting van een lerende gemeenschap Digitaal Leren binnen VELOV: officiële opstart: februari 2016 n.a.v. het VELOV/VELON congres te Brussel.
- Overleg met VIAA, Fyxxi en Waalse Krook m.b.t. het opzetten van een gemeenschappelijk initiatief waarbinnen de opgedane expertise binnen het ICT-project kan gedissemineerd worden. Dit overleg leidde echter tot niets wegens te hoge opstartkosten en onzekerheid qua budget bij alle mogelijke partners.
- De projectmanager en de voorzitter van het ENW AUGent verzorgden samen met Jo Tondeur, Koen Aesaert, Johan van Braak en Ole Erstadt een **wetenschappelijk artikel** over het ICT-ontwikkelingsprofiel en de vragenlijst voor de meting van de ICT-competenties

van de laatstejaarsstudenten die op basis van dit profiel ontwikkeld werd. Het manuscript werd in oktober ingediend bij het British Journal of Educational Technology ([http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1467-8535](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1467-8535)). Na drie rondes van revisies worden nu de laatste aanpassingen gedaan, waarna het aanvaard zal worden voor publicatie.

- 26/02/2015: Voorstelling stand van zaken ICT Design Teams op VELOV 2015 te Hasselt.
- 11/05/2015: Sessie ICT Design Teams op het symposium ENW AUGent te Gent.
- 19/05/2015: Organisatie van een Praktijkdag Blended Learning in het Pand te Gent: <http://enwaugent.be/?p=1873>.
- 21/05/2015: Voorstelling ICT Design Teams op LNO2-congres te Gent.
- 24-26/08/2015: Eerste reeks workshops gegeven door de projectmanager in samenwerking met Griet Lust (ICT Design Team Blended Leren).
- De masterproef van de studente Ayg l Aktas over de ICT-Design Teams werd na bespreking in het voorjaar 2015, eind augustus 2015 gefinaliseerd
- Conferentiebijdrage voor EAPRIL 2015 (workshop, november 2015).
- In het najaar 2015 werden er onder begeleiding van het ENW AUGent diverse studiedagen georganiseerd vanuit de verschillende ICT-Design Teams.
- Het ICT-Design Team Kunst & Cultuur ontwikkelde een publiek toegankelijke website waarlangs de tussentijdse producten en resultaten van het design team gedeeld werden (zie <http://projectstreetartgent.weebly.com>).
- De projectresultaten werden gedeeld via de website van het ENW AUGent (<http://www.enwaugent.be>).
- Ontwikkeling van de website www.ictdesignteam.be. Via dit kanaal werden in het najaar van 2015 een aantal workshops voor lerarenopleiders georganiseerd om de opgedane kennis en inzichten vanuit de ICT Design Teams verder te verspreiden.

Dit project werd jaarlijks geëvalueerd en eindigt op 31 december 2015.

2 Thema Stages / Organisatie Praktijkcomponent

2.1 Mentorenvormingen

De praktijkcomponent van de lerarenopleiding impliceert een groter engagement en een ruimere verantwoordelijkheid van de stagescholen, i.c. de deskundige begeleiding van mentoren. Ook voor pas afgestudeerde leerkrachten worden de scholen verzocht om deskundige ondersteuning te bieden. Mentoren zijn leraren die de coaching en begeleiding van stagiairs, leraren-in-opleiding (LIO) en pas afgestudeerde leerkrachten organiseren, uitvoeren en superviseren en op die manier een belangrijke bijdrage in het professionaliseringsproces van de leraar leveren. Het Expertisenetwerk vindt het noodzakelijk dat mentoren voorafgaand aan of in het begin van hun mentorschap een mentorenvorming volgen. Het Expertisenetwerk AUGent biedt daarom zoals de voorbijgaande werkjaren mentorenvormingen aan.

Doorlooptijd: 01.01.2012 – 31.12.2015

Meetfactoren 2012-2015:

- Jaarlijks een uitgebreide communicatie via verschillende communicatiekanalen naar het werkveld toe m.b.t. het vormingsaanbod vanuit het Expertisenetwerk AUGent voor decretale mentoren, klasmentoren en vakmentoren.
- Per jaar een aanbod van twee vormingsreeksen, namelijk één van 10 sessies en één van 13 sessies voor de decretale mentoren.
- Per jaar een terugkomsessie van een halve dag voor eerder opgeleide decretale mentoren.
- Per jaar een aanbod van klasmentorenvorming van 2,5 dagen voor onderwijsopleidingen kleuter- en lager onderwijs. Afhankelijk van het verwachte aantal inschrijvingen en in functie van planning is er een opsplitsing in twee of meerdere reeksen.
- Per jaar een terugkomsessie van een halve dag voor eerder opgeleide klasmentoren.
- Per jaar een verkorte vorm van de klasmentorenvorming voor scholengemeenschappen of scholengroepen met een duurtijd tussen een halve en anderhalve dag.
- Per jaar een aanbod van 5 vormingsreeksen voor vakmentoren (6 sessies van een halve dag).
- Per jaar een terugkomsessie van een halve dag voor eerder opgeleide vakmentoren.
- Een jaarlijkse evaluatieverslag en een voorstel tot bijsturing van de werkjaren 2012-2013-2014-2015.

2.1.1 Vorming decretale mentoren Arteveldehogeschool

Overzicht realisaties in 2015

Financiering 2015: 35.500 euro

Projectverantwoordelijke: Caroline Detavernier - Arteveldehogeschool (Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs, lager onderwijs, secundair onderwijs en Bachelor na bachelor in het buitengewoon onderwijs)

Projectpartner: Cvo Kisp (SLO)

Doelstelling:

Het vormen van decretale mentoren met focus op het ontwikkelen van competenties van de mentor zoals omschreven in artikel 6 van het decreet lerarenopleiding d.d. 15 december 2006: ondersteunen van de student/cursist tijdens de stage; ondersteuning van de leraar-in-opleiding; aanvangsbegeleiding gedurende het eerste jaar van de beroepsuitoefening als leraar.

Realisaties:

- De vooropgestelde competentiegerichte doelstellingen werden bereikt.
- De voorziene planning werd volledig uitgevoerd en via allerlei promotiemiddelen bekend gemaakt.
- De mentorenvormingen worden per schooljaar georganiseerd, omdat men bij de keuze van de timing gebonden is aan de dynamiek van de stagescholen. Zij plannen in essentie de organisatie van hun vormingsactiviteiten traditioneel in de maand mei voor het daaropvolgend schooljaar. Anderzijds hebben de lerarenopleidingen wel meer flexibiliteit aangebracht in de programmatie door verschillende instapmomenten te plannen en een aanbod te doen voor de vraaggestuurde organisatie:
 - een reeks die over een volledig schooljaar uitgespreid is;
 - reeksen die geconcentreerd zijn gedurende één semester.
- In het kalenderjaar 2015 organiseerden de lerarenopleidingen de activiteiten verspreid over twee cycli:
 - Voor cyclus 2014-2015 waren er in het voorjaar 2015 voor een traject bestaande uit 7 sessies in totaal 19 deelnemers en voor een heel traject met een volledige reeks in totaal 16 deelnemers.
 - Voor cyclus 2015-2016, waren er in het najaar 2015 twee parallelle reeksen met 41 deelnemers in totaal. De mededeling dat de vorming dit semester de laatste keer gesubsidieerd wordt door het ENW AUGent en dat het vanaf volgend jaar betalend zal zijn, heeft volgens de projectverantwoordelijken vermoedelijk heel wat mensen en scholen meer aangemoedigd om zich in te schrijven.
- De vorming tot mentor beslaat in totaal 5 dagen opleiding.
 - De volgende **organisatiestructuur** werd gehanteerd. Daartoe werd het schema dat gedurende de vorige jaren vorm kreeg en geoptimaliseerd werd, gevolgd.

- Een cyclus van 10 halve dagen vorming en training (van 3 uur). De meeste sessies worden doelbewust gekoppeld aangeboden op één welbepaalde dag, omdat op die manier de mentoren gemakkelijker vrij te maken zijn. Men hanteert echter wel een wisselende dag, omdat dit voor het secundair onderwijs gemakkelijker te organiseren is wegens het niet steeds “wegvallen” van dezelfde dag. Dit werd door de deelnemers bijzonder geapprecieerd.
- Trainingsgroepen van minimaal 16 - maximaal 24 cursisten met de beschikbaarheid van 2 trainers per groep is een groot voordeel daar waar men competentiegericht wil inoefenen of zelf trainen.
- Een individuele begeleiding per cursist van 1 uur voor reflectie- en portfoliobegeleiding blijkt absoluut noodzakelijk wil men de onmacht die cursisten vertonen over het vastleggen en documenteren van hun reflecties en prestaties opvangen. Het is heel belangrijk om reeds van bij het begin van de opleiding het gebruik van het portfolio aan te brengen en toe te lichten. Daartoe is een uitvoerige handleiding beschikbaar gesteld. Er wordt in elke sessie naar de handleiding verwezen via to-do's en toepassingsopdrachten in de eigen praktijk.

De cursisten krijgen in elke sessie de gelegenheid om vragen te stellen over hun eigen portfoliowerk alsook om een deel eruit reeds voor te stellen aan de groep.

Het samen reflecteren hierover in groep helpt de individuele personen verder in hun eigen denk- en schrijfwerk. Het blijkt elk jaar dat intensieve portfolio-begeleiding absoluut noodzakelijk is om de cursisten tot de gewenste competenties te brengen.

- Een individueel assessment per cursist van 1 uur, dat gefinaliseerd wordt in een geschreven evaluatierapport geeft de cursist de ultieme feedback op het bereiken van de competenties. Het evaluatierapport is toekomstgericht opgesteld.
 - De syllabi worden eveneens gedrukt op de kosten van het project. De teksten worden gebundeld aangeboden in een gepersonaliseerde map. Dit wordt uiteindelijk een groeimap voor de cursisten waar zij al hun individueel werk ook in bijhouden. Deze map vormt de basis voor het (eind-)portfolio.
 - Een gestandaardiseerde tevredenheidsmeting sluit de cyclus af.
- De volgende **onderwerpen** kwamen aan bod tijdens de sessies:
 - Kennismaking
 - Verwachtingen en bekommernissen van beginnende leraren
 - Verwachtingen t.a.v. mentoren:

Leraren opleiden in Vlaanderen: decreet voor de lerarenopleidingen in Vlaanderen en profiel van de LIO

Taken, profiel en functiebeschrijving van de mentor

- Leren en leerstijlen:

Het leren volgens Kolb

Concreet werken met leerstijlen

- Portfolio
- Leren van competenties:

Wat is een competentie - Leren van competenties - Leren aan ervaring of leren van theorie - Bewust en/of onbewust leren - Fasen in het leren van competenties – Basiscompetenties

Bewust worden van de bril waardoor je kijkt

- De rol van reflecteren in het leren onderwijzen:

Wat is reflecteren?

Reflectiespiraal van Korthagen als hulpmiddel om te reflecteren

Variatiemogelijkheden: verschillende reflectietechnieken

- Kennis van de eigen organisatie en de rol van de mentor:

Verkenning van het eigen opvoedingsproject van de school

Portfolio

- Aanvangsbegeleiding: Positionering van de mentor in de school
- Portfoliovoorstelling

- In het kader van het vormingsaanbod werkt Arteveldehogeschool samen met Cvo Kisp op drie domeinen:

- *M.b.t. het aanbieden van de sessies:*

Cvo Kisp en de Arteveldehogeschool werkten voor dit project voor het eerst volledig geïntegreerd met de drie lesgevers (2 van Arteveldehogeschool en 1 van Cvo Kisp) die in wisselende verbandingen elk een deel van het curriculum opnamen. Daarmee realiseerde men een echte samenwerking die de specificiteit van beide types lerarenopleiding (de geïntegreerde en de specifieke) in harmonie aan bod bracht. Zo kreeg het werken met LIO's ook een goede inbedding.

- *M.b.t. de evaluatie:*

Arteveldehogeschool en Cvo Kisp namen samen het initiatief om een evaluatie te maken van de lopende cyclus. Daartoe werden bij diverse gelegenheden (diverse opleidingsadviesraden die bij elk van de lerarenopleidingen bestaan, maar ook ter gelegenheid van meer informele momenten) stakeholders uitgenodigd om kennis te nemen van de gesystematiseerde evaluatie door cursisten die naar het einde van elke cyclus georganiseerd werd. Ook de laatste sessie van de portfoliovoorstelling werd als bron voor de evaluatie van de opleiding gebruikt. Bij het samenbrengen van de gegevens werden ook de lesgevers betrokken zodat zij hun eigen gesystematiseerde evaluatiegegevens, die ze opdeden bij het einde van elke sessie inbrachten.

- *M.b.t. de promotie:*

De partners benadrukten elk in hun geëigende stage-omgeving dat het voor elke school noodzakelijk is om minstens één gevormde mentor te hebben. Dit gebeurde naar aanleiding van concrete bezoeken aan de scholen (via het systeem van contact-lectoren) en ter

gelegenheid van andere communicatie (brieven en e-mailcommunicatie) rond stages naar de scholen. De gemeenschappelijke folder wordt op beide websites (Arteveldehogeschool-Cvo Kisp) ontsloten als een aanbod ondersteund door het ENW AUGent.

- De bestaande contacten met andere stakeholders van deze mentorenvorming werden onderhouden; nl.:

- de betrokken lerarenopleidingen die zich richten op kleuter-, lager- en secundair onderwijs, en de bachelor na bachelor opleidingen buitengewoon onderwijs;
- de betrokken aanbieders van de decretale mentorenvorming van HoGent;
- de pedagogische begeleidingsdiensten;
- de directies van de betrokken scholen ter gelegenheid van de terugkomdagen.

- Jaarlijks is er een terugkerende samenwerking met de ondersteunende diensten die het ENW AUGent met betrekking tot de promotie levert via het ontsluiten van het aanbod op de drukbezochte ENW-website.

- Disseminatie en implementatie van projectresultaten:

- De ontwikkelde materialen werden geactualiseerd aan elke partner doorgegeven.
- De resultaten van de evaluaties werden bekend gemaakt:
 - in de brochures van mentorenvorming;
 - in de brochures van de opleidingen gericht naar het werkveld;
 - in de nieuwsbrieven;
 - aan de docenten tijdens de vormingsmomenten van de opleidingen;
 - in de briefing sessies voor directies en mentoren basisonderwijs in de opleiding;
 - in het kwaliteitsplan van elke opleiding.
- Bij de jaarlijkse evaluatie van de werking van de opleiding worden de lesgevers en de verantwoordelijken van de mentorenvormingen expliciet betrokken. Feedback van de mentoren over de opleiding leidt tot bijvoorbeeld makkelijker hanteerbare beoordelingsdocumenten, heldere kijkwijzers voor observatie, meer heldere informatiedocumenten en tot meer realistische praktijkopdrachten voor studenten.
- Studenten en stagebegeleiders geven aan dat gevormde mentoren op een school een kwaliteitsvollere begeleiding bieden. Ook de tevredenheidsmeting geeft dit aan.
- De verschillende stakeholders bij dit project (studenten/lio's, beginnende leraren, stagecoördinatoren, opleidingen, middenkader en kaderfuncties in de betrokken scholen) melden over de jaren heen een grotere effectiviteit van de stages en de aanvangsbegeleiding na het volgen van de opleiding. De te bereiken competenties worden beter bereikt. Dit heeft alles te maken met het groter inhoudelijk bereik van de stages of aanvangsbegeleiding. In concreto leert men de mentoren om een aanbod aan studenten/lio's te doen in verhouding tot alle 10 functionele gehelen van het beroepsprofiel van de leraar. Vroeger kwamen vaak alleen maar de pedagogische en (vak-) didactische competenties in het vizier. Ook wordt de efficiëntie van de begeleiding van de lio's en de studenten versterkt daar zij door opgeleide mentoren sneller en meer rechtstreeks aangesproken worden op de nog te bereiken competenties. De training in coaching-competenties o.a. in betrokken confronteren ligt hier mee aan de basis.
- Vanaf dit jaar legde men ook de focus op het werken via de talenten van de student/lio en beginnende leerkracht. In die zin werd het referentiekader van het waarderend leren toegevoegd aan de gebruikte conceptuele kaders.

Dit project werd jaarlijks geëvalueerd en eindigt op 31 december 2015.

2.1.2 Vorming decretale mentoren Hogeschool Gent

Overzicht realisaties in 2015

Financiering 2015: 11.486,53 euro

Projectverantwoordelijke: Lucas De Cocker - Hogeschool Gent

Projectpartners: CVO Panta Rhei De Avondschool

Doelstelling:

Het organiseren van vormingen voor de "decretale mentoren", waarbij gefocust wordt op het ontwikkelen van competenties van de mentor zoals omschreven in artikel 6 van het decreet lerarenopleiding d.d. 15 december 2006:

- het versterken van de begeleidingsvaardigheden van de 'decretale' mentoren;
- het versterken van de kennis van de decretale mentoren over:
 - de concretisering van de basiscompetenties in het curriculum van de lerarenopleidingen van de verschillende partnerinstellingen zodat de mentoren zicht krijgen op wat ze precies mogen verwachten van stagiairs, LIO's en pas afgestudeerde leerkrachten;
 - hoe de decretale mentoren, de studenten, LIO's, pas afgestudeerde leerkrachten, zij-instromers, klas- of vakmentoren daarbij in hun praktijk kunnen begeleiden;
- het intensifiëren van de dialoog tussen het werkveld en de lerarenopleidingen met het oog op mogelijke aanpassingen van de opleidingstrajecten tot leerkracht.

Realisaties:

- De vooropgestelde competentiegerichte doelstellingen werden bereikt.
- De voorziene planning werd volledig uitgevoerd en via allerlei promotiemiddelen bekend gemaakt.
- De mentorenvormingen worden per schooljaar georganiseerd, omdat men bij de keuze van de timing gebonden is aan de dynamiek van de stagescholen.
- De opleidingssessies werden door HoGent in samenwerking met CVO Panta Rhei de Avondschool verzorgd.
- Een volledige opleiding tot decretale mentor duurt 6 en een halve dag (13 sessies). Na elke opleidingsdag werd de internetsite van deze opleiding bijgewerkt met de meest actuele documenten, opdrachten en links. In 2015 werden de laatste 9 sessies van de opleidingsreeks 2014-2015 georganiseerd voor 20 cursisten.
- De ervaringen van het vorig werkjaar werden door de lesgevers geëvalueerd en vormden de input voor het bijsturen van de verdere werking in 2015.
- De gebruikte documenten en werkvormen werden tussen de twee deelnemende partners uitgewisseld, kritisch besproken en bijgestuurd.

- Men heeft in deze opleiding blijvend de klemtoon gelegd op het uitproberen van verschillende begeleidingsvormen door de cursisten in zo authentiek mogelijke situaties. Door de jaren heen stelt men vast dat het merendeel van de cursisten deze aanpak erg apprecieert.

- Inhoudelijk hield men dezelfde thema's als voorheen aan. Deze werden wel aangepast aan de veranderende situaties in de stagepraktijk van de deelnemende lerarenopleidingen en aan nieuwe inzichten in begeleidingsvaardigheden en/of aan de nieuwe inzichten en ervaringen in het overbrengen van deze vaardigheden.

- Na elke sessie werd door de cursisten een evaluatieformulier ingevuld. Ook de betrokken lesgevers evalueerden samen elke sessie en elke reeks (ongeacht of de lesgevers horen bij HoGent of CVO Panta Rhei De Avondschool). Op het einde van elke reeks werd ook een evaluatie van de volledige reeks afgenomen. Deze gegevens vormden mee de input van de evaluatievergaderingen waar alle betrokken lesgevers aan deelnamen.

- Op basis van de ingevulde evaluatieformulieren stelt men vast dat de overgrote meerderheid van de cursisten ook dit jaar terug van oordeel is dat:

- de geleverde nascholing beantwoordt aan hun verwachtingen;
- de opgedane kennisinhouden, vaardigheden en attitudes relevant, bruikbaar en toepasbaar zijn in hun eigen rol als decretale mentor;
- de gebruikte werkvormen van de nascholing aansluiten bij hun verwachtingen en de aangebrachte inhouden;
- ze een veel beter zicht gekregen hebben op wat van hen als mentor verwacht kan worden en wat de mogelijke posities van de "decretale" mentor kunnen zijn t.o.v. de directie, de collega's en de klas- of vakmentoren;
- de aangebrachte werkvormen ook van toepassing zijn in de praktijk van het begeleiden van stagiairs en/of lio's en/of nieuwe leerkrachten;
- de inhoud van de syllabus, de elektronische documenten en links op de internetpagina's zeer goed aansluit bij de gegeven nascholing.

- Op het einde van het academiejaar worden na de jaarlijkse evaluatie met alle partners de gewenste aanpassingen voor het volgende jaar besproken (inhoudelijk, methodisch en promotioneel). Daarna werd onderling verder uitgewerkt hoe de aanpassingen zullen geïmplementeerd worden en wie de eindverantwoordelijkheid voor elke sessie (of onderdeel van een sessie) voor zijn rekening neemt. Soms moeten nieuwe lesgevers of begeleiders ingewerkt worden in het bestaande team. Hiertoe worden op verschillende niveaus (met de lesgevers per deelnemende partner, of samen met alle deelnemende partners) werkvergaderingen gehouden. De nieuw ontwikkelde of aangepaste readers, presentaties, oefeningen, werkvormen en voorbereidingen werden onderling doorgespeeld.

- In dit vormingsaanbod gebruiken de lesgevers de **reflectiecyclus van Korthagen en Koster** om te leren uit hun eigen observaties en de evaluaties van de cursisten. De nodige aanpassingen worden in werkvergaderingen op verschillende niveaus onderling uitgeklaard en vastgelegd. Er zijn frequente contacten tussen de lesgevers van de betrokken partners. Daarin wordt onder de vorm van **collegiale consultatie** de bestaande expertise verder ontwikkeld en uitgewisseld. In 2015 werd ook de **PDCA-cirkel** gebruikt die tot nu toe elk jaar opnieuw gehanteerd werd (Plan → Do → Check → Act). Sinds 2013 worden ook de opleidingsvoorzitters betrokken bij de evaluatie van de mentoropleiding. Omgekeerd koppelt de coördinator van de mentoropleiding terug naar de opleidingsvoorzitters.

Deze coördinator werd in 2014 en 2015 daarom ook bewust actief betrokken bij het formuleren van aanpassingen aan het curriculum van de drie lerarenopleidingen binnen HoGent. Deze vernieuwde curricula treden vanaf het academiejaar 2015-2016 in voege.

- Disseminatie van de projectresultaten:

- De ontwikkelde materialen van dit vormingsproject (teksten, presentaties, werkbladen, oefeningen, werkvormen en voorbereidingen) worden onder de deelnemende partners uitgewisseld en besproken. Op die manier wordt de expertise van de deelnemende partners verhoogd en intern gedeeld.
- De opgedane ervaring en de expertise van de lesgevers van dit project blijft beschikbaar binnen de deelnemende partners lerarenopleidingen.
- De gebruikte documenten, presentaties en voorbereidingen zijn op eenvoudige aanvraag (bv. via een e-mail of telefoon aan de contactpersoon) ter beschikking voor alle andere partners van het ENW AUGent.
- De readers, naslaginformatie, modeldocumenten en interessante internetlinks bij deze opleiding worden sinds het academiejaar 2012-2013 ook vrij toegankelijk op het internet geplaatst. Zie: <http://users.hogent.be/lucas-de-cocker/decretale-mentor/welkom.htm>.
 - Vanaf 2015 wordt deze informatie ook gedeeld via een meer toegankelijke website: <http://lerarenopleiding.hogent.be/decretale-mentor/welkom.htm>. De pagina's op deze sites werden steeds geüpdatet met de meest recente versies.
- Op aanvraag vanuit een scholengroep werden twee workshops georganiseerd rond het opvangen van LIO's en nieuwe leerkrachten op school. Welke informatie is daarvoor nodig, hoe verdeel je de opdrachten, wanneer en via welke kanalen wordt die info verspreid en behandeld?

- De effecten van de mentorenvormingen:

- De "projectresultaten" van dit vormingsproject zijn in hoofdzaak de beter opgeleide mentoren in de stagescholen, dus beter opgeleide schoolmentoren of decretale mentoren en mentor-coaches enerzijds en anderzijds een geoptimaliseerde doorstroming van de informatie van de lerarenopleiding naar de mentoren toe en de terugkoppeling van de stagescholen naar de lerarenopleiding.
- De ex-cursisten (allemaal leerkrachten en dus leden van het onderwijsveld) melden dat zij door deze opleiding effectief een beter zicht kregen op wat van de decretale mentor verwacht wordt en dat ze zich bekwaamer voelen in het geven van begeleiding aan stagiairs, LIO's, pas afgestudeerde leerkrachten, klas- en vakmentoren. Zij voelen zich ook gesteund in hun relatie tot de schooldirecties.
- Mentoren die bij hun begeleidingswerk gericht zijn op het stimuleren van reflectie bij de beginnende leraar (of stagiair of LIO), stellen dikwijls zelf vast dat ze er zelf meer reflectieve leerkrachten door worden (Paul Cautreels in "Met beginnende leraren op weg naar professionaliteit", p. 47, 2008).
- Elk jaar zijn er een behoorlijk aantal decretale mentoren die ofwel promoveren binnen hun school of scholengemeenschap, of op pensioen gaan. Daardoor blijft er een permanente nood aan deze opleiding tot decretale mentor.
- Tijdens de opleiding tot decretale mentor gaven de cursisten ook feedback aan de lesgevers over de opleidingen die de studenten van de lerarenopleiding ontvangen en over de concrete stageregelingen (stageaanvragen, duur van de stageperiodes, evaluatieformulieren, betrokkenheid bij de uiteindelijke evaluatie van stagiairs, LIO's en pas afgestudeerde leerkrachten, problemen bij startende leerkrachten, e.d.m.). Deze opmerkingen en vragen worden doorspeeld aan de betrokken opleidingscommissies en resonantievergaderingen. Op die manier wordt bijgedragen aan een praktische dialoog tussen de lerarenopleiders en het werkveld.

Dit project werd jaarlijks geëvalueerd en eindigt op 31 december 2015.

2.1.3 Vorming van klasmentoren basisonderwijs

Overzicht realisaties in 2015

Financiering 2015: 38.805,66 euro

Projectverantwoordelijke: Caroline Detavernier - Arteveldehogeschool

Projectpartners: Hogeschool Gent en Hogeschool West-Vlaanderen

Doelstellingen:

De doelstellingen zijn tweeledig:

1. m.b.t. de klasmentoren:

- het versterken van de begeleidingsvaardigheden van klasmentoren waarbij studenten (uit de drie opleidingsjaren) van de verschillende partnerinstellingen stage lopen;
- het versterken van de kennis van deze klasmentoren over:
 - de concretisering van de basiscompetenties in het curriculum van de opleidingen van de verschillende partnerinstellingen;
 - hoe de klasmentoren de studenten daarbij in hun stages kunnen begeleiden;
- in samenspraak een antwoord zoeken op concrete noden van klasmentoren en ondersteunen van leerkrachten bij het begeleiden van studenten.

2. m.b.t. de partnerinstellingen:

- het begeleidingsproces van de mentoren en de begeleiding van de lerarenopleiding beter op elkaar afstemmen vanuit een wederzijds respect en rekening houdend met recente evoluties;
- de bundeling, uitwisseling en ontwikkeling van expertise ter verbetering van de kwaliteit van de betrokken lerarenopleidingen en bij uitbreiding van de professionalisering van het beroep van leraar.

Realisaties:

- In totaal waren er 207 klasmentoren die deelnamen aan de vormingen in 2015.

- **Hogeschool Gent: Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs**

Klasmentorenvorming: 12 deelnemers

Terugkomsessie: 18 deelnemers

- **Hogeschool Gent: Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs**

Klasmentorenvorming: 12 deelnemers

Terugkomsessie: 21 deelnemers

- **Hogeschool West-Vlaanderen: Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs en lager onderwijs:**

Klasmentorenvorming: 2 deelnemers

Terugkomsessie: 2 deelnemers

Verkorte klasmentorenvorming: 42 deelnemers

- **Arteveldehogeschool: Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs**

Klasmentorenvorming: 29 deelnemers voor 2,5 dagen vorming

Verkorte klasmentorenvorming: 45 deelnemers

- **Arteveldehogeschool: Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs**

Klasmentorenvorming: 24 deelnemers voor 2,5 dagen vorming

- Resultaten evaluatie en tevredenheidsmeting klasmentorenvorming:

- De **opgeleide leraren basisonderwijs (klasmentoren)** geven in de evaluaties aan:
 - dat ze een beter zicht gekregen hebben op wat van hen als klasmentor verwacht wordt;
 - dat ze de aangeboden informatie en inzichten erg bruikbaar vinden voor hun taak als klasmentor;
 - dat ze competentier geworden zijn in het begeleiden van de studenten.
- De **lesgevers** hebben ervaren:
 - dat de cursisten nu een veel beter zicht gekregen hebben op de visie van de huidige lerarenopleiding en op het opleiden van leerkrachten;
 - dat de cursisten makkelijker in de schoenen kunnen staan van de beginners en van daaruit de begeleiding opnemen;
 - dat het een uitdaging is en blijft om de beginsituatie van de cursisten in te schatten op vlak van het begeleiden van studenten.
- De **stagebegeleiders** van de opleidingen geven aan:
 - dat de bereidwilligheid om studenten te ontvangen verhoogt als stagescholen en mentoren de inspanningen opmerken die de opleidingsinstelling doet om het begeleidingsproces zo kwaliteitsvol mogelijk te maken, in gelijkwaardig partnerschap met de stageschool;
 - dat de samenwerking tussen de stagebegeleiders en de klasmentoren gemakkelijker verloopt, omdat de verwachtingen en eisen van de klasmentoren naar de studenten toe meer afgestemd zijn op de verwachtingen en eisen van de opleiding;
 - dat de klasmentoren meer bereid zijn om mee de beoordeling op te nemen van de studenten;
 - dat de klasmentoren competentiegericht werken en in hun verslaggeving naar de studenten en de opleidingen toe meer integreren;
 - dat klasmentoren die de vorming volgden, de begeleiding van de studenten kwaliteitsvoller doen.
- De **lerarenopleidingen** hebben gedurende dit jaar hun expertise uitgewisseld m.b.t. het 'opleiden in samenwerking met het werkveld' en de mentorenvorming.
- Het **intens informeel contact tussen de klasmentoren en de begeleiders** zorgde tevens voor een terugkoppeling van de klasmentoren naar de lerarenopleidingen toe (zowel naar visie over stagebegeleiding als naar de praktische organisatie ervan).

- Door het fysieke contact tussen opleiding en klasmentoren wordt er kort op de bal gespeeld bij problemen en nemen klasmentoren ook sneller contact met de opleidingen waardoor problemen en/of moeilijke situaties minder snel escaleren.
- Vanuit de feedback van mentoren wordt er in de opleidingen meer en meer gewerkt met contactdocenten die het vaste aanspreekpunt zijn van de opleiding naar een bepaalde stageschool. Deze contactdocent begeleidt alle (of de meeste) studenten van deze stageschool zodat deze docent regelmatig aanwezig is. Daardoor ontstaat er een nauwere en meer persoonlijke band tussen de directies en mentoren van de stageschool en de contactdocent waardoor er makkelijkere en sneller communicatie is. Dit zorgt voor een competentieontwikkeling bij de contactdocent, die werkvelddeskundiger wordt en competentieontwikkeling bij de mentoren, die meer betrokken worden bij de begeleiding van de studenten waardoor hun begeleidingscapaciteiten groeien.

- Gerealiseerde samenwerking tussen de partners

- De projectgroep met vertegenwoordigers van de 3 hogescholen en de 6 lerarenopleidingen kwamen 3 keer per jaar bij elkaar om hun expertise uit te wisselen en om nieuwe initiatieven te ontwikkelen.
- Nieuwe kaders werden tussen de verschillende partners afgetoetst naar hun relevantie voor de vorming en nieuwe methodieken werden besproken.
- Het videomateriaal werd samen aangemaakt.
- Er werden ervaringen uitgewisseld over de verkorte klasmentorenvorming.
- De folders voor de klasmentorenvorming werden samen opgemaakt. De communicatie verliep naast de eigen netwerken van de hogescholen, ook via het ENW AUGent.

- Toegepaste methodologie en fasering

- De methodologie en opbouw van de vorming werd na elke vorming bevraagd door de lesgevers.
- De manier van leren en de gehanteerde werkvormen richtten zich sterk op reflectie op de eigen visie, het spiegelen aan gehanteerde modellen en op het oefenen van gespreksvaardigheden. Uit de evaluatie van de cursisten blijkt dat deze werkwijze en de toegepaste werkvormen sterk gewaardeerd worden.
- Als methodologische modellen werden de reflectiecirkel van Korthagen en de PDCA-cirkel gebruikt.

- Disseminatie en implementatie van projectresultaten

- De ontwikkelde materialen werden geactualiseerd en aan elke partner doorgegeven.
- De resultaten van de evaluaties en de voordelen van het mentorschap werden bekend gemaakt:
 - in de brochures van de klasmentorenvorming;
 - in de brochures van de opleidingen gericht naar het werkveld;
 - in de nieuwsbrieven;
 - aan de docenten tijdens de vormingsmomenten van de opleidingen;
 - in de briefing sessies voor directies en mentoren basisonderwijs in de opleiding;
 - in het kwaliteitsplan van elke opleiding.
- Bij de jaarlijkse evaluatie van de werking van de opleiding werden de lesgevers en de verantwoordelijken van de (klas)mentorenvormingen expliciet betrokken. Feedback van de klasmentoren over de opleiding vond dan ook zijn weg naar de opleidingscommissies. Dit leidde dan tot bijvoorbeeld makkelijker hanteerbare beoordelingsdocumenten, heldere

kijkwijzers voor observatie en heldere informatiedocumenten, maar ook tot meer realistische praktijkopdrachten voor studenten.

- Studenten en stagebegeleiders gaven aan dat gevormde klasmentoren een kwaliteitsvollere begeleiding bieden. Ook de tevredenheidsmeting geeft dit aan.

Dit project werd jaarlijks geëvalueerd en eindigt op 31 december 2015.

2.1.4 Vorming van vakmentoren secundair onderwijs

Overzicht realisaties in 2015

Financiering 2015: 26.420,81 euro

Projectverantwoordelijke: Lucas De Cocker - Hogeschool Gent

Projectpartners: Arteveldehogeschool, Cvo Kisp, CVO Panta Rhei De Avondschool, PCVO Het Perspectief.

Doelstellingen:

Een blijvend kwalitatief hoogstaand aanbod van praktisch gerichte opleidingen tot vakmentor bieden aan de stagescholen van de lerarenopleidingen en de scholen met LIO's. Op die manier voldoen aan een permanente nood aan voldoende competente vakmentoren, zodat stagiairs en LIO's op professionele wijze begeleid worden in hun praktijk.

Daarbij wenst men:

- Het versterken van de begeleidingsvaardigheden van de vakmentoren waarbij studenten van de verschillende partnerinstellingen stage lopen.
- Het versterken van de kennis van deze vakmentoren over:
 - de concretisering van de basiscompetenties in het curriculum van de opleidingen van de verschillende partnerinstellingen;
 - hoe de vakmentoren, de studenten en LIO's daarbij in hun praktijk kunnen begeleiden.
- De vragen en opmerkingen van de vakmentoren als input gebruiken voor de optimalisering van de stage-organisatie en uiteindelijk voor de volledige opleiding tot leraar secundair onderwijs.

Realisaties:

- De vooropgestelde doelstellingen werden bereikt enerzijds door het geven van volledige reeksen van een opleiding tot vakmentor, bestaande uit in totaal 6 halve opleidingsdagen per cursist (door de praktische unit HoGent-CVO Panta Rhei en PCVO Het Perspectief). Anderzijds door het aanbieden van aparte thematische workshops van een halve dag of 3 uur steeds over een onderdeel uit de volledige opleiding tot vakmentor. Op die manier trachtte men tegemoet te komen aan de vraag van directies om dezelfde leerkracht niet noodzakelijk 3 volledige dagen lesvrij te moeten maken voor een volledige opleiding (door zowel de praktische unit Arteveldehogeschool-Cvo Kisp als HoGent-CVO Panta Rhei-PCVO Het Perspectief).
- De volledige opleiding tot vakmentor werd verzorgd in reeksen van 3 volle opleidingsdagen per cursist. Hiertoe werden de bestaande documenten en werkvormen aangepast en geactualiseerd op basis van de evaluaties van de cursisten en de lesgevers, en in overeenstemming met de wijzigingen in de curricula van de deelnemende lerarenopleidingen. Op die manier werd in 2015 aan 8 cursisten een volledige opleiding gegeven.
- De concrete opleidingen of workshops werden in onderling overleg verzorgd door 2 praktische units (unit Artevelde = Arteveldehogeschool en CVO Kisp; unit HoGent = HoGent-CVO Panta Rhei de Avondschool-PCVO Het Perspectief). Gedurende het hele jaar was er intern overleg, evaluatie en werden er aanpassingen gedaan aan het bestaand materiaal. Men stelde effectief vast dat zowel de vraag naar volledige opleidingen als de vraag naar aparte workshops opmerkelijk toenam in vergelijking met het voorbije jaar. Het vooropgestelde aantal cursisten werd in 2015 overtroffen.

- Om thematische workshops in te richten werden bijkomend een aantal thema's uit het globale aanbod afgebakend en inhoudelijk en methodisch aangepast om in een workshop van ongeveer 3 uur af te ronden. Op die manier zijn er in 2015 workshops doorgegaan voor een totaal van 218 cursisten.
- De ervaringen van het vorig werkjaar werden geëvalueerd en vormden de input voor het bijsturen van de werking en planning voor 2015. De gebruikte documenten en werkvormen werden onderling uitgewisseld en kritisch besproken. De evaluaties en aanpassingen gebeurden zowel op het niveau van elke partnerinstelling, op het niveau van de praktische units als op het niveau van alle betrokken partners samen.
- Promotiemateriaal werd opgesteld en verspreid via verschillende kanalen: de promotiefolder via het ENW, website ENW, promotiefolders via eigen kanalen per deelnemende partner, websites van de deelnemende partners, mailings- en telefonische contacten met schooldirecties en stage-coördinatoren, mailings naar oud-studenten van de lerarenopleidingen en vermeldingen op bijeenkomsten met het werkveld.
- Om tegemoet te komen aan de vraag van enkele schooldirecties naar een aanvullende volledige opleiding in het najaar, heeft de praktische unit HoGent-CVO Panta Rhei-PCVO Het Perspectief een tweede opleidingenreeks georganiseerd in 2015. Daarnaast heeft men in 2015 nog meer het bijkomend spoor van de thematische workshops bewandeld. Deze workshops gingen meestal ter plaatse door op een stageschool, scholengemeenschap of scholengroep. Met deze workshops wou men tegelijkertijd de deelnemers er toe aanzetten om meerdere workshops te volgen, of om eventueel in de komende jaren een volledige opleiding tot vakmentor of decretale mentor te volgen.
- In dit vormingsaanbod gebruikten de lesgevers de **reflectiecyclus van Korthagen en Koster** om te leren uit hun eigen observaties en de evaluaties van de cursisten. De nodige aanpassingen werden in werkvergaderingen op verschillende niveaus onderling uitgeklaard en vastgelegd. Er waren frequente contacten tussen de lesgevers van de betrokken partners. Daarin werd onder de vorm van **collegiale consultatie** de bestaande expertise verder ontwikkeld en uitgewisseld. In 2015 heeft men verder de **PDCA-cirkel** gebruikt die tot nu toe elk jaar opnieuw gehanteerd werd (Plan → Do → Check → Act).
- Overzicht vormingsaanbod:

- **Praktische unit Arteveldehogeschool en CVO Kisp**

- Arteveldehogeschool + Cvo Kisp: voorbereiding van thematische workshops voor grote scholen of scholengemeenschappen.
- Arteveldehogeschool: uitvoering van workshops voor 87 cursisten.
- Cvo Kisp: uitvoering van workshops voor 37 cursisten.

- **Praktische unit Hogeschool Gent, het CVO Panta Rhei de Avondschool en PCVO Het Perspectief**

- HoGent-CVO Panta Rhei De Avondschool: voorbereiding van volledige opleidingsreeksen voor het najaar 2015.
- HoGent: voorbereiding van thematische workshops voor grote scholen of scholengroepen.
- HoGent: uitvoering van 8 workshops voor 55 cursisten.
- CVO Panta Rhei De Avondschool: uitvoering van 1 workshop voor 8 cursisten.

- De onderwerpen die in de opleidingen bij beide units aan bod kwamen:

- I De situering van het vakmentorschap

- Leraren opleiden in Vlaanderen (nieuw decreet en rol van de mentoren daarin, en de huidige situatie na het afschaffen van de mentoruren)

- Praktijk in de lerarenopleiding (geïntegreerde versus specifieke lerarenopleiding).
- Rol van de vakmentor bij het begeleiden van pre-service en in-servicetraining en de samenwerking met de 'decretaire' mentor
- De vakmentor als mede-organisator van leerkanalen, wegwijs-, werk-, leerbegeleider en coach

II Het beroepsprofiel en de basiscompetenties: visie van de overheid

- De begrippen beroepsprofiel, competentie en basiscompetentie
- Bondig overzicht van de basiscompetenties: functionele gehelen met de vaardigheden, de bijhorende kennis en attitudes
- Vertaling van de basiscompetenties naar een competentiematrix voor de praktijk

III De situering van de toekomstige leerkracht: een intense periode

- Uitgangspunten
- De evolutie van de zorg gedachten van toekomstige leerkrachten

IV De kern van het begeleiden: het leren van de toekomstige leerkracht

- Leren onderwijzen
- Subjectieve onderwijstheorie, het persoonlijk interpretatiekader

V Het reflecteren door de student/stagiair/LIO

- Reflecteren (op basis van het model van Korthagen en Koster)
- De rol van reflecteren in het leren onderwijzen
- De rol van de vakmentor in het kader van het reflecteren van de student/LIO

VI Het leren begeleiden van de student/stagiair/LIO

- Begeleidingsvoorwaarden
- Lesvoorbereidingen nader bekijken
- Het voeren van begeleidingsgesprekken en reflectiegesprekken: grondhoudingen, communicatieve vaardigheden van de vakmentor, begeleidingstaal t.o.v. beoordelingstaal.
- De rol van observeren en feedback geven na een observatie
- Soorten gesprekken en hun functie: reflectiegesprek, feedbackgesprek
- Praktische oefeningen in observeren, geven van feedback en houden van (moeilijke) begeleidingsgesprekken
- Confronteren en omgaan met weerstanden
- Specifieke aandachtspunten bij het begeleiden van LIO's
- Rapporteren t.a.v. het opleidingsinstituut (wat wordt verwacht uit de opleidingsinstituten voor de studenten/stagiairs in functie van de aard van de uitgevoerde stage; wat wordt verwacht bij een LIO?)

- Na elke sessie werd door de cursisten een evaluatieformulier ingevuld. Ook de lesgevers evalueerden elke sessie en elke reeks. Op het einde van elke reeks werd ook een evaluatie van de gehele reeks afgenomen bij de cursisten. Deze gegevens vormden mee de input van de evaluatievergaderingen. De cursisten zelf hebben aangegeven dat de aangeleerde vaardigheden en inzichten ook toepasbaar zijn buiten de strikte relatie stagiair/LIO t.o.v. de vakmentor. Vaardigheden als actief luisteren, begeleiden volgens de reflectiespiraal van Korthagen en Koster, geven van emancipatorische feedback, omgaan met weerstand in een

begeleidingsgesprek e.d.m. blijken ook van toepassing te zijn in hun relaties met leerlingen, collega's en ouders.

- Op het einde van het academiejaar werd na een evaluatie binnen elke partnerinstelling en binnen elke praktische unit, samen met alle partners de gewenste aanpassingen voor het volgende jaar besproken (inhoudelijk, methodisch, promotioneel). Daarna werd binnen elke praktische unit verder uitgewerkt hoe de bijstellingen zullen geïmplementeerd worden en wie de eindverantwoordelijkheid voor elke sessie (of onderdeel van een sessie) voor zijn rekening neemt. Soms moeten nieuwe lesgevers of begeleiders ingewerkt worden in het bestaande team. Hiertoe worden er op verschillende niveaus (met de lesgevers per deelnemende partner, per praktische unit en samen met alle deelnemende partners) werkvergaderingen gehouden. De nieuw ontwikkelde of aangepaste readers, presentaties en oefeningen worden aan alle meewerkende partners doorgespeeld.

Disseminatie en implementatie van projectresultaten

- De opgedane ervaring en de expertise van de lesgevers van dit project blijft beschikbaar binnen de deelnemende partners van de lerarenopleidingen.

- Het ontwikkelde materiaal wordt onderling uitgewisseld, geëvalueerd en er worden suggesties ter verbetering geformuleerd. Deze documenten worden ook ter beschikking gesteld van alle partners van het ENW AUGent.

- Indien een partner van het ENW AUGent de voorbereidingen, de presentaties en de oefeningen wenst, kan dit materiaal zeker per e-mail aangeleverd worden.

De documenten (readers, naslaginformatie, schrapteksten, modelbestanden) die door de praktische unit HoGent - CVO Panta Rhei De Avondschool - PCVO Het Perspectief ontwikkeld werden en aan de cursisten doorgegeven worden zijn beschikbaar op:

<http://users.hogent.be/lucas-de-cocker/vakmentor/welkom.htm>.

- In de praktische unit Arteveldehogeschool - Cvo Kisp kunnen de documenten (readers, PowerPointpresentaties, oefeningen) die door de cursisten worden gebruikt, via e-mail bezorgd worden.

- Ook wanneer geïnteresseerde scholen een betere kijk willen krijgen op de inhoud die tijdens de workshop aan bod zullen komen, ontvangen ze de readers, de power point presentaties en de oefeningen.

- De ex-cursisten (allemaal leerkrachten en dus leden van het onderwijsveld) meldden dat zij door deze opleiding effectief een beter zicht kregen op wat van de vakmentor verwacht wordt en dat ze zich bekwaamer voelen in het geven van begeleiding aan stagiairs en LIO's. In de evaluatieformulieren van de volledige opleiding geven de cursisten massaal aan dat ze de aangebrachte kennis, inzichten en vaardigheden zeer bruikbaar vinden in hun rol als vakmentor.

- Mentoren die bij hun begeleidingswerk gericht zijn op het stimuleren van reflectie bij de stagiair of LIO, stellen dikwijls vast dat ze er zelf meer reflectieve leerkrachten door worden (Paul Cautreels in "Met beginnende leraren op weg naar professionaliteit", p. 47, 2008).

Leerkrachten die eerder de opleiding vakmentor volgden, volgen soms na enkele jaren de opleiding tot "decretaal" mentor. Een opleiding die een verdere verdieping en verbreding van de taak van mentor beoogt.

- Anderzijds gaan er elk jaar weer een aantal vakmentoren op pensioen en blijft er, mede door het stijgend aantal studenten in de lerarenopleiding, een permanente nood aan deze opleiding tot vakmentor. Omwille van het wegvallen van de financiering van de mentoruren wordt in veel scholen de rol van de decretale mentor veel minder opgenomen. De decretale mentor nam vroeger soms ook de begeleiding van LIO's op zich. Daarom is de nood voor het vormen van voldoende vakmentoren nog dringender geworden.

- Tijdens de opleiding tot vakmentor gaven de cursisten ook feedback aan de lesgevers over de opleidingen die de studenten van de lerarenopleiding ontvangen en over de concrete stageregeling (stageaanvragen, duur van de stageperiodes, evaluatieformulieren, betrokkenheid bij de uiteindelijke evaluatie e.d.m.). Zo is bvb. de coördinator van de opleiding vakmentor in HoGent aangeduid als permanent lid van de "Stuurgroep Stage" voor de opleiding tot bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs en neemt hij vanuit die positie ook deel aan de curriculumhervorming. Omgekeerd stellen cursisten zichzelf kandidaat om te zetelen in resonantiecommissies. Op die manier wordt bijgedragen aan een echte praktische dialoog tussen de lerarenopleiders en het werkveld.

Dit project werd jaarlijks geëvalueerd en eindigt op 31 december 2015.

2.2 ENW-ELO en Web-CMS

Aan de opleidingsinstellingen en de stagescholen waarmee er wordt samengewerkt binnen de regio Oost- en West-Vlaanderen werd reeds vanuit het Expertisenetwerk AUGent een **elektronische leeromgeving** en een **Web-CMS** ter beschikking gesteld. Het Expertisenetwerk AUGent continueert deze ondersteuning verder. Deze dienstverlening biedt mogelijkheden om stagebegeleiding via elektronische weg te genereren en te intensiveren. De mogelijkheden van stagebegeleiding via de elektronische leeromgeving worden verder verkend, geoptimaliseerd en verruimd.

Doorlooptijd: 01.01.2012 – 31.12.2015

Meetfactoren 2015:

- Om tegemoet te komen aan de behoefte rond training van lesgevers worden er workshops georganiseerd met parallelle inslag: zowel introductiesessies als geavanceerde sessies betreffende het gebruik van de ELO.
- Functionaliteiten binnen de ELO's van de deelnemende scholen worden uitgebouwd om profielen van de stagiairs binnen de lerarenopleidingen uit de respectievelijke ENW-instellingen vlot beschikbaar te kunnen maken voor hun stagebegeleiders.
- Een stappenplan m.b.t. vervolgacties in 2015.

Overzicht realisaties Project "ENW-ELO en Web-CMS"

Financiering 2015: 9.694,05 euro

Projectverantwoordelijke: Kurt Van Wynsberge (30%) - ENW AUGent

Projectpartners: Alle partnerinstellingen van het ENW AUGent

Doelstelling:

Het blijven garanderen van een gratis aanbod van een ELO en een web-CMS via de website <http://stagescholen.augent.be> aan de stagescholen, door het verlenen en onderhouden van serverinfrastructuur, het verstrekken van technische ondersteuning, het aanbieden van een opleiding aan de verantwoordelijken per school en het onderhouden en uitbouwen van de applicatiesoftware volgens de noden en wensen van de verantwoordelijken per school.

Realisaties:

Het ENW AUGent speelt in de onderwijsinnovatie een voortrekkersrol door de stagescholen van haar instellingen gratis een **elektronische leeromgeving** (ENW-ELO) en/of **web-CMS** aan te bieden via de website <http://stagescholen.augent.be>

Concrete realisaties in 2015

Dit project biedt al sinds 2007 een duidelijke en gerichte dienstverlening naar de deelnemende stagescholen. Het vervolgplan van dit project werd na beslissing door de Stuurgroep van het ENW AUGent, verder opgevolgd en gerealiseerd in 2015 met aandacht

voor blijvende actieve ondersteuning van het ELO-aanbod naar de deelnemende scholen/instellingen door de projectmedewerker, communicatie naar de deelnemende scholen/instellingen en afbouw van het Web-CMS component uit het aanbod.

- Onderhoud, up-to-date houden en vernieuwing van de ELO-applicatiesoftware

- Februari 2015: Upgrade van de ELO-applicatiesoftware werd succesvol uitgevoerd (o.a. verfijning van diverse functionaliteiten waaronder agenda).
- Mei 2015: Upgrade van de ELO-applicatiesoftware werd succesvol uitgevoerd (o.a. verfijning van diverse functionaliteiten).

- Infrastructuur

Februari 2015: Systeemonderhoud en -upgrades van alle platformen (applicaties, content en databases) in de redundante serverinfrastructuur binnen het datacenter S10 van Universiteit Gent, met verwaarloosbare downtime werd succesvol uitgevoerd.

- Portaalsite van het project

De project-portaalsite voor de verantwoordelijken van de stagescholen werd up-to-date gehouden met actuele informatie en uitbreiding van een handleidingen-sectie.

- Contactmomenten

De projectmedewerker heeft in de periode van februari t.e.m. april 2015 elke deelnemende school en instelling gecontacteerd met de uitnodiging tot een persoonlijk onderhoud om de toekomst van het project intensief te bespreken, in casu de situatie voor de betreffende school/instelling zelf. Voor de basisscholen werd in alle gevallen een alternatief gevonden vanaf 1 juli 2015 of een oplossing geformuleerd naar schooljaar 2015-2016 toe. Een grote fractie van de secundaire scholen, CVO's en andere opleidingscentra zoekt samen met de projectmedewerker naar de meest relevante oplossing.

- Disseminatie gebeurde volgens de gebruikelijke kanalen van het project:

- Webportaal van het project;
- Informatiestroom via de schoolverantwoordelijken.

- Het platform als actief publiciteitskanaal voor diensten en projecten van het ENW AUGent:

Het platform (<http://stagescholen.augent.be>) werd ook gebruikt als actief publiciteitskanaal voor diensten en projecten van het ENW AUGent als gerichte communicatie naar de stagementoren van de deelnemende scholen.

- Engagement van Universiteit Gent na 30 juni 2015:

Voor de secundaire scholen, de CVO's en andere opleidingscentra (dit betreft een aantal van 25) is beslist een uitdoofscenario aan te bieden: het platform blijft gedurende twee extra schooljaren beschikbaar zodat de deelnemende scholen/instellingen voldoende tijd krijgen om te zoeken naar een andere oplossing en te migreren naar een ander platform ten laatste in het zomerreces van 2017. Voor minimale ondersteuning zal vanaf juli 2015, na het wegvallen van de contractuele ENW-ELO-medewerker, beroep moeten worden gedaan op de UGent Minerva-medewerkers.

Voor de basisscholen (dit betreft een aantal van 17) is beslist tot een prompte volledige stopzetting vanaf juli 2015: de scholen moeten op korte termijn een oplossing zoeken naar volgend schooljaar toe. Afspraken dienen per deelnemende school/instelling te worden gemaakt rond o.a. migratie van gegevens. Dit zorgt voor een dringende en intensieve afhandeling in februari-juni 2015.

De kosten voor hosting, infrastructuur en ondersteuning worden gedurende de periode van uitdoving volledig gedragen door Universiteit Gent.

De opvolging in dit engagement is uitgevoerd door de projectmedewerker.

Dit project werd jaarlijks geëvalueerd en werd omwille van de getroffen besparingsmaatregelen afgerond op 30 juni 2015.

2.3 Onderzoeksproject Stages

Start- en einddatum Project: 01.10.2013 - 30.09.2015

Financiering 2015: De middelen werden reeds voorzien tijdens het voorbije werkjaar.

Projectverantwoordelijke: Hilde Meysman - Arteveldehogeschool

Projectpartners: ENW AUGent, VIVES, Scholengemeenschap Sint-Nicolaas, DPB Gent en DPB Brugge

Doelstellingen en algemene realisaties

Bij dit onderzoek werd enerzijds de behoefte vastgesteld aan afstemming tussen de lerarenopleiding en de stageschool over de inhouden van de meso- en onderzoeksopdrachten; en anderzijds de ontwikkeling van een win/win-strategie waarbij de stageopdrachten pedagogisch-didactisch verantwoord zijn binnen het opleidingstraject van de student en tevens een meerwaarde bieden voor de stageschool en de vakmentoren.

De stage en de praktijkcomponent binnen de lerarenopleiding bevat namelijk meer dan enkel het handelen in de klas. Het is ook belangrijk dat leraren-in-wording partner worden van de ouders/verzorgers, lid van een schoolteam, lid van de onderwijsgemeenschap. Tijdens de stageperiodes in de secundaire scholen moet daarom gezorgd worden dat de stagiairs het ruimere spectrum aan verantwoordelijkheden en taken in een school leren kennen en niet alleen binnen de klas maar ook in de bredere klas- en schoolcontext leren functioneren. Dit kan er zelfs toe leiden dat stage en de aanwezigheid van stagiairs in een stageschool een toegevoegde waarde wordt, indien erin geslaagd kan worden een win-winstrategie te ontwikkelen voor alle stakeholders, en dit bij voorkeur ingebed in een partnerschap.

In het kader van het vervolgproject *"Een studie naar het samen creëren en implementeren van een concept voor duurzame stageopdrachten"* werden de volgende doelstellingen vooropgesteld en gerealiseerd in het tweede werkjaar (01.10.2014-30.09.2015):

- Vanuit literatuurstudies, interviews en casestudies vertrekkende, definiëren wat verstaan kan worden onder opdrachten met een duurzame meerwaarde en wat kenmerkend is voor de eventuele voorbeelden van goede praktijk die we al kennen;
- Het ontwerp en de begeleiding beschrijven en concrete cases borgen, waarbij het genereren van duurzame meerwaarde voor zowel de lerarenopleidingen als secundaire scholen het objectief is, en dit met oog voor randvoorwaarden, succesfactoren, valkuilen, proceselementen,
- De ontwikkeling van draaiboeken per samenwerkingsmodel, bedoeld voor scholen(gemeenschappen) en lerarenopleidingen die willen inzetten op het meer systematisch samen ontwerpen, begeleiden en borgen van opdrachten die voor alle betrokken partijen een duurzame meerwaarde kunnen hebben.

Concrete realisaties

De concrete resultaten zijn:

- Meerdere goed gedocumenteerde cases waarbij enerzijds een duidelijk zicht is verworven op het ontwikkelen van in de onderwijs-, les- of schoolpraktijk direct implementeerbare processen maar ook aangetoond wordt vanuit welke insteken en onder welke randvoorwaarden scholen(gemeenschappen) en lerarenopleidingen bereid zijn effectief samen te werken.
- Verwerken van de bevindingen van studenten, vakmentoren en lerarenopleiders die betrokken waren bij de concrete cases
- Draaiboeken gedistilleerd uit de praktijkervaring en gebaseerd op concrete cases die behoren tot verschillende samenwerkingsniveaus, om hiermee andere lerarenopleidingen en stagescholen of scholengemeenschappen te helpen bij het realiseren van een kader voor het 'samen opleiden'.
- Een rapport waarin aangetoond wordt dat er effectief kan geïnvesteerd worden in stage-activiteiten die voor alle stakeholders een meerwaarde hebben. Het rapport bevat naast tips and tricks', stappenplannen en draaiboeken ook aanbevelingen waarmee gereflecteerd wordt over de plaats van de praktijkcomponent binnen de toeleiding van leraren-in-wording naar het werkveld, dit vanuit de onderliggende bekommernis over hoe er duurzaam kan worden verankerd binnen de visie en de concrete organisatie van de stage.

De resultaten van dit project zijn van belang binnen de context van de groeiende vraag naar het haalbaar en duurzaam organiseren van stages voor leraren-in-wording en de nood aan overleg tussen de stakeholders. Daarom voorziet het onderzoek binnen de draaiboeken ook in voorstellen van mogelijke overlegstructuren waarbinnen de opleidingen en stagescholen kunnen reflecteren over de inhoud van opdrachten, de plaats ervan binnen de ontwikkeling tot leraar en de impact ervan binnen het werkveld, ... Dit is een belangrijke voorwaarde om tot duurzame antwoorden te komen waar alle betrokken partijen meerwaarde uit kunnen putten.

Voortbouwend op het project naar de 'haalbaarheid' van de organisatie van stages voor alle studenten, zijn de onderzoekers met dit vervolgproject veel nadrukkelijker ingegaan op de vraag naar het 'duurzaam organiseren' van stages waarin samenwerking niet wordt beschouwd als extra werkdruk, maar ingepast wordt in de gewone werking van de betrokken partners, of meer nog, leidt tot de realisatie van een win/win-situatie die duurzaam is ingebed in het stageverhaal.

De gerealiseerde wijze van samenwerking met de partnerinstellingen

- Het engagement voor samenwerking tussen de partners (ENW AUGent, Arteveldehogeschool, Scholengemeenschap Sint-Nicolaas) vormde de kern van dit onderzoeksproject.
- De resonantiegroep die door de Stuurgroep van het ENW AUGent samengesteld werd, en waarin alle partners vertegenwoordigd waren, deed samen met de leden van het projectteam, dienst als een klankbord voor de bevindingen, analyses en voorstellen van de onderzoekers.
- Het door de onderzoekers samengesteld projectteam werd ingeschakeld voor het ontwerpen van duurzame opdrachten die binnen de deelnemende scholen(gemeenschappen) door stagiairs kunnen opgenomen worden onder begeleiding van school- en/of vakmentoren en stagebegeleiders van de lerarenopleiding.
- De scholengemeenschap Sint-Nicolaas nam deel aan de resonantiegroep en het projectteam.
- De onderzoekers rapporteerden tussentijds aan het ENW AUGent en de partners. De vaststellingen van goede praktijken en de cases uitgewerkt in de draaiboeken zijn zodanig

opgesteld dat zij ook andere scholen(gemeenschappen) en lerarenopleidingen kunnen inspireren om werk te maken van een gelijkaardige aanpak.

De toegepaste methodologie en fasering

- Fase 1: Onderzoekskader en planning

Verkenning van de theoretische achtergronden (literatuurstudie, begripsomschrijving en analyse van good practices).

Selectie en voorbereiding van inspirerende cases uit de voorgaande studie.

- Fase 2: Samen op zoek

De theoretische bevindingen uit de eerste fase werden afgetoetst aan de bestaande praktijken in het huidige onderwijslandschap. In deze fase werden bestaande win-win-modellen in secundaire scholen in kaart gebracht door verkennende gesprekken te voeren in scholengemeenschappen, met lerarenopleiders en met studenten.

De centrale vragen die er aan bod kwamen waren: Wat verstaan we onder opdrachten met een duurzame meerwaarde en vanuit welk kader kunnen scholen(gemeenschappen) en lerarenopleidingen hier samen werk van maken? Welke vereisten moeten daartoe vervuld zijn aan de kant van de school en aan de kant van de opleiding, en welke verwachtingen stelt dit ten aanzien van de stagiair?

- Fase 3: Experimenteerfase

Drie concrete cases van samen ontwerpen, begeleiden en borgen van duurzame opdrachten zijn in deze fase in kaart gebracht.

Vanuit de Arteveldehogeschool zijn samenwerkingsverbanden met meer dan 10 scholen opgestart, opgevolgd en geëvalueerd. Hieruit haalden de onderzoekers een lijst van duurzame opdrachten die de binnen deze scholen door stagiairs werden opgenomen onder begeleiding van school- en/of vakmentoren en stagebegeleiders van de opleiding.

Na afloop zijn de resultaten van de duurzame opdrachten geëvalueerd.

- Fase 4: Uitwerken, aftoetsen en verspreiden van een ondersteunend draaiboek

De vaststellingen van goede praktijken en de cases uit fase 3 zijn uitgewerkt in een draaiboek dat ook andere scholen(gemeenschappen) en lerarenopleidingen kan inspireren om werk te maken van een gelijkaardige aanpak.

Disseminatie van de projectresultaten

- De resultaten van dit project zijn van belang binnen de context van de groeiende vraag naar het haalbaar en duurzaam organiseren van stages voor leraren-in-wording. Het samen reflecteren over de inhoud van opdrachten, de plaats ervan binnen de ontwikkeling tot leraar en de impact ervan binnen het werkveld, ... zijn sleutelvragen om tot duurzame antwoorden te komen waar alle betrokken partijen meerwaarde uit kunnen putten.

- In die zin was dit project van cruciaal belang voor de eigen lerarenopleidingen, maar ook voor alle scholen(gemeenschappen) waarmee wordt samengewerkt om studenten stage aan te bieden. Ook andere lerarenopleiding en stagescholen kunnen uit het draaiboek en de

cases inspiratie putten om op gelijkaardige wijze te investeren in duurzame samenwerkingsmodaliteiten met het werkveld.

- Op de achtergrond speelt ook de vraag naar de plaats en de rol van de praktijkcomponent in de groei van toekomstige leraren naar het werkveld, en het aandeel dat alle stakeholders, de student, het opleidingsinstituut en het werkveld, hierin opnemen.

Implementatie van de projectresultaten

- De onderzoeksresultaten worden meegenomen in de bestaande samenwerkingsverbanden die tijdens het onderzoek ontstonden of verdiept werden.

- Voor lerarenopleidingen en stagescholen die willen meestappen in dit boeiend verhaal zullen de voorstellen, de voorbeelden, de good practices en de draaiboeken inspirerend zijn voor het creëren van duurzame samenwerkingsverbanden en overlegstructuren die er borg voor staan om van de stagecontext een win/win-verhaal te maken.

Dit project liep over 2 academiejaren en werd op 30 september 2015 afgerond.

3 Thema Taal- en Diversiteitsbeleid

Het Expertisenetwerk AUGent erkent het belang van een degelijk uitgewerkt taalbeleid, met inbegrip van taalscreening en taalremediëring. Het Expertisenetwerk AUGent wil afstemming bereiken en werk maken van algemene principes voor een taalbeleid binnen de lerarenopleidingen en instrumenten voor taalontwikkeling en -vorming aanreiken bij het uitwerken van een taalbeleid binnen de lerarenopleidingen, met specifieke aandacht voor de professionalisering van de lerarenopleiders.

Het Expertisenetwerk AUGent blijft de lerarenopleidingen ondersteunen in het realiseren van een gelijke onderwijskansenbeleid met specifieke aandacht voor meer instroom- en doorstroom van kansengroepen ook in de lerarenopleidingen vanuit een geïntegreerde visie op diversiteitsbeleid en zorg. Gerichte communicatie en samenwerking met het secundair onderwijs staan hier centraal. Het Expertisenetwerk AUGent faciliteert verder de uitwisseling van expertise, instrumenten en vorming van lerarenopleiders ter ondersteuning van een diversiteitsbeleid binnen de lerarenopleidingen. Hierbij is er ook aandacht voor de integratie en verankering van de diversiteitscompetenties in het curriculum en dit zowel op het niveau van de lerarenopleiders als op het niveau van de toekomstige leraren die op hun beurt de leerlingen met diversiteit zullen leren omgaan.

Doorlooptijd: 01.01.2012 – 31.12.2015

Meetfactoren 2015:

- Verdere disseminatie en implementatie van de reeds gerealiseerde acties m.b.t. taal- en diversiteitsbeleid binnen de partnerinstellingen van het ENW AUGent.
- Een stappenplan met vervolgacties in 2015.

Overzicht van realisaties in 2015

3.1 Centrale opvolging taal- en diversiteitsbeleid

Financiering 2015: 13.266,17 euro

Projectverantwoordelijke: Söhret Yildirim - ENW AUGent

Projectpartners: Alle partnerinstellingen van het ENW AUGent

Doelstellingen:

In 2015 werden de initiatieven, acties en projecten m.b.t. "taal" en "diversiteit" centraal opgevolgd in overleg met de partnerinstellingen van het ENW AUGent.

- Het transparant maken van reeds ontwikkelde instrumenten en bieden van ondersteuning bij de implementatie van deze reeds ontwikkelde instrumenten voor taal- en diversiteitsbeleid binnen de lerarenopleidingen van het ENW AUGent.
- Het opvolgen van de intervisiegroep 'Eye openers' waarvan HoGent de penvoerende instelling is, gefinancierd door het ENW AUGent. Zie meer info hieronder.

Realisaties

Het Expertisenetwerk voor de Lerarenopleidingen van de Associatie Universiteit Gent (ENW AUGent) heeft in 2015 m.b.t. de thema's **Taal- en Diversiteitsbeleid** de volgende doelstellingen bereikt:

- **Het transparant maken** van de **reeds ontwikkelde instrumenten** en het bieden van **ondersteuning** bij de **implementatie** van deze reeds ontwikkelde instrumenten voor taal- en diversiteitsbeleid binnen de lerarenopleidingen van het ENW AUGent.

Het reeds ontwikkeld digitaal taalscreenings- en remediëringsinstrument "**Instrumentaal**: <http://www.instrumentaal.be/> werd in 2015 verder geïmplementeerd bij de partnerinstellingen van het ENW AUGent. Er werd een gebruikersgroep samengesteld met de vertegenwoordigers van de betrokken partnerinstellingen. De vragen van het screeningsgedeelte en de remediëringspakketten werden verder geüpdatet. Er werd een goed uitgewerkte en overzichtelijke rapportering aan gekoppeld zodat lerarenopleiders snel inzicht krijgen in de mogelijke hiaten in de kennis van het Nederlands van studenten-lerarenopleiders.

- **De opvolging van de intervisiegroep 'Eye opener'** waarvan **Katrien Durinck** vanuit **HoGent de trekker** is.

De intervisiegroepen van het ENW AUGent hebben tot doel de kwaliteit van de lerarenopleidingen te verhogen, bij te dragen aan de verdere professionalisering van de lerarenopleiders en de samenwerking tussen diverse actoren uit het onderwijsveld te stimuleren.

Rekening houdend met het positief advies van de Expertengroep, besliste de Stuurgroep van het ENW AUGent om de aanvraag voor een intervisiegroep rond diversiteitsbeleid 'Eye opener', waarvan Hogeschool Gent de penvoerende instelling is met Katrien Durinck als projectverantwoordelijke te financieren in de periode van 1 september 2014 tot 31 augustus 2015.

- **De vooropgestelde doelen en realisaties binnen de intervisiegroep 'Eye opener':**

- Het hoofddoel van de intervisiegroep is de lerarenopleider te professionaliseren in het omgaan met de diversiteit binnen de studentenpopulatie, met focus op stagebegeleiding.
- Eerste subdoelstelling is het referentiekader van de individuele lerarenopleider (identiteit van de lerarenopleider) en de lerarenopleider als lid van een opleiding (identiteit van de opleiding) bespreekbaar maken via intervisie.
- Tweede subdoelstelling is het ontwikkelen van een nieuw intervisieconcept voor lerarenopleiders om opleidingsoverschrijdend en verbindend samen te werken, gericht op het omgaan met studentendiversiteit binnen stage: 'Eye Opener'.
- Zowel bij de samenstelling van de begeleide intervisiegroep, de inhoudelijke invulling van de begeleide intervisies als de realisatie van de output werd het hoofddoel en de focus sterk bewaakt.
- Binnen de vijf bijeenkomsten van de begeleide intervisiegroep was een actief en constructief proces van reflecteren, samen zoeken en elkaar inspireren merkbaar tussen de zes lerarenopleiders-stagebegeleiders uit drie verschillende instellingen, afkomstig uit diverse opleidingen. Elke deelnemer slaagde erin om binnen de eigen praktijk van stagebegeleiding enkele concrete acties te realiseren om anders en beter in te spelen op studentendiversiteit binnen stagebegeleiding. De procesbegeleiders namen binnen de begeleide intervisie een houding van participierend leiderschap aan.

- Een eerste subdoelstelling van de begeleide intervisiegroep Eye Opener was om het **referentiekader** van de lerarenopleider bespreekbaar te maken. Deze subdoelstelling werd binnen de intervisiegroep duidelijk bereikt: tijdens elke intervisie reflecteerden de deelnemers over enerzijds het eigen referentiekader/de eigen identiteit als lerarenopleider en anderzijds het referentiekader van de lerarenopleider als lid van een opleiding(sinstelling). Daarnaast werd stilgestaan bij de impact van deze referentiekaders op de stagebegeleiding van de studenten.
- Een tweede subdoelstelling was het ontwikkelen van een **nieuw intervisieconcept voor lerarenopleiders om opleidingsoverschrijdend en verbindend samen te werken, gericht op het omgaan met studentendiversiteit binnen stage**.
- Het uitgebouwde begeleid intervisieconcept 'Eye Opener' toont een heldere en gerichte opbouw geïnspireerd op het kader van begeleide intervisie en praktijkgericht actieonderzoek. Op deze manier kwam de intervisiegroep tot co-creatie: de deelnemers creëren samen, vanuit eigen inzichten, nieuwe acties, nieuwe zienswijzen, etc. gelinkt aan het centrale thema 'omgaan met studentendiversiteit binnen stagebegeleiding'.
- De procesbegeleiders ontwikkelden een houvast voor de begeleide intervisie, waarin bestaande werkwijzen/inzichten zijn samengebracht. Dit kader bestaat uit 3 'kapstokken': (1) oplossingsgericht coachen (Cauffman & Van Dijk, 2011; Visser & Schlundt Bodien, 2009); (2) Universal Design for Learning (UDL) (CAST, 2014; SIHO); (3) identiteit van de stagebegeleider (Ofman, 2007).
- Binnen het nieuwe intervisieconcept wordt sterk ingezet op visualisatie, er wordt vaak gebruik gemaakt van inspirerend beeldmateriaal dat ook op de website ter beschikking wordt gesteld. Concreet gaat het om een duidelijk logo, symbolen, cartoons, afbeeldingen en filmmateriaal. Een deel daarvan werd specifiek voor het project Eye Opener ontwikkeld.
- Het intervisieconcept Eye Opener werd scherp gesteld doorheen het intervisietraject en krijgt een neerslag via de beschrijving van kaders en werkvormen in de output.

• **De gerealiseerde samenwerking tussen de partnerinstellingen:**

- HoGent nam als penvoerende instelling de coördinatie, inhoudelijke uitwerking en praktische organisatie voor zijn rekening.
 - De samenwerking tussen de betrokken partners situeerde zich op verschillende vlakken.
- Ten eerste waren alle partnerinstellingen binnen de intervisiegroep vertegenwoordigd: HoGent, CVO Kisp en UGent vaardigden respectievelijk drie, twee en één deelnemer(s) voor de intervisiegroep af. Dit waren allen stagebegeleiders. De procesbegeleiders waren allebei werkzaam binnen HoGent, één persoon vanuit de lerarenopleiding en één persoon vanuit de opleiding orthopedagogie. De samenwerking tussen beide procesbegeleiders, waarbij beiden inzichten en werkvormen vanuit hun eigen opleiding en achtergrond inbrachten, ervoeren we als zeer verrijkend. De procesbegeleiders ondersteunden het leerproces van de deelnemers gericht via de methodiek van begeleide intervisie, het aanreiken van geschikte kaders, werkvormen en inspirerend (beeld)materiaal. De intervisies kenden steeds een zeer constructief verloop. De deelnemers en procesbegeleiders konden elkaar duidelijk inspireren, motiveren en activeren doorheen de uitwisseling van expertise en constructieve dialoog.

Men kan spreken van co-creatie van 'good practices' i.v.m. het thema 'omgaan met studentendiversiteit binnen stagebegeleiding'.

- Ten tweede deden de procesbegeleiders voor inhoudelijke opvolging van het intervisietraject beroep op de expertise van Inge Vande Putte (UGent, vakgroep orthopedagogiek). Vanuit haar ervaring met intervisietrajecten, inzichten en visie i.v.m.

diversiteit kon zij de begeleide interviews inhoudelijk voeden met o.a. bronmateriaal en het leggen van accenten. Tijdens de laatste interviewdag leidde Inge Vande Putte bovendien een boeiende metareflectie ter afsluiting van het begeleid interviewtraject. Hieraan namen zowel de deelnemers als de procesbegeleiders deel.

- Tenslotte nam partner CVO Kisp m.b.t. de output het redactiewerk en de toeleiding naar de website op zich. Concreet stelde een deelnemer aan de interviewgroep, afkomstig van CVO Kisp, bij elke interview een verslag op. Daarnaast nam zij de eindredactie van de teksten voor de output voor haar rekening. Tenslotte zorgde CVO Kisp voor de creatie van de website (weebly).

• **De gehanteerde methodologie en concrete realisaties binnen de interviewgroep 'Eye opener':**

- **Fase 1: Voorbereiding** (juni 2014, *Eye Opener* startte officieel in september – december 2014).

De samenstelling van de interviewgroep startte met de uitnodiging van de deelnemers van de betrokken instellingen (juni 2014). De procesbegeleiders van HoGent kwamen meermaals samen voor overleg i.v.m. praktische en inhoudelijke invulling van het begeleid interviewtraject. Dit werd aangevuld met mailverkeer en contacten met de opleidingsvoorzitter van de opleiding Secundair Onderwijs HoGent (Katrien De Maegd), Sara Claerhout (CVO Kisp) i.f.v. redactiewerk, Inge Vande Putte (UGent) i.f.v. inhoudelijke ondersteuning van het interviewproces en Meggie Verstichele (Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs) i.v.m. expertise UDL.

- **Fase 2: Begeleid interviewtraject** (oktober 2014 – mei 2015)

De opbouw van de verschillende begeleide interviews is geïnspireerd op de fasen van **praktijkgericht actieonderzoek**². Hierdoor namen de stagebegeleiders het eigen handelen binnen de stagebegeleiding als uitgangspunt om zich verder te professionaliseren.

Doorheen het interviewtraject doorliepen de deelnemers, ondersteund door de procesbegeleiders en de andere deelnemers, meermaals de cyclus van actie-onderzoek: formuleren van een persoonlijk leerdoel, concretiseren van mogelijke acties, implementeren van actie(s) in de eigen praktijk, hierop reflecteren, evalueren en eventueel bijsturen d.m.v. vervolgactie(s).

- **Begeleide interview 1** (24 oktober 2014: volledige dag)

Kennismaking met focus op thema studentendiversiteit binnen stagebegeleiding, opbouw van een vertrouwensrelatie en explicitering referentiekader van de lerarenopleider d.m.v. photovoice-methode.

Aanbieden van didactisch kader voor het interviewtraject door expert Meggie Verstichele van Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO): 'Universal Design for Learning' (UDL). Zelfreflectie en uitwisseling i.v.m. het omgaan met diversiteit binnen stagebegeleiding, bewustwording van het eigen handelen m.b.t. UDL binnen stagebegeleiding. Elkaar inspireren en activeren.

² Ponte, P. (2006). *Onderwijs van eigen makelij. Procesboek actieonderzoek in scholen en opleidingen*. Soest: Uitgeverij Nelissen.

- Begeleide interview 2 (4 december 2014: halve dag)

Terugblik op de kaders en reflecties uit begeleide interview 1.

Reflectie en uitwisseling over het referentiekader van de lerarenopleider-stagebegeleider.

Reflectie en uitwisseling over de 'identiteit' van de stagebegeleider en de afstemming op de 'identiteit' van de studenten geïnspireerd op de kernkwaliteiten van Ofman³.

Komen tot een persoonlijk leerdoel m.b.t. het werken met diverse studenten. Formulering van concrete acties om aan het vooropgestelde leerdoel te werken. Het UDL-kader is hierbij ondersteunend.

Stagebegeleiders werden geïnspireerd, geactiveerd en gemotiveerd om vooropgestelde actie(s) binnen hun praktijk uit te proberen.

- Begeleide interview 3 (5 maart 2015: halve dag)

Uitwisseling van de uitgevoerde actie(s) (good practices) met terugkoppeling aan het vooropgestelde leerdoel.

Reflectie en uitwisseling over uitgevoerde actie(s) (good practices) gekoppeld aan 'kapstokken Eye Opener': (1) oplossingsgericht coachen; (2) UDL; (3) identiteit van de stagebegeleider.

Stagebegeleiders werden ondersteund om verder te werken aan/te komen tot een nieuw leerdoel m.b.t. het werken met diverse studenten en te komen tot concrete acties.

Stagebegeleiders activeerden elkaar om concrete acties te formuleren om aan het vooropgestelde leerdoel te werken.

Stagebegeleiders werden geïnspireerd, geactiveerd en gemotiveerd om vooropgestelde actie(s) binnen hun praktijk uit te proberen.

- Begeleide interview 4 (23 april 2015: halve dag)

Idem interview 3

- Begeleide interview 5 (29 mei 2015: volledige dag)

Uitwisseling van de uitgevoerde actie(s) (good practices) met terugkoppeling aan het vooropgestelde leerdoel.

Reflectie en uitwisseling over uitgevoerde actie(s) (good practices) gekoppeld aan 'kapstokken Eye Opener': (1) oplossingsgericht coachen; (2) UDL; (3) identiteit van de stagebegeleider.

Stagebegeleiders werden ondersteund om verder te werken aan/te komen tot een nieuw leerdoel m.b.t. het werken met diverse studenten en te komen tot concrete acties voor na het traject Eye Opener.

Metareflectie door Inge Vande Putte (UGent): (1) persoonsgerichte reflectie (wie ben ik als stagebegeleider?); (2) participierend leiderschap; (3) evaluatie traject Eye Opener.

○ **Fase 3: Verwerking en output & disseminatie** (juni – oktober 2015 – *Eye Opener* liep officieel af eind augustus)

Uitschrijven van de output: begeleid interviewconcept '**Eye Opener**', begeleidende PowerPoint-presentaties, gebruikt materiaal en good practices.

³ Ofman, D. (2007). *Hé, ik daar...?! Ontdek en ontwikkel je persoonlijke kernkwaliteiten met het kernkwadrant*. Utrecht/Antwerpen : Kosmos Uitgevers.

Toeleiding naar website (weebly): www.eyepenerenwaugent.be (operationeel vanaf oktober 2015).

Bekendmaking website (vanaf oktober 2015).

- Disseminatie van de resultaten van de intervisiegroep 'Eye opener'

- De deelnemers van Eye Opener ontvingen alle in het intervisietraject gebruikte PowerPoint-presentaties, ontwikkelde materialen, verslagen en filmmateriaal digitaal, doorheen het traject en op het einde gebundeld op een memory-stick. Dit stelt hen in staat de materialen verder te gebruiken binnen de eigen context.
- Tijdens het symposium van het ENW AuGent op 11 mei 2015 stelden de procesbegeleiders Eye Opener voor door middel van een presentatie.
- De output van Eye Opener is uitgeschreven. Deze output omvat de beschrijving van het begeleid intervisieconcept 'Eye Opener' (inclusief gebruikte kaders), de begeleidende PowerPoint-presentaties, gebruikt materiaal en good practices.
- De output voor collega-lerarenopleiders is bruikbaar om gericht in te spelen op de diversiteit van studenten binnen stagebegeleiding én voor het vormgeven van begeleide intervisie binnen de eigen lerarenopleiding en tussen verschillende lerarenopleidingen. Daarenboven zijn er transfermogelijkheden naar intervisie met studenten (in het kader van stage), onderwijs, ...
- Er werd gewerkt aan een website (weebly): www.eyepenerenwaugent.weebly.com.
- Voor een bredere bekendmaking zal de website van Eye Opener aangehecht worden aan de DIVA-website (www.diversiteitinactie.be) van het Steunpunt Diversiteit en Leren. Hiervoor zijn reeds afspraken gemaakt met het Steunpunt Diversiteit en Leren. De aanhechting aan deze frequent geraadpleegde website, vergroot de disseminatie van de resultaten.
- Daarna zal de bekendmaking van de website volgen bij de partners van het ENW, via Steunpunt Diversiteit en Leren en via Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO).
- Op verscheidene studiedagen/congressen werd Eye Opener verder bekend gemaakt. Collega-lerarenopleiders die in het verleden interesse toonden in het project, zullen persoonlijk op de hoogte worden gesteld van de output.

- Implementatie van de resultaten van de intervisiegroep 'Eye opener'

- De lerarenopleiders-stagebegeleiders die deelnamen aan de begeleide intervisiegroep Eye Opener gaven aan dat het intervisietraject daadwerkelijk hun blik verruimde: op het vlak van diversiteit van studenten, het eigen referentiekader en identiteit als stagebegeleider en op het vlak van mogelijkheden om met diversiteit om te gaan. Alle deelnemers ondernamen in de eigen onderwijspraktijk concrete acties om binnen hun stagebegeleiding anders en beter in te spelen op de diversiteit van studenten. Door over deze acties te reflecteren en in dialoog te gaan met diverse collega-lerarenopleiders binnen en buiten de groep van Eye Opener krijgen de good practices verder vorm en worden ze meer verankerd binnen de lerarenopleidingen. Eye Opener zette dus bij de lerarenopleiders-stagebegeleiders een veranderingsproces in gang. Dit is tot op heden terug te vinden in de wijzigingen die de stagebegeleiders doorvoerden in hun stagebegeleiding; i.c. opdrachten, aanpak stagebespreking, verduidelijking stage-uitleg, etc.
- Daarnaast implementeren de betrokken lerarenopleiders en procesbegeleiders de inhouden, inzichten en werkvormen van Eye Opener verder binnen verschillende

opleidingsonderdelen van de lerarenopleiding (bv. HoGent, professionele bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs: invulling van het opleidingsonderdeel 'Diverse en krachtige leeromgevingen').

- Dit proces van implementatie binnen de lerarenopleidingen en het ruimere onderwijsveld zal worden verdergezet door de website van Eye Opener.
- Tenslotte richt HoGent in het academiejaar 2015-2016 een navormingstraject 'Blikopener' in dat op het begeleid intervisieconcept van Eye Opener gebaseerd is. Dit traject betreft 5 bijeenkomsten van een intervisiegroep voor leraren secundair onderwijs met als centraal thema: 'Hoe ga ik als leraar secundair onderwijs om met de diversiteit binnen de klas?'. Op deze manier zal de binnen Eye Opener gegenereerde expertise ook in het ruimere onderwijsveld geïmplementeerd worden.

- De gerealiseerde wijze van samenwerking tussen de partnerinstellingen van het ENW AUGent:

Binnen de Gebruikersgroep Instrumentaal werken 8 partnerinstellingen actief samen aan het taalscreenings- en -remediëringsinstrument 'Instrumentaal' (HoGent, Arteveldehogeschool, HoWest, Cvo Kisp, Hét Cvo De Vlaamse Ardennen, PCVO Het Perspectief, CVO Panta Rhei De Avondschool en CVO IVO Brugge).

Door de opstart van de intervisiegroep 'Eye opener' werd de samenwerking tussen de verschillende partnerinstellingen ook verhoogd. De uitwisseling van good practices, het samen ontwikkelen van een tool draagt bij tot de professionalisering van de lerarenopleiders.

De centrale opvolging van het taal- en diversiteitsbeleid eindigt op 31 december 2015.

4 Thema Onderzoeksondersteuning

Het Expertisenetwerk AUGent start jaarlijks onderzoeksprojecten op met een duidelijke praktijkrelevantie en gekoppeld aan (vak)didactisch ontwikkelwerk om de kansen tot samenwerking tussen onderzoek en lerarenopleiding te faciliteren.

Doorlooptijd: 01.01.2012 – 31.12.2015

Meetfactoren 2015: Een voorstel van een stappenplan omtrent vervolgacties m.b.t. het thema onderzoeksondersteuning in het jaar 2015.

4.1 Lerarenopleiders onderzoeksvaardig

Start- en einddatum Project: 01.09.2013 - 31.08.2016

Financiering 2015: 33.500 euro

Projectverantwoordelijke: Hilde Meysman - Arteveldehogeschool

Projectpartners: UGent en PCVO Het Perspectief

Doelstellingen:

De volgende doelstellingen worden beoogd met dit project:

- Ontwikkeling van een professionaliseringstraject praktijkonderzoek (september 2013 tot november 2014)
- Organiseren van een professionaliseringstraject praktijkonderzoek voor de partnerinstellingen van het ENW AUGent (november 2014 tot juni 2015).
- Onderzoek naar de effecten en randvoorwaarden van het professionaliseringstraject (september 2013 tot augustus 2015)
- Organiseren van een Masterclass 'Lerarenopleiders Onderzoeksvaardig' (september 2015 tot augustus 2016)

Realisaties:

- **Ontwikkeling professionaliseringstraject praktijkonderzoek (september 2013 tot november 2014)**

De eerste doelstelling is volledig bereikt, zoals vooropgesteld in de planning.

Een prototype van het professionaliseringstraject werd ontwikkeld door de Arteveldehogeschool in samenwerking met PCVO Het Perspectief en de Vakgroep Onderwijskunde van de Universiteit Gent. Vanaf februari 2014 werd dit uitgetest door zestien lerarenopleiders, ingedeeld in twee heterogeen samengestelde groepen (02/2014 - 07/2014) om het daarna te evalueren en te herontwerpen (08/2014 tot 11/2014). Eind november 2014 werd het herontwerp afgerond en startte het tweede professionaliseringstraject, aangeboden aan alle partnerinstellingen van het ENW AUGent.

Gebaseerd op een verkenning van de literatuur werd een visie in verband met praktijkonderzoek uitgeschreven en na een grondige contextanalyse en verdere verkenning van good practices werd een theoretisch model van een professionaliseringstraject voor lerarenopleiders uitgetekend.

Door het betrekken van de stakeholders en regelmatig overleg met de projectpartners werd dit professionaliseringstraject gaandeweg verfijnd en verbeterd, om uiteindelijk uitgetest te worden gedurende de periode tussen 13 februari 2014 en 19 juni 2014 in twee groepen van acht lerarenopleiders.

Elke groep werd begeleid door twee projectmedewerkers. Ter ondersteuning van de deelnemers werd een digitaal platform opgestart gedurende het prototype van het traject. Het namiddagtraject werd begeleid door Joke Hurtekant & Elke De Muynck. Het avondtraject werd begeleid door Joris Pauwels en Vicky De Windt.

Deze sessies werden afgesloten door middel van een Posterpresentatie op 26 augustus 2014. In kleine groep (veertigtal genodigden) konden de deelnemers aan het traject hun onderzoek en conclusies presenteren via een poster. Deze presentatie werd feestelijk afgesloten met een receptie.

In september 2014 werd nogmaals individueel met elke deelnemer een gesprek georganiseerd waarop het eindverslag werd besproken of afspraken werden gemaakt om het eindverslag in te dienen. Op dat moment werd gepeild naar de ervaringen van de deelnemers en eventuele suggesties van hen om het traject te optimaliseren. Anderzijds werd ook dieper ingegaan op hoe de deelnemers hun onderzoek verder zien evalueren en de eventuele ondersteuning die ze hierbij van het projectteam verwachten.

Op vraag van de deelnemers werd op 20 mei 2015 de eerste sessie van een prototype nazorgtraject gegeven. Gedurende deze sessie werd enerzijds ingegaan op het plannen voor verder onderzoek, anderzijds werden mogelijkheden en kanalen besproken voor financiering van vervolgprojecten en de verdere verspreiding van de onderzoeksresultaten.

- Organiseren professionaliseringstraject praktijkonderzoek voor partners ENW AUGent (november 2014 tot juni 2015)

De tweede doelstelling werd volledig bereikt zoals vooropgesteld in de planning.

Na het herontwerp zijn in november 2014 drie professionele leergemeenschappen opgestart. In twee daarvan zijn er tien lerarenopleiders gestart, in één ervan negen. De drie professionele leergemeenschappen worden waar mogelijk elk begeleid door zowel een begeleider van de Arteveldehogeschool als een begeleider van PCVO Het Perspectief.

In september 2014 werden de verschillende partnerinstellingen van het ENW AUGent gecontacteerd met de vraag naar geïnteresseerde lerarenopleiders voor deelname aan het professionaliseringstraject praktijkonderzoek ('de masterclass').

Een dertigtal geïnteresseerde lerarenopleiders namen deel aan een intakegesprek. De intakegesprekken werden georganiseerd door Joke Hurtekant, Joris Pauwels, Amal Ouahab en Hanne Tack.

Uiteindelijk startten 29 lerarenopleiders uit de negen instellingen verbonden aan het Expertisenetwerk Lerarenopleidingen AUGent aan de masterclass voor praktijkonderzoek in

november 2014. De lerarenopleiders zijn opgedeeld in heterogene groepen (instelling, achtergrond, geslacht...):

- Het woensdagnamiddagtraject begeleid door Amal Ouahab (AHS) & Joris Pauwels (AHS).
- Het donderdagnamiddagtraject (twee parallelle groepen):
 - Groep A begeleid door Joris Pauwels (AHS) & Vicky De Windt (PCVO HP);
 - Groep B begeleid door Elke De Muynck (PCVO HP) & Joke Hurtekant (AHS).

Net zoals in het prototype van het professionaliseringstraject, vond ondersteuning en feedback plaats door gebruik te maken van een gesloten digitaal platform met informatie over de sessies en tussentijdse opdrachten. Dit platform werd onderhouden door Amal Ouahab. Daarnaast werd er eveneens online permanentie voorzien om het onderzoeksproces van deelnemers te ondersteunen.

De deelnemers aan het traject konden op 24 augustus 2015 hun onderzoek en conclusies presenteren via een poster. Deze presentatie werd feestelijk afgesloten met een receptie. De deelnemers van de eerste editie van de masterclass werden eveneens uitgenodigd. Alle deelnemers die met goed gevolg hun praktijkonderzoek hadden afgerond, kregen een certificaat.

In september 2015 werd nogmaals individueel met elke deelnemer een gesprek georganiseerd waarop het eindverslag werd besproken. Op dat moment werd gepeild naar de ervaringen van de deelnemers en eventuele suggesties van hun kant om het traject te optimaliseren. Anderzijds werd ook ingegaan op hoe de deelnemers hun onderzoek verder zien evalueren en de eventuele ondersteuning die ze van het projectteam hierbij verwachten. Er is eveneens een nazorgtraject gepland waarbij mogelijkheden en kanalen worden besproken voor financiering van vervolprojecten en verdere verspreiding van de onderzoeksresultaten.

In het najaar 2015 werden er opnieuw intakes georganiseerd voor een derde editie van het professionaliseringstraject praktijkonderzoek. Ditmaal plande men een 25 tal deelnemers in twee heterogene groepen, elk begeleid door twee lerarenopleiders (Joke Hurtekant, Joris Pauwels, Amal Ouahab (allen AHS) en Lore Dewulf (CVO Het Perspectief)). Deze editie werd nog deels ondersteund door het ENW AUGent, nadien zijn er plannen voor een zelfbedruipende verderzetting van de masterclass met inschrijvingsgeld.

- Onderzoek naar effecten en randvoorwaarden van het professionaliserings-traject (september 2013 tot augustus 2015)

De derde doelstelling werd volledig bereikt, zoals vooropgesteld in de planning.

Complementair aan de eerste (ontwikkelen professionaliseringstraject) en de tweede doelstelling (organiseren professionaliseringstraject) van dit project werd onderzoek uitgevoerd naar de effecten en randvoorwaarden met betrekking tot het gebruik van praktijkonderzoek. Praktijkonderzoek is hierbij een middel tot het professionaliseren van lerarenopleiders in het algemeen en het ontwikkelen van een onderzoekende houding in het bijzonder.

Concreet werd in het kader van deze doelstelling een grondige literatuurstudie uitgevoerd naar de professionele ontwikkeling van lerarenopleiders (september 2013 – augustus 2014) (Tack & Vanderlinde, 2014 – gepubliceerd in British Journal of Educational Studies). De literatuurstudie had betrekking op concept, randvoorwaarden en methodieken. Voor

doelstelling 1 werd onderzoek gevoerd van september 2013 tot november 2014. In het kader van dit case-study onderzoek werden semi-gestructureerde interviews afgenomen bij zowel de deelnemers (n=16) als de begeleiders van het traject. Ook de opleidingshoofden van de betrokken instellingen werden bevraagd. Verder werd procesdata verzameld en werden bij afloop van het prototype-traject opnieuw semi-gestructureerde interviews georganiseerd met de deelnemers en de begeleiders van het professionaliseringstraject. De opzet van het onderzoek in het kader van doelstelling 1 verliep met andere woorden volledig gelijklopend met de vooropgestelde planning. Binnenkort zullen de resultaten van dit prototypetraject (met focus op impact deelname en randvoorwaarden bij organiseren van professionaliseringstrajecten) ingediend worden ter publicatie in het VELON Tijdschrift voor Lerarenopleiders. Verder is ook het onderzoek in het kader van doelstelling 2 in de afrondende fase. Concreet werd en wordt de organisatie van het professionaliseringstraject praktijkonderzoek zowel kwalitatief als kwantitatief opgevolgd. Gelijklopend aan het onderzoek dat kaderde binnen doelstelling 1 worden procesdata verzameld en kwalitatieve intake- en exitgesprekken gevoerd met de deelnemers van het traject.

Daarnaast vond in oktober ook de kwantitatieve nulmeting plaats waarbij deelnemers een vragenlijst invulden die betrekking had op hun huidige ervaringen met onderzoek, hun professionele ontwikkeling en de mate waarin lerarenopleiders reeds een onderzoekende houding hebben. Ook werden mogelijk belangrijke randvoorwaarden bij het ontwikkelen van een onderzoekende houding bevraagd. De ontwikkeling van deze vragenlijst gebeurde op basis van het literatuuronderzoek. In oktober 2015 vulden de deelnemers een sterk gelijkende vragenlijst opnieuw in om kwantitatief de effecten van het professionaliseringstraject op de onderzoekende houding en het professioneel leren van de deelnemers in kaart te brengen (interventie-onderzoek). Over deze resultaten zal gerapporteerd worden in wetenschappelijke tijdschriften.

- **Literatuurstudie (september 2013 – heden)**

In overeenstemming met de derde doelstelling van dit project is een literatuuronderzoek opgezet met betrekking tot de professionele ontwikkeling van lerarenopleiders in het algemeen en hun onderzoekende houding in het bijzonder (zie o.a. Bates, Swennen & Jones, 2011; Ben-Peretz e.a., 2013; Lunenberg e.a., 2013). Dit theoretisch kader dient als basis voor het onderzoek naar de effecten en randvoorwaarden van het professionaliserings-traject voor lerarenopleiders. Een belangrijk onderdeel van deze literatuurstudie – waarin de onderzoekende houding van lerarenopleiders geconceptualiseerd wordt – werd gepubliceerd in A1 tijdschrift British Journal of Educational Studies.

- **Vorbereiding onderzoek gekoppeld aan het prototype van het professionaliseringstraject (september 2013 – januari 2014)**

Een kwalitatief case-study onderzoek werd gekoppeld aan het prototype van het professionaliseringstraject. Ter voorbereiding van dit onderzoek (lopend van januari 2014 tot juni 2014) werden het onderzoeksdesign en de interviewleidraad (voor deelnemers, begeleiders en opleidingshoofden) uitgewerkt.

- **Onderzoek prototype professionaliseringstraject (januari 2014 – september 2014)**

Bij aanvang van het prototype professionaliseringstraject (januari - februari 2014) werden semi-gestructureerde interviews afgenomen bij de deelnemers (n=16) en de begeleiders (n=4). Gesprekken met de opleidingshoofden (n=2) van beide opleidingen zijn afgenomen begin juni 2014. Procesdata werd tevens verzameld in het kader van dit kwalitatieve

case-study onderzoek. Volgende procesdata werden eveneens verzameld: (1) mails tussen de begeleiders, (2) video-opnames van de groepssessies, (3) tussentijdse telefoongesprekken met de deelnemers (begin mei 2014) en (4) opvolging van het digitaal platform waarop de deelnemers logboeken plaatsten. Na afloop van het professionaliseringstraject werden opnieuw semi-gestructureerde interviews gevoerd met de deelnemers van het professionaliseringstraject (post-test data).

- **Onderzoek organisatie professionaliseringstraject (september 2014 – oktober 2015)**

Ter voorbereiding van het professionaliseringstraject werd een kwantitatief meetinstrument ontwikkeld dat gebruikt werd in het kader van de nulmeting en het interventie-onderzoek. Dit instrument werd van feedback voorzien door 12 stakeholders (onderzoekers en lerarenopleiders) en aangepast waar nodig. Voor het intakegesprek werd aan elke deelnemer van het professionaliseringstraject gevraagd deze vragenlijst in te vullen. Bij afloop van het professionaliseringstraject werd dit opnieuw gevraagd. Doelstelling van deze vragenlijst is enerzijds inzicht te verwerven in de elementen die de onderzoekende houding van lerarenopleiders verklaren en anderzijds het effect van deelname aan het professionaliseringstraject op de onderzoekende houding in kaart te brengen. Verder werden opnieuw intakegesprekken gevoerd waarbij een op onderzoek gebaseerde interviewleidraad gebruikt werd en werden gelijklopend aan het prototype-professionaliseringstraject opnieuw procesdata verzameld. Om het meetinstrument inzake de onderzoekende houding van lerarenopleiders op een valide en betrouwbare manier te kunnen ontwikkelen, werd deze vragenlijst afgenomen bij 944 lerarenopleiders in Vlaanderen. De resultaten van dit onderzoek werden aangeboden aan het A1 tijdschrift *Vocations & Learning* en zijn momenteel onder revisie.

- **Organiseren van Masterclass 'Lerarenopleiders Onderzoeksvaardig' (september 2015 tot augustus 2016)**

De resultaten van het prototype van het professionaliseringstraject en de huidige masterclass werden in februari 2015 voorgesteld aan de leden van de resonantiegroep. Op basis van die feedback en de reacties op de voorstelling van het project op de komende congressen werd de aanpak en de mogelijkheden van de masterclass naar de verderzetting toe bijgestuurd.

- **De samenwerking tussen de partnerinstellingen**

Onderstaande medewerkers waren steeds aanwezig bij overleg:

Arteveldehogeschool	CVO Het Perspectief	Universiteit Gent
Joke Hurtekant	Griet Mahieu	Hanne Tack
Joris Pauwels	Elke De Muynck	Ruben Vanderlinde
Amal Ouahab	Vicky De Windt	

De drie betrokken partnerinstellingen waren uiterst nauw betrokken bij dit project. Gemiddeld werd er een driewekelijks overleg voorzien tussen de drie instellingen, tussendoor

werd er contact gehouden via een digitaal forum. Documenten werden gedeeld via een clouddienst.

Tijdens de verschillende overlegmomenten werd steeds gewerkt vanuit de input van het team van de Arteveldehogeschool. Na overleg werden de modellen, methodieken en teksten verfijnd op basis van de feedback vanwege CVO Het Perspectief en UGent. Bijdragen voor conferenties werden, afhankelijk van de invalshoek, voorbereid door één of meerdere medewerkers en steeds nagelezen door het gehele team.

De expertise vanwege UGent in verband met onderzoek en methodologie werd opgenomen in de uitwerking van het professionaliseringstraject. Zo zijn de intakes gezamenlijk gevoerd door de projectmedewerkers van de Arteveldehogeschool en Hanne Tack (UGent). Verder werden de deelnemers en begeleiders van de masterclass methodologisch ondersteund door Hanne Tack en Ruben Vanderlinde.

De begeleiders van de masterclass kwamen driewekelijks samen om de sessies voor te bereiden, te reflecteren over de afgelopen sessies en opdrachten van de deelnemers na te kijken. Daarnaast hebben de begeleiders afwisselend online permanentie voorzien waarbij zij wekelijks gedurende een aantal momenten online beschikbaar waren voor de deelnemers om vragen te beantwoorden. Feedback en extra informatie (filmfragmenten, bronnen, ...) werden steeds online geplaatst door Amal Ouahab om de deelnemers te ondersteunen. Er was eveneens de mogelijkheid voor de deelnemers om relevante literatuur (in verband met methoden) bij de begeleiders te ontlenen.

- **De toegepaste methodologie**

- **Ontwikkeling professionaliseringstraject praktijkonderzoek (september 2013 tot november 2014)**

Om de eerste doelstelling te bereiken, werd zoals vooropgesteld, gewerkt volgens rapid prototyping design (Richey & Klein, 2007). Hierbij werd van bij de beginfase van het project een prototype voor praktijkonderzoek ontwikkeld en gaandeweg verfijnd door middel van contacten met stakeholders, feedback van de projectpartners en uiteindelijk het uittesten ervan bij 16 lerarenopleiders in het prototype van het professionaliseringstraject. Op basis van de info uit het bijhorende onderzoek en de ervaringen van de begeleiders, werd het professionaliseringstraject aangepast en herontworpen. Aanvullend hierbij werd ook gebruik gemaakt van het model van Wademan (2005). Hierbij werd eveneens vertrokken van de ontwikkeling van een prototype en herontwerp na het testen ervan. Daarnaast werd echter eveneens de nadruk gelegd op de analyse van 'good practices', contexten en de betrokkenheid van stakeholders tijdens alle fasen van het ontwerpproces.

- **Organiseren van het professionaliseringstraject praktijkonderzoek voor partners ENW AUGent (december 2014 tot juni 2015).**

Het bereiken van de tweede doelstelling werd gerealiseerd in juni 2015 zoals vooropgesteld in de planning. Na herontwerp werden in november 2014 drie professionele leergemeenschappen opgestart. In twee daarvan waren er tien lerarenopleiders gestart, in één ervan negen. De drie professionele leergemeenschappen werden waar mogelijk elk begeleid door zowel een begeleider van de Arteveldehogeschool als van PCVO Het Perspectief. In het academiejaar 2015-2016 wordt een derde editie van de masterclass opgestart.

- **Onderzoek naar effecten en randvoorwaarden (september 2013 tot augustus 2015)**

Voor het onderzoek gekoppeld aan de prototypefase werd gekozen voor een onderzoeksmethode in lijn met rapid-prototyping benadering (Richey & Klein, 2007). Meer specifiek is een kwalitatief case-study onderzoek opgezet waarbij zowel pre-, post- als procesdata verzameld werden om (1) de organisatie van het eigenlijke professionaliseringstraject te optimaliseren en (2) inzicht te verwerven in de professionele ontwikkeling van lerarenopleiders. Pre- en postdata werden verzameld bij de deelnemers (n=16), de begeleiders (n=4) en de opleidingsvoorzitters (n=2) van de twee casussen (Arteveldehogeschool en CVO het Perspectief). Voor het verzamelen van de data voorafgaand en bij afloop van het traject, werden interviewleidraden ontwikkeld. De resultaten van het onderzoek dat gevoerd werd in de prototypefase worden binnenkort aangeboden voor publicatie in het VELON-tijdschrift voor lerarenopleiders. Bovendien werd het theoretisch kader dat rond de onderzoekende houding van lerarenopleiders ontwikkeld werd ter voorbereiding van het onderzoek reeds gepubliceerd in een A1-tijdschrift (British Journal of Educational Studies).

- Voor het onderzoek gekoppeld aan de organisatie van het professionaliseringstraject werd zowel gekozen voor kwalitatieve onderzoeksstrategieën als kwantitatieve onderzoeksstrategieën. Meer specifiek, werden gelijklopend met het onderzoek - gekoppeld aan de prototypefase - kwalitatieve pre- en postdata verzameld bij de deelnemers en de begeleiders van het professionaliseringstraject. Voor het kwantitatieve onderzoek werd een vragenlijst ontwikkeld op basis van het ontwikkelde theoretische kader (Tack & Vanderlinde, 2014). Deze vragenlijst fungeerde in het kader van de nulmeting en het interventieonderzoek zoals vooropgesteld. Concreet werd via de vragenlijsten nagegaan welke elementen een onderzoekende houding van lerarenopleiders verklaren (nulmeting). Verder werd ook het effect van deelname aan het professionaliseringstraject op deze onderzoekende houding bestudeerd (interventie-onderzoek). Alle deelnemende lerarenopleiders aan het professionaliseringstraject vulden zowel voor de aanvang van het vragenlijstonderzoek als nadien deze vragenlijst in.

- **Disseminatie van de projectresultaten**

- **Reeds gerealiseerde disseminatie**

- *Met de volledige projectwerkgroep*

Hurtekant J (2013) "Promoting a research attitude amongst teacher educators" EAPRIL congres, Zwitserland, roundtable session.

Hurtekant J., Tack H., Vanderlinde R., Bolle L., Strybol J & Janssens J.(2014) "Developing and researching a "masterclass practitioners research" for teacher educators". Eapril congres Cyprus, symposium.

Hurtekant J., Tack H., Pauwels J, Ouahab A. (2014) Professionalisering van lerarenopleiders via praktijkonderzoek. VELOV congres, posterpresentatie.

Hurtekant J. Pauwels J, Ouahab A. (2014) Professionalisering van lerarenopleiders via praktijkonderzoek. VELON congres, interactieve posterpresentatie.

Hurtekant J., Tack H., Vanderlinde R., Bolle L., Strybol J & Janssens J.(2015) "Professionalisering van lerarenopleiders door praktijkonderzoek. VELOV congres Limburg, symposium.

Q. Kools; Swennen JMA; Willemse M.; Tack H., Hurtekant J. (2015) De onderzoekende lerarenopleider & onderzoek op de opleiding. VELON congres Arnhem, symposium.

Hurtekant J. en Projectteam (2015) Presentatie masterclass en onderzoek op Symposium ENW AUGent.

Slotsymposium Project (2015) met posterpresentatie van onderzoek van deelnemende lerarenopleiders en uitreiking certificaten.

- Presentaties op conferenties binnen het doctoraatsonderzoek van Hanne Tack gekoppeld aan het project

Tack, H., & Vanderlinde, R. (2013). *Measurement and development of teacher educators' research attitude*. PhD students in Teacher Education, International seminar, Abstracts. Presented at the International seminar for PhD students in Teacher Education.

Tack, H., & Vanderlinde, R. (2014). *Measurement and development of teacher educators' researcherly disposition*. EARLI SIG11 conference, Abstracts. Presented at the EARLI SIG 11 "Teaching and Teacher Education" conference: Practice-oriented teacher learning and professional development, European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI).

Tack, H., & Vanderlinde, R. (2014). *Teacher educators' researcherly disposition: cleaning up a messy construct*. NAFOL National conference, Abstracts. Presented at the 2014 NAFOL National conference: Once a teacher, always a teacher, NAFOL (Norwegian National Graduate School in Teacher Education).

Tack, H., & Vanderlinde, R. (2014). *Teacher educators' professional development: practitioner research, a promising Approach?* Educational Research, 20th European conference, Abstracts. Presented at the 20th European conference on Educational Research (ECER 2014): The past, present and future of educational research in Europe, European Educational Research Association (EERA).

Tack, H., Vanassche, E., Vanderlinde, R. & Kelchtermans, G. (2015). *Teacher Educators' Professional Development: Insights from two Flemish Research & Development Projects*. Paper accepted for presentation at the 2015 AERA Annual Meeting "Towards Justice: Culture, Language, and Heritage in Education, Research and Practice", American Educational Research Association, Chicago, United States of America.

Tack, H. & Vanderlinde, R. (2015). *Factors Affecting Teacher Educators' Professional Learning in a Professionalisation Course: A Qualitative Analysis*. Paper accepted for presentation during the Invisible College at the 2015 AERA Annual Meeting "Towards Justice: Culture, Language, and Heritage in Education, Research and Practice", American Educational Research Association, Chicago, United States of America.

Tack, H. & Vanderlinde R. (2015). Teacher educators' professional development: Conceptualisation and operationalisation of teacher educators' researcherly disposition. Paper presented at ECER 2015, European Educational Research Association, Budapest, Hungary, 7 – 11 september 2015.

- Artikel gepubliceerd in A1-tijdschrift binnen het doctoraatsonderzoek van Hanne Tack gekoppeld aan het project

Tack, H., & Vanderlinde, R. (2014). *Teacher educators' professional development: towards a typology of teacher educators' researcherly disposition*. (S. Lawes, Ed.) British Journal of Educational Studies, 62(3), 297–315.

- **Nog te realiseren disseminatie**

- *Met de volledige projectwerkgroep*

Voorstel voor bijdrage in VELON-tijdschrift, het professionaliseringstraject bekeken vanuit vier perspectieven: (1) onderzoekperspectief (Hanne Tack & Ruben Vanderlinde), (2) deelnemersperspectief (Sophie Vyncke, Joke Janssens & Jan Strybol), (3) begeleidersperspectief (Joke Hurtekant & Joris Pauwels) en (4) vanuit het perspectief van de opleidingshoofden (Griet Mathieu & Hilde Meysman) van de betrokken instellingen werd in het najaar 2015 ingestuurd.

- *Artikel aangeboden ter publicatie aan A1-tijdschrift binnen het doctoraatsonderzoek van Hanne Tack gekoppeld aan het project:*

Tack, H. & Vanderlinde, R. (in revision). Teacher educators' researcherly disposition: item development and scale construction. *Vocations & Learning*.

- **Implementatie van de projectresultaten**

De drie partnerinstellingen hebben zich geëngageerd om vanaf het academiejaar 2015-2016 met gedeeltelijke financiële steun van het ENW AUGent (2015), deze masterclass verder aan te bieden aan de lerarenopleiders van de partnerinstellingen van het ENW Augent en het aanbod open te stellen naar externen. Tevens zal worden onderzocht hoe de masterclass financieel zelfbedruipend (met inschrijvingsgeld) kan worden georganiseerd en wordt onderzocht op welke manier het traject ook aan mentoren en leraren kan worden aangeboden.

Door het project ook onderzoeksmatig op te volgen - via de nulmeting, het interventie-onderzoek en het case-study onderzoek - kan er ook breed beleidsmatig vanuit het ENW AUGent gecommuniceerd worden omtrent het professionaliseren van lerarenopleiders in het algemeen en het stimuleren van een onderzoekende houding in het bijzonder. De te verwachten onderzoekresultaten (bv. effecten van de professionalisering, kansen en belemmeringen voor praktijkgericht onderzoek) kunnen vertaald worden in beleidssuggesties die relevant zijn voor zowel het macro- als het meso-niveau.

- **Optimalisatie en verderzetting van het project**

In de resonantiegroep van het project werd zoveel mogelijk expertise van andere instellingen bijeen gebracht, om de duurzaamheid van het project te verzekeren.

Alle ENW-partners werden expliciet betrokken bij de organisatie en inhoud van het project.

Er werd een publicatie voorbereid waarbij de inhoud, stappen en materialen van de masterclass publiek zullen worden gemaakt en verder verspreid.

De resultaten van het prototype van het professionaliseringstraject en de huidige masterclass werden in februari 2015 voorgesteld aan de leden van de resonantiegroep. Op basis van die feedback en de reacties op de voorstelling van het project op de komende

congressen werd de aanpak en mogelijkheden van de masterclass naar de verderzetting toe bijgestuurd.

Dit project loopt over 3 academiejaren en eindigt op 31 augustus 2016.

5 Thema STEM-acties

5.1 STEM voor de Basis

Het Expertisenetwerk AUGent zet als trekkende/ penvoerende instelling op interENW/RP-niveau in op acties ter verbetering van STEM-didactiek in het bijzonder voor techniek (met inbegrip van ICT) met focus op de attitude/rol van de leraar hierin en ontwikkeling van een leergemeenschap/netwerk ter professionalisering van leraren binnen en buiten de school.

Doorlooptijd: 01.01.2014 – 31.12.2015

Acties en meetfactoren 2014-2015:

- Verbetering van STEM-didactiek in het bijzonder voor techniek (met inbegrip van ICT).
- Het ontwikkelen van een leergemeenschap en een netwerk tussen STEM-leerkrachten binnen en buiten de school.
- Het betrekken van bestaande netwerken zoals lerarenverenigingen en andere netwerken voor leraren zoals Science-on-Stage, bestaande relevante steunpunten zoals CEGO, de expertisecellen wetenschapscommunicatie, internationale onderzoeksinitiatieven, Syntra Vlaanderen, leercentrum Technopolis, e.d.m.
- Het professionaliseren van zittende en toekomstige leraren in het basisonderwijs door wetenschappelijke onderbouwing van de didactiek voor STEM en voor techniek in het bijzonder.

Financiering 2014-2015:

De Vlaamse Overheid kent in totaal een extra subsidie van 100.000 euro toe voor de periode van 01.01.2014 t.e.m. 31.12.2015 aan de trekkende/penvoerende instelling Expertisenetwerk AUGent. De financiering gebeurt in verschillende schijven, nl. subsidie van een eerste schijf van 45.000 euro op 29 augustus 2014 en subsidie van het resterend budget van 55.000 euro in twee schijven in 2015.

Overzicht realisaties van het project 'STEM voor de Basis' in 2015

Financiering 2015 door het ENW AUGent: 50.000 euro

Projectverantwoordelijke: Hilde Van Houte - Arteveldehogeschool i.s.m. HoGent en HoWest

Projectpartners:

Het ENW AUGent is de penvoerende instelling van dit InterENW/RP-project.

Arteveldehogeschool, Hogeschool Gent en Hogeschool West-Vlaanderen maken actief deel uit van het projectteam.

De andere partnerinstellingen van het ENW AUGent en de andere ENW's/RP volgden dit project inhoudelijk actief mee op via de expertengroep, de resonantiegroep en/of community of practice.

Betrokken interne partners: Alle partnerinstellingen van het ENW AUGent

Betrokken externe partners: Alle ENW's.

Doelstellingen en realisaties:

- Dialoog/debat creëren tussen alle stakeholders die bij de opleiding van leraren betrokken zijn (hiertoe behoren ook de leraren zelf), meer bepaald binnen STEM-domeinen (met bijzondere aandacht voor techniek), om te komen tot een breed gedragen en gedeelde visie rond STEM educatie voor het basisonderwijs en de belangrijke STEM thema's die hierbinnen moeten uitgewerkt worden.

- Zowel tijdens de Kick-off, de studiedag Big Ideas Great STEM, als in de lerende gemeenschap (CoP) was/is er participatie van verschillende stakeholders uit het onderwijs. De 3 grote koepels zijn betrokken, verschillende lerarenopleidingen zijn betrokken als vakgroep of expertisegroep, leraren en directies zijn betrokken alsook organisaties zoals ESERO, RTC, Beroepenhuis, project Transbaso.

- De visie is ontwikkeld in samenwerking met alle stakeholders, is voorgesteld op de studiedag en vormt de rode draad in de ontwikkeling van de professionele website. De visie is gevisualiseerd aan de hand van een beeld, dit beeld zal eveneens centraal staan op de website. Aan de CoP werd zowel digitaal als face-to-face vorm gegeven. Face-to-face samenkomsten gingen/gaan maandelijks door, en zijn gestart in september 2014. Na elke CoP-samenkomst werd/wordt een nieuwsbrief uitgegeven waarin wat aan bod kwam wordt voorgesteld voor de leden die niet aanwezig waren en waarin ook plaats is voor wat leden ondertussen deden en ontwikkelden. De inhoud van de nieuwsbrieven alsook de PPT's en uitgeschreven activiteiten van de CoP zullen op de professionele website ondergebracht worden: <http://www.stembasis.be>.

- Ontwikkeling van STEM-methodieken voor de opleiding basisonderwijs en nascholingsinitiatieven (doel is het bevorderen van de attitude/epistemologische overtuiging van de leraar basisonderwijs om met voldoende passie wetenschap en techniek te geven).

- Samen met de visie, de doelen en de aanpak voor STEM-educatie in de lerarenopleiding, werden tijdens de CoP bijeenkomsten alle mogelijke methodieken uitgewisseld en bediscussieerd.
- Deze methodieken werden samen met de visie op de website ter beschikking gesteld voor iedereen die betrokken is bij STEM-onderwijs. De website <http://www.stembasis.be> wordt momenteel aangepast en ontworpen door een webdesigner, zodat de website professioneler en gebruiksvriendelijker wordt en er eveneens ratings kunnen gegeven worden.

- Professionalisering van de stakeholders (lerende gemeenschap als middel tot professionaliseren) die, in nauwe afstemming met hun organisaties, de beproefde inzichten laten doorstromen.

- De lerende gemeenschap is een groot succes geworden, de CoP fungeert inderdaad als gemeenschap waarin geleerd wordt en samengewerkt wordt én waarin ideeën/activiteiten worden uitgewisseld. Ondertussen zijn heel wat bijkomende initiatieven opgestart in verschillende van de betrokken organisaties. Vooral ook bij de betrokken pedagogische begeleidingsdiensten.
- De nascholingen die zij vanaf schooljaar 2015-2016 organiseren zijn afgestemd op de inzichten uit de CoP. Om deze reden is de opzet van een meer professionele website waarop alle materiaal uit de CoP beschikbaar is, essentieel. Het strekt tot aanbevelingen om dergelijke lerende netwerken, waarin bijna alle stakeholders betrokken zijn, te promoten en te faciliteren vanuit de overheid.

- Doen ontstaan van onderlinge en nieuwe samenwerkingsverbanden waardoor extra onderzoeken, professionaliseringsinitiatieven, valorisatie-initiatieven, ... opgestart worden én daarenboven resultaten en ervaringen uitgewisseld worden binnen de Community.
 - Een eerste initiatief is de prioritaire nascholing uitgewerkt door de koepels in afstemming met het interENW STEM voor de basis.
 - Het tweede initiatief is de kennisdelingsdag rond STEM voor basisscholen op 23 oktober 2015 – professionaliseringsinitiatief.
 - Het derde initiatief is de samenwerking met ESERO zodat een koppeling ruimtevaart en STEM mogelijk wordt. Afstemming met elkaar en niet een zoveelste nieuw initiatief voor onderwijs – professionaliseringsinitiatief.
 - Het vierde initiatief is de uitwerking van de website <http://www.stembasis.be> waarop alle materialen zullen kunnen geraadpleegd worden en waarop koppelingen worden gemaakt met websites en materialen afkomstig uit andere projecten.
- Delen en verzamelen van initiatieven en duurzame netwerken uitbouwen met reeds bestaande verenigingen en groepen (bvb. netwerken voor leraren zoals Science -on-Stage, bestaande relevante steunpunten zoals CEGO, intervisiegroep natuurwetenschap van de AUGent, leercentrum Technopolis, cellen wetenschapscommunicatie ...).
(Zie de genomen initiatieven hierboven i.v.m. de samenwerking tussen de verschillende leden van de CoP.)
- Ontwikkeling van design principles (waaronder lessons learned) wat betreft de opstart, uitwerking en verloop van een CoP. Deze zullen worden doorgegeven aan de overheid en kunnen gebruikt worden voor de ontwikkeling van andere CoP's.
 - Een lerende gemeenschap kan inderdaad opgebouwd worden vanuit verschillende organisaties waar de leden in principe leden zijn van vakgroepen, expertisegroepen, ... Afwisseling in face-to-face aanwezigheid is mogelijk zolang de inhoud kritisch besproken wordt binnen de vakgroep, expertisegroep, ...
 - Een lerende gemeenschap vraagt tijd om tot stand te komen. Leden moeten eigenaarschap kunnen en willen opnemen. Na elke samenkomst is een kritische reflectie op het proces belangrijk.
 - Een lerende gemeenschap heeft nood aan een coördinator of team dat ondersteunt, die data en een plaats van samenkomst plannen, de online omgeving onderhouden, uitnodigen tot deelname aan digitale input, ...
 - De nieuwsbrief blijkt interessant te zijn voor leden die niet kunnen komen of voor doorgeven van informatie binnen de verschillende partnerinstellingen. De digitale mogelijkheden mogen ook niet onderschat worden om het proces in de verschillende organisaties te stimuleren. Via huistaken wordt dit versterkt.
 - In een lerende gemeenschap is het belangrijk om alle leden eigenaarschap te geven en samen te ontwikkelen. De resultaten die er dan uitkomen worden gedragen en gezien als 'onze' visie, 'onze' doelen, 'onze' activiteiten.

Gerealiseerde activiteiten:

- De leerdag (Kick-off) op 27 mei 2014.
- Alle gegevens die aanwezig zijn op het online community forum.
- Gegevens aanwezig op het gesloten gedeelte van www.stembasis.be
- Een overzicht/rapportering van themagesprekken met verschillende visies op STEM onderwijs als aanzet om tot een gedeelde visie te komen – hiervoor zal een sjabloon ontwikkeld worden. Rapporteringen van de themagesprekken op de Kick-off zitten op www.stembasis.be, beschikbaar voor iedereen. Visie, doelen, aanpak STEM-educatie in de lerarenopleiding is de rode draad doorheen de CoPs, de verslagen zijn raadpleegbaar op het gesloten gedeelte van www.stembasis.be en in de nieuwsbrieven.
- Kaders gebruikt om STEM educatie voor basisonderwijs vorm te geven.

- Nature of science, onderzoekende houding, Big Ideas, reflectie-instrument via www.stemopschool.be, ... allemaal beschikbaar op www.stembasis.be.
- Verzameling van praktijkvoorbeelden op online community forum.
- Praktijkvoorbeelden op www.stembasis.be, voorgesteld op sessies van CoP en in de nieuwsbrieven.
- Oplijsting en uitwerking van STEM methodieken/STEM aanpak in de lerarenopleiding basisonderwijs, ontstaan door dialoog/uitwisseling/kritische reflectie tussen de verschillende partners: in opbouw, reeds deels aanwezig op de gesloten omgeving www.stembasis.be en in de nieuwsbrieven.
- Overzicht van bestaande STEM initiatieven en organisaties voor STEM onderwijs: in katern in de nieuwsbrieven.
- De voorwaarden en design principles voor ontwikkeling van andere STEM CoP's + visie op professionalisering rond STEM op basis van lerend netwerk (CoP).
- Een oplijsting van de samenwerkingen die ontstaan zijn door de werking van de CoP.
- Studiedag van 23 april 2015 Big Ideas, Great STEM met meer dan 120 deelnemers.
- De professionele website www.stembasis.be zal apart voorgesteld worden.
- Naar aanleiding van de discussie in de CoP en de resonantiegroep waren er enkele bijkomende realisaties:

- de nieuwsbrieven na elke CoP;
- de tussentijdse studiedag rond STEM educatie en Big Ideas (gastspreker prof Derek Bell) – de doelen, visie en aanpak ontwikkeld in de lerende gemeenschap werden op deze studiedag de eerste keer extern gepresenteerd;
- de professionele website;
- bijdrage aan de kennisdelingsdag rond STEM-basisonderwijs op 23 oktober 2015 van het departement onderwijs.

- Op vraag van de leden van de CoP zal er geen statische publicatie komen van de visie, de ontwikkelde doelen, en de methodieken. Er wordt voorkeur gegeven aan een digitale ontwikkeling zodat doorklikken naar andere websites mogelijk is. De online community wordt om deze reden volledig omgebouwd tot een professionele website die voor iedereen beschikbaar is. Meer dan waarschijnlijk zal deze website tegen het voorjaar 2016 volledig ontwikkeld en operationeel zijn. Wat hierboven is aangegeven als beschikbaar op <http://www.stembasis.be> zal in de toekomst voor iedereen die interesse heeft, beschikbaar zijn. Dit op een verder ontwikkelde en meer professionele website die eveneens de naam <http://www.stembasis.be> zal dragen.

- De resultaten uit het interENW/RP project worden eveneens meegenomen in de discussie op het departement onderwijs rond STEM in het onderwijs. De projectmedewerkers worden als experts gevraagd om hun mening en visie.

De gerealiseerde wijze van samenwerking tussen de partnerinstellingen:

Tijdens de projectperiode werd gewerkt met 3 groepen. In deze groepen hebben de verschillende partners van het interENW/RP een duidelijke rol. De STEM-experten maakten een keuze tussen deelname aan de CoP of aan de resonantiegroep.

- Projectteam

Het projectteam stond in voor het management van het project en van de CoP. De leden initieerden eveneens inhoudelijke input. Ze zorgden er ook voor dat de doelstellingen en output van het project bereikt werden.

- Het projectteam bestond uit drie partners binnen het ENW AUGent, nl. Arteveldehogeschool, HoWest en HoGent. Deze 3 partners hebben allen

lerarenopleidingen kleuter- en lager onderwijs en secundair onderwijs (brug basis naar secundair onderwijs).

- Trekker van het project en coördinator van dit team was de hoofdpromotor van het onderzoeks- en dienstverleningscentrum Quest van de Arteveldehogeschool: Hilde Van Houte.
- Projectmedewerkers waren: Bea Merckx - Karen De Maesschalck (Arteveldehogeschool), Lieve Maesele (HoGent) en Kenneth Devos (HoWest).

- De Community of Practice STEM

Actief input leveren i.v.m. inhoudelijke thema's – vooral ook eigen praktijkervaringen en interessante methodieken of aanpakken uit literatuur, congressen, workshops,... Actieve deelname aan debat en discussies rond inhoudelijke thema's. Actief meedenken omtrent ontwikkeling van vernieuwende aanpakken. Indien mogelijk en sterk aangemoedigd: uitproberen van nieuwe aanpakken in eigen praktijk en het delen van ervaringen.

- STEM geïnteresseerde lerarenopleiders van het interENW/RP + STEM experts (zowel vanuit AUGent als de andere ENW's/RP) (beperking secundair tot max 1/3): gerealiseerd – meerdere lerarenopleiders uit verschillende vakgroepen of expertisegroepen van lerarenopleidingen in Vlaanderen.
- Pedagogische begeleidingsdiensten en gekoppelde nascholingsinstituten: deelname VSKO, OVSG, GO!, PBD stad Gent.
- STEM gerelateerde organisaties: Transbaso, RTC Oost-Vlaanderen, STEM platform, Beroepenhuis.
- Leraren en directies basisonderwijs met expertise STEM: 5-tal basisscholen.

- Resonantiegroep = begeleidingscommissie

De begeleidingscommissie of resonantiegroep volgde de werking op van het project en eveneens de CoPs. Deze groep moet gezien worden als klankbordgroep en als critical friend. Tijdens het project werd beslist om de bijeenkomsten van de resonantiegroep sterk te verminderen. De leden kregen de nieuwsbrieven waarop feedback mogelijk was, alsook waren verschillende onder hen aanwezig op de studiedag Big Ideas, Great STEM. De resonantieraad kwam voor een laatste keer in het najaar 2015 samen om adviezen te geven over de website en de inhoud ervan, alsook over mogelijke vervolginiciatieven.

- STEM experts van interENW (bewuste keuze voor CoP of resonantiegroep).
- ENW coördinatoren.
- Vertegenwoordiger STEM platform (contact Katrien De Schrijver).
- Vertegenwoordiger overheid (Rita Dunon).

De naleving van de timing en de toegepaste methodologie in het kader van het project

De vooropgestelde timing werd nageleefd.

- Opstart - startfase (januari 2014 – september 2014)

- Uitbouw van de Community of Practice met Kick-off en engagementsverklaring.
- Linken van de CoP aan bestaande netwerken/initiatieven.
- Uitwerking van het online community forum.
- Samenstelling en opstart van interENW resonantiegroep (ondertussen 3 maal samengekomen).

- Proces – verloop CoP met werkmomenten (september 2014 – december 2015):

- Werking van de CoP.
 - eerste werkmoment: 10 september 2014
 - tweede werkmoment: 16 oktober 2014

- derde werkmoment: 14 november 2014
- vierde werkmoment: 16 december 2014
- vijfde werkmoment: 13 januari 2015
- zesde werkmoment: 12 februari 2015
- zevende werkmoment: 24 maart 2015
- achtste werkmoment: 23 april 2015 (studiedag)
- negende werkmoment: 5 juni 2015
- tiende werkmoment: 18 september 2015
- elfde werkmoment: 13 oktober 2015
- twaalfde werkmoment: 18 november 2015
- dertiende werkmoment: december 2015
- Opvolging van de online community - stimuleren van digitale uitwisseling en discussies
 - <http://www.stembasis.be/> + digitale huistaken ter voorbereiding van de werkmomenten.
- Opvolging van STEM-initiatieven en -netwerken/-verenigingen
 - Nieuwsbrieven waarin alle initiatieven en netwerken opgenomen zijn.
 - Nieuwe samenwerking met ESERO (workshop op 18 november door astronome).
- Extractie van lessons learned i.v.m. werking van de CoP als richtlijnen naar stakeholders voor de opstart van eigen CoP's.
- Initiatieven tot duurzaam maken van de CoP-werking verkennen en actief bespreken met stakeholders en leden van de resonantiegroep.
- Professionele, gebruiksvriendelijke website waarop alles ter beschikking wordt gesteld en waar verschillende leden (met inbegrip van de 3 koepels) van de CoP administratorrechten zullen hebben.
- Mogelijkheid tot light versie van de CoP in de toekomst? Besproken met departement en kabinet, zoektocht naar mogelijkheden wordt verder gezet in het najaar 2015.
- Samenwerking tussen CoP en ped. begeleidingsdiensten blijft zeker zolang de nascholing loopt in de scholen.

- Oogstfase (oktober 2015 – december 2015)

De oogstdag werd vervangen door de ontwikkeling van een professionele website waarop alle materialen ter beschikking worden gesteld en waarop de visie ontwikkeld door de CoP de rode draad is. De website wordt na ontwikkeling voorgesteld.

De disseminatie van de projectresultaten

De disseminatie van projectresultaten gebeurt op verschillende manieren. Bovendien werden alle belangrijke stakeholders betrokken in de loop van het project waardoor dit zorgt voor een verhoogde disseminatie van de resultaten.

- Leerdag (Kick-off op mei 2014) bij start van CoP, alle betrokken stakeholders konden inzichten die uitgewisseld werden op deze leerdag meenemen naar hun eigen organisaties. De power point presentaties zijn te vinden op de website <http://www.stembasis.be>.
- CoP: alle stakeholders die actief betrokken waren in de CoP (dit zijn onder andere verschillende STEM experts uit de verschillende ENW's/RP) zullen de inzichten en gegevens die uitgewisseld worden in de CoP doorgeven binnen de eigen organisaties, er is reeds zicht op doorgeven van inzichten in de koepels, betrokken lerarenopleidingen (vakgroepen en kerngroepen), Transbaso, ... Inhoud van sessies uit de CoP zijn reeds geïmplementeerd in workshops of opleidingen, zie ervaringen in de nieuwsbrieven.
- CoP wordt gelinkt aan bestaande verenigingen en werkgroepen waardoor de doorstroom van gegevens en resultaten wordt gefaciliteerd.
- Oogstdag: In plaats van de oogstdag zijn er de kennisdelingsdagen van departement onderwijs die doorgaan op basis van de inzichten in het interENW project, alsook de grote nascholingen van de koepels die eveneens gebruik maken van de inzichten uit de CoP.

- Online CoP wordt omgevormd tot een professionele en gebruiksvriendelijke website waarop de visie en het model, ontwikkeld in de CoP, als rode draad zal fungeren. Op deze website <http://www.stembasis.be> zullen alle materialen en resultaten te vinden zijn alsook de link naar andere instellingen, organisaties en projecten.
- Overleg met het Departement Onderwijs en Kabinet in functie van de toekomst.
- Studiedag Big Ideas, Great STEM op 23 april 2015. Groot succes bij zowel aanwezigen uit basisonderwijs als aanwezigen uit secundair onderwijs.
- Disseminatie van het project en aanpak binnen het project via studiedagen en congressen. Onder andere heeft het projectteam een sessie gegeven op studiedag van BeO op 11 maart 2015, op de VELOV conferentie op 26 april 2015, op de studie- en ontmoetingsdag voor onderzoekers, opleiders en begeleiders van wiskundeonderwijs in Leuven op 29 mei 2015 en op een studiedag STEM voor het basisonderwijs van de provincie Vlaams-Brabant in Leuven op 12 november 2015.

De implementatie van de projectresultaten

- Verschillende lerarenopleiders zijn betrokken in de CoP. Verschillende hogescholen werken met een kerngroep of vakgroep en sturen 1 vertegenwoordiger of bespreken in eigen groep de input vanuit de CoP. De werking van de CoP wordt door de actieve leden, gezien als een lerend netwerk en als een duidelijke vorm van professionalisering van lerarenopleiders. Ter ondersteuning van de werking wordt na elke CoP een nieuwsbrief gepubliceerd op de online omgeving en worden CoP leden uitgedaagd om een bijdrage te leveren aan de nieuwsbrief of aan de CoP. De website zal ervoor zorgen dat de ontwikkelde materialen blijvend beschikbaar zijn voor de CoP-leden, zodat ze deze onmiddellijk kunnen inzetten in hun eigen praktijken. Nieuwe materialen kunnen in de toekomst, via de website, eveneens uitgewisseld worden.

- In het project zijn ook de verschillende pedagogische begeleidingsdiensten (GO, VSKO, OVSG, PBD stad Gent) betrokken. De inzichten uit de CoP stromen door naar de nascholingstrajecten van deze 3 koepels (start najaar 2015). In de toekomst zullen de contacten tussen de leden van de CoP onderhouden blijven om uitwisseling van expertise te bestendigen.

- Er komt een website (<http://www.stembasis.be>) waarop de visie, de methodieken en de materialen die in de CoP zijn ontwikkeld en uitgewisseld worden, beschikbaar zullen zijn voor lerarenopleiders, nascholers, leraren en directies. Begin voorjaar 2016 zal deze website actief zijn.

Optimalisatie en verderzetting van het project

- Aan het concept zelf gebeurden geen bijstellingen. Op vraag van de Stuurgroep van het ENW AUGent en gezien de recentelijke ontwikkelingen wat betreft de toekomst van de ENW's/RP, werd een tweede studiedag georganiseerd op 23 april 2015. Op deze studiedag communiceerde de CoP over de doelen van STEM-educatie in de lerarenopleiding en de aanpak ervan. Het model werd voorgesteld en werd heel interessant bevonden.

- Op basis van de opmerking in de Stuurgroep ENW AUGent zullen eveneens alle gegevens uit de nieuwsbrieven ondergebracht worden in een professionele en gebruiksvriendelijke website zodat alle leden van de CoP en ook andere instellingen in de toekomst gemakkelijk toegang hebben tot alle ontwikkelde materialen.

- Deze website zal eveneens meer gegevens verschaffen aan de scholen die betrokken zijn in de nascholingen en aan de scholen die deelnemen aan de kennisdelingsdagen van het departement.

Dit project liep over 2 kalenderjaren en eindigt op 31 december 2015.

5.2 Big Ideas en onderzoekend leren in het Secundair Onderwijs

Aansluitend op het interENW/RP-Project 'STEM voor de basis!' (01.01.2014-31.12.2015), waarvan het ENW AUGent de penvoerende instelling is, lanceerde het ENW AUGent in 2014 zelf een nieuwe projectoproep voor projectaanvragen rond STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) met focus op het Secundair Onderwijs (van 1^e graad t.e.m. 3^e graad). De nieuwe projectaanvraag diende een ontwikkelingsgericht project te zijn met een concreet resultaat, een product dat relevant en bruikbaar is binnen alle Specifieke en Geïntegreerde Lerarenopleidingen voor het Secundair Onderwijs van het ENW AUGent. In die zin diende de nieuwe projectaanvraag ook complementair te zijn aan het reeds opgestarte interENW/RP-Project 'STEM voor de basis!'.

Overzicht realisaties

Start- en einddatum Project: 01.09.2014 – 31.08.2015

Financiering 2015: De middelen werden reeds voorzien tijdens het voorbije werkjaar.

Projectverantwoordelijke: Prof. Dr. Katrien Strubbe - UGent

Projectpartners: Arteveldehogeschool – HoGent – HoWest en PCVO Het Perspectief

De vooropgestelde doelen en realisaties in het kader van het project

- Het aanpassen/optimaliseren van bestaande didactieken in wetenschapsonderwijs met als doel leerlingen in het Secundair Onderwijs te motiveren voor STEM.

Deze doelstelling is gerealiseerd. Er is binnen de projectgroep en ook met de partners van de aanverwante projecten een brede consensus over een 'big ideas' didactiek. Deze didactiek is gebaseerd op zowel inhoudelijke 'big ideas' (kernconcepten) als overkoepelende 'big ideas' (perspectieven). Deze aanpak werd gecombineerd met reeds bestaande tools voor onderzoekend leren (de zogenaamde denk- en werkwijzen).

- Het versterken van de competenties van leraren en lerarenopleiders wetenschappen voor het geven/ontwikkelen van inspirerend wetenschapsonderwijs.

De tools die nodig zijn om deze doelstelling te realiseren werden gefinaliseerd (workshops, posters, een atlas met de kernideeën natuurwetenschappen, ...). Er zijn ook reeds workshops georganiseerd waarbij het materiaal is voorgesteld aan leerkrachten en lerarenopleiders. De ontwikkelde 'big ideas' didactiek is ook opgemerkt door belangrijke spelers in het onderwijslandschap (o.a. de koepels, het ministerie van onderwijs, ...) en de door dit project uitgedragen visie kan een belangrijke rol spelen in toekomstige ontwikkelingen in het wetenschapsonderwijs.

Het materiaal zal nog regelmatig op de gepaste fora worden voorgesteld. Het wordt ook in de huidige versie geïntegreerd in verschillende didactische vakken van de projectpartners. Het wordt op die manier verspreid aan een aanzienlijk aantal leerkrachten in opleiding. Het is de bedoeling om het materiaal op deze manier nog een jaar te laten groeien en het in academiejaar 2016-2017 uit te geven als een handboek.

- Het ontwikkelen van een leergemeenschap/netwerk ter professionalisering van STEM-leraren en STEM-lerarenopleiders voor het Secundair Onderwijs.

Binnen dit project werd samengewerkt met twee aanverwante PWO-projecten (HoGent en Arteveldehogeschool) en met het interENW STEM overlegplatform. Door de krachten te bundelen heeft men een aanzienlijk netwerk van stakeholders uitgebouwd. Daarnaast heeft men reeds op verschillende fora de ontwikkelde 'big ideas' didactiek voorgesteld aan leerkrachten. Hierdoor beschikt men reeds over een lijst van geïnteresseerde leerkrachten die geïnteresseerd zijn om de ontwikkelde producten (workshops, visueel materiaal, atlas, ...) uit te testen.

- Het uitwerken van een voorbeeldleerlijn voor natuurwetenschappen met aandacht voor de visie/eindtermen Basisonderwijs tot en met het Secundair Onderwijs.

Het ontwikkelde materiaal is afgestemd op de eindtermen natuurwetenschappen van het Basisonderwijs tot en met het secundair onderwijs. Het materiaal is meer een referentiekader (framework) geworden dan een echte leerlijn. Door de samenwerking met de andere 'big ideas' projecten is de terminologie en de beeldtaal goed op elkaar afgestemd. Het ontwikkelde referentiekader is bruikbaar vanaf de kleuterschool tot de derde graad secundair onderwijs.

Concrete realisaties

- Een 4D didactiek voor wetenschapsonderwijs

In de ontwikkelde didactiek kunnen 4 dimensies onderscheiden worden. Deze worden in onderstaande figuur, die de visie op onderwijs in de wetenschappen samenvat, geëxpliciteerd. De vier dimensies zijn evenwaardig en in voortdurende interactie.

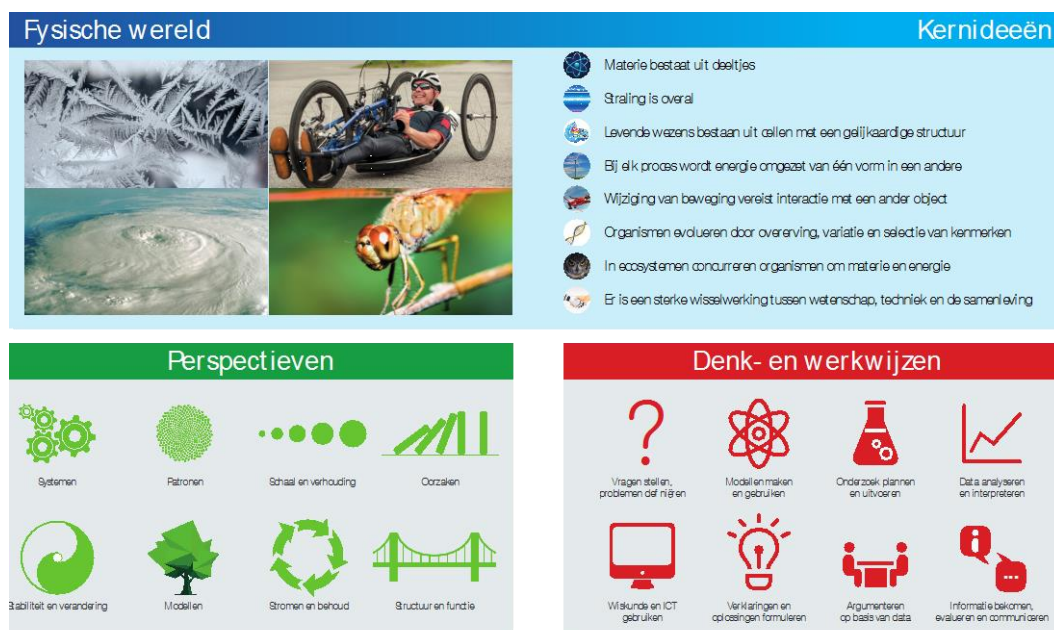
De bovenste helft van de figuur bevat het hart van het wetenschappelijk proces, namelijk de wisselwerking tussen enerzijds de fysieke wereld en anderzijds de ideeën over deze fysieke wereld die bij iedereen aanwezig zijn.

De fysieke wereld bevat de levende natuur, de niet-levende natuur en alle technische realisaties. Elk kind, elke jongere en elke volwassene heeft over deze fysieke wereld (bijvoorbeeld een boom) **ideeën** of denkbeelden. Deze denkbeelden laten toe om de fysieke wereld te begrijpen en te gebruiken. Tijdens een leerproces worden de verschillende ideeën van bijvoorbeeld leerlingen en leerkrachten, of van wetenschappers en technici met elkaar geconfronteerd. Doelstelling is dat bij deze interactie zowel de leerlingen als de leerkrachten, de wetenschappers en de technici van elkaar leren en hun ideeën verruimen.

De onderste helft van de figuur vat de instrumenten samen waarmee men ideeën over de fysische wereld kon bekomen en verfijnen. **De perspectieven** zijn 8 invalshoeken van waaruit men vertrekt om een fenomeen uit de fysische wereld te doorgronden. Deze benaderingen beperken zich niet tot één wetenschappelijke discipline maar zijn vakoverschrijdend. Ze vormen een denkkader. **De denk- en werkwijzen** in het schema zijn onderzoeksvaardigheden. Deze zetten aan om zelf te onderzoeken en kritisch met eigen en andere denkbeelden om te gaan.

Dit kader wordt verder geconcretiseerd naar leerkrachten (natuur)wetenschappen in **het secundair onderwijs**. Dit zorgt voor enkele belangrijke aanpassingen in de bovenste twee dimensies van ons referentiekader:

- De fysische wereld wordt gevuld met contexten die relevant zijn voor de leerlingen uit het secundair onderwijs (12-18 jaar) en
 - Het luik *ideeën* wordt meer concreet ingevuld door de ideeën betreffende wetenschappen te groeperen binnen een beperkte lijst van grote, overkoepelende (natuur)wetenschappelijke ideeën (**de kernideeën**). De focus wordt op het grotere plaatje gelegd in plaats van op de vakinhoudelijke details.
- Een reeks van uitgeteste **workshops** die de 4 dimensies van de big ideas didactiek uitdiepen en voorzien zijn van didactische oefeningen (4x3 uur). Dit materiaal zal breed ingezet worden in de verschillende lerarenopleidingen van de verschillende partners als ook in toekomstige navormingen rond het thema.
 - Een **syllabus 'Big ideas, Great science'** (160 blz.) die hoort bij de workshops. Deze tekst bevat volgende concrete resultaten:
 - Een begrippenkader, beeldtaal en terminologie rond de 'big ideas' didactiek die zijn afgestemd met de andere projecten.
 - Een uitvoerige beschrijving van de 4D 'big ideas' didactiek.
 - 'Examples of good practice' die zijn uitgewerkt aan de hand van de 'big ideas' didactiek.
 - Een uitgebreide literatuurstudie aangevuld met Nederlandstalige vertalingen van de belangrijkste lijsten van 'big ideas'.
 - **Beeldmateriaal** (poster en pictogrammen) die het materiaal zichtbaar maken in een klascontext.

- De relevante **leerlijnen voor natuurwetenschappen** uit de Atlas van scientific literacy werden vertaald en onderzocht op hun bruikbaarheid.
- Een **internationaal netwerk** (o.a. door het studiebezoek aan de VS). In Washington volgde het projectteam een opleiding rond het NGSS framework en in Boston was er een werkbezoek aan Tina Grötzer die heel vernieuwend werk heeft gedaan rond het gebruik van het perspectief 'causaliteit' binnen de context van onderwijs in de wetenschappen. Haar materiaal hoort bij de 'examples of good practice'.

De gerealiseerde wijze van samenwerking tussen de partnerinstellingen

- De samenwerking gebeurde in een collegiale sfeer. De verschillende projectpartners kenden elkaar reeds van vroegere projecten waardoor men een snelle opstart heeft gemaakt en de samenwerking over de ganse lijn succesvol was.
- Naast de elektronische uitwisselingen was er op regelmatige tijdstippen overleg tussen de leden van de kerngroep. Deze vergaderingen gingen meestal gepaard met praktische opdrachten die door de verschillende projectpartners werden voorbereid. Het aangebrachte materiaal werd besproken op de vergaderingen. Er werd van elke vergadering een verslag opgemaakt.
- Materiaal wordt uitgewisseld via Google Drive. Er is reeds voor 3Gb materiaal verzameld, gaande van literatuur, internationale 'examples of good practice', powerpoints, teksten, eerste pogingen om inspirerend beeldmateriaal te ontwikkelen, verslagen, etc. Dit materiaal staat ter beschikking van alle projectpartners.

De toegepaste methodologie in het kader van het project

- De **methodiek** van het project verliep volgens deze van **ontwerpgericht onderzoek** (research design).
- Volgende **fasen** werden doorlopen:
 - *Analyse of vooronderzoek* (september-oktober 2014):
 - verdieping in de literatuur;
 - overleg met de verschillende stakeholders;
 - vastleggen van de krijtlijnen;
 - verzamelen van 'examples of good practice'.
 - *Prototype- of ontwikkelfase 1* (oktober-december 2014): *De uitwerking van een didactisch model.* Dit model werd enkele malen voorgelegd aan verschillende stakeholders en bijgestuurd tot het huidige resultaat.
 - *Prototype- of ontwikkelfase 2* (januari-maart 2015): in deze fase werd een serie workshops ontwikkeld (zowel gericht naar leerkrachten en leraren-in-opleiding) waarin het didactisch model en het uitgewerkte materiaal op een inspirerende manier worden aangebracht en ingeoefend. Een handleiding en visueel materiaal werden uitgewerkt. Dit prototypemateriaal werd voorgesteld aan een uitgebreide resonantiegroep waarbij opnieuw aanpassingen gebeuren op basis van de feedback (april 2015). Deze voorstelling ging door op de interENW/RP STEM studiedag van 23 april 2015.
 - *Evaluatiefase* (april-juni 2015): De workshops werden grondig uitgetest met een groep leerkrachten en studenten uit de lerarenopleiding. Deze studenten ontwikkelden op basis van de workshop nieuw voorbeeldmateriaal voor nieuwe leerinhouden. Dit materiaal werd geëvalueerd op zijn kwaliteit en gebruikt om het prototype van de workshops verder aan te passen.

- *Valorisatie en disseminatie (juli-augustus 2015)*: Het materiaal werd aangepast op basis van de resultaten van de evaluatiefase. De handleiding werd nog grondig uitgebreid. In een samenwerking met uitgeverij Pelckmans werd het visueel materiaal (poster en pictogrammen) herwerkt. Al deze materialen werden voorgesteld aan een 30-tal leerkrachten op een 1 dag durende workshop op 27 augustus 2015.

De nageleefde timing

Het project heeft de vooropgestelde timing nageleefd.

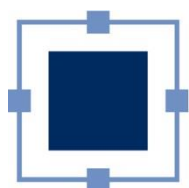
De disseminatie van de projectresultaten:

- 17/11/2014: Interactieve workshop 'Big Ideas, Great Science' op de STEMdagen Technopolis + voorstelling project op de leermiddelenbeurs
- 13/12/2014: Interactieve workshop 'Big Ideas, Great Science' op de WND conferentie in Noordwijkerhout (Nederland)
- 28/01/2015: Workshop 'Big Ideas, Great Science' op de inspiratiedag van uitgeverij de Boeck (Gent)
- 11/03/2015: Workshop: 'Big Ideas-Moving Science' op de IDLO-Studie- en Ontmoetingsdag (Brussel)
- 23/04/2015: Voorstelling projectresultaten op de interENW STEM studiedag
- 29/04, 30/04, 06/05 en 07/05/2015 : Eerste grondige tryout van de verschillende workshops
- 27/08/2015: Voorstelling definitief materiaal aan een groep van 30 lerarenopleiders en leerkrachten.
- Disseminatie buiten de projectperiode
 - Academiejaar 2015-2016: Introductie van de workshops in de lerarenopleidingen.
 - Workshops worden verspreid via de navormingskanalen van de verschillende projectpartners.
 - Voorstellig projectresultaten op verschillende conferenties zoals Velewe, WND, en bij geïnteresseerde partners (vb. inspectie, collega's vakdidactici van verschillende universiteiten en hogescholen,...).
 -

De implementatie van de projectresultaten

- Studenten van de verschillende lerarenopleidingen worden in het academiejaar 2015-2016 betrokken bij het uittesten van de workshops. Zij gaan ook voorbeeldmateriaal ontwikkelen volgens de 'big ideas' didactiek.
- De workshops en de bijhorende instrumenten worden tijdens het academiejaar 2015-2016 geïmplementeerd in de betrokken lerarenopleidingen. Door de gestructureerde verspreiding van het materiaal via navormingen, zal het ontwikkelde materiaal ook doorsijpelen naar de andere lerarenopleidingen in Vlaanderen en Nederland.

Dit project liep over één academiejaar en werd op 31 augustus 2015 afgerond.

A S S O C I A T I E
U N I V E R S I T E I T G E N T

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGE 6

Financieel verslag Vlaams Supercomputer Centrum 2015

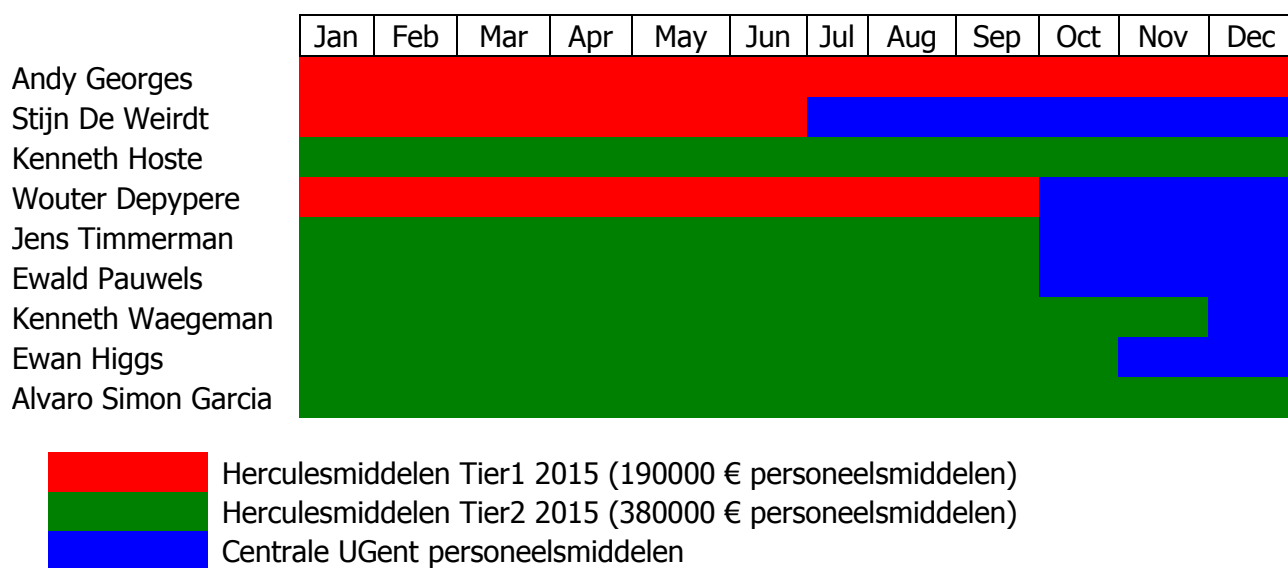
Financieel verslag van het Vlaams Supercomputer Centrum 2015

Contactpersoon:

Ewald Pauwels
Universiteit Gent – Directie ICT
Krijgslaan 281 – S9, 9000 Gent
09/264 4716
Ewald.Pauwels@UGent.be

Overzicht – personeel

Naam	Kosten (€)
Andy Georges	103675.44
Stijn De Weirdt	111984.35
Kenneth Hoste	104309.22
Wouter Depypere	77369.08
Jens Timmerman	73473.51
Ewald Pauwels	111201.93
Kenneth Waegeman	55455.67
Ewan Higgs	74776.37
Alvaro Simon Garcia	69157.82

Overzicht – werking en uitrusting

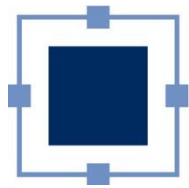
2015 – VSC Tier1 Herculesmiddelen 2015

Datum	Bedrag (€)	Toelichting
Fysische veiligheidsaanpassingen datacenter S10		
07/09/15	535.53	Uitbreiding alarmsysteem datacenter
15/10/15	7240.89	Toegangsdeur S10 WK3
15/10/15	1328.71	Uitbraak en evacuatie bestaande deur
15/10/15	1701.42	Opties
15/10/15	5188.9	Binnendeur WK3
15/10/15	1462.38	Opties
27/11/15	961.65	Prestaties augustus - Nr.25 TC S10
24/08/15	3410.17	OVb 6000042663 2015 - BEVEILIGING D
03/09/15	9688.92	Inbraakwerende poort
15/09/15	523.40	Cameras datacenter
15/09/15	974.00	Cameras datacenter
15/09/15	974.00	Cameras datacenter
Stroomkosten		
24/08/15	17503.09	Stroomkost mei juni 2015
23/11/15	56870.74	Stroomkost juli-sept 2015
11/02/16	39779.07	Stroomkost okt-nov 2015
Nog te verantwoorden (middelen beschikbaar tot eind 2016)		
	197857.13	

2015 – VSC Tier2 Herculesmiddelen 2015

Datum	Bedrag (€)	Toelichting
23/10/15	292.44	Wkrpprt 824575 Kenneth Waegeman (Quattor workshop Parijs)
23/10/15	74.00	Wkrpprt 824575 Kenneth Waegeman (Quattor workshop Parijs)
17/11/15	327.60	Wkrpprt 830946 Ewald Pauwels (HOD meeting + VUB/ULB HPC meeting)
16/12/15	48.45	Wkrpprt 837618 Ewald Pauwels (SESAMENET meeting Lissabon)
16/12/15	3.02	Wkrpprt 837618 Ewald Pauwels (SESAMENET meeting Lissabon)
16/12/15	405.00	Wkrpprt 837618 Ewald Pauwels (SESAMENET meeting Lissabon)
16/12/15	419.29	Wkrpprt 837618 Ewald Pauwels (SESAMENET meeting Lissabon)
16/12/15	17.80	Wkrpprt 837658 Ewald Pauwels (Trein VSC meeting @ Herculesstichting)
17/12/15	12168.89	01:00 [DWC]DD23/11/15 offerte 22760 (Dell) (Extra netwerk switch voor cluster swalot)
17/12/15	561.11	01:00 [DWC]DD23/11/15 offerte 22760 (Dell) (Extra netwerk switch voor cluster swalot)
31/12/15	79.20	Broodjes 11/12 (Intro HPC @ UGent training (BioMMeda))
31/12/15	15577.68	GPFS licenties (Cluster golett)
31/12/15	321.96	Wkrpprt 842674 Ewald Pauwels (Relatiegeschenk Herculesstichting + projectmeeting HPC-UGent)
31/12/15	50.00	Wkrpprt 842319 Stijn De Weirdt (Quattor workshop Parijs)
31/12/15	157.00	Wkrpprt 842319 Stijn De Weirdt (Quattor workshop Parijs)
31/12/15	160.60	Wkrpprt 842311 Jens Timmerman (Trein CISSP opleiding)
31/12/15	18.80	Wkrpprt 842313 Ewan Higgs (Trein VSC user day)
31/12/15	1575.00	Wkrpprt 839941 Kenneth Hoste (Bezoek TACC + SC15 conferentie)
31/12/15	191.74	Wkrpprt 839941 Kenneth Hoste (Bezoek TACC + SC15 conferentie)
31/12/15	35.60	Wkrpprt 845935 Ewald Pauwels (Trein VSC meeting @ Herculesstichting + e-infrastructures conferentie)
31/12/15	1444.87	Wkrpprt 845936 Kenneth Hoste (Hotelkosten SC15)
12/10/15	1629.00	de Weirdt Stijn/FRANKRIJK (Hotelkosten Quattor workshop)
22/10/15	240.00	Broodjes (Intro HPC @ UGent training)
20/11/15	533.78	Dit is de aankoop van een kabel. (Tier2 infrastructuur)
14/12/15	132.00	Broodjes 10/11 (Intro HPC @ UGent training)
26/10/15	310.23	3391179 / Pauwels Ewald 116748 (HPC strategy workshop)
28/10/15	56.10	3414135 / Pauwels Ewald 801001 (HPC strategy workshop)
30/11/15	78.54	3821662 / Pauwels Ewald 801001 (HPC strategy workshop)
05/02/16	437.28	Kenneth Hoste (FOSDEM 2016 conferentie)
05/02/16	11.78	Ewan Higgs (FOSDEM 2016 conferentie)
05/02/16	19.68	Álvaro Simón Garcia (FOSDEM 2016 conferentie)
22/02/16	36.00	Ewald Pauwels (Trein VSC meetings @ FWO)
14/03/16	25.95	Ewan Higgs (BeGeo conferentie Brussel)
29/03/16	20.10	Kenneth Waegeman (Quattor workshop Brussel)
25/02/16	22.30	Wkrpprt 857136 Ewald Pauwels

25/02/16	116.90	Wkrpprt 857136 Ewald Pauwels
01/03/16	400.00	Wkrpprt 856642 Danny Schellemans
03/03/16	19.91	Wkrpprt 852381 Ewan Higgs
03/03/16	103.50	Wkrpprt 851850 Kenneth Hoste
10/03/16	52.10	Wkrpprt 858353 Andy Georges
10/03/16	7.58	Wkrpprt 858353 Andy Georges
10/03/16	29.70	Wkrpprt 858341 Ewan Higgs
10/03/16	2.56	Wkrpprt 858341 Ewan Higgs
09/02/16	99.00	Broodjes 15/12 (VSC webediting training)
04/03/16	309.00	Higgs Ewan /BELGIE
04/03/16	103.00	Simon Garcia Alvaro /BELGIE
22/03/16	557.60	Jasak/Hrvoje/Mr.BELGIE (Gastspreker SWSC 2016 workshop)
22/03/16	622.95	Bader/Reinhold/Mr.BELGIE (Gastspreker SWSC 2016 workshop)
18/01/16	545.41	4391519 / Pauwels Ewald 801001 (Projectmeeting HPC-UGent 18/01/2016)
28/01/16	975.75	4509978 / Hoste Kenneth 115640 (EasyBuild usermeeting @ UGent)
31/12/15	351377.69	01:00 [DWC]dd28/09/15 offerte 22736 (MPI cluster swalot)
Nog te verantwoorden (middelen beschikbaar tot eind oktober 2016)		
	145375.57	

A S S O C I A T I E
U N I V E R S I T E I T G E N T

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGE 7

Verslag Valorisatiecel 2015

UGent TechTransfer

1 Visie en Missie

De Universiteit Gent en haar Associatiepartners (AUGent) willen een ondernemende kennisinstelling zijn en dit door:

- Het proactief handelen als motor van de innovatieve kennisregio
- Het optreden als dienstverlener en inspiratiebron van innovatie voor haar partners

om aldus

- o Een leidende rol te spelen in de ontwikkeling en uitbouw van de innovatieve kennisregio met impact op het regionaal/nationaal en internationaal (Europees) vlak;
- o Erkend te worden als een aantrekkelijke onderzoeks-intensieve en ondernemende kennisinstelling met een aantrekkingskracht die zich uitstrekt over Europa;
- o Bij te dragen aan de economische en maatschappelijke waardecreatie door overdracht van innovatieve kennis en technologie ontwikkeld aan de AUGent;
- o Inkomsten te genereren die toelaten om deze activiteiten verder uit te bouwen, te professionaliseren en te ondersteunen.

Als ondernemende kennisinstelling stellen de partners van de AUGent zich als missie het creëren van economische en maatschappelijke meerwaarde door het stimuleren en ondersteunen van de valorisatie van innovatieve kennis en technologie ontwikkeld door de Universiteit Gent en haar Associatiepartners.

Het uitvoeren van beide rollen vereist enerzijds valoriseerbare en innovatieve kennis en technologie, i.e. de opbouw van een portfolio van toepassingsgerichte expertise en innovatieve oplossingen en anderzijds een sterk samenwerkingsverband met het bedrijfsleven (klanten) als 'afzetmarkt' voor deze kennis evenals een professionele klantgerichte (lange en korte termijn) invulling van de toepassingsgerichte onderzoeksactiviteiten.

In dit jaarverslag wordt een overzicht gegeven van de valorisatieresultaten als gevolg van de activiteiten van zowel IOF als TT.

Valorisatie in een academische context beperkt zich niet tot het verzilveren van kennis en onderzoeksresultaten enkel in spin-offs en licenties. De middelen die via IOF-ondersteuning ingezet worden leiden ook tot een betere performantie van de AUGent partners in het succesvol aantrekken van onderzoeksmiddelen en dit zowel vanuit samenwerkingen met bedrijven als vanuit door Vlaanderen of Europa gesubsidieerde projecten.

2 Belangrijkste resultaten en verwezelijkingen van 2015

Zowel de interfacedienst (UGent TechTransfer) als de IOF-werking zijn onderhevig aan het Besluit van de Vlaamse Regering van 29 mei 2009 betreffende de ondersteuning van de Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten van de associaties in de Vlaamse Gemeenschap. Met de IOF- en interfacesubsidie krijgen de associaties van de overheid instrumenten voor respectievelijk de opbouw van toepassingsgerichte kennis ten behoeve van het bedrijfsleven en voor de opzet of de uitbouw van een geprofessionaliseerde technologietransfer. Beiden zijn nodig om de associaties in staat te stellen om hun rol als actor in de kennisdriehoek op gepaste wijze te vervullen.

In het afgelopen jaar werden 11 spin-off bedrijven opgericht – bijna een verdrievoudiging ten opzichte van 2014 - die zich zullen toeleggen op de exploitatie van UGent technologie. Daarnaast zitten er verschillende spin-offs in de pijplijn, die in het eerste kwartaal van 2016 zullen opgericht worden.

In 2015 werd ook een succesvolle exit gerealiseerd uit de UGent/VIB spin-off Actogenix. Deze onderneming werd overgenomen door het Amerikaanse beursgenoteerde bedrijf Intrexon. De activiteiten van Actogenix in Gent zijn na de overname behouden gebleven. De licentie-inkomsten daalden licht in vergelijking met 2014, maar liggen nog steeds boven het gemiddelde van de afgelopen 5 jaar.

In 2015 werden 85 aanmeldingen ontvangen voor valoriseerbare onderzoeksresultaten en na evaluatie werd voor 46 dossiers een octrooiaanvraag ingediend. Dit brengt het aantal actieve octrooifamilies op 370. De grootte van de octrooiportefeuille is hiermee licht gestegen ten opzichte van de voorbije jaren.

Het aantal contractaanmeldingen bleef nagenoeg gelijk in 2015 (van 2.025 in 2014 naar 1.956 in 2015), doch het aantal juridische adviezen steeg sterk van 173 in 2014 naar 263 in 2015.

Op jaareinde 2015 beschikte de dienst UGent Tech Transfer over 33 medewerkers (of 30,55 FTE) en de decentrale valorisatiewerking bestond uit 20 IOF-mandaathouders. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de belangrijkste resultaten op valorisatievlak in 2015.

Deze verwezenlijkingen zijn tot stand gebracht door de tweeledige valorisatiewerking (zowel UGent TechTransfer als de IOF-valorisatieconsortia) en konden maar gerealiseerd worden dankzij het hoogstaande en innovatieve onderzoek dat aan de UGent verricht wordt.

	2015	2014	2013	2012
Opgerichte Spin-offs	11	4	7	5
Actieve Octrooifamilies	370	339	345	337
Valorisatieinkomsten				
• Inkomsten uit participaties	229.500	47.362	€942.100	-
• Licentie-inkomsten	1.797.730	€1.905.336	€2.241.786	€1.562.000
Aantal contractaanmeldingen	1.956	2.025	1.853	1.623
Aantal juridische adviezen	263	173	204	127

3 Valorisatiebeleid

Om de rol van de kennisinstelling als motor van de kenniseconomie waar te maken, is het essentieel dat de opgebouwde kennis doorstroomt naar de maatschappij, de bedrijven en organisaties, of bijdraagt aan de oprichting van nieuwe ondernemingen en organisaties.

De AUGent heeft een unieke valorisatiestructuur uitgebouwd om het valorisatiebeleid op de meest professionele en dynamische wijze te realiseren. De organisatie is tweeledig en bestaat uit een centrale interfacedienst (UGent TechTransfer) en gedecentraliseerde interface antennes. UGent TechTransfer biedt gespecialiseerd advies en ondersteuning aan de gedecentraliseerde interface-antennes, i.e. IOF-mandaathouders -werkzaam in IOF valorisatieconsortia-, de AUGent onderzoeksgroepen buiten de IOF consortia, en de

hogeschool interface-antennes. De complementariteit tussen de centrale interfacewerking en decentrale IOF-werking heeft als gemeenschappelijk doel de kloof tussen het voeren van onderzoek en het creëren van maatschappelijke en economische meerwaarde te minimaliseren en te overbruggen, dit van bij de start van de onderzoeksactiviteiten tot aan de uiteindelijke meerwaardecreatie en opvolging bij de verantwoordelijke actoren (in het bijzonder bedrijven). Kerntaken van de IOF-mandaathouders zijn het uittekenen van een relevante portefeuille van toepassings- en klantgeoriënteerde onderzoeksactiviteiten, het opbouwen van een basisportfolio aan valorisatieopportuniteiten en het uittekenen, initiëren en coördineren van een valorisatiestrategie voor elk van de componenten uit deze portfolio. De finale realisatie van een valorisatietraject is de resultante van een optimale samenwerking tussen de betrokken mandaathouder, de wetenschappelijk verantwoordelijke(n) (typisch de ZAP of hoofdonderzoeker met zijn of haar team) en een of meerdere experts van de interfacedienst.

Strategisch plan m.b.t. de IOF- en interfaceactiviteiten 2014-2018

Het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de ondersteuning van de Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten van de associaties in de Vlaamse Gemeenschap, goedgekeurd op 29 mei 2009, bepaalt in art. 8 dat elke associatie om de vijf jaar een strategisch plan opmaakt voor het IOF en de interfaceactiviteiten. Dit strategisch plan formuleert de visie van de associatie op de opbouw van toepassingsgerichte kennis, de samenwerking met het bedrijfsleven en de valorisatie van wetenschappelijk onderzoek. Vanuit deze visie worden dan een aantal strategische en operationele doelstellingen geformuleerd die de associatie zowel met het IOF als de interfacedienst wil bereiken. Vervolgens wordt de manier geschetst waarop het IOF past in het ruimere kader van strategisch basisonderzoek en toegepast wetenschappelijk onderzoek met economische finaliteit binnen de associatie. Tenslotte wordt ingegaan op de wijze van organisatie van interfacewerking binnen de associatie, de samenwerking met de andere associaties en de wijze waarop de werking van de interfacedienst aansluit bij de werking van IOF.

Zoals vorig jaar in het jaarverslag beschreven, werd dit strategische plan in 2013 in nauw overleg met de IOF-mandaathouders opgesteld, met zowel strategische als operationele doelstellingen, alsook KPI's voor de komende 5 jaren.

Dit strategische plan werd ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Bestuur van UGent, evenals aan de Raad van Bestuur van de AUGent en beide Raden van Bestuur keurden dit plan goed. Het Kabinet bevoegd voor Innovatie verleende zijn goedkeuring op 2 december 2014.

3 Organisatie en Beheersstructuur

Dienst UGent TechTransfer

Missie en opdrachtomschrijving

De dienst UGent Tech Transfer (TTO) heeft als missie het valorisatiebeleid verder uit te bouwen, in nauwe samenwerking met alle andere actoren, met het oog op een maximale economische en maatschappelijke valorisatie van het onderzoek in de AUGent. Zoals eerder aangegeven verlopen de valorisatie-activiteiten van de centrale TTO in nauwe samenwerking met de decentrale IOF-valorisatieconsortia.

De missie van het TTO kan worden vertaald in volgende taken en operationele doelstellingen:

- Opbouw en beheer van de octrooiportefeuille en van andere intellectuele eigendomsrechten van de partnerinstellingen;
- Bevorderen van de samenwerking tussen de partnerinstellingen en bedrijven en onderhandelen en beheer van onderzoek- en dienstverleningscontracten;
- Actieve marktintroductie van technologieën en intellectuele eigendomsrechten van partnerinstellingen, en het onderhandelen en het beheer van de bijhorende valorisatiecontracten;
- Stimuleren en begeleiden van spin-off ondernemingen;
- Sensibiliseren van de onderzoekers betreffende bescherming en valorisatie.

UGent Tech Transfer treedt op als Interfacedienst voor alle partnerinstellingen binnen de AUGent en heeft daarbij als opdracht de overdracht van innovatieve kennis en technologie van de Universiteit Gent en haar Associatiepartners naar de bedrijfswereld te stimuleren en te begeleiden.

Daarnaast heeft de interfacedienst een coördinerende rol waarbij ze richtinggevend advies uitbrengt m.b.t. de AUGent valorisatiestrategie en valorisatiebeleid en daarbij de consistentie van het valorisatieproces wil bewaken.

Naast deze kernactiviteiten staat de TTO ook in voor de ondersteuning van het IOF via de IOF-coördinatiecel, is zij verantwoordelijk voor het beheer van het Baekeland II fonds, en participeert zij in de investeringsbeslissingen van het SOFI 2 fonds.

Structuur en organisatie

De dienstverlening van UGent TechTransfer wordt gestructureerd in 4 operationele kernactiviteiten, aangevuld met de IOF coördinatie, en het ondersteunend financieel en personeelsbeheer.

De cel *Business Development* is verantwoordelijk voor het identificeren van spin-off opportuniteiten, het begeleiden van het valorisatietraject naar de oprichting van het spin-off bedrijf toe en desgevallend ook voor het aantrekken van risicokapitaal en het verloop van de investeringsronde. Essentieel is dat de belangen van AUGent als kennis-inbrenger in dit gehele proces op adequate wijze worden behartigd.

Het opzetten van initiatieven van strategische samenwerking tussen bedrijven en de AUGent behoort eveneens tot de objectieven van Business Development. Tot slot is de cel Business Development ook verantwoordelijk voor sensibilisering rond valorisatie binnen AUGent. In het bijzonder worden zowel doctorandi, als wetenschappelijke medewerkers en ZAP aangespoord om valorisatiegericht te denken. Doorheen hun werkzaamheden dragen zij een cultuur van ondernemerschap uit en verstrekken ze laagdrempelig advies aan onderzoekers die zich wensen te ontwikkelen tot ondernemers.

De cel *Grants & Incubators* zorgt voor de externe relaties tussen TTO en andere organisaties die innovatie behartigen en ondersteunen (VOKA, Agentschap Ondernemen, Stad Gent Dienst Economie, de verscheidene incubatoren, iMinds, IMEC, VIB, ...). In het verlengde hiervan wordt ook specifieke ondersteuning voorzien bij het voorbereiden en opzetten van onderzoeksprojecten in samenwerking met het bedrijfsleven. Tot en met 2013 was een medewerker specifiek verantwoordelijk voor de ondersteuning van Vlaamse financieringskanalen (IWT, MIP, SIM, FISCH,...) en vanaf mei 2014 werd dit uitgebreid met juridische ondersteuning voor Europese onderzoeksprogramma's.

Verder worden twee medewerkers ingezet voor enerzijds de ondersteuning van activiteiten op de UGent Campus Kortrijk (Leen Verlinden) en anderzijds de samenwerking met Bimetra (klinisch onderzoek) op de UZGent Campus (Lieve Nuytinck).

Het *IP & Licensing* team is verantwoordelijk voor de opbouw, het beheer en de valorisatie via licenties van de octrooiportefeuille en andere intellectuele eigendomsrechten van de AUGent associatie. Voornaamste doelstellingen zijn hierbij het optimaliseren van de octrooiportefeuille, het bieden van professionele ondersteuning op het vlak van intellectuele eigendom en licenties, het uitwerken van strategieën voor de bescherming van de UGent intellectuele eigendom en het uitbouwen van een actief octrooi - en licentiebeleid.

Het intern aanwezig zijn van de juiste expertise op het vlak van intellectuele eigendom heeft als belangrijke meerwaarde dat potentiële vindingen sneller kunnen worden geïdentificeerd en dat de IP portefeuille op een meer efficiënte, strategische en doelgerichte wijze kan beheerd worden, dit in nauwe samenwerking met de onderzoekers, de IOF-mandaathouders en de business developers binnen UGent TechTransfer. Bijkomend geeft het IP & Licensing team professioneel advies en ondersteuning bij het opmaken van Freedom-to-operate (FTO) analyses in het kader van onderzoeks- en valorisatieprojecten.

De cel *Legal* is verantwoordelijk voor het onderhandelen, opmaken en beheren van overeenkomsten en onderzoekscontracten met derden van UGent en de hogescholen binnen de Associatie. Daarnaast biedt zij de nodige juridische ondersteuning bij het implementeren van de valorisatiestrategie van UGent en TTO, bv. op het vlak van licentiëring en creatie en opvolging van spin-offs.

Het Legal team stelt zich hierbij als missie een zo goed mogelijke juridisch-contractuele bescherming te bieden van de belangen van UGent. Deze missie wordt vertaald in een dienstverlening waarbij wordt gestreefd naar advies met een grote toegevoegde waarde, zowel bij contractondersteuning als bij de juridische advisering. Dit wordt onder meer bereikt door het toewijzen van één bepaalde jurist als eerste contactpersoon voor elke interne cliënt (IOF valorisatieconsortium en IOF-mandaathouder, onderzoeksgroep, professor) met het oog op een laagdrempelige toegang tot Legal en de opbouw van knowhow bij de jurist, het hanteren van een proactieve en creatieve benadering en het optimaliseren van de doorlooptijden voor contractoplevering (via het intern standaardiseren van overeenkomsten, het ter beschikking stellen van welbepaalde standaardcontracten aan de IOF-mandatarissen en de onderzoeksgroepen en het verbeteren van interne processen). De inzet van juristen met complementaire expertise garandeert een kwalitatieve ondersteuning in alle rechtsdomeinen die worden bestreken door de valorisatieactiviteiten van TTO en de specifieke adviesverlening rond intellectueel eigendomsrecht, auteursrecht, verbintenissenrecht en vennootschapsrecht.

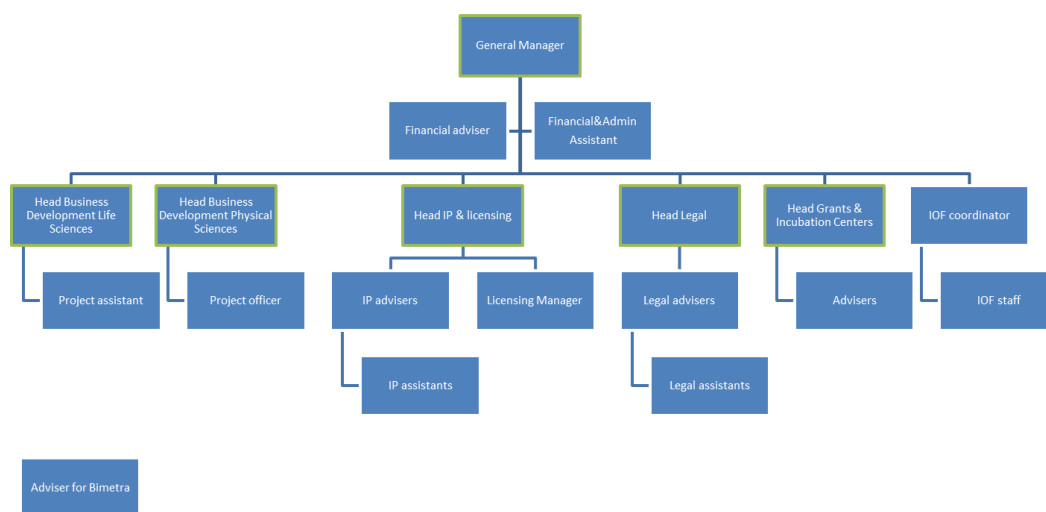
De IOF-coördinatieceel is verantwoordelijk voor het beheer en de ondersteuning van de dagelijkse IOF-werking binnen de AUGent in de breedste zin. Haar takenpakket omvat onder meer de organisatie en beleidsvoorbereiding van de IOF-raden, de praktische implementatie van de voorschriften van de Vlaamse Regering in het kader van het IOF-besluit en het continue stroomlijnen van de communicatie en samenwerking tussen de centrale dienst UGent TechTransfer en de decentrale IOF-werking.

Daarnaast beheert de cel de IOF-projectportfolio en biedt zij ondersteuning bij IOF-projectaanvragen via projectteammeetings, alsook advies en begeleiding in lopende IOF-projecten. Een belangrijke doelstelling van de IOF-coördinatieceel is het blijvend optimaliseren van de IOF-projectwerking en het blijvend garanderen van de kwaliteit van het IOF-projectfinancieringsmodel door regelmatige kritische toetsing van de projectdefinities aan de financieringsbehoeften van de onderzoekers en het stroomlijnen van evaluatieprocedures.

Hiervoor worden regelmatig bevestigingen uitgevoerd bij de verschillende belanghebbenden en analyses gemaakt van de output van het bestaande projectportfolio met als doel de valorisatiefinaliteit zo dicht als mogelijk te bereiken.

De IOF-coördinatiecel stelt zich als missie om als interface op te treden tussen de centrale dienst UGent TechTransfer en de IOF-werking enerzijds en tussen de IOF-werking en de IOF-beleidsorganen (IOF-raad, AUGent Raad van Bestuur) anderzijds. Concreet betekent dit dat de IOF-coördinatiecel proactief inspeelt op behoeften en noden van de decentrale IOF-werking met als doel continue optimalisaties en vernieuwing op operationeel niveau en maximale ondersteuning van de IOF-werking na te streven. Dit vertaalt zich in heel wat beleidsinitiatieven en rapporteringen met betrekking tot de valorisatieoutput.

Organigram

Financieel

Zoals goedgekeurd door de Raad van Bestuur in 2008, functioneert UGent TechTransfer als een financieel verzelfstandigde dienst. Zij verkrijgt haar inkomsten voor werking uit enerzijds een aandeel (22%) op de UGent overheadinkomsten, gerealiseerd op contractactiviteiten, en anderzijds uit een jaarlijkse interfacetoelage van de overheid en uit een deel beheersvergoeding vanuit het IOF-Fonds. Daarnaast verkrijgt UGent TechTransfer een beperkte vergoeding voor het dagelijks beheer van het UGent zaaikapitaalfonds (Baekeland Fonds II). In 2015 werd het principe van de financiële verzelfstanding niet gerespecteerd, aangezien het aandeel op de UGent overheadinkomsten afgetopt werd op het bedrag van 2014. De werkmiddelen voor UGent TechTransfer worden grotendeels besteed aan personeelskosten. Daarnaast is er een budget vrijgemaakt voor de verdere digitalisering van dienst. De middelen voor investeringen in zaaikapitaalfondsen worden gedragen door de valorisatiekas en worden bijna volledig verworven uit de inkomsten uit licenties en de verkoop van participaties in bedrijven (rechtstreeks of via zaaikapitaalfondsen). Daarnaast waren er niet-recurrente inkomsten uit de terugbetaling van leningen en beheerskosten.

Algemeen beleid

Verdeling en bestemming van valorisatie-inkomsten: vanuit de werkgroep Valorisatie en een afvaardiging van IOF-raadsleden uit de ZAP-geleding werd een nota opgesteld over de

valorisatie-inkomsten. Kernpunten van deze nota zijn (1) de financiering van de octrooikosten, (2) de verdeling van de valorisatie-inkomsten en de recuperatie van octrooikosten, (3) de bestemming van de inkomsten en (4) een degressief aandeel voor de uitvinders. Deze nota werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur van februari 2016.

Communicatie: doelstellingen en strategie

Door voldoende aandacht te besteden aan de communicatie rond haar valorisatieactiviteiten en de bekomen resultaten, wil AUGent haar activiteiten als ondernemende en innoverende universiteit bijkomend onderschrijven. In het kader van het communicatiebeleid van de instelling zal een geïntegreerd communicatieplan voor de valorisatiewerking uitgewerkt en geïmplementeerd worden de komende jaren. Activiteiten in dit kader zullen jaarlijks gerapporteerd worden.

Zowel UGent TechTransfer als de IOF-valorisatiestructuur ontplooiden de afgelopen jaren diverse communicatie-initiatieven, zowel naar interne als externe doelgroepen toe. In uitvoering van het nieuw Strategisch Plan 2014-2018, werd een overkoepelend TT-IOF Werkgroep Communicatie opgericht, met als opdracht een globaal communicatieplan uit te werken voor zowel UGent Techtransfer als de IOF-consortia, teneinde de profilering van AUGent inzake valorisatie en innovatie te versterken.

In 2015 werd verder werk gemaakt van nieuwe initiatieven op gebied van communicatie. Actiepunten die reeds in 2014 werden geïdentificeerd, werden uitgewerkt in 2015. De voorbereiding van de website van UGent TechTransfer in het UGent platform, alsook de creatie van nieuwe posters in het kader van de continue sensibiliseringscampagnes voor onderzoekers behoorden tot de meest intensieve taken.

UGent TechTransfer was ook aanwezig op verscheidene beurzen en congressen, zoals de Innovatiebeurs, Knowledge for Growth, Bio US en heeft samen met BiR&D (Belgian Research & Development) een ontmoetingsdag georganiseerd tussen de Belgische TTO en grote bedrijven rond het thema van innovatie en technologieoverdracht.

Sensibilisering

De website van UGent TechTransfer werd volledig geïntegreerd binnen de UGent website, zodat deze nu dezelfde *look and feel* heeft als de UGent website. Daarnaast is een landingspagina voor bedrijven in voorbereiding. Deze pagina zal toelaten om bedrijven sneller hun weg te laten vinden binnen UGent en zal vanaf de homepage van UGent rechtstreeks bereikbaar zijn.

De vijfdaagse TT-skills opleiding vond opnieuw plaats in maart en in oktober 2015. Deze opleiding wordt twee maal per jaar aangeboden en richt zich tot postdoctorale onderzoekers en Zelfstandig Academisch Personeel. Elk jaar nemen hier een 80-tal onderzoekers aan deel. In 2015 werd ook een nieuwe training voorbereid, met name de TT Starter's Seminar Finance. Dit 5-daags seminar is gericht op onderzoekers die bij een startup project betrokken zijn en nood hebben aan bijkomende gerichte financiële skills.

Interne werking

In 2015 werd blijvend geïnvesteerd in de verdere uitwerking en optimalisatie van processen, instrumenten en tools zoals bijvoorbeeld het TTRM project- en datamanagement systeem en het MyTT contractbeheersysteem.

In 2015 werden verdere acties genomen m.o.o. het ontwikkelen van een eenvormige set sjablonen en standaardmodellen en het verder optimaliseren van het contractproces. Zo werden bovenop de contractsjablonen die reeds via de intranetsite van UGent TechTransfer ter beschikking werden gesteld van de UGent onderzoeksgemeenschap, ook contractsjablonen ter beschikking gesteld van de IOF-mandaathouders, via een sharepoint toepassing. De upgrade van het bestaande contractbeheersysteem MyTT werd nagenoeg afgerond in 2015. Deze upgrade behelst o.m. het volgende:

- Het optimaliseren en verder automatiseren van interne werkprocessen;
- De mogelijkheid om contracten na hun ondertekening te blijven opvolgen (bvb. het bewaken van de einddatum van een contract m.o.o. tijdige verlenging);
- De mogelijkheid om binnen het systeem de eigen workload in te plannen;
- De mogelijkheid om de contractportefeuille verder te filteren in functie van IOF-valorisatieconsortia en dossiers actief beheerd door een IOF-mandaathouder.

Hier rond dienen nu binnen het Legal team verdere werkafspraken te worden gemaakt. Er werden met het UGent bestuur en met de regeringscommissaris, belast met het toezicht op UGent, afspraken gemaakt omtrent het verlenen van een beperkte toegang tot het contractbeheersysteem, m.o.o. het toezicht op de af te sluiten en afgesloten contracten. Deze afspraken zullen in 2016 verder worden geconcretiseerd. Er zullen in 2016 met de IOF-mandaathouders werkafspraken gemaakt worden inzake de opvolging van de gesloten contracten na de ondertekening.

In het kader van het wijzigingsdecreet van 13 juli 2012 van het Bijzonder Decreet van 26 juni 1991 betreffende de Universiteit Gent, dat de volheid van handelings- en bestuursbevoegdheid vanaf 1 oktober 2013 bij de Raad van Bestuur heeft gelegd, werd een oefening opgestart rond het verlenen van bevoegdheidsdelegaties door de Raad van Bestuur van UGent. Aan de Raad van Bestuur werd onder meer goedkeuring gevraagd voor de delegatie van een aantal bevoegdheden inzake de ondertekening van contracten behandeld via de contractadministratie van UGent TechTransfer aan de general manager van UGent TechTransfer. In haar beslissing van 3 april 2015 heeft de Raad van Bestuur onder meer de bevoegdheid aan de general manager van UGent TechTransfer verleend tot het sluiten van bepaalde materiaaltransferovereenkomsten, geheimhoudingsovereenkomsten, niet-bindende documenten en bepaalde dienstverleningsovereenkomsten.

In totaal werden in 2015, 1.583 contracten effectief ondertekend via de administratie van UGent TechTransfer. Vanaf 1 januari 2015 tot aan de datum van inwerkingtreding van de bovenvermelde beslissing inzake bevoegdheidsdelegaties (1 mei 2015) werden nog 665 contracten door de rector ondertekend. Vanaf die datum tot einde 2015 werden 918 contracten ondertekend bij bevoegdheidsdelegatie, als volgt:

- 498 contracten werden ondertekend door de vicerector (waaronder 187 onderzoeksovereenkomsten, 142 dienstverleningsovereenkomsten en 29 licentieovereenkomsten);
- 420 contracten werden ondertekend door de general manager van UGent TechTransfer (waaronder 227 geheimhoudingsovereenkomsten, 88 materiaaltransferovereenkomsten en 77 dienstverleningsovereenkomsten volgens de algemene voorwaarden van UGent).

Door het toekennen van bevoegdheidsdelegaties aan de general manager van UGent TechTransfer dient een belangrijk aantal contracten niet langer naar de UGent centrale diensten te worden verstuurd ter ondertekening, hetgeen de administratieve doorlooptijd voor deze contracten gevoelig vermindert.

Een tweede ICT-gerelateerde uitdaging werd in 2015 aangepakt via de initiatie van het zogenaamde "One Office" project, waarvoor eveneens financiële investeringsmiddelen

werden gereserveerd voor de komende jaren voor de uitwerking ervan vanaf 2015. Deze ICT-uitbouw heeft als doelstelling om zich in een eerste fase te concentreren op het onderling koppelen van de bestaande interne databanken MyTT (contracten) en TTRM (projecten) enerzijds en SAP gerelateerde data anderzijds. Dit zal moeten toelaten om nieuwe inzichten te verwerven in de wijze waarop valorisatieoutput een financiële impact heeft en deze ook tussentijds te monitoren en hierop sneller in te spelen vanuit de brede valorisatiewerking (TT en IOF). Het project kadert in de realisatie van het "UGI – UGent geïntegreerd beleidsinformatiesysteem" geïntroduceerd bij en goedgekeurd als het beleidsinformatieplatform voor de UGent door het Bestuurscollege op respectievelijk 27 maart 2014 (VI/DICT/1) en 12 december 2014 (VI/DICT/1) en wordt samen met het UGI-team o.l.v. Philippe Depoorter uitgewerkt en verder opgevolgd.

Voor de ontwikkeling van "One Office" zijn zeven thema's geïdentificeerd. De analyse van de eerste drie is aangevat in het laatste kwartaal van 2015 en het programmeren ervan, mede door een externe softwareontwikkelaar, zal starten vanaf het tweede kwartaal van 2016. De voltooiing van het ganse project – i.e. de zeven thema's – is voorzien rond de tweede jaarhelft 2017.

In een eerste thema worden onder meer de gevalideerde cijfers m.b.t. de inkomsten in relatie gebracht met onderliggende kenmerken van de contract- en onderzoeksportefeuille waartoe deze inkomsten behoren. Door een tussentijdse monitoring en opvolging van deze gegevens zal OneOffice TTO en IOF kunnen ondersteunen om hun strategische doelstellingen tijdig te evalueren en indien nodig bij te sturen en/of te herzien. Ten behoeve van het Legal Team worden in een tweede module de doorlooptijden voor contractbehandeling bepaald zodat deze in detail geanalyseerd kunnen worden met het oog op een optimale werkverdeling tussen de TTO juristen. Thema drie geeft de gebruiker verdere inzichten hoe de IOF-verdeelsleutel is samengesteld voor de Vlaamse universiteiten enerzijds en welk percentage UGent hierin verwerft in het bijzonder met daaraan gekoppeld de "opbrengst" per eenheid van de betreffende IOF-parameter.

Voor het TTRM-systeem is er gedurende de eerste jaarhelft van 2015 een analyse uitgevoerd waarbij de nodige stappen in kaart zijn gebracht om TTRM in haar huidige vorm te migreren naar de meest recente softwareomgeving. Deze upgrade is nodig opdat alle gebruikers beter en vlotter kunnen beschikken over de waardevolle data geregistreerd in TTRM; data die gebruikt wordt voor analyses en rapporteringen. De voltooiing van de migratie wordt verwacht eind eerste kwartaal van 2016.

In 2015 werd een interne klantenbevraging uitgevoerd door een extern marktonderzoeksbureau en dit in opdracht van UGent TechTransfer. Hiermee werd gevolg gegeven aan de doelstelling die de dienst zichzelf had opgelegd in het strategische plan m.b.t. de IOF- en interfaceactiviteiten 2014-2018. Het doel bestond erin inzicht te verwerven in de interne klantentevredenheid. Hiervoor werd een enquête doorgestuurd aan alle ZAP-leden die die afgelopen twee jaren één of andere vorm van samenwerking hebben gehad met de dienst UGent TechTransfer (hetzij op vlak van IP, contracten, Business Development, hetzij op projectbasis via de fundingkanalen van IOF of het IWT ondersteund door de dienst). 600 enquêtes werden uitgestuurd en 158 volledig ingevulde enquêtes werden ontvangen met een participatiegraad van 26,3 %, hetgeen naar statistische marktonderzoeksnormen boven de gemiddelde respons ligt. De focus van de bevraging lag op de algemene tevredenheid van de dienstverlening en expertise aangeboden door de dienst en beoogde aldus de mate van kwaliteit van de dienstverlening te meten om zicht te krijgen op eventuele bijstellingen en/of verbeteringen die zouden blijken uit het rapport. Daarnaast werd ook de door de ZAP'ers gepercipieerde meerwaarde ("usefulness") gemeten van de diensten geleverd door UGent TechTransfer. De resultaten van deze bevraging waren positief en scoorden 65 op de ISQ index (Internal Service Quality Index). Dit stemt overeen

met een score "goed". 92% van de respondenten gaven aan tevreden te zijn met de geboden dienstverlening en deze als een meerwaarde te hebben beschouwd in de samenwerking en 51% gaf aan een zeer succesvolle samenwerking te hebben gehad. De know-how en expertise werd duidelijk als positief gepercipieerd over alle interne cellen heen. De rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende medewerkers (bij wie kan je terecht voor wat) bleek niet altijd even duidelijk en werd als aandachtspunt meegegeven in het rapport naar toekomstige visibiliteit toe. De reactietijd van de cel Legal & Contracts werd ook als een verbeterpunt aangegeven en dit te wijten aan de soms lange doorlooptijden van de contractenprocedures (waarbij men door het ontbreken van de juiste tracking tools vaak verkeerdelijk veronderstelt dat een dossier bij Legal & Contracts is blijven liggen). Dit is een punt dat intern reeds eerder werd geïdentificeerd en dat de komende maanden wordt aangepakt, zoals hierboven reeds aangegeven (upgrade en verfijning MyTT). De cellen IP en Funding (IOF en IWT-coördinatie) werden als excellent gescoord in het eindrapport. De dienst UGent TechTransfer bekijkt de haalbaarheid om in 2016 een gelijkaardige bevraging uit te voeren onder haar externe klanten.

4 Valorisatie-output

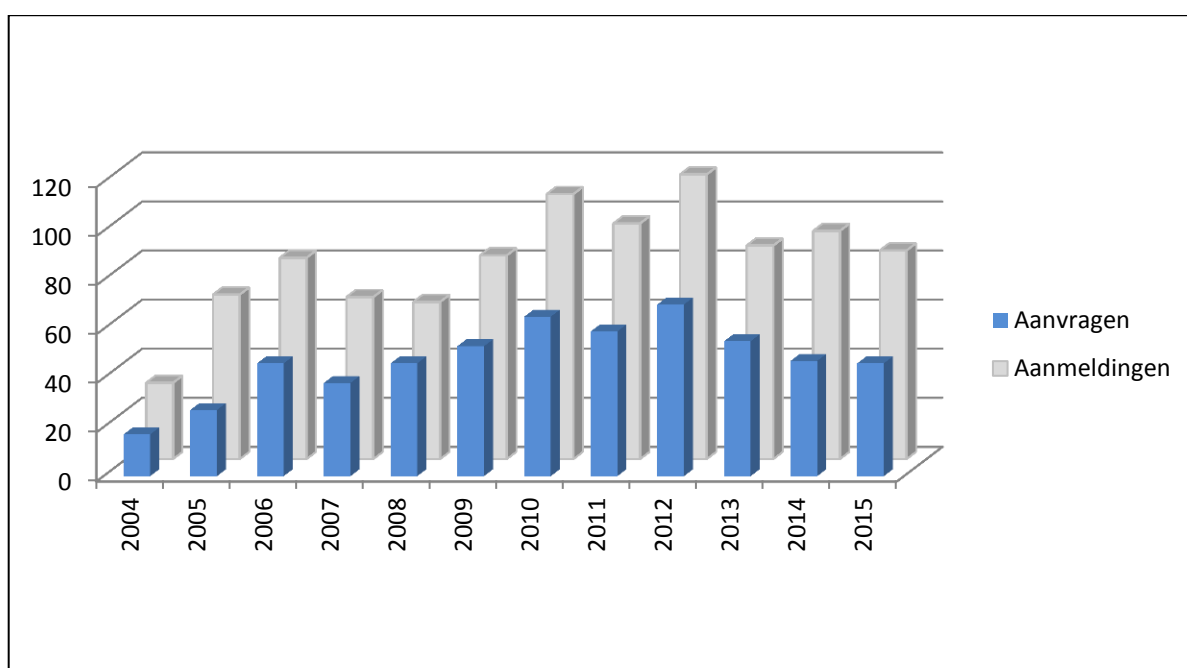
4.1 IP & Licensing

Het afgelopen jaar werd verder resultaat geboekt in de uitbouw van een actief IP- & valorisatiebeleid.

Eind 2015 omvatte de octrooiportefeuille van de UGent Associatie 370 actieve octrooifamilies waarvan UGent eigenaar of mede-eigenaar is. De sectie IP & Licensing staat in voor het beheer van 169 octrooifamilies, de overige worden beheerd door de Strategische Onderzoekscentra (VIB en IMEC), andere kennisinstellingen of industriële partners.

Er werden 85 valoriseerbare onderzoeksresultaten aangemeld in 2015. Na evaluatie werd in 2015 voor 46 aanvragen beslist een octrooiaanvraag in te dienen; 34 aanvragen zijn per eind 2014 nog in evaluatie.

In 2015 stond UGent TechTransfer in voor de indiening van 32 nieuwe octrooiaanvragen (prioriteitsaanvragen) en 23 internationale PCT octrooiaanvragen. Voor 13 octrooidossiers werden 29 octrooiaanvragen in nationale/regionale fase gebracht, waarvan 13 in Europa en 12 in de US. Verder werden 80 toegekende nationale/regionale octrooien verkregen.

Evolutie van het aantal octrooiaanvragen/aanmeldingen per jaar

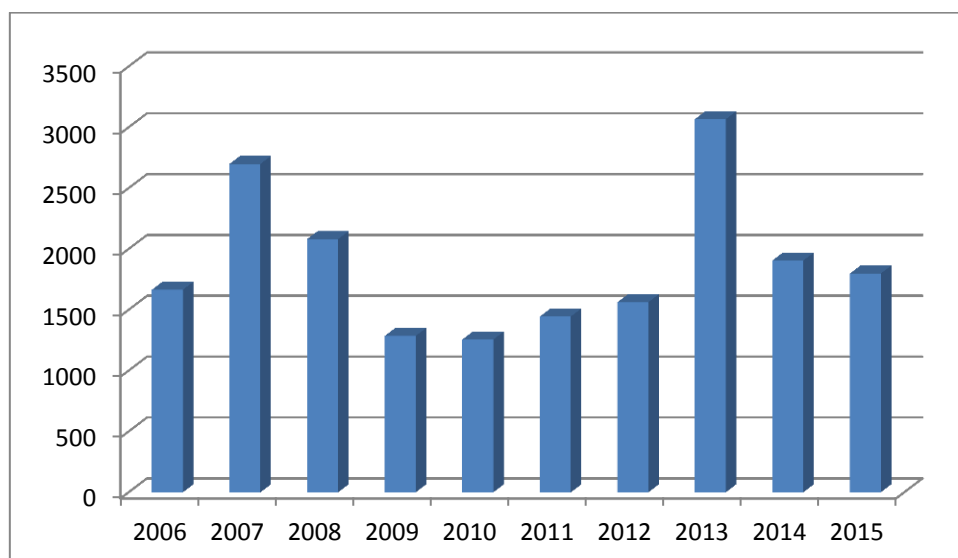
Per einde 2015 beschikte de UGent over 71 valorisatie-overeenkomsten (licentie, transfer en optie) gerelateerd aan de octrooiportefeuille, naast 45 overeenkomsten m.b.t. knowhow en/of materialen en 58 software-licenties. Per einde 2015 bedroeg de volledige portefeuille aan valorisatieovereenkomsten 174 in aantal.

De totale valorisatie-inkomsten in 2015 bedroegen € 1.797.730, waarbij ongeveer 1.1 miljoen euro afkomstig was van één licentiecontract in de farmasector. De overige inkomsten waren als volgt verdeeld: 17 contracten leverden een bedrag op tussen € 10.000 en € 100.000; 17 contracten tussen € 1.000 en € 10.000 en 5 contracten leverden inkomsten op die lager waren dan € 1.000. Ongeveer 85% van de valorisatieinkomsten was afkomstig van contracten met bedrijven uit de life sciences sectoren (farma, veterinaire producten, plantenbiotechnologie, medische toestellen, diagnostica, voeding en diervoeding, tandheelkunde, ...), terwijl 15% voortkwam uit contracten in andere sectoren.

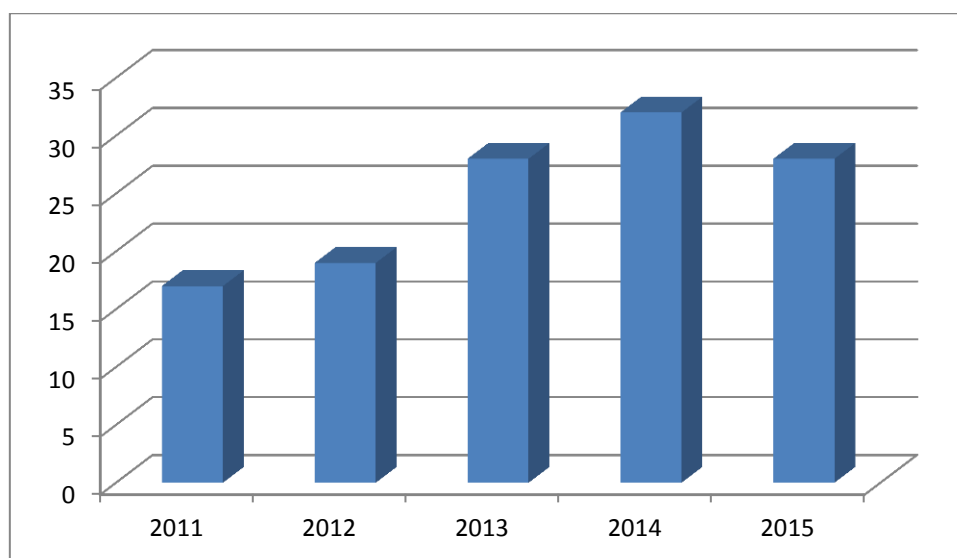
In 2015 werden licentie-inkomsten verkregen van 14 spin-offs uit de Associatie Universiteit Gent (Inbiose, Inside Matters (voorheen InCT), Biogazelle, Feops, Prodigest, Fire Engineered Solutions, GATE, Veltion, Progeno, Cacaolab, XRE, Sentiance, Demed Medical en Argus Technologies).

Voor wat de nieuwe licenties, transferovereenkomsten en opties afgesloten in 2015 betreft, waren er 10 overeenkomsten gerelateerd aan octrooien, 6 gerelateerd aan knowhow en/of materialen en 12 gerelateerd aan software.

Per einde 2015 beschikte de UGent over 63 valorisatie-overeenkomsten (licentie, transfer en optie) gerelateerd aan de octrooiportefeuille, naast 37 overeenkomsten m.b.t. knowhow en/of materialen en 51 software-licenties.

Evolutie van de valorisatieinkomsten per jaar. Hogere waarden in 2006, 2007 en 2008 dankzij de verkoop van aandelen van DevGen, CropDesign en TiGenix. Hogere waarde in 2013 door de verkoop van aandelen in Caliopa.

4.2 Legal

Het volume aan aangemelde contracten is licht gedaald in 2015, gaande van 2.026 contracten in 2014 naar 1.956 in 2015. Daarentegen werden in 2015, 263 juridische adviezen verstrekt, hetgeen een sterke stijging uitmaakt t.a.v. 2014 (173 adviezen). Om met deze stijging in de toekomst te kunnen omgaan met de huidige personeelsbezetting zal onderzocht worden om de materies waarin het Legal team juridisch advies verstrekt, beter af te lijnen en daarbij te focussen op de kerntaken van UGent TechTransfer.

Door UGent TechTransfer werden daarenboven in 2015, 176 EU-contracten beadviseerd.

De verdeling van de aangemelde contracten over de faculteiten is de volgende:

	2012	2013	2014	2015
Bio-ingenieurswetenschappen	293	359	382	377
Diergeneeskunde	199	197	207	249
Economie en bedrijfskunde	24	28	37	47
Farmaceutische wetenschappen	91	86	123	108
Geneeskunde en gezondheidswetenschappen	294	364	349	305
Ingenieurswetenschappen en Architectuur	382	473	580	572
Letteren en wijsbegeerte	18	30	30	19
Politieke en sociale wetenschappen	28	22	27	20
Psychologie en pedagogische wetenschappen	18	37	34	28
Rechtsgeleerdheid	8	6	10	12
Wetenschappen	228	219	225	204
Centrale Administratie	37	32	21	15

Dit overzicht toont aan dat over de jaren het grootste aantal contracten werd aangemeld vanuit de faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur, en dat bijna 65% van de contractaanmeldingen betrekking heeft op 3 faculteiten (de faculteiten Ingenieurswetenschappen en Architectuur, Bio-ingenieurswetenschappen en Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen).

4.3 Business Development

Spin-offs

De *spin-offs* die werden opgericht kunnen worden ondergebracht in twee types:

- (1) De technologiegedreven spin-offs: hierin staat de inbreng van propriëtaire UGent technologie centraal, op zijn beurt het resultaat van wetenschappelijke of technologische doorbraken van de onderliggende onderzoeksgroepen;
- (2) De ondernemersgedreven spin-offs: deze spruiten voort uit de ondernemerszin van onderzoekers die willen inspelen op de commerciële interesse voor onderzoeksresultaten of diensten en die deze onder de vorm van een exclusieve licentie op de technologie en knowhow, valoriseren.

In 2014 werden 5 bedrijven opgestart, waarvan er vier reeds in 2014 de kwalificatie als UGent spin-off behaalden op basis van een ondertekende IP licentieovereenkomst.

In 2015 werd de IP licentieovereenkomst - voor het vijfde bedrijf - opgericht in 2014 afgesloten, zodat dit bedrijf inmiddels ook als UGent spin-off kan gekwalificeerd worden.

In 2015 werden 12 bedrijven opgestart, waarvan op datum van dit jaarverslag, er 11 reeds kwalificeren als UGent spin-off op basis van een ondertekende IP licentieovereenkomst:

- **Asasense:** werd opgericht als cvba op 5 januari 2015. Asasense ontwikkelt meetnetten voor het in kaart brengen van geluidslandschappen. De voornaamste toepassingen zijn het in kaart brengen van geluidshinder, maar indirect ook verkeersstromen. Het bedrijf doet beroep op technologie ontwikkeld aan de Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur, meer in het bijzonder binnen de onderzoeksgroep Acoustics van de vakgroep INTEC;
- **Sanacon:** werd opgericht als bvba op 6 januari 2015. Sanacon geeft eigenaars, bouwheren, architecten, aannemers en studiebureaus advies inzake betonherstel bij renovatie van bouwwerken. Het bedrijf doet beroep op know how en diagnostische databases ontwikkeld aan de Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur, meer in het bijzonder binnen de vakgroep Bouwkundige Constructies;
- **The Vigor Unit:** werd opgericht als bvba op 5 januari 2015. The Vigor Unit is een onderzoeks- en adviesbedrijf dat zich concentreert op het begrijpen, voorspellen en veranderen van het gedrag van werknemers. Het bedrijf doet daarbij beroep op technieken en methodes ontwikkeld aan de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, meer in het bijzonder binnen de vakgroep Personeelsbeleid, Arbeids- en Organisationspsychologie;
- **PXLence:** werd opgericht als bvba op 3 februari 2015 met als basis een exclusieve licentie voor de exploitatie van PCR- en primer designgebaseerde technologie van het Centrum voor Medische Genetica van UGent/UZGent. Deze zeer geavanceerde genetische expertise wordt door PXLence aangeboden aan academische onderzoeksinstituten, klinisch-diagnostische laboratoria, ziekenhuizen en bedrijven;
- **Imaqua:** werd als BVBA opgericht op 1 april 2015. Imaqua is een spin-off in het domein van de aquacultuur, die innovatieve dienstverlening biedt in de immune modulatie van o.a. garnalen, en is gebaseerd op expertise en IP uit de onderzoeksgroepen van Prof. Hans Nauwynck en Prof. Peter Bossier van de Faculteit Diergeneeskunde en de Faculteit Bio-Ingenieurswetenschappen. Het gamma aan beschikbare testen laat toe om voedingsadditieven te screenen op hun toegevoegde waarde (opbrengst, ziekteresistentie) in de aquacultuur;
- **Magnax:** werd opgericht als bvba op 30 april 2015. Magnax commercialiseert designs voor axiale flux generatoren voor kleine windturbines. Deze know how en IP werd uitgelicentieerd vanuit de vakgroep Elektrische Energy, Systemen en Automatisering van de Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur;

- **Senso2Me:** werd opgericht als bvba op 29 januari 2015. Senso2Me commercialiseert een systeem dat drukbezette, werkende personen toelaat hun alleenwonende bejaarde ouder te monitoren op niet intrusieve wijze om hun algemeen welzijn te bewaken. Senso2Me doet beroep op IP en know how van de onderzoeksgroep IPI (Image Processing and Interpretation) binnen de vakgroep TELIN (Telecommunications and Information Processing) van de Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur;
- **Orionis Biosciences:** werd opgericht als NV op 1 september 2015. Orionis Biosciences is een gezamenlijke VIB/UGent spin-off ontstaan uit de onderzoeksgroep van Prof. Jan Tavernier (Cytokine Receptor Lab binnen de vakgroep Biochemie van de Faculteit Geneeskunde en Gezondswetenschappen), voor de commerciële exploitatie van een uniek proteïne-proteïne interactie platform, met directe toepassingen in de ontdekking van nieuwe therapeutica, maar ook in "drug profiling", tzt het ontrafelen van het werkingsmechanisme van nieuwe en bestaande drugs. Orionis heeft vestigingen in de USA en in Gent;
- **AVGI:** werd opgericht als bvba op 5 november 2015. AVGI commercialiseert software voor de simulatie van stoomkrakers die gebruikt worden in de petrochemische industrie voor de aanmaak van ethyleen. De AVGI software Coilsim laat toe het rendement van dergelijke kraakeenheden verder te optimaliseren. Coilsim werd ontwikkeld aan het Laboratorium voor Technische Chemie, een vakgroep binnen de Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur;
- **Mexcellence:** werd opgericht als bvba op 14 december 2015. Mexcellence legt zich toe op het beheer van melkveestallen in het bijzonder met het oog op uiergezondheid en melkkwaliteit. Mexcellence doet daarbij beroep op een licentie van beheers- en expertsysteemsoftware ontwikkeld binnen de Buitenpraktijk+ van de Vakgroep Voorplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Faculteit Diergeneeskunde;
- **Molecubes:** werd opgericht als bvba op 22 december 2015. Molecubes commercialiseert een reeks van table-top scanners voor ratten en muizen in preklinisch onderzoek van geneesmiddelen. Deze scanners werden ontwikkeld door de onderzoeksgroep Medical Imaging and Signal Processing (MEDISIP) binnen de vakgroep ELIS van de Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur.

Voor de twaalfde start-up van 2015 is de overeenkomst voor het ter beschikking stellen van de UGent IP nog in voorbereiding en is er dus nog geen kwalificatie als UGent spin-off mogelijk.

Enkel in de start-up Molecubes nam UGent ook een participatie in het kapitaal van het bedrijf in ruil voor de inbreng in natura van software, hardware, octrooien en know how.

Een tiental spin-off projecten zijn in een laatste fase van incubatie met het oog op een formele oprichting in 2016-2017, o.a. een bedrijf actief in het produceren van passieve industriële koelcontainers op basis van unieke metaalschuimtechnologie, een bedrijf voor continue monitoring van glucoseconcentratie bij patiënten met suikerziekte, een bedrijf dat geminiaturiseerde uitleestoestellen maakt voor glasvezel sensoren, en een bedrijf dat een SAAS platform zal aanbieden ter ondersteuning van neurologen bij de diagnose van epilepsie.

Naast de begeleiding van het incubatieproces en oprichting van spin-offs, heeft het Business Development team, via intensieve samenwerking met de IOF-mandaathouders, en middels een valorisatiegerichte opvolging van de IOF-projecten, een goed gestoffeerde pijplijn van UGent spin-off opportuniteiten op korte en middellange termijn geïdentificeerd. Dit geheel van spin-off projecten vormt tevens een aantrekkelijke dealflow voor het QBIC fonds (zie ook verder).

Beheer Baekeland II Zaaikapitaal fonds

UGent TechTransfer is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van het Baekeland II Fonds. Zie hoofdstuk 6 voor het overzicht van de bestedingen en activiteiten met betrekking tot de zaaikapitaalfondsen.

Beheer van de UGent-participaties in UGent spin-offs

UGent TechTransfer volgt ook de portefeuille op van start-up bedrijven waarin UGent aandelen heeft. In 2015 werd de participatie in de spin-off Molecubes voorbereid. De eigenlijke intrede in het kapitaal ging door in januari 2016.

UGent heeft op datum van dit jaarverslag aandelenparticipaties in volgende spin-offs: FytoLab, WFRGent, Quality Control, Mind4Energy, Spartanova, TiGenix, Arcarios, Trinean en Molecubes.

Bij Mind4Energy werd een kapitaalverhoging doorgevoerd met een intrede van QBIC, LRM en PMV in het kapitaal van het bedrijf. Dit zal tot een groeiversnelling leiden bij Mind4Energy.

Samenwerking met de industrie

UGent streeft op drie niveaus een samenwerking met bedrijven na:

- Project Partnerships
Dit zijn projectgebaseerde samenwerkingen, die ad hoc opgezet worden en meestal van kortere duur zijn (van enkele maanden tot 5 jaar). De meeste industriële samenwerkingen situeren zich op dit niveau. Hoewel ad hoc qua opzet, kunnen projecten omvangrijk zijn en met sommige bedrijven is reeds lang een dergelijke samenwerking lopende.
- Structurele Partnerships
Wanneer veelvuldig samengewerkt wordt met een bedrijf over een langere periode (typisch meer dan 3 jaar), dan wordt er naar gestreefd deze samenwerking beter te structureren binnen een raamakkoord.
Binnen het kader van een dergelijk akkoord kunnen dan overkoepelende afspraken gemaakt worden over verscheidene projecten heen. Tevens wordt er per partnership een stuurgroep opgezet die het partnership aanstuurt en op regelmatige wijze bespreekt hoe de strategische interesses van het bedrijf en de onderzoeksactiviteiten van UGent op elkaar kunnen afgestemd worden.
- Strategische Partnerships
Naast raamakkoorden die mikken op een brede en middellange termijn samenwerking, investeert UGent ook in strategische partnerships. Deze worden gekenmerkt door een langdurige samenwerking waarbij het bedrijf ook onderzoeksactiviteiten ontplooit op of in de nabijheid van UGent campussen, dit met het oog op het delen van infrastructuur en het realiseren van sterke samenwerkingsprojecten.

Regionale verankering van innovatieclusters op het Technologiepark Zwijnaarde

UGent investeert reeds geruime tijd in het ontwikkelen van innovatieclusters op haar Technologiepark Zwijnaarde. Deze worden gekenmerkt door het samenbrengen van academische activiteiten (onderwijs, onderzoek, en dienstverlening), industriële onderzoeksactiviteiten van zowel starters, KMO's als grote ondernemingen,

incubatieactiviteiten, en netwerkversterkende ondersteuning op een campus teneinde tot een synergetische meerwaarde te komen. Op het Technologiepark te Zwijnaarde zijn reeds twee clusters aanwezig: een biotechcluster en een materialenonderzoekcluster. Een derde cluster, de ICT cluster, is in volle groei.

De biotechcluster is reeds sterk uitgebouwd, mede dankzij de aanwezigheid van het VIB. 2015 werd gekenmerkt door de verdere groei van de bestaande bedrijven en de komst van een aantal nieuwe biotech start-ups in de bio-incubator en het IIC UGent. Om deze groei verder op te vangen werd een aanvang genomen met de planning van de bouw van een nieuwe bio-accelerator van ongeveer 7.000 à 8.000 m² BVO in het verlengde van de bouw van de uitbreiding van de UGent-VIB onderzoekslabo's om zo de huisvesting van UGent-VIB Departement Moleculair Proteïneonderzoek (DMPR) mogelijk te maken.

Met betrekking tot de materialencluster werden verder stappen genomen om de cluster te versterken met incubatie- en aanvullende dienstverlenende activiteiten. In het bijzonder werd P3Lab opgericht. Het P3lab wordt ondergebracht in het vroegere Sirris gebouw op het Technologiepark. 'P3' staat voor "Polymer processing, Prototyping and Pre-compliance testing" en clustert onderzoeksgroepen van de Associatie Universiteit Gent betrokken bij design, simulatie en prototyping en pre-compliance testing van polymere componenten. Binnen P3Lab wordt ook een Fablab ingericht om professionele rapid prototyping mogelijk te maken. Begin 2016 wordt de renovatie van dit gebouw afgerond zodat de werking van P3lab en het Fablab in de loop van 2016 volledig kunnen uitgerold worden. Teneinde deze renovaties te financieren, heeft UGent een aanvraag voor EFRO-subsidies ingediend en deze ook bekomen. Om de continuïteit van het P3lab en Fablab te waarborgen heeft UGent beslist om de werking te ondersteunen via de financiering van één medewerker met centrale middelen.

De ICT-cluster is in opbouwfase. De kern wordt gevormd door twee ICT torengebouwen. De onderzoekstoren, gericht op UGent ICT onderzoeksgroepen zal begin 2016 zijn deuren openen. De tweede ICT toren, de AA toren, is gericht op huisvesting van R&D centra van ICT bedrijven en is operationeel sinds 1 juli 2014. Volgende bedrijven hebben er ondertussen O&O groepen of ondersteunende ICT diensten gehuisvest: TPVision, Huawei (nu moederbedrijf van Caliopa), Daikin, Agoria ICT, IBS en NLO.

De centrale diensten van iMinds zijn in oktober 2015, samen met enkele bedrijven van iCubes (de incubator van iMinds) ook naar de AA - toren getrokken.

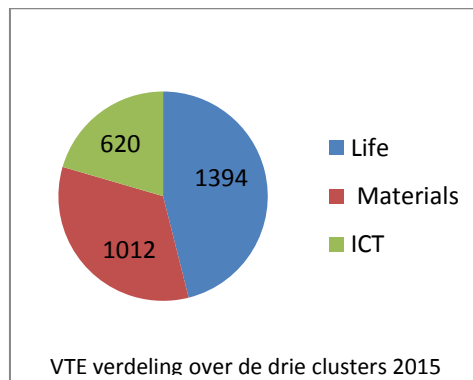
UGent gaat samen met iMinds de bouw en exploitatie van Homelab op het wetenschapspark financieren. Homelab zal als "residentiële testomgeving" de ontwikkeling en innovatie van ICT gestuurde residentiële toepassingen in de domeinen van domotica, energiezuinige woningen en thuiszorg stimuleren.

De aanwezigheid van iMinds in deze cluster zal zeker een versterkend effect creëren dankzij hun sterk netwerk en hun faciliterende rol naar start-ups toe.

Het park stelde eind 2015 circa 3.000 mensen tewerk, een groei van 200 FTE's tov 2014:

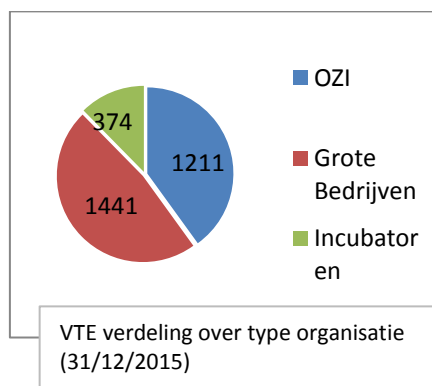
- iets minder dan de helft in de life sciences;
- bijna 1000 VTE's in het materialendomein;
- 600 VTE's in de ICT sector

De tewerkstelling in de lifescience- en materialensector is stabiel gebleven. De groei is volledig toe te schrijven aan de ICT cluster, met de komst van iMinds op de campus en de groei in tewerkstelling van TPVision, Threon en Sofica

Met betrekking tot type organisatie:

- worden iets minder dan de helft tewerkgesteld in 11 vestigingen van grote bedrijven; Ablynx en TPVision zijn de grootste groeiers t.o.v. 2014.
- zijn 1.200 VTE's verbonden met de Universiteit Gent (880 VTE's) of in één van de overige 7 publiek gefinancierde onderzoeksinstellingen (meer dan 50%),
- zijn er 374 VTE's tewerkgesteld in 50 kleine bedrijven opererend vanuit één van de 3 incubatoren (IIC UGent, VIB incubator, PKS gebouw). De groei t.o.v. 2014 is vooral te situeren bij de kleine bedrijven gevestigd in incubatoren en in de komst van iMinds als 7de onderzoeksorganisatie op de campus.

Deze evenwichtige mix in domeinen en type actoren aangevuld met open innovatie testcentra garandeert innovatie en ondernemerschap in multidisciplinaire domeinen van de toekomst, zoals in bio-informatica, geavanceerde diagnostica, internet of things, biomedical devices en big data analyses.

Nieuw wetenschapsparkproject op Eiland Zwijnaarde NV

De UGent heeft op 26 juni 2014 een alliantie afgesloten met Eiland Zwijnaarde NV, ter positionering en ontwikkeling van een kennisintensieve zone van 13 ha op de industrieterreinen van het Eiland Zwijnaarde NV, gelegen tussen Zwijnaarde en Merelbeke langs de ringvaart en de Schelde. Eiland Zwijnaarde NV is de holding in handen van het Gents Stadsontwikkelingsbedrijf, PMV, de POM Oost-Vlaanderen en Alinso NV.

In die overeenkomst engageert UGent zich tot de ondersteuning van de uitbouw van kwalitatieve ruimte ter stimulering van de vestiging van R&D-intensieve bedrijven en onderzoekscentra in de Gentse regio die samenwerken met de Universiteit Gent.

In 2015 werden de studies rond beeldkwaliteit en merkpositionering afgewerkt. Er werd beslist dat het bestaande wetenschapspark op Ardoyen samen met het nieuw wetenschapspark op Eiland samen zullen vermarkt worden als Techlane Ghent Science Park.

De onderhandelingen met de partners van Eiland NV werden opgestart ter creatie van de nodige structuren voor de uitgifte van de gronden. Tevens was UGent Techtransfer betrokken bij gesprekken met R&D intensieve bedrijven die interesse tonen voor een vestiging op het park. Ook hier wenst UGent een thematisch clusterconcept te ontwikkelen.

De eerste projecten zullen kunnen beginnen aan de bouw in de loop van 2017 .

Wetenschapspark Greenbridge te Oostende

In 2015 werd voor het wetenschapspark Greenbridge te Oostende de studieopdracht gestart voor een nieuw inrichtingsplan, met meer aandacht voor duurzame groei. Dit nieuw inrichtingsplan zal de basis vormen voor verdere uitbouw van de wegenissen en nutsleidingen op het wetenschapspark te Oostende.

Alle voorbereidingen worden momenteel genomen voor de bouw van zowel een sleeptank als een golfbak. Beide projecten zijn een samenwerking met het Waterbouwkundig Laboratorium, een onderzoekscentrum opererend vanuit het departement Mobiliteit en Openbare werken van de Vlaamse overheid en de Vakgroep Civiele Techniek van de Universiteit Gent.

De sleeptank (88m x 7m x 0,5 m) zal onderzoek en innovatie toelaten m.b.t. onderzoek naar het gedrag van schepen in vaarwateren en bevaarbaarheid van kanalen en havens (simulatie, modellering en modelonderzoek). De golftank (50 x 44 x 9 m) zal via schaalmodellen ingezet worden in onderzoek, innovatie en dienstverlening m.b.t. het gedrag van golven, wind als stroming. Deze specifieke onderzoeksinfrastructuur zal uniek onderzoek in Vlaanderen op o.a duurzaamheid en energieproductiecapaciteit van kustwaterbouwkundige en offshore toepassingen mogelijk maken.

Beide projecten moeten Greenbridge als kenniscluster in het domein van groene energie ook verder gaan profileren als de ideale locatie voor onderzoek en duurzame valorisatie in de mariene en maritieme sector ('Blue Growth valorisatie').

De bezetting van de incubator bestaande uit een vijftigtal kantoren en een 5-tal ateliers bedraagt momenteel 60%. Een vijftiental bedrijven zorgen voor de tewerkstelling van ongeveer 60 VTE's.

In 2015 werd tevens binnen de incubator de grote demonstratieruimte verder uitgebouwd met een groeiende focus op valorisatie van mariene/maritieme kennis.

Internationalisatiestrategie

Twee accenten worden gelegd.

- Met betrekking tot investeringen in spin-offs werkt UGent TechTransfer aan een sterkere bekendheid van UGent bij de internationale venture capital fondsen. Daartoe is het beheer van de UGent pijplijn van potentiële start-ups essentieel.
- Rond industriële samenwerking wenst de UGent vooral de Europese kaart te trekken. Aanvullend op de reeds bestaande initiatieven, legt UGent TechTransfer zich vooral toe op de Knowledge and Innovation Communities (KIC).

De KICs financieren innovatie, business creatie en onderwijsprojecten via cofinanciering op basis van lopende projecten bij de partners, en dit in een thematisch geïntereerd gesloten Europees samenwerkingsverband. UGent is momenteel kernpartner in twee Europese EIT KIC consortia, EIT Raw Materials en EIT Health. Van 2015 tot 2022 wordt voor beide consortia een extra Europese financiering voorzien, jaarlijks variërend tussen 25 en 40 miljoen EUR, afhankelijk van de beschikbare middelen en goedgekeurd businessplan. KIC-projecten zullen van start gaan in januari 2016. In 2015 werd in beide KICs zowel een internationale als een lokale governance structuur op poten gezet, bestaande uit telkens 6 regionale structuren. In EIT Raw Materials heeft UGent een vertegenwoordiger in de 6-koppige internationale raad van bestuur. In EIT Health heeft UGent een vertegenwoordiger in de Raad van Bestuur van de Belgisch-Nederlandse lokale structuur.

In 2015 werd in beide KICs zowel een internationale als een lokale governance structuur op poten gezet. In EIT Raw Materials heeft UGent een vertegenwoordiger in de 6-koppige international Board of Directors. Daarnaast werden in beide KICs oproepen voor projecten gelanceerd. In EIT Raw Materials trad UGent op als coördinerend aanvrager voor 3 zogenaamde 'networks of infrastructure'. Deze hebben als doel op basis van de infrastructuur van KIC-partners een service pakket voor interne en externe klanten te ontwikkelen. Deze 3 aanvragen (rond biometallurgie, duurzaamheidsanalyse en testen van composietmaterialen) werden gunstig geëvalueerd. Daarnaast is UGent zeer sterk betrokken in een nieuwe Europese ondernemingsgerichte masteropleiding in materialen- en grondstoffenbeheer en in een summerschool voor PhD studenten rond 'ondernemerschap in de circulaire economie'. Alle aanvragen werden vanuit UGent TechTransfer actief ondersteund in samenwerking met professoren en IOF-mandaathouders. In 2016 is het de bedoeling ook in te zetten op innovatie-, onderwijs-, opschalings- en demonstratieprojecten, om zo de samenwerking op Europees niveau met zowel top onderzoeksinstellingen als grote bedrijven over gans Europa te initiëren of te verduurzamen.

IWT- en EU-projectondersteuning

UGent TechTransfer en de IOF-mandaathouders (Business Developers) ondersteunen UGent-onderzoekers in IWT-aanvragen met betrekking tot IP-kwesties en het valorisatieluik. UGent TechTransfer regelt in de IWT-projecten de IP-afspraken in overleg met de betrokken partijen, evalueert het valorisatieluik van de projectaanvragen en coacht de aanvragers bij de voorbereiding van de projectverdediging. Specifieke aandacht richt zich vooral naar IWT-SBO-projecten (inclusief de SBO-aanvragen die onder het STW-OTP-programma vallen) en naar IWT innovatie- en Baekelandmandaten.

In de algemene infosessie over SBO's werd de klemtoon gelegd op 1/ vroeg aanmelden, 2/ ondersteuning door IOF of Techtransfer en 3/ zelf optreden als coördinator. In de individuele sessies werd aan een aantal onderzoekers afgeraden het project in te dienen (paste niet in het programma, te weinig uitgewerkt...). Een drietal dossiers werden om die redenen (nog) niet ingediend.

In totaal werden in 2015 aan de UGent 39 SBO-aanvragen ingediend (5 minder dan in 2014), waarvan 19 met een economische en 20 met een maatschappelijke finaliteit. 16 dossiers werden vanuit UGent TechTransfer ondersteund, gaande van het verlenen van informatie al of niet via een verkennend gesprek tot feedback op het projectvoorstel (met nadruk op het valorisatieluik). In 41% van de UGent- ingediende dossiers, trad UGent op als coördinator (ten opzichte van 32% in 2014).

Uiteindelijk werden 10 UGent- projectvoorstellen door het IWT geselecteerd (4 met een economische en 6 met een maatschappelijke finaliteit) waarvan 4 dossiers met UGent als coördinator (in vergelijking met 2 dossiers in 2014).

In 2015 werden er aan de UGent opnieuw veel projecten voor Baekelandmandaten (13) en Innovatiemandaten (19) ingediend. 1 kandidaat voor een Baekelandmandaat heeft zijn indiening teruggetrokken (andere joboportunititeit). De 12 overige kandidaten werden opnieuw in groep uitgenodigd voor een trainingssessie op UGent TechTransfer, hetgeen erg gewaardeerd werd. 7 van de 12 dossiers werden door het IWT positief beoordeeld (algemeen gemiddelde is 50%).

Bij de 19 UGent-dossiers voor innovatiemandaten, heeft 1 kandidaat zich teruggetrokken. Van de overige 18 dossiers bestond de helft uit spin-offdossiers. Ook was er nog een bijkomend spin-offdossier dat door de VUB gecoördineerd was en waarbij de UGent partner was.

Ook de kandidaten voor innovatiemandaten kwamen in verschillende groepen de trainingssessie volgen. Bovendien konden de kandidaten ook nog individueel hun dossier komen aftoetsen, wat vooral de spin-off kandidaten hebben gedaan. In totaal werden er 9 dossiers goedgekeurd (algemeen gemiddelde is 50%) waarvan 4 spin-off dossiers (2 met ondersteuning van IOF-mandaathouders, 2 rechtstreeks door TechTransfer).

Sedert 1 mei 2014 worden de consortiumovereenkomsten in het kader van EU projecten door UGent Techtransfer onderhandeld (als UGent coördinator is) of opgevolgd (als UGent partner is). Hier wordt vooral extra aandacht besteed aan de IP regimes (gedeelte projectresultaten) met als doel strategische IP platformen uit te bouwen. Dit wordt telkens met de betrokken IOF mandaathouder of betrokken ZAP'er besproken. In 2015 werden aldus 175 EU-contracten door UGent Techtransfer onderhandeld, hetgeen een sterke stijging uitmaakt t.a.v. 2014 (84 contracten).

In 2015 werden 156 EU-contracten (zowel binnen als buiten het H2020 programma) door UGent TechTransfer juridisch ondersteund. Deze ondersteuning gebeurde zowel in het kader van de indieningsfase als na goedkeuring bij het onderhandelen van de samenwerkingsovereenkomsten. Verder werd er ook op breder vlak advies verleend rond EU-regelgeving zoals: de EU-staatssteunregeling die bepalend is voor de vormgeving van Europese projecten. Buiten de reguliere Europese programma's werd ook juridische ondersteuning geboden bij de KIC's: onder andere bij de kaderovereenkomsten waarbinnen de partners concrete projecten kunnen indienen.

De doelstelling van UGent TechTransfer Business Development is om in 2016 de ondersteuning voor EU-projecten verder te ondersteunen zowel op juridisch vlak, maar ook buiten het juridische advies de onderzoekers te begeleiden om mee te denken rond valorisatie voor UGent en de voor- en nadelen van een indiening binnen een oproep te bepalen.

5 Zaaikapitaalfondsen

5.1. Baekeland II Fonds

Het Baekeland Fonds II werd opgericht in 2005 met een kapitaal van 11,1 miljoen euro. UGent TechTransfer staat in voor het dagelijks beheer van Baekeland Fonds II, onder leiding van algemeen directeur Patrick Dhaese.

Per einde 2010 werd de actieve investeringsperiode afgesloten en bijgevolg participeert het fonds vanaf 2011 nog enkel in follow-on investeringen in de bestaande bedrijven in portefeuille.

De portefeuille omvat momenteel nog 5 actieve dossiers, in vergelijking met 6 dossiers per eind 2014.

In het eerste kwartaal van 2015 werd het portfoliobedrijf ActoGeniX verkocht aan het Amerikaanse beursgenoteerde bedrijf Intrexon. De overnameprijs hiervoor bedroeg USD 60 Mio. De werkgelegenheid in Gent (+/- 20 FTE) werd grotendeels behouden via de verderzetting van de activiteiten onder de nieuwe bedrijfsnaam "Intrexon Actobiotics".

Het huidig Baekeland Fonds II resultaat bedraagt bijgevolg 1.278.939 EUR, en kan in mei 2016 gecomplementeerd worden met een bedrag van 201.600 EUR te ontvangen van de escrow-rekening. Dit komt overeen met een exit multiple van 1.45 tov het geïnvesteerde kapitaal.

Voorts hebben in 2015 de volgende transacties plaatsgevonden met betrekking tot de portfoliobedrijven:

Overzicht van de 5 participaties van de Baekeland Fonds II portefeuille per einde 2015:

	• Oprichting: 2006 • Product: spectrophotometer voor precisiemetingen van UV/VIS spectrale analyse van DNA/RNA, proteïnen en andere. • Kapitaal: €9.840.452; aandeel Baekeland: 17% • Follow-on investeringen Baekeland II in 2015: € 44.484 (Totaal: € 1.717.740)
	• Oprichting: 2008 • Product: ontwikkeling van Alphabodies™, een nieuwe klasse van biopharmaceutica • Kapitaal: €15.648.000; aandeel Baekeland: 3,63% • Follow-on investeringen Baekeland II in 2015: € 22.595 (totaal: € 629.584.)
	• Oprichting: 2010 • Product: wetenschappelijk onderbouwde sportbegeleiding • Kapitaal: €1.738.500 euro; aandeel Baekeland: 20,13% • Follow-on investeringen Baekeland II in 2014: geen (totaal: €350.000) • Lopende converteerbare leningen van in totaal € 250.000 en gewone leningen van in totaal € 205.000
	• Oprichting: 2010 • Product: nieuwe therapieën ter behandeling van osteoarthritis en osteoporose • Kapitaal: €7.150.000; aandeel Baekeland: 8,76% • Follow-on investeringen Baekeland II in 2014: geen (totaal: €400.000)

- Oprichting: 2014 , gevormd uit fusie van uit portfolio bedrijf Pronota met een afdeling van Biocartis
- Product: proteïne biomarkers
- aandeel Baekeland: N/A
- Follow-on investeringen Baekeland II in 2015: geen (totaal: €681.639 in Pronota)

5.2 Andere Zaaikapitaalinitiatieven

In 2012 is de UGent als initiatiefnemer er in geslaagd om gezamenlijk met UA en VUB een nieuw zaaikapitaalfonds op te richten met een toegezegd kapitaal van 30M€, met name het QBIC fonds.

Teneinde een onafhankelijke en professionele werking te garanderen over de verschillende universiteiten heen, werd het beheer van het QBIC fonds als een verzelfstandigde activiteit gestructureerd en ondergebracht in een aparte vennootschap met eigen investeringsmanagers.

In 2013 werd de samenwerking tussen de UGent en QBIC verder vorm gegeven door het uitwerken van een structureel overleg waarop de UGent spin-off project pijplijn op kwartaalbasis besproken wordt en waar overlegd wordt welke dossiers door QBIC zullen geanalyseerd worden op hun investeringswaardigheid.

In 2013 heeft QBIC in één spin-off van UGent geïnvesteerd, met name Track4C.

In 2014 heeft QBIC in twee spin-offs van UGent geïnvesteerd, met name in maart 2014 in CoScale en in oktober 2014 in Biogazelle. CoScale ontwikkelt en verkoopt software voor de monitoring van websites. Biogazelle biedt gespecialiseerde laboratoriumdiensten aan in het domein van de genexpressie. Daartoe maakt Biogazelle gebruik van state-of-the-art methodes aangevuld met unieke softwaretools.

In 2015 heeft QBIC in twee nieuwe spin-offs van UGent geïnvesteerd, met name in Mind4Energy en Molecubes.

Mind4Energy legt zich toe op de monitoring van grote industriële zonne-energie installaties terwijl Molecubes compacte scanners ontwikkelt voor in de eerste plaats preklinisch onderzoek, maar in een tweede fase ook klinisch onderzoek.

Daarnaast heeft QBIC een tweede maal geïnvesteerd in de spin-off CoScale.

Tot slot heeft QBIC in 2015 ook in het start-up bedrijf Sentiance geïnvesteerd nadat dit bedrijf een belangrijke hoeveelheid technologie van UGent in licentie nam. Dank zij deze technologielicentie en het kapitaal van onder andere QBIC kon Sentiance haar groei versnellen, wat op korte tijd ook leidde tot een belangrijke bijkomende investering van Samsung in het bedrijf.

Eind 2015 omvat de QBIC investeringsportfolio 13 bedrijven, waarvan er 5 UGent spin-offs zijn en 1 start-up met een belangrijke technologielicentie van UGent.

Naast QBIC is UGent en haar associatie ook aangesloten bij het SOFI 2 initiatief van de Vlaamse overheid. SOFI 2 is een zaaikapitaalfonds beheerd door de Participatie Maatschappij Vlaanderen in samenwerking met de Vlaamse universitaire associaties. Het fonds beschikt over een kapitaal van 10M€ en richt zich op eerste kapitaalrondes van universitaire spin-offs.

In 2014 investeerde het SOFI-2 fonds in 2 UGent dossiers, namelijk in CoScale samen met QBIC en GIMV, en in Biogazelle, samen met QBIC en Foundation Majoie. In beide gevallen werd er dus een syndicaat gevormd met andere investeerders.

In 2015 investeerde het SOFI-2 fonds in geen enkele nieuwe spin-off van UGent, maar participeerde het wel in een tweede investeringsronde van de spin-off CoScale. Wel heeft het SOFI-2 investeringscomité groen licht gegeven voor een investering in Molecubes. De definitieve beslissing of deze investering ook zal doorgaan ligt bij de aandeelhouders van Molecubes in de loop van 2016.

Voor haar partnerships met de Strategische Onderzoekscentra (SOC) iMinds, VIB en Imec, heeft UGent ook toegang tot het SOFI-1 fonds, dat evenals SOFI-2 een zaaikapitaalfonds is, beheerd door de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen, maar gericht op start-ups verbonden aan de SOC's. het SOFI-1 fonds beschikt over een kapitaal van 20 miljoen EUR.

In 2014 investeerde SOFI-1 in het reeds bovenvermelde Luceda, samen met IMEC/Fidimec.

In 2015 investeerde het SOFI-1 fonds in geen enkele spin-off van UGent.

JAARVERSLAG 2015

BIJLAGE 8

Jaarrekening 2015

JAARREKENING 2015

Inhoud

1.	Resultatenrekening	126
1.1	Bedrijfsopbrengsten.....	126
1.1.1	Omzet	126
1.1.2	Subsidies.....	127
1.1.3	Andere bedrijfsopbrengsten	128
1.2	Bedrijfskosten.....	128
1.2.1	Diensten en diverse goederen	128
1.2.1.1	Onderzoeksmiddelen	128
1.2.1.2	Expertisenetwerk lerarenopleidingen	128
1.2.1.3	Wetenschapscommunicatie	128
1.2.1.4	Sportsubsidie	128
1.2.1.5	Administratie	128
1.2.1.6	Projecten	129
1.2.2	Afschrijvingen.....	130
1.3	Financiële opbrengsten en kosten	130
1.4	Uitzonderlijke opbrengsten en kosten	130
1.5	Winst/verlies van het boekjaar.....	130
2.	Balans	131
3.	Cashflow	132
4.	Bijlage	133

1. RESULTATENREKENING

RESULTATENREKENING (in eenheden euro)	Begroting 2015	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014	Uitvoering% t.o.v. budget	Wijziging t.o.v. 2014
Bedrijfsopbrengsten	7.669.999	11.180.284	11.538.266	146%	- 3%
A. Omzet	310.258	357.800	347.683	115%	+ 3%
D. Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies	7.196.866	10.650.424	11.046.678	148%	- 4%
E. Andere bedrijfsopbrengsten	162.875	172.060	143.905	106%	+ 20%
Bedrijfskosten (-)	7.703.435	11.206.304	11.535.413	145%	- 3%
B. Diensten en diverse goederen	7.699.881	11.203.063	11.529.647	145%	- 3%
C. Bezoldigingen, soc. lasten en pensioenen				-	-
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op vaste activa	3.054	3.232	5.682	106%	- 43%
G. Andere werkingskosten	500	9	85	2%	- 90%
Bedrijfswinst / (bedrijfsverlies)	-33.436	-26.020	2.853	78%	- 1012%
Financiële opbrengsten	850	34	339	4%	- 90%
B. Opbrengsten uit vlottende activa	850	34	339	4%	- 90%
Financiële kosten	0	0	0	-	-
Winst (Verlies) uit de gewone bedrijfsvoering	-32.586	-25.985	3.192	80%	- 914%
Uitzonderlijke opbrengsten	0	0	0	-	-
Uitzonderlijke kosten (-)	0	0	0	-	-
Winst (Verlies) van het boekjaar	-32.586	-25.985	3.192	80%	- 914%

1.1 BEDRIJFSOPBRENGSTEN

In 2015 werden de bedrijfsopbrengsten voor de AUGent begroot op € 7.669.999 waar er in praktijk € 11.180.284 effectief geïnd werd, hetgeen een meeropbrengst is van 46 %. Reden: (onverwachte) toename van de middelen voor IOF/interface-diensten.

Deze rubriek kunnen we opsplitsen in 3 subrubrieken:

1.1.1 Omzet

Bij de opmaak van de begroting 2015, die op 1/12/2014 werd goedgekeurd door de Algemene Vergadering, voorzag men € 200.000 via de algemene verdeelsleutel. In realiteit werd er € 250.000 gevraagd als bijdrage van de 4 partners.

Daarnaast werd een bedrag voorzien van € 110.258 als subsidie van de overheid, hetgeen in werkelijkheid € 107.800 was.

Projecten 2015	Opbrengsten	
	Begroting	Uitvoering
Totaal WERKINGSMIDDELEN	310.258	357.800
Subsidie overheid	110.258	107.800
Ledenbijdrage	200.000	250.000

1.1.2 Subsidies

Bij de rubriek "D. subsidies" werd bijna 50 % van de opbrengsten meer geïnd dan voorzien. De associatie verwachtte € 7.196.866 en er werd € 10.650.424 gerealiseerd. In onderstaande tabel wordt een gedetailleerde opsplitsing van de begroting en uitvoering weergegeven.

Projecten 2015	Opbrengsten	
	Begroting	Uitvoering
Totaal ONDERZOEKSMIDDELEN	5.850.000	9.527.910
IOF / Interfacediensten	5.850.000	9.527.910
Totaal EXPERTISENETWERK	658.982	417.663
ENW AUGent	658.982	417.663
Totaal WETENSCHAPSCOMMUNICATIE	478.291	495.805
Wetenschapscommunicatie	478.291	495.805
Totaal SPORTSUBSIDIE	209.593	219.396
Sportsubsidie	209.593	209.196
Sporttornooi	0	10.200

De subsidies voor het IOF en de interface-diensten waren € 9.527.910 in plaats van de voorziene € 5.850.000. De effectieve ontvangsten zijn aanzienlijk hoger in vergelijking met de begroting maar de ontvangen bedragen worden onmiddellijk doorgestort naar de UGent.

Onderstaande tekst werd opgenomen in de begroting 2015 en geeft ook duiding bij het verschil tussen de begroting en realiteit :

"Voor het IOF en de interfacediensten wordt € 5 850 000 voorzien (hetgeen voorlopig nog identiek is aan het bedrag van 2014 bij gebrek aan recentere info). Deze middelen worden integraal doorgestort naar de UGent. De uitgaven worden gekoppeld aan de inkomsten.

Indien de opbrengsten wijzigen, volgen ook de kosten in een zelfde mate die evolutie (= altijd break-even)."

Wat betreft het Expertisenetwerk Lerarenopleidingen werd er € 658.982 verwacht en ontving de AUGent effectief € 417.663 in de loop van 2015. Het feit dat de begroting afwijkt van de realiteit is te wijten aan de beslissing van de overheid om de subsidies voor de ENW te verminderen voor 2015 en volledig stop te zetten in 2016.

De subsidie voor wetenschapscommunicatie was in 2015 gelijk aan € 495.805 waar er € 478.291 begroot werd.

Voor de sportsubsidie kreeg de associatie € 209.196 op de rekening en ook € 10.200 als bijdrage van de deelnemers aan een internationaal sporttornooi, hetgeen in totaal iets hoger was dan de voorziene € 209.593.

1.1.3 Andere bedrijfsopbrengsten

De “andere bedrijfsopbrengsten” werden begroot op € 162.875. Dit bedrag verwijst voornamelijk naar de afstudeerbeurs en is in realiteit € 161.710. Vijf maal werd een factuur uitgestuurd voor sponsoring ter waarde van totaal € 17.650 in het kader van de afstudeerbeurs. De deelname aan deze beurs genereerde een opbrengst van € 135.100.

Het “seminarie onderwijskunde 2015” genereerde een opbrengst van € 8.960.

1.2 BEDRIJFSKOSTEN

De totale bedrijfskosten bedragen € 11.206.304, hetgeen net als de opbrengsten ook 45 % verschilt van het bedrag van € 7.703.435 uit de begroting.

1.2.1 Diensten en diverse goederen

Bijna alle kosten zijn te localiseren in de rubriek “DIENTEN EN DIVERSE GOEDEREN” (€ 11.203.063) die uiteen valt in 6 grote luiken:

- Onderzoeksmiddelen (€ 9.537.910)
- Expertisenetwerk Lerarenopleidingen (€ 465.711)
- Wetenschapscommunicatie (€ 458.429)
- Sportsubsidie (€ 217.287)
- Administratie (€ 364.669)
- Projecten (€ 169.057)

1.2.1.1 Onderzoeksmiddelen

Voor het IOF en de interface-diensten werd een uitgave van € 5.850.000 begroot.

Aangezien de uitgaven gekoppeld worden aan de inkomsten, werd voor de interface-diensten € 9.527.910 uitgegeven (exact hetzelfde bedrag als de opbrengsten).

1.2.1.2 Expertisenetwerk lerarenopleidingen

Voor het Expertisenetwerk Lerarenopleidingen AUGent was in het kalenderjaar 2015 ter besteding een bedrag voorzien van € 658.982 maar in praktijk werd € 465.711 besteed, aangezien de ontvangsten ook lager waren dan voorzien in de begroting. Dit bedrag omvat de effectieve uitgaven die gebeurd zijn tijdens het kalenderjaar.

1.2.1.3 Wetenschapscommunicatie

De voorziene € 483.291 aan uitgaven werd in werkelijkheid € 458.429. Deze uitgaven zijn iets lager dan de opbrengsten (= aanvullen van de beschikbare reserves).

1.2.1.4 Sportsubsidie

De besteding was gelijk aan € 217.287 wat lager is dan de opbrengsten. Ook dit verschil wordt toegevoegd aan de beschikbare reserves uit het verleden.

1.2.1.5 Administratie

Onderstaande tabel geeft het detail weer van de “diensten en diverse goederen”, voor wat betreft het deel van de jaarrekening dat betrekking heeft op de administratie en de werking van de AUGent.

RESULTATENREKENING (in eenheden euro)	Begroting 2015	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014	Boekjaar 2013	Uitvoering% t.o.v. begr. 2015	Wijziging t.o.v. 2014
B. Diensten en diverse goederen	356.540	364.669	333.353	403.826	102%	+ 9%
610100 Huurgelden onroerende goederen	25.000	25.797	25.525	25.271	103%	+ 1%
610900 Huurgelden andere	1.900	1.866	1.841	6	98%	+ 1%
611100 Onderhoud en herstellingen	300	100	21	175	33%	366%
612110 Telefoon - fax	1.500	117	458	1.437	8%	- 75%
612130 Portkosten	250	271	309	273	108%	- 12%
612140 Internet	1.000	652	568	191	65%	+ 15%
612221 Software	1.000	223	235	489	22%	- 5%
612230 Bibliotheek, boeken	0	40	43	0	-	- 7%
612240 Fotokopiëren en drukwerken	2.000	1.569	1.067	2.463	78%	+ 47%
612250 Bureelbenodigdheden	1.500	1.048	1.275	1.494	70%	- 18%
612270 Aankoop ander materiaal	500	50	564	401	10%	- 91%
613050 Verzekering BA	2.000	1.633	1.700	826	82%	- 4%
613060 Verzekering inboedel	0	0	0	0	-	-
613070 Verzekering andere	800	779	775	767	97%	+ 1%
613130 Verplaatsingen	1.500	813	1.870	2.225	54%	- 57%
613131 Verblijfskosten	1.500	567	971	1.105	38%	- 42%
613150 Reis & verblijfskosten externen	0	0	8	11	-	- 100%
613200 Studiedagen, ... personeel	1.000	577	60	568	58%	+ 862%
613300 Dienstverlening door bedrijven	1.000	419	-28.430	29.996	42%	- 101%
613320 Commissies aan derden	150	126	130	148	84%	- 3%
613330 Honoraria adv.expert, revisor	1.300	1.274	1.549	854	98%	- 18%
613350 Wettelijke bekendmakingen	300	369	0	323	123%	-
613360 Bijdrage beroepsverenigingen	500	0	0	0	0%	-
613400 Protocols en samenwerkingsakk.	275.000	289.662	285.245	296.194	105%	+ 2%
614000 Aankondigingen en advertenties	0	0	0	0	-	-
614100 Brochures en drukwerk	600	662	733	471	110%	- 10%
614200 Beurzen en tentoonstellingen	0	0	0	0	-	-
614300 Gelegenheidsgeschenken	500	769	407	1.354	154%	+ 89%
614400 Ontvangstkosten	4.000	3.847	4.990	5.345	96%	- 23%
618000 Vergoeding bestuurders	31.440	31.440	31.440	31.440	100%	+ 0%

De kosten in functie van de administratie bedroegen 102% van de begroting en zijn 9% hoger dan in 2014. Belangrijkste reden van deze overschrijding is de kost naar aanleiding van de "protocols en samenwerkingsakkoorden".

1.2.1.6 Projecten

In onderstaande tabel worden de uitgaven genoteerd in het kader van de projecten (€ 169.057). De kosten zijn bijna integraal toe te wijzen aan de afstudeerbeurs.

Projecten 2015	Diensten en diverse goederen	
	Begroting	Uitvoering
Totaal PROJECTEN	141.475	169.057
Onderwijs		
algemeen	0	1.378
Validerende instantie	1.250	941
Nederlands-Vlaams platform taalbeleid hoger onderwijs	1.000	2.018
Seminaries onderwijskunde	11.625	5.713
Internationalisering		
Lidmaatschap Flamenco/Flanders Knowledge Area	2.500	2.500
EAIE conferentie	5.200	2.261
Ontwikkelingssamenwerking	5.000	0
ESN	500	500
Beurzen, ...		
Afstudeerbeurs 2015	111.500	130.755
Afstudeerbeurs 2016		22.992
Algemeen		
Gentse Associatie Studentenraad	2.900	0

1.2.2 Afschrijvingen

De afschrijving is iets hoger dan begroot, aangezien de investeringen in 2014 niet gerealiseerd waren op het ogenblik van de opmaak van de begroting 2015 en er geen rekening mee werd gehouden. In 2015 waren geen investeringen voorzien alsook geen uitgevoerd. Het geboekte bedrag bedraagt € 3.232.

1.3 FINANCIËLE OPBRENGSTEN EN KOSTEN

Daar de associatie niet beschikt over grote bedragen op een zichtrekening, worden er weinig interesten gegenereerd. Telkens er grote bedragen gestort worden op de zichtrekening, worden deze binnen een aantal dagen doorgestort naar de partners (vooral IOF-middelen).

In de praktijk werd er slechts € 34 gerealiseerd aan interest.

1.4 UITZONDERLIJKE OPBRENGSTEN EN KOSTEN

Nihil

1.5 WINST/VERLIES VAN HET BOEKJAAR

Indien men alle bedragen sommeert, bekomt men een verlies van het boekjaar van € 25.985, hetgeen beter is dan het voorziene verlies van € 32.586.

2. BALANS

BALANS (in eenheden euro)	Begroting 2015	Boekjaar 2015	Boekjaar 2014	Uitvoering% t.o.v. budget	Wijziging t.o.v. 2014
ACTIVA	221.338	2.450.453,06	2.787.396	1107%	-12%
<i>VASTE ACTIVA</i>	<i>2.106</i>	<i>1.951,04</i>	<i>5.183</i>	<i>93%</i>	<i>-62%</i>
II. Immateriële vaste activa	0	0,00	0		
III. Materiële vaste activa	2.106	1.951,04	5.183	93%	-62%
B. Installaties, machines en uitrusting	0	0,00	0	-	-
C. Meubilair en rollend materieel	2.106	1.951,04	5.183	93%	-62%
IV. Financiële vaste activa					
<i>VLOTTENDE ACTIVA</i>	<i>219.232</i>	<i>2.448.502,02</i>	<i>2.782.213</i>	<i>1117%</i>	<i>-12%</i>
V. Vorderingen meer dan 1 jaar					
VI. Voorraden					
VII. Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	25.000	264.868,46	222.830	1059%	19%
A. Werkingsvorderingen	25.000	222.544,69	184.336	890%	21%
B. Overige vorderingen	0	42.323,77	38.493	-	10%
VIII. Geldbeleggingen					
IX. Liquide middelen	189.232	50.068,10	413.716	26%	-88%
X. Overlopende rekeningen	5.000	2.133.565,46	2.145.668	42671%	-1%
PASSIVA	221.338	2.450.453,06	2.787.396	1259%	-12%
<i>EIGEN VERMOGEN</i>	<i>170.838</i>	<i>212.383,12</i>	<i>238.368</i>	<i>124%</i>	<i>-11%</i>
I. Patrimonium					
IV. Bestemde fondsen	0	195.808,59	218.349	-	-10%
V. Gecumuleerd resultaat	170.838	16.574,53	20.020	10%	-17%
<i>VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN LASTEN</i>					
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten					
<i>SCHULDEN</i>	<i>50.500</i>	<i>2.238.069,94</i>	<i>2.549.028</i>	<i>4432%</i>	<i>-12%</i>
VIII. Schulden op meer dan 1 jaar					
IX. Schulden op ten hoogste 1 jaar	50.000	2.223.007,94	2.544.010	4446%	-13%
C. Werkingsschulden	50.000	2.223.007,94	2.544.010	4446%	-13%
F. Overige schulden	0	0,00	0	-	-
X. Overlopende rekeningen	500	15.062,00	5.019	3012%	200%

De activa bestaan uit de vaste en de vlottende activa.

De vaste activa zijn bijna identiek aan de begroting. In het kalenderjaar 2015 werd een investering van € 1.000 voorzien die niet werd uitgevoerd.

De vlottende activa zijn aanzienlijk hoger dan begroot. En eerste reden hiervoor zijn de vorderingen op ten hoogste één jaar. Aangezien op het einde van het kalenderjaar onverwacht een aantal hoge facturen werden ontvangen en anderzijds de liquide middelen bewust laag worden gehouden, was het noodzakelijk om bijkomende bijdragen aan de partners te vragen.

De overlopende rekening is gelijk aan € 2.133.565, hetgeen aanzienlijk hoger is dan de begroting (€ 5.000). Dit bedrag verwijst naar de te ontvangen bedragen voor het Expertisenetwerk Lerarenopleidingen, wetenschapscommunicatie, sport en vooral de subsidies voor IOF en interfacediensten die van toepassing zijn op 2015 maar in 2016 gestort waren.

De passiva bestaan uit

- het gecumuleerd resultaat (€ 16.574).

- bestemde fondsen (€ 195.808). Dit bedrag kan als volgt opgesplitst worden:
 - o beschikbaar bedrag voor Expertisenetwerk Lerarenopleidingen: € 0 = Deze rubriek is niet langer van toepassing in 2016 ten gevolge van de beslissing van de overheid om de subsidiëring stop te zetten.
 - o beschikbaar bedrag voor wetenschapscommunicatie: € 142.521
 - o beschikbaar bedrag voor sportsubsidie: € 53.287
- de schulden (€ 2.238.069) verwijzen in belangrijke mate naar de doorstorting van de middelen voor subsidies van IOF en interfacediensten en naar de openstaande facturen vanuit de UGent en Arteveldehogeschool voor de verrekenende lonen van de personeelsleden.

3. CASHFLOW

Uit onderstaande tabel kan men afleiden dat de associatie € 363.648 meer uitgegeven heeft in 2015 dan er binnenkwam, wat aanzienlijk hoger is dan begroot. Dit bedrag is niet toevallig identiek aan 2014 maar dan als negatief bedrag.

CASHFLOW		Boekjaar 2015	Begroting 2015
	Resultaat van het boekjaar	(25.985)	(32.585)
	+ Afschrijvingen (+)	3.232	3.054
	+ Overige niet-kaskosten (+)	0	0
	- Niet-kasopbrengsten (+)	0	0
	(+ -) Cashflow van het boekjaar (1)	(22.753)	(29.532)
	(+ -) Mutatie netto-werkingsmiddelen (2)	(340.895)	0
	- Investerings (inbegrepen FVA en vorderingen > (+)	0	1.000
	+ Desinvesteringen (inbegrepen FVA en vorderingen (+)	0	0
som	(+ -) Netto-investeringen (3)	0	(1.000)
	+ Nieuwe leningen (+)	0	0
	- Aflossingen (+)	0	0
	(+ -) Netto-ontleningen (4)	0	0
	(+ -) Overige (o.a. kapitaalsubsidies) (5)	0	0
som	(+ -) Netto-cashflow (6) = (1) + (2) + (3) + (4) + (5)	(363.648)	(30.532)
	Geldbelegging + liquide middelen begin periode (7)	413.716	219.764
	Geldbelegging + liquide middelen einde periode (6) + (7)	50.068	189.232
		0	0

CASHFLOW - Mutatie in de werkingsmiddelen		Boekjaar 2015	Begroting 2015
	<u>Situatie einde vorige periode</u>		
	Vlottende activa	2.782.213	219.232
	- vorderingen op meer dan 1 jaar	0	0
	- geldbeleggingen + liquide middelen	(413.716)	(189.232)
	+ eventuele correctie voor kaskrediet	0	0
	- schulden op ten hoogste 1 jaar	(2.544.010)	(50.000)
	- overlopende rekeningen passief	(5.019)	(500)
	Netto-werkingsmiddelen einde vorig boekjaar (a)	(180.531)	(20.500)
	<u>Situatie einde periode</u>		
	Vlottende activa	2.448.502	219.232
	- vorderingen op meer dan 1 jaar	0	0
	- geldbeleggingen + liquide middelen	(50.068)	(189.232)
	+ eventuele correctie voor kaskrediet	0	0
	- schulden op ten hoogste 1 jaar	(2.223.008)	(50.000)
	- overlopende rekeningen passief	(15.062)	(500)
verschil	Netto-werkingsmiddelen einde periode (b)	160.364	(20.500)
	Mutatie netto-werkingsmiddelen (2) = (a) - (b)	(340.895)	0

4. BIJLAGE

Projecten 2015	verdeel- sleutel	Cat. resultatenrek. bedrijfsopbr.	Opbrengsten		Diensten en diverse goederen		Investerings	
			Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering	Begroting	Uitvoering
Totaal WERKINGSMIDDELEN			310.258	357.800			1.000	
Subsidie overheid			110.258	107.800			1.000	
Ledenbijdrage			200.000	250.000				
Totaal ONDERZOEKSMIDDELEN			5.850.000	9.527.910	5.850.000	9.527.910	0	0
IOF / Interfacediensten			5.850.000	9.527.910	5.850.000	9.527.910		0
Totaal EXPERTISENETWERK			658.982	417.663	658.982	465.711	0	0
ENW AUGent	EIGEN	D	658.982	417.663	658.982	465.711		0
Totaal WETENSCHAPSCOMMUNICATIE			478.291	495.805	483.291	458.429	0	0
Wetenschapscommunicatie	EIGEN	D	478.291	495.805	483.291	458.429		0
Totaal SPORTSUBSIDIE			209.593	219.396	209.593	217.287	0	0
Sportsubsidie	EIGEN	D	209.593	209.196	209.593	217.287	0	0
Sporttornooi			0	10.200		0		
Totaal PROJECTEN			162.875	161.710	141.475	169.057	0	0
Onderwijs								
algemeen			0	0	0	1.378		
Validerende instantie	ALG.	E			1.250	941		
Nederlands-Vlaams platform taalbeleid hoger onderwijs					1.000	2.018		
Seminaries onderwijskunde	ALG.	E	11.625	8.960	11.625	5.713		
Internationalisering								
Lidmaatschap Flamenco/Flanders Knowledge Area					2.500	2.500		
EAI&E conferentie	ALG.	E			5.200	2.261		
Ontwikkelingssamenwerking	ALG.	E			5.000	0		
ESN	ALG.	E			500	500		
Beurzen, ...								
Afstudeerbeurs 2015	ALG.	E	151.250	152.750	111.500	130.755		
Afstudeerbeurs 2016						22.992		
Algemeen								
Gentse Associatie Studentenraad	ALG.	E			2.900	0		

Bijlage B

**Officiële tabellen
voor de
jaarrekening 2015**

volgens de vzw-wetgeving

201				1	EUR	
NAT.	Datum neerlegging	Nr.	Blz.	E.	D.	VKT-vzw 1.1

JAARREKENING IN EURO'S

NAAM : Associatie Universiteit Gent
 Rechtsvorm : vzw
 Adres : Onderbergen Nr. : 1 Bus :
 Postnummer : 9000 Gemeente : Gent
 Land: België
 Rechtspersonenregister (RPR) - Rechtbank van koophandel van : Gent Nr. :
 Internetadres * : www.augent.be

Ondernemingsnummer : 0861892411

DATUM 20-10-2011 van de neerlegging van de oprichtingsakte OF van het recentste stuk dat de datum bekendmaking van de oprichtingsakte en van de akte tot statutenwijziging vermeldt.

JAARREKENING goedgekeurd door de algemene vergadering** van 6-06-2016
 met betrekking tot het boekjaar dat de periode dekt van 1-01-2015 tot 31-12-2015
 Vorig boekjaar 1-01-2014 tot 31-12-2014

De bedragen van het vorig boekjaar zijn identiek met die welke eerder openbaar werden gemaakt : ja / neen ***

VOLLEDIGE LIJST met naam, voornamen, beroep, woonplaats (adres, nummer, postnummer en gemeente) en functie in de vereniging, van de BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

Voorzitter

Van den Bossche, Luc, (*470916), Dom Modest Van Asschelaan 63, 9320 Erembodegem

Regeringscommissaris bij de UGent, het UZ Gent en de AUGent

De Clercq, Yannick, (*541028), Cederdreef 15, 9230 Wetteren

1ste lid: rechtspersoon Arteveldehogeschool vertegenwoordigd door

- **de voorzitter van de Raad van Bestuur**

Van Parys, Tony, (*510621), St. Markoenstraat 18, 9032 Wondelgem

- **de ondervoorzitter van de Raad van Bestuur**

Verdonck, Pascal, (*631228), Rijsenbergstraat 58, 9000 Gent

- **de algemeen directeur**

Veeckman, Johan, (*520926), Graaf L. de Lichterveldestraat 35, 9890 Dikkelvenne

- **één lid van het personeel**

Vande Moortel, Jan, (*590305), Groot-Brittanniëlaan 8, 9000 Gent, vertegenwoordiger personeel

- **één lid van de studenten**

Mardaci, Naomi, (*900717), Hovenierstraat 142, 9160 Lokeren, vertegenwoordiger studenten

2de lid: rechtspersoon Hogeschool Gent vertegenwoordigd door

- **de voorzitter van het bestuurscollege**

Van Cauwenberge, Paul, (*490402), Baron de Gieyalaan 60, 9840 De Pinte

- **de ondervoorzitter van het bestuurscollege**

Decruynaere, Elke, (*810612), Aannemersstraat 26, 9000 Gent

- **de algemeen directeur**

Hoogewijs, Robert, (*501006), Adelaarsstraat 13, bus 0004, 9051 Sint-Denijs-Westrem

Totaal aantal neergelegde bladen : 7..... Nummers van de bladen van het standaardformulier die niet werden neergelegd omdat ze niet dienstig zijn : VKT 4.1.3, 4.2.1, 4.2.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 4.7, 5

Handtekening
(naam en hoedanigheid)

Handtekening
(naam en hoedanigheid)

Luc Van den Bossche
Voorzitter

* Facultatieve vermelding

** of de raad van bestuur in geval van een stichting

*** Schrapen wat niet van toepassing is

nr.		VKT-vzw 1.1 bis
-----	--	-----------------

LIJST VAN DE BESTUURDERS EN COMMISSARRISSEN (vervolg van blz. VKT-vzw 1.1)

- één lid van het personeel

De Temmerman, Wim, (°621002), Krijgslaan 55, 9000 Gent, vertegenwoordiger personeel

- één lid van de studenten

Parewyck, Yelien, (°921108), Melkerijstraat 6, 9200 Dendermonde, vertegenwoordiger studenten – einddatum: 23 november 2015

Feys, Bart, (°941225), Zandstraat 10C, 9810 Eke, vertegenwoordiger studenten - begindatum: 23 november 2015

3de lid: rechtspersoon Hogeschool West-Vlaanderen vertegenwoordigd door

- de voorzitter van het bestuurscollege

Durnez, Jan, (°530606), Capucienenstraat 104, 8900 Ieper

- de ondervoorzitter van het bestuurscollege

Pertry, Gunter, (°580303), Eikenlaan 9, 8900 Ieper

- de algemeen directeur

De Geyter, Lode, (°591104), Dr. Vannestestraat 14, 8510 Marke

- één lid van het personeel

Anné, Danny, (°580915), Eikvarenweg 26, 9031 Drongen, vertegenwoordiger personeel

- één lid van de studenten

Coeman, Gilles, (°950429), Gentstraat 122, 8760 Meulebeke, vertegenwoordiger studenten – einddatum: 23 november 2015

Kint, Roel, (°940410), De Sevillastraat 113, 2100 Deurne, vertegenwoordiger studenten - begindatum: 23 november 2015

4de lid: rechtspersoon Universiteit Gent vertegenwoordigd door

- de rector

De Paeppe, Anne, (°551004), Bruggenhoek 34, 9620 Zottegem

- de vicerector

Mortier, Freddy, (°580322), Hofstraat 28, bus 301, 9000 Gent

- de twee beheerders

Goethals, Koenraad, (°611219), Kouter 84, 9000 Gent, academisch beheerder

Vanden Berghe, Jeroen, (°751104), Ottergemsesteenweg 360, 9000 Gent, logistiek beheerder

- drie gekozen decanen

De Soete, Geert, (°570305), Derbylaan 74, bus 0105, 8450 Bredene, decaan faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen

Dejonghe, Herwig, (°571123), Adolf Baeyensstraat 210, 9040 Sint-Amandsberg, decaan faculteit Wetenschappen

Vanderstraeten, Guy, (°510801), Kasteeldreef 31, 9270 Laarne, decaan faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen

- één lid van het assiterend academisch personeel

Dolphens, Mieke, (°830409), Eekhoutstraat 5, 9790 Wortegem, vertegenwoordiger assiterend academisch personeel

- één lid van het administratief en technisch personeel

Soons, Jan, (°761103), Moerlandstraat 51, 9100 Sint-Niklaas, vertegenwoordiger administratief en technisch personeel

- één lid van de studenten

Heyvaert, Jelle, (°900630), Kleempendorp 62, bus 102, 9070 Heusden, vertegenwoordiger studenten – einddatum: 23 november 2015

Wittevrongel, Arnout, (°911110), Lindenlaan 253, 9120 Beveren, vertegenwoordiger studenten - begindatum: 23 november 2015

Commissaris : bvba FIGURAD bedrijfseconomisten (BCV - IBR-B00027), Kortrijksesteenweg 1126, 9051 St-Denijs-Westrem

(eventueel vervolg op blz. VKT-vzw 1.1 ter.)

nr.		VKT-vzw 1.2
-----	--	-------------

Facultatieve vermeldingen :

- indien de jaarrekening werd geverifieerd of gecorrigeerd door een externe accountant of door een bedrijfsrevisor die niet de commissaris is, kunnen hierna worden vermeld : naam, voornamen, beroep en woonplaats van elke externe accountant of bedrijfsrevisor en zijn lidmaatschapsnummer bij zijn Instituut, evenals de aard van zijn opdracht (A. Het voeren van de boekhouding van de vereniging; B. Het opstellen van de jaarrekening van de vereniging; C. Het verifiëren van deze jaarrekening; D. Het corrigeren van deze jaarrekening)

- indien taken bedoeld onder A. (Het voeren van de boekhouding van de vereniging) of onder B. (Het opstellen van de jaarrekening van de vereniging) uitgevoerd zijn door erkende boekhouders of door erkende boekhouders-fiscalisten, kunnen hierna worden vermeld : naam, voornamen, beroep en woonplaats van elke erkende boekhouder of erkende boekhouder-fiscalist en zijn lidmaatschapsnummer bij het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten, evenals de aard van zijn opdracht (A. Het voeren van de boekhouding van de vereniging; B. Het opstellen van de jaarrekening).

Naam, voornamen, beroep en woonplaats	Lidmaatschaps-nummer	Aard van de opdracht (A,B,C en/of D)

BALANS NA WINSTVERDELING

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
ACTIVA				
VASTE ACTIVA		20/28	1.951,04	5.183,37
Oprichtingskosten		20		
Immateriële vaste activa	4.1.1	21	0,00	0,00
Materiële vaste activa	4.1.2	22/27	1.951,04	5.183,37
Terreinen en gebouwen		22		
Die volle eigendom zijn van de vereniging		22/91		
Overige		22/92		
Installaties, machines en uitrusting		23	0,00	0,00
Die volle eigendom zijn van de vereniging		231	0,00	0,00
Overige		232		
Meubilair en rollend materieel		24	1.951,04	5.183,37
Die volle eigendom zijn van de vereniging		241	1.951,04	5.183,37
Overige		242		
Leasing en soortgelijke rechten		25		
Overige materiële vaste activa		26		
Die volle eigendom zijn van de vereniging		261		
Overige		262		
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		27		
Financiële vaste activa	4.1.3/4.2.1	28		
VLOTTENDE ACTIVA		29/58	2.448.502,02	2.782.212,89
Vorderingen op meer dan één jaar		29		
Handelsvorderingen		290		
Overige vorderingen		291		
waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente		2915		
Vorraden en bestellingen in uitvoering		3		
Vorraden		30/36		
Bestellingen in uitvoering		37		
Vorderingen op ten hoogste één jaar		40/41	264.868,46	222.829,60
Handelsvorderingen		40	222.544,69	184.336,25
Overige vorderingen		41	42.323,77	38.493,35
waarvan niet-rentedragende vorderingen of gekoppeld aan een abnormaal lage rente		415		
Geldbeleggingen	4.2.1	50/53		
Liquide middelen		54/58	50.068,10	413.715,72
Overlopende rekeningen		490/1	2.133.565,46	2.145.667,57
TOTAAL van de ACTIVA		20/58	2.450.453,06	2.787.396,26

nr.		VKT-vzw 2.2			
		Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
PASSIVA					
EIGEN VERMOGEN			110/15	212.383,12	238.368,20
Fondsen van de vereniging			10	0,00	0,00
Beginvermogen			100		
Permanente financiering			101		
Herwaarderingsmeerwaarden			12		
Bestemde fondsen		4.3	13	195.808,59	218.348,63
Overgedragen winst			140	16.574,53	20.019,57
Overgedragen verlies (-)			141		
Kapitaalsubsidies			15		
VOORZIENINGEN		4.3	16	0,00	0,00
Voorzieningen voor risico's en kosten			160/5		
Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht			168		
SCHULDEN			17/49	2.238.069,94	2.549.028,06
Schulden op meer dan één jaar		4.4	17		
Financiële schulden			170/4		
Kredietinstellingen, leasingschulden en soortgelijke			172/3		
Overige leningen			174/0		
Handelsschulden			175		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen			176		
Overige schulden			179		
Rentedragend			1790		
Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente			1791		
Borgtochten ontvangen in contanten			1792		
Schulden op ten hoogste één jaar		4.4	42/48	2.223.007,94	2.544.009,53
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen			42		
Financiële schulden			43		
Kredietinstellingen			430/8		
Overige leningen			439		
Handelsschulden			44	2.223.007,94	2.544.009,53
Leveranciers			440/4	2.223.007,94	2.544.009,53
Te betalen wissels			441		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen			46		
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten			45		
Belastingen			450/3		
Bezoldigingen en sociale lasten			454/9		
Overige schulden			48	0,00	0,00
Vervallen obligaties, coupons en borgtochten ontvangen in contanten			480/8		
Rentedragend			4890		
Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente			4891	0,00	0,00
Overlopende rekeningen			492/3	15.062,00	5.018,53
TOTAAL van de PASSIVA				2.450.453,06	2.787.396,26

RESULTATENREKENING

Bedrijfopbrengsten en bedrijfskosten

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
Brutomarge (positief saldo)		9900	(22.778,61)	8.619,44
Brutomarge (negatief saldo)				
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (-)	4.5	62		
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, om immateriële en materiële vaste activa (-)		630	3.232,33	5.681,62
Waardevermindering op voorraden, op bestellingen in uitvoering en op handelsvorderingen (toevoegingen -, terugnemingen +)		631/4		
Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen -, bestedingen & terugnemingen+)		635/8		
Andere bedrijfskosten (-)		640/8	8,63	84,74
Als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfskosten (-)		649		
<i>Bedrijfswinst (+)</i>		9901	(26.019,57)	2.853,08
<i>Bedrijfsverlies (-)</i>				
Financiële opbrengsten	4.5	75	34,49	338,93
Financiële kosten (-)	4.5	65		
<i>Winst uit de gewone bedrijfsuitoefening (+)</i>		9902	(25.985,08)	3.192,01
<i>Verlies uit de gewone bedrijfsuitoefening (-)</i>				
Uitzonderlijke opbrengsten (+)		76	0,00	0,00
Uitzonderlijke kosten (-)		66	0,00	0,00
<i>Winst van het boekjaar (+)</i>		9904	(25.985,08)	3.192,01
<i>Verlies van het boekjaar (-)</i>				

Toelichting**STAAT VAN DE VASTE ACTIVA**

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA			
<i>Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar</i>	8059P		79.115,85
Mutaties tijdens het boekjaar : Aanschaffingen, met inbegrip van de geproduceerde vaste activa Overdrachten en buitengebruikstellingen Overboekingen van een post naar een andere (+) (-)	8029 8039 8049	0,00	
<i>Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar</i>	8059	79.115,85	
<i>Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar</i>	8129P		79.115,85
Mutaties tijdens het boekjaar : Geboekt Teruggenomen want overtollig (-) Verworven van derden Afgeboekt na overdrachten en buitengebruikstellingen (-) Overgeboekt van een post naar een andere (+) (-)	8079 8089 8099 8109 8119		
<i>Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar</i>	8129	79.115,85	
NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR	(21)	0,00	0,00

Toelichting**STAAT VAN DE VASTE ACTIVA****MATERIËLE VASTE ACTIVA***Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar*

Mutaties tijdens het boekjaar :

Aanschaffingen, met inbegrip van de
geproduceerde vaste activa
Overdrachten en buitengebruikstellingen
Overboekingen van een post naar een
andere (+) (-)

*Aanschaffingswaarde per einde van het boekjaar**Meerwaarden per einde van het boekjaar*

Mutaties tijdens het boekjaar :

Geboekt
Verworven van derden
Afgeboekt
Overgeboekt van een post naar een
andere (+) (-)

*Meerwaarden per einde van het boekjaar**Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar*

Mutaties tijdens het boekjaar :

Geboekt
Teruggenomen want overtollig (-)
Verworven van derden
Afgeboekt na overdrachten en
buitengebruikstellingen (-)
Overgeboekt van een post naar een
andere (+) (-)

*Afschrijvingen en waardeverminderingen per einde van het boekjaar***NETTOBOEKWAARDE PER EINDE VAN HET BOEKJAAR****in volle eigendom van de vereniging**

Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
8199P		79.166,68
8169		1.536,26
8179		
8189		
8199	80.702,94	80.702,94
8259P		
8219		
8229		
8239		
8249		
8259	0,00	
8329P		69.837,95
8279	3.232,33	5.681,62
8289		
8299		
8309		
8319		
8329	78.751,90	75.519,57
(22/27)	1.951,04	5.183,37
8349	1.951,04	

Lijst van de ANDERE VERBONDEN ENTITEITEN

NAAM, volledig adres van de ZETEL, RECHTSVORM en, zo het een entiteit naar Belgisch recht betreft, het ONDERNEMINGSNUMMER
Hogeschool Gent , Geraard de Duivelstraat 5, 9000 Gent; publiekrechtelijke instelling met rechtspersoonlijkheid Hogeschool West-Vlaanderen , Marksesteenweg 58, 8500 Kortrijk; publiekrechtelijke instelling met rechtspersoonlijkheid Arteveldehogeschool , Hoogpoort 15, 9000 Gent; vzw Universiteit Gent , Sint-Pietersnieuwstraat 25, 9000 Gent, publiekrechtelijke instelling met rechtspersoonlijkheid

STAAT VAN DE BESTEMDE FONDSEN (post 13 van de passiva)

FONDSEN BESTEMD OM EEN SOCIAAL PASSIEF TE DEKKEN

Waarderingsregels gekozen om het bestemde bedrag te bepalen.

Code	Boekjaar
131	

(eventueel vervolg op blz.)

IV. VOORZIENINGEN

Uitsplitsing van de post 160/5 ("Voorzieningen voor risico's en kosten") van de passiva, indien daaronder een belangrijk bedrag voorkomt.

Uitsplitsing van de post 168 ("Voorzieningen voor schenkingen en legaten met terugnemingsrecht") van de passiva, indien daaronder een belangrijk bedrag voorkomt.

Boekjaar